



Godišnji izvještaj

2017



**GODIŠNJI IZVJEŠTAJ
2017.**

Sadržaj:

Lista tabela	3
Lista grafikona	3
Skraćenice	5
Uvodna riječ guvernera	7
Pravni status	9
1. Ekonomski kretanja u 2017. godini	12
1.1 Međunarodno ekonomsko okruženje	13
1.1.1 Trendovi u realnom sektoru	13
1.1.2 Monetarni trendovi	15
1.2 Izvještaj o stanju privrede BiH	16
1.2.1 Realni sektor	18
I Osnovne privredne djelatnosti	18
II Cijene	21
III Zaposlenost i plate	22
1.2.2 Fiskalni sektor	24
1.2.3 Bankarski sektor	27
1.2.4 Vanjski sektor	29
I Platni bilans	29
II Nominalni i realni efektivni devizni kurs	31
2. Izvještaj o aktivnostima CBBiH u 2017. godini	33
2.1 Monetarna politika	33
2.2 Račun rezervi kod CBBiH	34
2.3 Upravljanje deviznim rezervama	36
2.4 Upravljanje gotovim novcem	38
2.5 Održavanje platnih sistema	40
2.6 Uloga fiskalnog i bankarskog agenta	42
2.7 Prikupljanje i kreiranje statističkih podataka	44
2.8 Praćenje sistemskih rizika u finansijskom sistemu	45
2.9 Saradnja s međunarodnim institucijama i rejting agencijama	45
2.10 Proces interne revizije	47
2.11 Ostalo	48
2.11.1 Upravljanje ljudskim resursima	48
2.11.2 Komuniciranje s javnosti i društveno odgovorno poslovanje	50
3. Finansijski izvještaj i izvještaj nezavisnog vanjskog revizora	51
4. Publikacije i web-servisi	102
5. Statističke tabele	104

Lista tabela:

Tabela 1.1: Prirast realnog BDP-a u odabranim zemljama Evropske unije	14
Tabela 1.2: Devizni kurs EURUSD	15
Tabela 1.3: Finansijsko tržište eurozone	16
Tabela 1.4: Emisije javnog duga bh. entiteta u 2017.godini	26
Tabela 1.5: Stope prinosa na primarnom tržištu javnog duga bh. entiteta u 2017.godini	27
Tabela 2.1: Indikatori likvidnosti bankarskog sektora u BiH	35
Tabela 2.2: Prosječna ponderisana neto kamatna stopa na devizne rezerve CBBiH i prosječne tržišne kamatne stope i prinosi na državne obveznice u eurozoni	36
Tabela 2.3: Platni promet preko komercijalnih banaka	41
Tabela 2.4: Pregled prometa karticama na ATM i POS uređajima	41
Tabela 2.5: Realizovane vrijednosti po karticama na principu rezidentnosti	41
Tabela 2.6: Zastupljenost kartica prema brendovima 84	42
Tabela 2.7: Rukovodna struktura CBBiH na kraju 2017. godine	48

Lista grafikona:

Grafikon 1.1: Stope rasta BDP u ekonomskim blokovima	13
Grafikon 1.2: Stopa inflacije u ekonomskim blokovima*	13
Grafikon 1.3: Ekonomija eurozone	14
Grafikon 1.4: Indeks neenergetskih i energetskih roba	14
Grafikon 1.5: Referentna kamatna stopa Federalnih Rezervi*	15
Grafikon 1.6: Kreditni rast u eurozoni	15
Grafikon 1.7: Godišnje promjene nominalnog i realnog BDP-a	16
Grafikon 1.8: Osnovni uzroci promjena u realnom BDP-u u BiH, u prva tri kvartala	17
Grafikon 1.9: Osnovni uzroci promjena u realnom BDP-u u EU, u prva tri kvartala	17
Grafikon 1.10: Struktura ostalih djelatnosti u BDV-u po zemljama	18
Grafikon 1.11: Struktura realnog BDP-a po rashodnom pristupu	18
Grafikon 1.12: Kvartalne promjene indeksa industrijske proizvodnje	19
Grafikon 1.13: Doprinos godišnjim promjenama industrijske proizvodnje po područjima	19
Grafikon 1.14: Stope rasta i udio glavnih grupa proizvoda industrijske proizvodnje	20
Grafikon 1.15: Godišnje promjene obima proizvodnje u građevinarstvu	20
Grafikon 1.16: Godišnje promjene indeksa distributivne trgovine, (Q/Q-4)	20
Grafikon 1.17: Godišnja stopa inflacije/deflacija	21
Grafikon 1.18: Stvarna i procijenjena temeljna inflacija	21
Grafikon 1.19: Godišnje promjene u nivou cijena u prva tri kvartala	22
Grafikon 1.20: Stope promjene broja nezaposlenih, (Q/Q-4)	22
Grafikon 1.21: Kretanje odabranih indeksa na tržištu rada, 2010=100	23
Grafikon 1.22: Doprinosi rastu broja zaposlenih po područjima	23
Grafikon 1.23: Iznos i procenat promjene prosječne godišnje neto plate	23
Grafikon 1.24: Godišnji rast plata po aktivnostima	24
Grafikon 1.25: Prihodi od indirektnih poreza	24
Grafikon 1.26: Primarni fiskalni bilans u % BDP-a	25
Grafikon 1.27: Ukupan bruto dug sektora vlade	25
Grafikon 1.28: Vanjski dug sektora vlade i godišnje promjene iznosa otplate vanjskog duga	25
Grafikon 1.29: Zaduženost generalne vlade kod komercijalnih banaka	26
Grafikon 1.30: Prosječne stope prinosa na primarnom tržištu javnog duga bh. entiteta u 2016. godini i u 2017. godini	26

Grafikon 1.31: Godišnje stope rasta kredita	27
Grafikon 1.32: Doprinos pojedinačnih sektora promjeni u stanju ukupnih kredita	27
Grafikon 1.33: Doprinos pojedinačnih sektora promjeni u stanju ukupnih depozita	28
Grafikon 1.34: Kvartalne promjene u deviznim rezervama i neto stranoj pasivi komercijalnih banaka	28
Grafikon 1.35: Godišnje promjene u stavkama strane pasive i strane aktive komercijalnih banaka	28
Grafikon 1.36: Profitabilnost prosječne aktive (ROAA) i prosječnog kapitala (ROAE)	29
Grafikon 1.37: Smanjenje/povećanje trgovinskog deficit-a po grupama proizvoda	29
Grafikon 1.38: Tekući račun i njegove komponente	30
Grafikon 1.39: Finansijski račun i njegove komponente	31
Grafikon 1.40: Godišnje promjene nominalnog kursa KM prema odabranim valutama u decembru	31
Grafikon 1.41: Nominalni i realni efektivni kurs KM	31
Grafikon 2.1: Devizne rezerve CBBH	33
Grafikon 2.2: Transakcije sa inostranstvom koje objašnjavaju dio promjena u deviznim rezervama	33
Grafikon 2.3: Pokrivenost monetarne pasive neto deviznim rezervama	34
Grafikon 2.4: Stanje računa rezervi kod CBBiH	34
Grafikon 2.5: Godišnje stope rasta komponenti novčane mase	35
Grafikon 2.6: Godišnje stope rasta monetarnih agregata	35
Grafikon 2.7: Struktura investiranja deviznih rezervi CBBiH	38
Grafikon 2.8: Prosječne godišnje stope prinosa na devizne rezerve CBBiH	38
Grafikon 2.9: Gotovina izvan monetarnih vlasti i banaka	38
Grafikon 2.10: Apoenska struktura novčanica	39
Grafikon 2.11: Apoenska struktura kovanica	39
Grafikon 2.12: Povećanje broja novčanica i kovanica po apoenuma u odnosu na 2016. godinu	39
Grafikon 2.13: Novčanice i kovanice izdate u 2017. godini prema apoenuma	39
Grafikon 2.14: Izlazi gotovog novca (KM) u 2017. godini	40
Grafikon 2.15: Apoenska struktura krivotvorenih novčanica u 2017. godini	40
Grafikon 2.16: Apoenska struktura krivotvorenih kovanica u 2017. godini	40
Grafikon 2.17: Ukupan broj zaposlenih u CBBiH	48

Okvir:

Tekstni okvir 1: Doprinos rasta realnog BDP-a po aktivnostima	17
---	----

Skraćenice:

AAA.....	Finansijski instrumenti s kreditnim rejtingom AAA (eng. triple A)
ABSPP	Program kupovine vrijednosnih papira pokrivenih imovinom (eng. Asset-backed securities purchase programme)
ATM.....	Bankomat
BAM	Valutni kod konvertibilne marke
BCC	Program bilateralne pomoći i izgradnje kapaciteta (eng. Bilateral Assistance and Capacity Building Program)
BDP	Bruto domaći proizvod
BDV	Bruto dodana vrijednost
bh.....	bosanskohercegovački
BHAS	Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine
BiH.....	ISO kod zemlje za Bosnu i Hercegovinu
BIS	Banka za međunarodna poravnjanja (eng. Bank for International Settlements)
BLSE.....	Banjalučka berza ad. Banjaluka
CBBiH	Centralna banka Bosne i Hercegovine
CBPP3.....	Treći program kupovine pokrivenih obveznica (eng. Covered Bond Purchase Programme)
cca.....	približno, oko
CEFTA.....	Centralnoevropski sporazum o slobodnoj trgovini
CIF	trgovačka klauzula koja zahtijeva od prodavca da plati troškove prevoza i osiguranja robe
CPI.....	Indeks potrošačkih cijena (eng. Consumer Price Index)
CRK.....	Centralni registar kredita
DB.....	Brčko distrikt Bosne i Hercegovine
Distrikt.....	Brčko distrikt Bosne i Hercegovine
EC	Evropska komisija
ECB.....	Evropska centralna banka
EDP	Procedura prekomjernog deficit (eng. excessive deficit procedure)
EONIA.....	Jednodnevna međubankarska kamatna stopa u eurozoni
ERP	Program ekonomskih reformi za 2018. – 2020.
ESA 2010.....	Evropski standardni računi (eng. European Standard Accounts, 2010 (ESA))
ESCB	Evropski sistem centralnih banaka
EU	28 zemalja Evropske unije
EUR	valuta zone EUR
EURIBOR.....	međubankarska kamatna stopa na evropskom tržištu novca
Eurostat.....	Statistički zavod Evropske unije
EURUSD.....	kurs valute zone EUR u odnosu na valutu SAD
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FED.....	Centralna banka Sjedinjenih Američkih Država (eng. Federal Reserves)
FFR	referentna kamatna stopa Centralne banke Sjedinjenih Američkih Država (eng. Fed Fund Rate)
FOB	franko, prodavac snosi troškove transporta do luke, kao i trškove utovara
FOMC	Federalni odbor za operacije na otvorenom tržištu (eng. Federal Open Market Committee)
Fond PIO	
Republike Srpske	Fond Penzijsko-invalidskog osiguranja Republike Srpske
FZ PIO	Federalni zavod Penziono-invalidskog osiguranja
GEO6	šesti nivo geografskog razdvajanja (eng. 6th level of geographical breakdown)
GFS.....	Statistika vladinih finansija
GIIS.....	Postdiplomski institut za međunarodne studije u Ženevi (eng. Graduate Institute of International Studies)
GIZ.....	Njemačko društvo za međunarodnu saradnju (njem. Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit)

GJ	glavna jedinica Centralne banke Bosne i Hercegovine
HICP	Harmonizovani indeks potrošačkih cijena (eng. Harmonised Index of Consumer Prices)
HRMIS	Informacioni sistem za upravljanje ljudskim resursima (eng. Human Resources Management Information System)
IBRD	Međunarodna banka za obnovu i razvoj (eng. The International Bank for Reconstruction and Development)
IDA	Udruženje za međunarodni razvoj (eng. The International Development Association)
IPA	Program instrumenata za predpristupnu pomoć (eng. Instrument for Pre-Accession Assistance – Programme)
ISMS	Upravljanje sigurnosti informacija (eng. Information Security Management)
IT	Informacione tehnologije
JRTR	Jedinstveni registar transakcijskih računa
KM	Valutni simbol konvertibilne marke
koridor Vc	Koridor pet ce
MIGA	Multilateralna agencija za garanciju investiranja (eng. The Multilateral Investment Guarantee Agency)
MMF	Međunarodni monetarni fond
NEER	Nominalni efektivni devizni kurs
Ø	Prosjek
OR	Obavezna rezerva
p.p.	procentni poen
PDV	Porez na dodatu vrijednost
POS	terminali na mjestu prodaje (eng. point of sale)
PPKS	Prosječna ponderisana kamatna stopa
PSPP	Program kupovine javnog sektora (eng. Public Sector Purchase Programme)
QE	Program kvantitativnih olakšica (eng. Quantitative Easing Program)
QMS	Sistem upravljanja kvalitetom (eng. Quality Management System)
REER	Realni efektivni devizni kurs
RR	račun rezervi kod Centralne banke
RS	Republika Srpska
RTGS	Platni sistem bruto poravnjana u realnom vremenu
SAD	Sjedinjene Američke Države
SASE	Sarajevska berza dd. Sarajevo
SBA/Stand by arrangement..	Kreditni aranžman u slučaju potrebe
SDR	Specijalna prava vučenja (eng. Special Drawing Rights)
SECO	Državni sekretarijat za ekonomski poslovi (State Secretariat for Economic Affairs)
TLTRO	Ciljane operacije dugoročnog refinansiranja (eng. Targeted longer-term refinancing operations)
UIO	Uprava za indirektno oporezivanje
UK	koji se odnosi na Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije
UN	Ujedinjene nacije
UNCTAD	Konferencija Ujedinjenih nacija za trgovinu i razvoj
US	koji se odnosi na Sjedinjene Američke Države
USD	valuta Sjedinjenih Američkih Država
VP	vrijednosni papiri
WEO	Publikacija MMF-a, Svjetski ekonomski izgledi (eng. World Economic Outlook)

UVODNA RIJEČ GUVERNERA



Poštovani,

U skladu s članom 64. Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine („Službeni list Bosne i Hercegovine“ broj 1/97), propisana je obaveza Centralne banke Bosne i Hercegovine (CBBiH) da u roku od tri mjeseca nakon završetka finansijske godine, podnese Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine sljedeća dokumenta:

- Izvještaj o stanju privrede,
- Izvještaj o poslovanju tokom godine, i
- Finansijski izvod ovjeren od strane vanjskog revizora.

Godišnji izvještaj CBBiH, koji sadrži Izvještaj o stanju privrede i Izvještaj o poslovanju za 2017. godinu, usvojen je na sjednici Upravnog vijeća CBBiH održanoj u Sarajevu 28. marta 2018. godine.

U 2017. godini smo obilježili značajan jubilej za instituciju i Bosnu i Hercegovinu – 20. godišnjicu postojanja i uspješnog rada CBBiH. Obraćanja predstavnika vlasti, međunarodne zajednice u BiH, Evropske centralne banke i drugih centralnih banaka, međunarodnih i domaćih institucija i prijatelja CBBiH, na međunarodnoj konferenciji koja je tim povodom održana, jasno su potvrdili izuzetnu reputaciju koju ova

institucija strpljivo i predano gradi već dvije decenije. U kontekstu očuvanja monetarne stabilnosti, prepoznata je uloga CBBiH kao sidra makroekonomске stabilnosti u zemlji u posljednjih dvadeset godina. Efikasnom implementacijom aranžmana valutnog odbora stvorili smo i uspjeli očuvati povjerenje u domaću valutu. Međunarodna priznanja za uspješan rad CBBiH stigla su i u formi nagrade za najbolje upravljanje centralnom bankom u centralnoj i istočnoj Evropi od strane časopisa Capital Finance International. Pored međunarodne konferencije pod nazivom „20 godina stabilnosti“, jubilej smo obilježili nizom prigodnih aktivnosti, kao što su promocija Monografije CBBiH, tematska izložba novca u saradnji sa Zemaljskim muzejom BiH i izdavanje jubilarne kovanice.

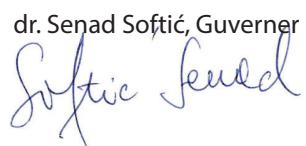
Tokom 2017. godine zadržali smo definisanu politiku obavezne rezerve. Rast ekonomske aktivnosti u svijetu i regionu se pozitivno odrazio i na ekonomski rast BiH, dodatno podstaknut efektima nekih od implementiranih mjera iz procesa strukturnih reformi u zemlji. Rast ekonomske aktivnosti osnažio je i kreditnu aktivnost u zemlji, što je rezultiralo i stabilnim bankarskim sektorom. Depoziti domaćih sektora zabilježili su najviši godišnji rast. Devizne rezerve na kraju 2017. godine su bile na historijski najvišem nivou.

Kao i prethodnih godina, CBBiH je nastavila uspješno provoditi svoje Zakonom definisane zadatke, kao i aktivnosti na ispunjavanju strateških ciljeva definiranih Strateškim planom za period 2016-2021. Deviznim rezervama se upravljalo prvenstveno u skladu s principima sigurnosti i likvidnosti investiranja, a na temelju Zakona o CBBiH i odgovarajućih internih akata. Snabdijevanje komercijalnih banaka gotovim novcem se vršilo neometano. Održavali smo odgovarajuće platne sisteme, a poduzeli smo i niz aktivnosti na njihovoj modernizaciji i unapređenju. Dio aktivnosti se odnosi i na unapređenje postojećeg registra kredita i transakcijskih računa. Kontinuirano smo ispunjavali ulogu fiskalnog agenta i doporinosili jačanju stabilnosti finansijskog sistema praćenjem sistemskih rizika. Naša saradnja s relevantim domaćim i međunarodnim institucijama je nastavljena i kroz proširivanje i objavu statističkih podataka, objavu standardnog seta periodičnih publikacija i učešćem u radu tijela na domaćem i međunarodnom nivou gdje CBBiH ima predstavnike, uključujući i radne grupe za pripremu odgovora na Upitnik Evropske komisije u kojima je CBBiH aktivno učestvovala. I ove godine smo nastavili s proaktivnom politikom informiranja bh. javnosti o svom poslovanju, a bili smo uključeni u veći broj aktivnosti u finansijskoj edukaciji, posebno mladim, s ciljem podizanja finansijske inkluzije.

CBBiH je uspješno okončala sve planirane aktivnosti za 2017. godinu i ostvarila pozitivan finansijski rezultat koji iznosi 12.185.216,39 KM. Od tog iznosa, u skladu s članom 27. Zakona o CBBiH, na račun obaveza prema budžetu institucija Bosne i Hercegovine raspoređeno je 60%, odnosno 7.311.129,83 KM, dok je 40% ili 4.874.086,56 KM raspoređeno u generalne rezerve CBBiH.

Sve ove, uspješno realizovane aktivnosti i projekti, ne bi bili mogući bez maksimalnog angažmana svih članova

našeg kolektiva, te se koristim ovom prilikom da se zahvalim članovima Upravnog vijeća, Uprave, kao i svim uposlenicima na profesionalnom pristupu i doprinosu u postizanju zacrtanih ciljeva.

dr. Senad Softić, Guverner


PRAVNI STATUS

Članom 7. Aneksa 4. Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini (Ustav) Centralna banka Bosne i Hercegovine (dalje: Centralna banka) je određena kao jedina ovlaštena institucija za štampanje novca i monetarnu politiku na cijelom području Bosne i Hercegovine čije nadležnosti će odrediti Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine. U skladu s ustavnom odredbom, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine je usvajanjem Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine (dalje: Zakon o Centralnoj banci) osnovala Centralnu banku kao instituciju Bosne i Hercegovine i pravno lice s punim ovlaštenjima koje ne može davati kredite kreiranjem novca i u tom smislu djeluje kao currency board.

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci, Upravno vijeće Centralne banke se nalazi na čelu Centralne banke koja je, u okviru svojih ovlaštenja utvrđenih zakonom, potpuno nezavisna od Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske, te bilo koje javne agencije i organa, a u cilju objektivnog sprovođenja svojih zadataka. Poslovanje, odnosno dužnosti, zadaci i obaveze Centralne banke se izvršavaju preko njene centrale, glavnih jedinica i filijala Centralne banke, kako slijedi:

- Centralni ured Centralne banke Bosne i Hercegovine, sa sjedištem u Sarajevu,
- Centralna banka Bosne i Hercegovine – Glavna jedinica Sarajevo, sa sjedištem u Sarajevu,
- Centralna banka Bosne i Hercegovine – Glavna jedinica Mostar, sa sjedištem u Mostaru,
- Glavna banka Republike Srpske Centralne banke BiH, sa sjedištem u Banjoj Luci,
- Filijala Centralne banke Bosne i Hercegovine na Palama, sa sjedištem u Palama,
- Centralna banka Bosne i Hercegovine Filijala Brčko, sa sjedištem u Brčko Distriktu BiH.

Ciljevi i osnovni zadaci Centralne banke su utvrđeni članom 2. Zakona o Centralnoj banci, kako slijedi:

Cilj Centralne banke je da postigne i održi stabilnost domaće valute (konvertibilna marka) tako što izdaje domaću valutu prema aranžmanu poznatom pod nazivom currency board.

Osnovni zadaci Centralne banke koji se izvršavaju pod nadležnošću njenog Upravnog vijeća Centralne banke jesu:

- da definiše, usvoji i kontroliše monetarnu politiku Bosne i Hercegovine putem izdavanja domaće valute (konvertibilna marka) po kursu određenom u članu 32. Zakona o Centralnoj banci (jedna konvertibilna marka za 0,511292 eura, odnosno jedan euro iznosi 1,955830 konvertibilnih maraka) i uz puno pokriće u slobodno konvertibilnim deviznim sredstvima kao i kroz ostale funkcije koje ima prema Zakonu o Centralnoj banci;
- da drži i upravlja službenim deviznim rezervama Centralne banke na siguran i profitabilan način;
- da potpomogne ili uspostavi i održava odgovarajuće platne i obračunske sisteme;
- da izdaje propise za ostvarivanje aktivnosti utvrđenih u članu 2. stav a. tačka 3. Zakona o Centralnoj banci;
- da koordiniše djelatnosti agencija koje su nadležne za izdavanje bankarskih licenci i vršenje supervizije banaka u entitetima na način kako to odredi Upravno vijeće Centralne banke, uključujući mjesecne sastanke rukovodilaca tih agencija s predstvincima Centralne banke i podnošenje mjesecišnjih izvještaja od strane tih agencija Centralnoj banci o njihovim djelatnostima i o kretanjima u finansijskim institucijama u njihovoj nadležnosti;
- da provodi monetarnu politiku u skladu s članom 2. stav a. tačka 3. Zakona o Centralnoj banci;
- da prima depozite od Bosne i Hercegovine i komercijalnih banaka radi ispunjenja zahtjeva za obaveznim rezervama. Centralna banka može držati i depozite entiteta i drugih javnih institucija kao i druge rezerve komercijalnih banaka, ukoliko to one žele;
- da pregleda informacije koje Centralnoj banci proslijede entitetske agencije za bankarstvo na osnovu člana 4(l) Zakona o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine i člana 4(m) Zakona o Agenciji za bankarstvo Republike Srpske, izmijenjenih i dopunjениh u opštem kontekstu Poglavlja VIII istog, ali s ciljem da se donesu posebni propisi u pogledu procedura za kliring i poravnanje međubankarskih plaćanja, uključujući plaćanja čekom i drugim instrumentima plaćanja, ako bude bilo potrebno radi osiguranja postupanja u skladu s nalozima za blokiranje u pogledu finansiranja terorističkih aktivnosti ili aktivnosti

kojima se remeti mir, kako se predviđa u entitetskim zakonima o agencijama za bankarstvo i zakonima o bankama te radi dodatnog osiguranja protiv pristupa na bilo koji način blokiranim računima kako se predviđa u navedenim zakonima;

- da stavlja u opticaj i povlači iz opticaja domaću valutu (konvertibilna marka), uključujući novčanice i kovanice zakonskog sredstva plaćanja, pridržavajući se strogo pravila currency boarda definisanog u članu 2. stav a. tačka 3. Zakona o Centralnoj banci;
- da provodi radnje u pomaganju borbe protiv pranja novca, pomaže antiterorističke mјere i mјere protiv opstrukcije provođenja Opшteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, koje se odnose na banke.

Ostali osnovni zadaci Centralnog ureda Centralne banke i glavnih jedinica jesu:

- da obavljaju devizne operacije na zahtjev banaka čije je sjedište u regionu koji pokriva glavna jedinica; i
- da prikupljaju podatke koji se odnose na ekonomske i finansijske aktivnosti u regionu u kojem se nalazi njihovo sjedište.

Pored navedenog cilja i osnovnih zadataka iz člana 2. Zakona o Centralnoj banci, Centralna banka ima i druge zadatke, dužnosti i ovlaštenja koja su utvrđena Zakonom o Centralnoj banci te drugim zakonima i propisima Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, među kojima se mogu izdvojiti ona iz Zakona o Centralnoj banci:

- zastupa Bosnu i Hercegovinu na svim međuvladinim sastancima, tijelima i organizacijama o pitanju monetarne politike i drugih pitanja koja su u njenoj nadležnosti (član 4. Zakona o Centralnoj banci);
- može pružati bankarske usluge u korist stranih vlada, stranih centralnih banaka i monetarnih vlasti te u korist međunarodnih organizacija u kojima ona ili Bosna i Hercegovina učestvuju (član 4. Zakona o Centralnoj banci);
- može učestvovati u međunarodnim organizacijama koje rade na učvršćivanju finansijske i ekonomske stabilnosti kroz međunarodnu monetarnu saradnju (član 4. Zakona o Centralnoj banci);
- može, kao zastupnik Bosne i Hercegovine, preuzeti odgovornost i izvršiti transakcije u vezi s učešćem Bosne i Hercegovine u međunarodnim organizacijama (član 4. Zakona o Centralnoj banci);

- utvrđuje propisima minimalni iznos koji se obračunava na depozite i pozajmljena sredstva, bez obzira u kojoj valuti su sredstva izražena, koji su banke dužne da drže kod Centralne banke, preko centrale ili glavnih jedinica (član 36. Zakona o Centralnoj banci);

- predstavlja jedini autoritet u Bosni i Hercegovini koji donosi odluke o izdavanju zakonitog sredstva plaćanja i povlačenju iz opticaja zakonitog sredstva plaćanja, preko centrale, glavnih jedinica i ostalih filijala u Federaciji Bosne i Hercegovine i Republici Srpskoj (član 39. Zakona o Centralnoj banci);

- određuje nominalnu vrijednost i veličinu novčanica i kovanica u skladu s članom 7. stav e. Zakona o Centralnoj banci (član 42. Zakona o Centralnoj banci);

- organizuje štampanje novčanica i kovanje kovanog novca, brine se o sigurnosti i čuvanju izdatih novčanica i kovanog novca (član 43. Zakona o Centralnoj banci);

- vodi inventuru zalihe novca, planira izdavanje novca, a centrala, glavne jedinice i ostale filijale Centralne banke osiguravaju redovno snabdijevanje novčanica i kovanica konvertibilne marke tako da udovolje potrebama privrede Bosne i Hercegovine (član 45. Zakona o Centralnoj banci);

- odlučuje o postavljanju ograničenja na plaćanja i međunarodne transakcije ako su takva ograničenja potrebna za izvršenje obaveze Bosne i Hercegovine, u skladu s međunarodnim zakonom (član 48. Zakona o Centralnoj banci);

- može, ili za svoj vlastiti račun ili za račun i po nalogu Bosne i Hercegovine, ući u klirinške i platežne aranžmane ili sklopiti bilo koji drugi ugovor u istu svrhu s javnim ili privatnim klirinškim institucijama koje se nalaze u inostranstvu (član 49. Zakona o Centralnoj banci);

- radiće kao bankar i fiskalni agent Bosne i Hercegovine i javnih agencija koje Predsjedništvo Bosne i Hercegovine odredi (član 52. Zakona o Centralnoj banci);

- može prihvati depozite u svojoj centrali i glavnim jedinicama u konvertibilnoj marci i stranoj valuti iz institucija Bosne i Hercegovine i javnih agencija koje određuje nadležno ministarstvo Bosne i Hercegovine (član 54. Zakona o Centralnoj banci);

- može samo preko trust fonda (povjerilački fond) i prema uslovima o kojima će se složiti s nadležnim organima Bosne i Hercegovine djelovati kao fiskalni agent za Bosnu i Hercegovinu i njene javne agencije (član 55. Zakona o Centralnoj banci);

- može pomagati bankama u organizovanju klijirinskih mogućnosti i obračunu u međubankarskom plaćanju, uključujući plaćanje putem čekova i drugih platežnih instrumenata i može uspostaviti procedure i izdati takve propise koje smatra pravilnim (član 58. Zakona o Centralnoj banci);
- može osnovati i održavati informativnu mrežu za finansijski sistem Bosne i Hercegovine (član 59. Zakona o Centralnoj banci);
- konsultuje se o svim zakonskim prijedlozima vezano za sva pitanja koja se odnose na njeno poslovanje, ili koja su u domenu njene nadležnosti, prije nego budu dostavljena zakonodavnom tijelu Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske (član 65. Zakona o Centralnoj banci);
- prikuplja statističke podatke od nadležnih institucija Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske o ekonomskim i finansijskim pitanjima, pod uslovom da relevantni nadležni organi takve podatke ne smatraju povjerljivim, doprinosi usklađivanju pravila i prakse za prikupljanje, komplikaciju i distribuciju statističkih podataka u sklopu svoje nadležnosti i propisuje koji su statistički podaci potrebni, na kojem se obrascu dostavljaju Centralnoj banci, koje osobe dostavljaju te podatke Centralnoj banci, kao i režim povjerljivosti koji treba primijeniti kod dostavljanja podataka Centralnoj banci (član 68. Zakona o Centralnoj banci);
- svi propisi, smjernice i upute izdate od Centralne banke koje se odnose na više ustanova i objavljene su u službenim listovima Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, imaju zakonsku snagu na području cijele Bosne i Hercegovine (član 70. Zakona o Centralnoj banci).

U personalnom smislu Centralna banka se sastoji od Upravnog vijeća Centralne banke, Uprave (guverner i tri viceguvernera) i osoblja.

Upravno vijeće Centralne banke je sastavljeno od pet članova, imenovanih od Predsjedništva Bosne i Hercegovine, koje (Upravno vijeće) između svojih članova bira guvernera na period od šest godina. Upravno vijeće je nadležno za vrhovnu upravu i kontrolu sprovođenja politike, administraciju i poslovanje Centralne banke, s ovlaštenjima utvrđenim Zakonom o Centralnoj banci.

Guverner je glavni izvršni funkcioner zadužen za svakodnevno poslovanje Centralne banke i sva ovlaštenja koja nisu specifično data Upravnom vijeću Centralne banke dodjeljuju se guverneru. Guverner predsjedava sjednicama Upravnog vijeća Centralne banke i ima zakonsko pravo da u granicama svojih ovlaštenja poduzme sve tražene mjere ili one za koje on sam smatra da su preporučljive za administraciju i poslovanje Centralne banke, uključujući i sklapanje ugovora u ime Centralne banke, imenovanje službenika, posrednika i korespondenata Centralne banke i zastupa Centralnu banku u pravnim postupcima.

Uprava Centralne banke se sastoji od guvernera i viceguvernera koje, uz odobrenje Upravnog vijeća Centralne banke, imenuje guverner. Uprava Centralne banke izvještava Upravno vijeće Centralne banke o administraciji i djelatnostima Centralne banke, vođenju njenih monetarnih i regulatornih politika, solidnosti finansijskog sistema te o stanju novca, kapitala i deviznog tržišta, uključujući sve događaje i uslove koji imaju, ili će imati, značajan efekat na upravljanje ili poslovanje Centralne banke, na sprovođenje njenih politika, na finansijski sistem, ili na prije pomenuta tržišta.

U Centralnoj banci je uspostavljena funkcija interne revizije kojom rukovodi glavni interni revizor s pravima i dužnostima utvrđenim članom 20. Zakona o Centralnoj banci. Glavnog internog revizora Centralne banke i njegove zamjenike imenuje guverner uz odobrenje Upravnog vijeća Centralne banke.

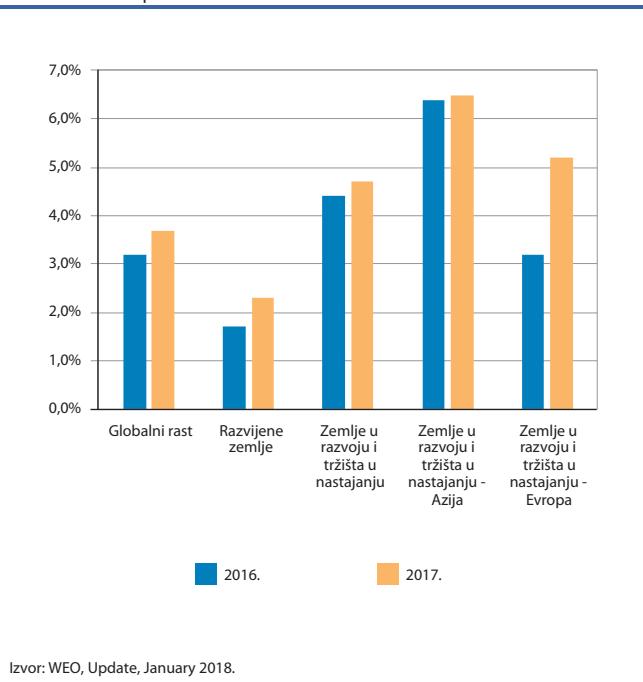
1. EKONOMSKA KRETANJA U 2017. GODINI

1.1 Međunarodno ekonomsko okruženje

1.1.1 Trendovi u realnom sektoru

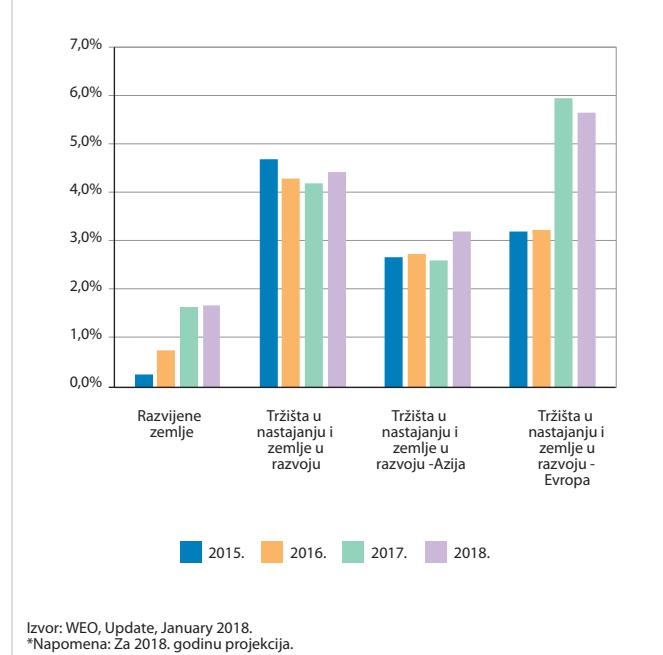
Ubrzanje globalnog ekonomskog rasta, koje je započelo u drugoj polovini 2016. godine, nastavljeno je u prvoj polovini 2017. godine. Nakon globalnog rasta od 3,2% u 2016. godini (2016/2015), u 2017. godini je ostvaren realni rast svjetskog BDP od 3,7% (2017/2016). Kao i prethodne godine i u 2017. godini tržišta u nastajanju i zemlje u razvoju (stopa rasta realnog BDP 4,7%), među kojima se izdvajaju zemlje Azije (6,5%) su rasli po značajno višoj stopi od razvijenih zemalja (grafikon 1.1). Oporavak globalne ekonomске aktivnosti i dalje traje, a očekuje se nastavak trenda i u srednjem roku (2018. godina i 2019. godina). Iako je oporavak snažan i u razvijenim ekonomijama, zemlje u razvoju i tržišta u nastajanju najviše doprinose globalnom rastu, što su očekivanja i za naredne periode. Azijske zemlje u razvoju i tržišta nastajanju, Kina i Indija prvenstveno, među najznačajnijim su pokretačima globalnog rasta. Značajan rast ekonomске aktivnosti je zabilježen, a očekuje se i u narednim periodima, i u evropskim zemljama u razvoju i tržištima u nastajanju, u koje spada i BiH.

Grafikon 1.1: Stopi rasta BDP u ekonomskim blokovima

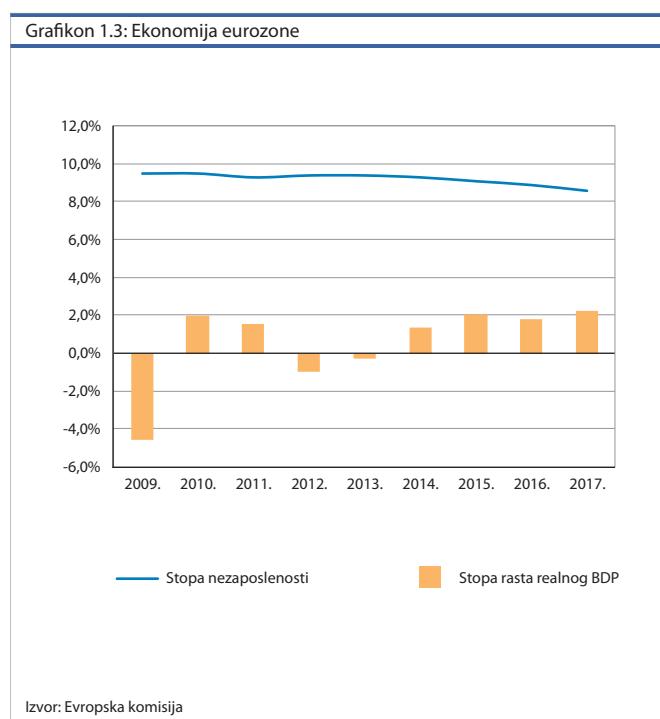


Inflatorni pritisci su znatno ojačali u 2017. godini u razvijenim zemljama (grafikon 1.2), mada je inflacija u većini ovih zemalja još uvijek ispod ciljanog nivoa. Značajniji rast inflacije se ne očekuje u kratkom, nego tek u srednjem roku. U zemljama u razvoju i tržištima u nastajanju je u 2017. godini čak zabilježen i blagi pad opšteg nivoa potrošačkih cijena. Izuzetak su evropske zemlje u razvoju i tržišta u nastajanju u kojem je u 2017. godini zabilježen značajan rast inflacije. Značajno viša inflacija, u odnosu na razvijene Evropske zemlje, u ovom regionu se očekuje u srednjoročnom periodu.

Grafikon 1.2: Stopa inflacije u ekonomskim blokovima*



Ekonomski oporavak u EU je snažan i evidentan je u svim regionima. Eurozona bilježi četvrtu godinu uzastopnog ekonomskog rasta, a rast u 2017. godini je bio 2,25% (grafikon 1.3). Stopa rasta realnog BDP u 2017. godini je najviše ostvarena stopa rasta od 2007. godine. Takođe, uslijed rasta ekonomске aktivnosti, primjetan je i nastavak trenda smanjenja broja nezaposlenih u ukupnom radno aktivnom stanovništvu. Rast u eurozoni uprkos odsustvu značajnijeg rasta u produktivnosti, prouzrokovana je padom nezaposlenosti koja se nalazi na najnižem nivou od januara 2009. godine i iznosi 8,6%.



Sve države u kojima je u značajnoj mjeri prisutno radno aktivno stanovništvo porijeklom iz naše zemlje su ostvarile dodatni rast realnog BDP u 2017. godini, slično kao i u 2016. godini, s tom razlikom što je promjena stope rasta realnog BDP u 2017. godini (u odnosu na prethodnu godinu) u prosjeku značajno veća nego u 2016. godini (tabela 1.1). U ovojoj grupi zemalja izdvajaju se Slovenija, Švedska i Hrvatska sa stopama rasta realnog BDP-a u 2017. godini od 4,72%, 3,19% i 3,18% respektivno.

Poslije dvije godine uzastopne deflacijske (2015. godina i 2016. godina) inflacija u Hrvatskoj u 2017. godini je ponovo pozitivna i iznosi 1,3%. U Srbiji su inflatori pritisci još jači nego u Hrvatskoj, a stopa inflacije je u 2017. godini dostigla ciljanu vrijednost od 3%. Stopa privrednog rasta u Srbiji je u 2017. godini niža nego u prethodnoj godini. Srpski BDP je porastao za 1,9% (2017. godini), a rast u 2016. godini je bio 2,8%.

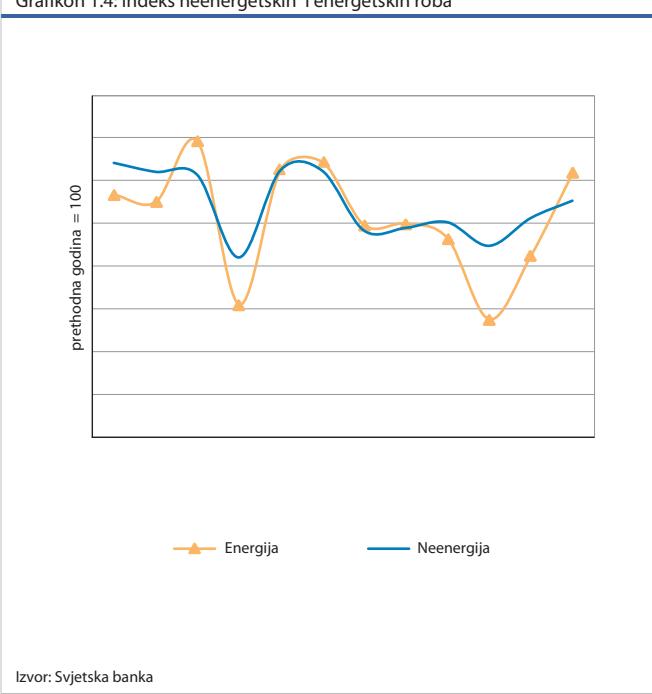
Tabela 1.1. Prirast realnog BDP-a u zemljama Evropske unije

	Danska	Njemačka	Hrvatska	Austrija	Slovenija	Švedska	EU	Eurozona
2013.	0,71	-0,00	1,12	-0,65	1,54	1,53	0,72	0,66
2014.	0,74	1,44	0,57	0,80	4,11	1,36	1,51	1,62
2015.	-0,07	-0,19	2,74	0,26	-0,72	1,92	0,58	0,73
2016.	0,07	0,20	0,74	0,36	0,89	-1,22	-0,37	-0,25
2017.	0,61	0,21	0,20	1,12	1,57	-0,11	0,40	0,42

Izvor: Evropska komisija. Napomena: BDP izražen u cijenama iz 2010. godine.

Prvi put nakon pet godina cijena energenata je viša u odnosu na prethodnu godinu, a porasle su i cijene neenergenata, mada je njihov rast značajno niži od rasta cijena energenata (grafikon 1.4). Cijene energenata (2017/2016) su porasle za 23,6%, a neenergenata za 5,6%, ali još uvijek su za oko jednu trećinu i za oko jednu šestinu niže nego u 2010. godini, respektivno. Poslije četiri godine pada, cijena sirove nafte je porasla za 23,5% (2017/2016. godine) i dostigla je vrijednost od 54,39 USD. U 2017. godini cijena aluminija i željezne rude je 1.967,65 USD i 71,76 USD, što u odnosu na prethodnu godinu predstavlja gotovo identičan porast od 22,8%. Nakon četiri godine pada (2012-2015.) cijene poljoprivrednih proizvoda su kao i u 2016. godini blao korigovane i u 2017. godini (-0,48%). Cijena piće je smanjena za 9% (2017/2016), a cijena hrane je ostala na istom nivou. Cijena drveta pada već treću godinu uzastopno (85,5% nivoa iz 2010. godine), dok poslije pet godina pada, cijene metala bilježe značajan godišnji rast (24,19%).

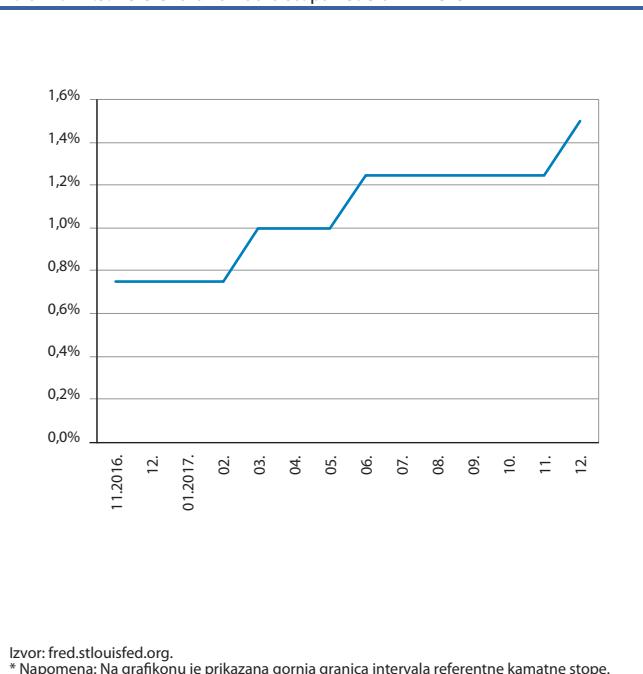
Grafikon 1.4: Indeks neenergetskih i energetskih roba



1.1.2 Monetarni trendovi

Najznačajnija promjena u globalnim monetarnim trendovima tokom 2017. godine je nastavak rasta referentne kamatne stope FED-a (eng. Federal Funds Rate), (grafikon 1.5). FED je povećao kamatnu stopu čak tri puta, svaki put za 0,25 b.p. Prvo povećanje (mart) je smjestilo referentnu kamatnu stopu u interval 0,75% - 1,0%, drugo povećanje (juni) u interval 1% - 1,25%, a treće povećanje (decembar) u interval 1,25% - 1,5%. Kao razlozi odluke da se povećaju kamatne stope navođeni su realizovani i očekivani tržišni uslovi i inflacija, pri čemu se isticalo da će monetarna politika i dalje ostati prilagodljiva i da će podržavati oporavak tržišta rada i održivi povratak ka inflaciji od 2%.

Grafikon 1.5: Referentna kamatna stopa Federalnih Rezervi*



Za razliku od FED-a, ECB nije mijenjala referentne kamatne stope. Kamatna stopa na kreditne olakšice, glavna stopa refinansiranja i kamatna stopa na depozitne olakšice su ostale na nivou od 0,25%, 0% i -0,4% respektivno. Nakon tri godine deprecijacije, devizni kurs eura u odnosu na američki dolar je značajno aprecirao (tabela 1.2). Promjena deviznog pariteta EURUSD u 2017. godini nije doprinijela povećanju cjenovne konkurentnosti bh. vanjskotrgovinskog sektora.

Tabela 1.2. Devizni kurs EURUSD

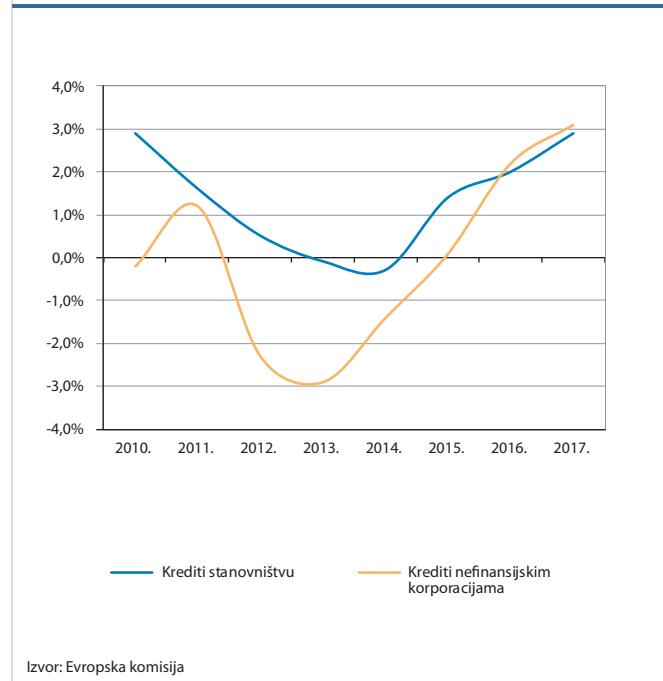
	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Kurs	1,32	1,32	1,31	1,37	1,23	1,09	1,05	1,18
Promjena	-	0,0%	-0,8%	4,6%	-10,2%	-11,4%	-3,7%	12,4%

Izvor: Evropska komisija

Krajem oktobra 2017. godine ECB je najavila da će smanjiti mjesечni obim kupovine aktive sa 60 milijardi EUR na 30 milijardi EUR i da će ova promjena stupiti na snagu od januara 2018. godine. ECB je ostavila mogućnost nastavka kvantitativnog popuštanja (eng. quantitative easing), ako to bude potrebno, do septembra 2018. godine.

Kao rezultat ekspanzivne monetarne politike i rasta BDP-a u 2017. godini nastavljen je kreditni rast (grafikon 1.6). Već drugu godinu uzastopno krediti nefinansijskim preduzećima, rastu brže od kredita sektoru stanovništva, što je jedan od pokazatelja povećanja efikasnosti monetarne politike, ali i uspješnog restrukturiranja realnog sektora. Oporavak kreditnog tržišta, je uz visoke stope privrednog rasta i približavanje stope inflacije ciljanoj, indikator da će monetarna politika ECB u srednjem roku promjeniti smjer što će uticati i na rast domaćih kamatnih stopa.

Grafikon 1.6: Kreditni rast u eurozoni



U odnosu na 2016. godinu prinosi na desetogodišnje obveznice u najrazvijenijim zemljama bilježe suprotne promjene. U Njemačkoj one su uslijed niske baze korigovane za dvostruko 0,2% (2016. godina) na 0,43% (2017. godine), dok su u SAD samo blago korigovani, sa 2,41% na 2,45%.

Do najvećeg pada prinosa na desetogodišnje obveznice je došlo u Grčkoj i to za 298 b.p. Na kraju 2017. godine prinosi na desetogodišnje obveznice su 4,12%, što implikuje poboljšanje javnih finansija Grčke i veći stepen održivosti javnog duga. Prinosi na finansijskom tržištu su blago

povećani i u ostalim zemljama eurozone (tabela 1.3.), što implikuje poboljšanje uslova za investiranje deviznih rezervi Bosne i Hercegovine. Euribor je i u 2017. godini nastavio pad, s implikacijama na smanjenje domaćih kamatnih stopa.

Tabela 1.3: Finansijsko tržište eurozone

	Prinosi na desetogodišnje obveznice				12 m Euribor
	Njemačka	Francuska	Italija	Španija	
2013.	1,93	2,56	4,13	4,15	0,56
2014.	0,54	0,83	1,89	1,61	0,33
2015.	0,63	0,99	1,60	1,77	0,06
2016.	0,21	0,69	1,82	1,38	-0,08
2017.	0,43	0,79	2,02	1,57	-0,19

Izvor: CBBiH. Podaci su uzeti za posljedni radni dan u godini

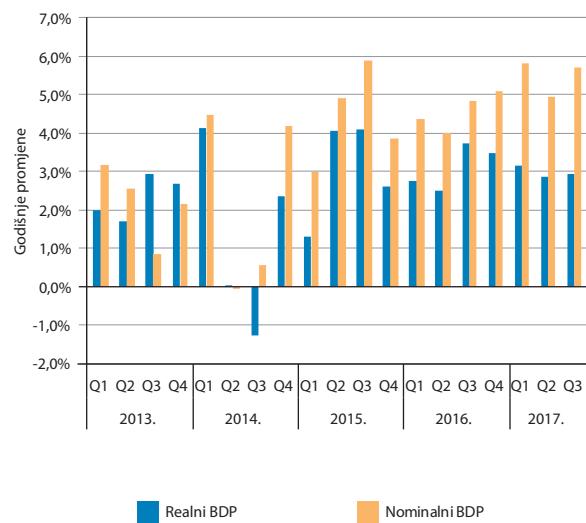
1.2 Izvještaj o stanju privrede BiH

Realni sektor ekonomije u 2017. godini karakteriše rast industrijske proizvodnje u odnosu na prethodnu godinu. Rast proizvodnje bilježe industrijska područja prerađivačke industrije i rudarstva, dok s druge strane snažan pad bilježi proizvodnja i snabdijevanje električne energije, plina, pare i klimatizacije. Sljedstveno rastu proizvodnje navedenih područja, bilježi se snažan nominalni rast izvoza prerađivačke industrije i rudarstva, dok usprkos padu proizvodnje nominalni izvoz električne energije bilježi najizraženije stope rasta¹ kao rezultat značajnog cjenovnog efekta. U građevinarstvu je, kao i u prethodnoj godini, zabilježen pad obima proizvodnje slijedom usporavanja radova na izgradnji cestovne infrastrukture (posebno koridora Vc). Trgovina bilježi značajne stope rasta svih oblika trgovinskih aktivnosti. Kretanje opšteg nivoa cijena u BiH, mjereno indeksom potrošačkih cijena, pokazuje jačanje inflatornog pritiska u 2017. godini i on je najvećim dijelom uzrokovani povećanjem vanjskih cijena (nafta). Istovremeno, domaće cijene mjerene BDP deflatorom su u zoni inflacije. Na tržištu rada, prema administrativnim podacima i podacima iz Ankete radne snage 2017. godine, bilježi se smanjenje broja nezaposlenih i rast broja zaposlenih osoba. Trend porasta nominalnih neto plata nastavljen je u 2017. godini.

Prema službenoj projekciji Međunarodnog monetarnog fonda², nominalni bruto društveni proizvod (BDP) u BiH

iznosi 31,283 milijarde KM za 2017. godinu, što predstavlja rast od 4,6% u odnosu na 2016. godinu. Projicirana stopa realnog rasta BDP-a u odnosu na prethodnu godinu iznosi 2,7%. Prema podacima Agencije za statistiku BiH (BHAS)³ ekonomija je u prva tri kvartala 2017. godine, u odnosu na prva tri kvartala 2016. godine, rasla nominalno po stopi od 5,5%. Prema istom izvoru, rast realnog BDP-a u prva tri kvartala 2017. godine procijenjen je na 3,0% (grafikon 1.7).

Grafikon 1.7: Godišnje promjene nominalnog i realnog BDP-a



Izvor: BHAS

¹ Prema službenim podacima zapažen je rast izvoza u sljedećim djelatnostima: proizvodnje i snabdijevanja električnom energijom, plinom, parom i klimatizaciju 43,6%, prerađivačka industrije 16,4%, proizvodnja ruda i kamena 16,8%.

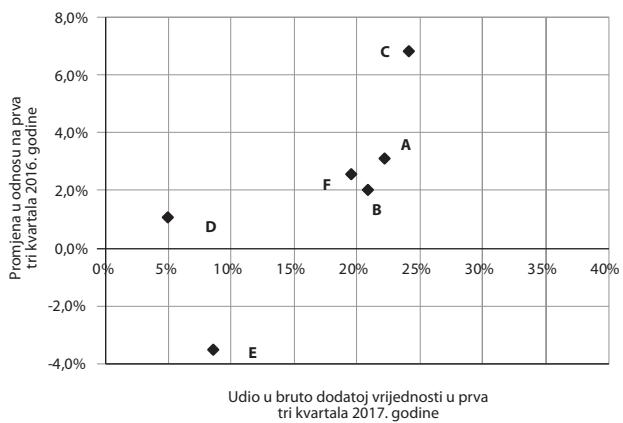
² Article IV Consultation with Bosnia and Herzegovina; saopštenje MMF-a iz februara, 2018. godine.

³ Bruto domaći proizvod – kvartalni podaci, januar 2018. godine.

Tekstni okvir 1: Doprinos rasta realnog BDP-a po aktivnostima

U prva tri kvartala 2017. godine rast realne bruto dodane vrijednosti generisan je rastom aktivnosti u većini (od ukupno 19) ekonomskih djelatnosti (grafikon 1.8), s tim da su najizraženiji rast bilježile djelatnosti: ostale uslužne djelatnosti 31,1%, umjetnost i zabava 10,1%, trgovina na veliko i malo 9,7%, rudarstvo 5,3%, finansijski sektor 4,6%, te prerađivačka industrija 4,1%. Na drugoj strani, značajni realni pad bruto dodane vrijednosti zabilježen je u stručnoj, naučnoj i tehničkoj djelatnosti (-4,4%), poljoprivredi (-3,5%), proizvodnji i snabdijevanju električne energije (-1,0%), te prevozu i skladištenju (-0,8%).

Grafikon 1.8: Osnovni uzroci promjena u realnom BDP-u u BiH, u prva tri kvartala

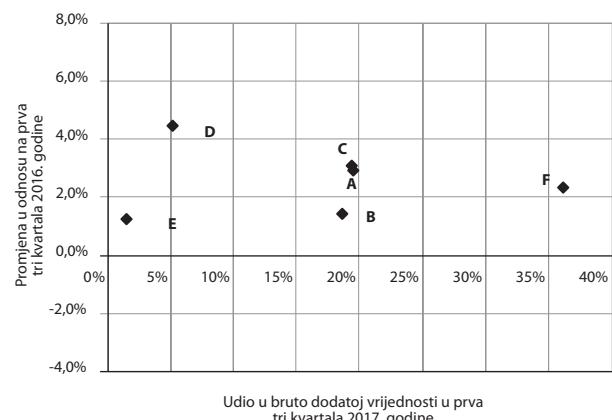


Izvor: BHAS

Uspoređujući doprinos rasta realne bruto dodane vrijednosti po aktivnostima u BiH s doprinosom rasta BDV-a u EU (grafikon 1.9) za prva tri kvartala 2017. godine primjetno kako godišnji rast te struktura BDV-a imaju pojedine sličnosti, ali istovremeno i bitne strukturne razlike. Naime, najizraženiji doprinos rastu BDV-a u BiH, kao i EU, imaju trgovina, prevoz, hoteljerstvo i ugostiteljstvo (aktivnost C), te industrijska proizvodnja. Na drugoj strani, najveći rast BDV-a u EU bilježi građevinarstvo (4,5%), dok je rast iste aktivnosti u domaćoj ekonomiji značajno niži (1,1%) kao rezultat usporavanja infrastrukturnih investicija. Inače, rast navedene aktivnosti u eurozoni iznosi 2,9% čime je vidljivo da novije članice Unije bilježe izraženije stope rasta ove aktivnosti od razvijenih zemalja. Istovremeno, poljoprivreda u EU bilježi rast od 1,2%, dok u BiH ista aktivnost bilježi realno smanjenje. Usprkos činjenici da su vremenske neprilike imale snažan uticaj, pad navedene aktivnosti ukazuje na nedovoljnu razvijenost

ovoga sektora i manjak javno-privatnog partnerstva, čime se ističe potreba za daljnje ulaganje u sistem navodnjavanja i povećanja osiguranja u poljoprivredi.

Grafikon 1.9: Osnovni uzroci promjena u realnom BDP-u u EU, u prva tri kvartala



Udio u bruto dodatoj vrijednosti u prva tri kvartala 2017. godine

Izvor: Eurostat

Legenda:

Grupa A: industrijska proizvodnja; statistička područja djelatnosti B (vađenje rude i kamena), C (prerađivačka industrija) i D (proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom i klimatizacija), E (snabdijevanje vodom).

Grupa B: budžetski korisnici; statistička područja djelatnosti O (javna uprava i odbrana; obaveznno socijalno osiguranje), P (obrazovanje) i Q (djelatnost zdravstvene i socijalne zaštite).

Grupa C: trgovina; statističko područje djelatnosti G (trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala), H (prevoz i skladištenje), I (hoteljerstvo i ugostiteljstvo).

Grupa D: građevinarstvo; statističko područje djelatnosti F (građevinarstvo).

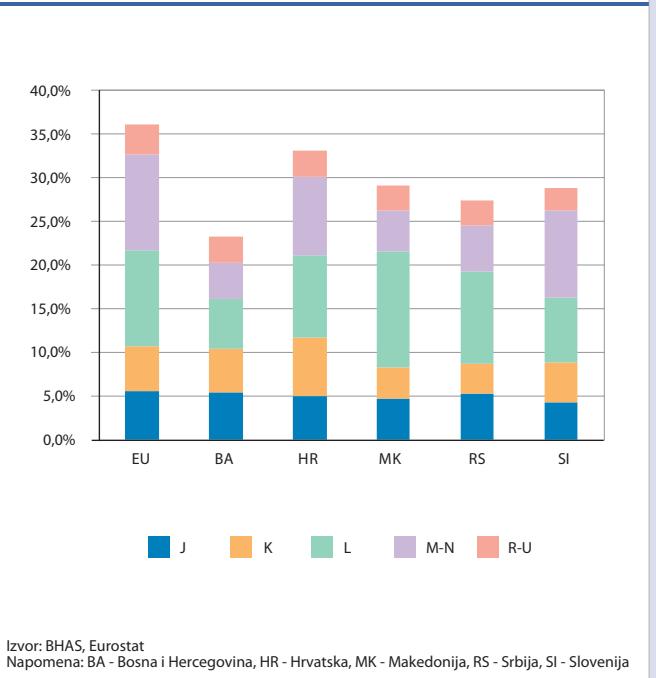
Grupa E: poljoprivreda; statističko područje djelatnosti A (poljoprivreda, šumarstvo i ribolov).

F: Ostalo

Što se tiče strukture bruto dodane vrijednosti u prva tri kvartala 2017. godine, veći udio u ukupnoj bruto dodanoj vrijednosti u BiH imaju aktivnosti industrijske proizvodnje (2,7%), trgovine i ostalog (4,8%) te javnog sektora (2,2%), što je zapaženo u ukupnom udjelu BDV-a za članice EU. Nadalje, aktivnost poljoprivrede u ukupnom udjelu BDV-a iznosi 8,5% u BiH, dok udio iste aktivnosti u EU iznosi 1,5%, što ukazuje na značaj poljoprivrednog sektora u domaćoj ekonomiji. Istovremeno, najizraženija razlika je prisutna za kategoriju ostale aktivnosti, naročito za stručne, naučne i pomoćne uslužne djelatnosti, te djelatnosti poslovanja nekretninama (grafikon 1.10). Prema prikaznim podacima vidljiva su

odstupanja udjela ovih aktivnosti ne samo prema EU, već i prema odabranim državama regije, čime se ističe potreba za podsticanjem strukturnog prilagođavanja u narednom periodu.

Grafikon 1.10: Struktura ostalih djelatnosti u BDV-u po zemljama



Izvor: BHAS, Eurostat

Napomena: BA - Bosna i Hercegovina, HR - Hrvatska, MK - Makedonija, RS - Srbija, SI - Slovenija

Legenda:

J: Informacije i komunikacije.

K: Finansijske i osiguravajuće djelatnosti.

L: Poslovanje nekretninama.

M-N: M (Stručne, naučne i tehničke djelatnosti), N (Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti).

R-U: R (Umjetnost i zabava), S (Ostale uslužne djelatnosti), T (Djelatnosti domaćinstva kao poslodavca),

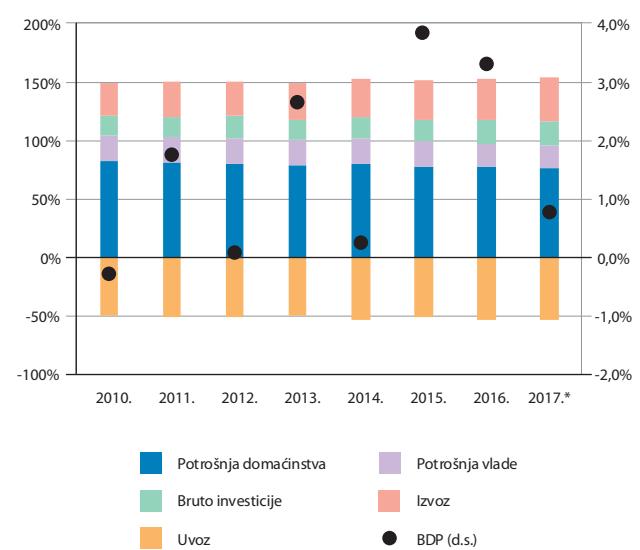
U (Djelatnosti vanterritorialnih organizacija i organa).

Napomena: Podaci za djelatnosti T i U nisu dostupni za BiH.

Uzimajući u obzir strukturu realnog BDP-a po rashodnoj metodi, vidljivo je da u prikazanom periodu (grafikon 1.11) izdaci za krajnju potrošnju domaćinstva imaju ponajveći uticaj na kretanje ukupne ekonomске aktivnosti, te isti prosječno iznose 79,3% BDP-a, iako je u posljednje vrijeme primjetan evidentan trend smanjenja udjela navedene potrošnje. Što se tiče izdataka za krajnju potrošnju vlade, isti u prosjeku iznose 21,5% BDP-a, s tim da se takođe bilježi smanjenje udjela ove kategorije u ukupnom BDP-u, što je posljedica i racionalnije javne potrošnje. Prosječni izdaci za bruto investicije su 18,6% BDP-a i većinski se odnose na investicije u nova stalna sredstva. Izvoz u navedenom periodu u strukturi BDP-a iznosi 32,3%, dok uvoz iznosi 51,6%. Pozitivnija struktura BDP-a bilježi se u prethodnim godinama kao rezultat povećanja udjela bruto investicija

i izvoza tako da udjeli istih na kraju trećeg kvartala 2017. godine iznose 20,8% i 37,0%, respektivno.

Grafikon 1.11: Struktura realnog BDP-a po rashodnom pristupu



Izvor: BHAS

Napomena: Podaci za 2017. godinu uključuju period u prva tri kvartala, dok BDP u 2017. godini predstavlja godišnji rast u odnosu na prva tri tromjesečja 2016. godine.

1.2.1 Realni sektor

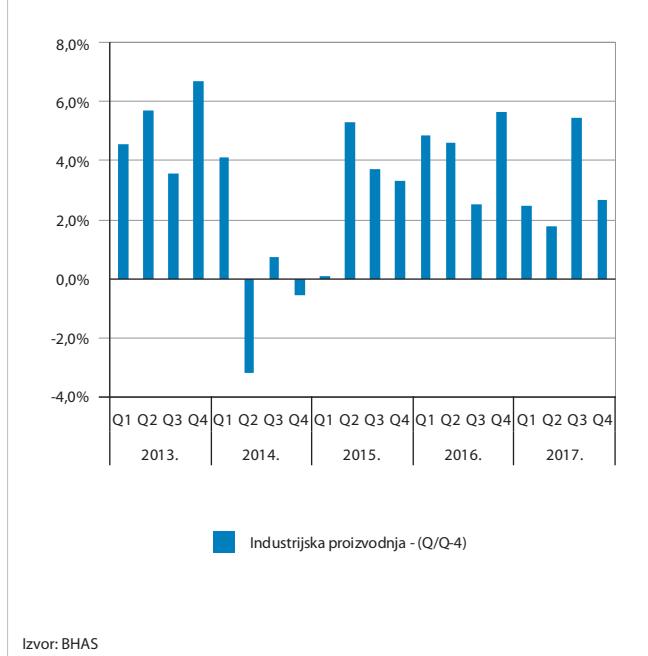
U sklopu ovog potpoglavlja, a imajući u vidu njihov značaj za ukupne ekonomске aktivnosti bh. ekonomije, poseban naglasak, u okviru osnovnih privrednih djelatnosti, stavljen je na industrijsku proizvodnju, građevinarstvo, te trgovinu. Pored aktivnosti u ovim djelatnostima, izneseni su i osnovni trendovi u opštem nivou cijena kao i osnovne karakteristike tržišta rada (zaposlenost i plate) u 2017. godini.

I Osnovne privredne djelatnosti

Svačetiri kvartala 2017. godine, posmatrano na godišnjem nivou, karakteriše rast industrijske proizvodnje. Zahvaljujući ovakovom kvartalnom kretanju, obim industrijske proizvodnje ostvaren u 2017. godini veći je za 3,1% (grafikon 1.12)⁴. Pri tome je, prosječan rast industrijske proizvodnje u 2017. godini, mjerjen u odnosu na baznu 2010. godinu, zabilježio dvocifreni rast od 15,0%, nakon što je u prethodnoj godini prvi put zabilježen dvocifreni rast (11,6%), i može se smatrati povoljnijim.

⁴ Godišnja stopa promjene izračunata iz kalendarski prilagođenih indeksa obima industrijske proizvodnje pokazuje istovjetan rast od 3,1%. Izvor: Mjesečni indeksi industrijske proizvodnje za BiH decembar 2016. - decembar 2017. godine (BHAS).

Grafikon 1.12: Kvartalne promjene indeksa industrijske proizvodnje

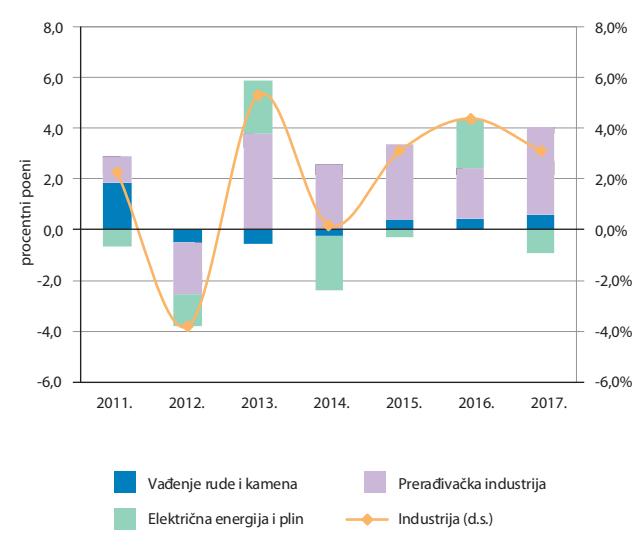


U 2017. godini u industrijskim područjima rudarstva, te prerađivačke industrije zabilježen je rast proizvodnje, dok značajan pad bilježi proizvodnja i snabdijevanje električne energije i plina (grafikon 1.13). Najznačajniji doprinos rastu industrijske proizvodnje u 2017. godini, posmatrano prema područjima djelatnosti, zabilježila je prerađivačka industrija (godišnji porast od 5,3%)⁵, dok negativan doprinos rastu bilježi proizvodnja i snabdijevanje električne energije i plina (godišnji pad 4,1%)⁶. Ključni doprinos rastu prerađivačke industrije zabilježen je u sljedećim granama: proizvodnja gotovih metalnih proizvoda osim mašina i opreme, proizvodnja papira, proizvodnja baznih metala, te proizvodnja tekstila. Rast proizvodnje u ovim djelatnostima, koje imaju značajan udio u ukupnoj industriji, pozitivno se odrazio na rast izvoza. Što se tiče obima proizvodnje i snabdijevanja električnom energijom, plinom, parom i klimatizacijom (izuzev grane 35.3 - proizvodnja i snabdijevanje parom i klimatizacijom), ovo je područje u prethodnim godinama bilo jedna od ključnih determinanti kretanja industrijske proizvodnje. U okviru ovog područja posebno je značajan dio koji se odnosi na proizvodnju električne energije. Prema posljednjim dostupnim podacima, u 2017. godini kumulirana neto proizvodnja električne energije je niža za 5,4% u odnosu na isti period prethodne godine⁷. Iako je zabilježen pad proizvodnje u 2017. godini, rast cijena

električne energije je uzrokao značajan rast vrijednosti izvoza takađe u odnosu na 2016. godinu izvoze čiza 43,6%⁸.

Nadalje, područje u kome je, takođe, ostvaren rast i to u visini od 5,0%, jeste vađenje rude i kamena. U okviru ovog područja zabilježen je rast djelatnosti vađenja ugljena i lignita. Rast količine ugljena i lignita u uskoj je vezi s porastom izvoza električne energije.

Grafikon 1.13: Doprinos godišnjim promjenama industrijske proizvodnje po područjima



Posmatrajući udio glavnih grupa proizvoda industrijske proizvodnje (grafikon 1.14) primjetno je kako je u 2017. godini zabilježen porast većine glavnih grupa proizvoda, s tim da pad industrijske proizvodnje bilježi grupa energija, koja ima najznačajniji udio u industrijskoj proizvodnji⁹. Poslije energije naredna glavna grupa proizvoda, posmatrano po veličini udjela u ukupnoj industriji, jesu intermedijarni proizvodi. Proizvodnja intermedijarnih proizvoda bitna je, kako za domaću finalnu proizvodnju tako i za izvoz, i to zbog činjenice da su intermedijarni proizvodi u ukupnom izvozu u 2017. godini učestvovali sa 39,6%¹⁰. U okviru ove grupe izuzetno visoka stopa rasta obima proizvodnje je zabilježena u proizvodnji papira (godišnji rast 16,9%), te proizvodnji baznih metala (7,0%). Pri tome je izvoz ovih proizvoda u 2017. godini porastao za 14,3% i 22,0%, respektivno.

⁵Prerađivačka industrija je stopi rasta ukupne industrije doprinijela 3,5 procennta poena.

⁶Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom i plinom je stopi rasta ukupne industrije doprinijela -0,9 procenntih poena.

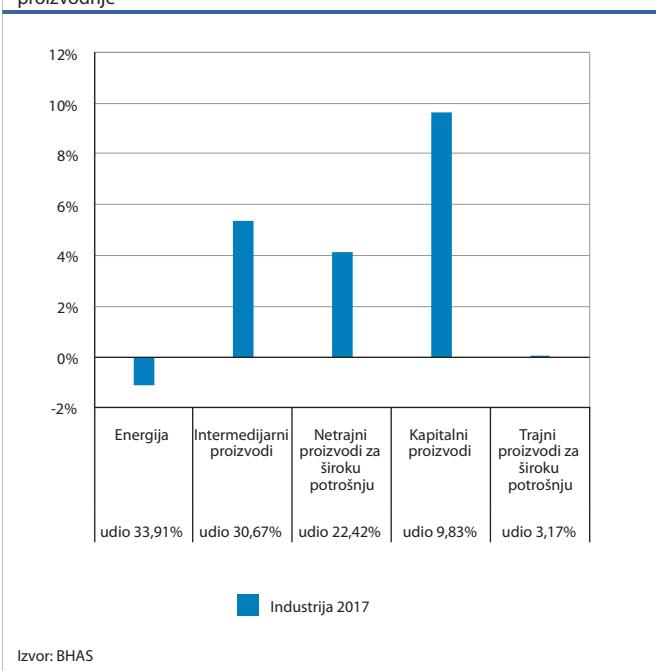
⁷U ukupnoj neto proizvodnji električne energije u periodu od januara do augusta 2017. godine udio hidroelektrana je 24,7%, dok je udio termoelektrana 75,3%.

⁸Izvor: BHAS; Statistika robne razmjene BiH s inostranstvom, januar-decembar 2017. godine.

⁹Kao što je navedeno značajan pad je zabilježen u proizvodnji i snabdijevanju el. energije i plina (-4,11%), dok proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih derivata stagnira (-0,01%).

¹⁰Izvoz intermedijarnih proizvoda u 2017. veći je nominalno za 20,8% u odnosu na prethodnu godinu.

Grafikon 1.14: Stope rasta i udio glavnih grupa proizvoda industrijske proizvodnje

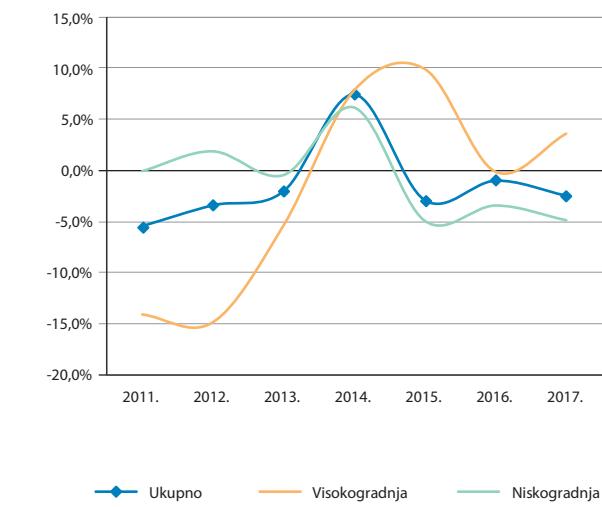


Izvor: BHAS

Iako se sljedeća grupa po udjelu u grupama proizvoda industrijske proizvodnje odnosi na netrajne proizvode za široku potrošnju, u 2017. godini značajniji doprinos u ukupnom rastu industrijske proizvodnje je ostvaren od rasta proizvodnje kapitalnih proizvoda. U okviru ove grupe proizvoda visoke stope rastu su ostvarene u proizvodnji gotovih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme (godišnji rast 11,8%), gdje je rast izvoza navedene djelatnosti iznosio 21,1%. Nešto niži godišnji rast po grupama je zabilježen u proizvodnji netrajnih proizvoda za široku potrošnju, ponajviše iz razloga što je unutar ove grupe zabilježeno smanjenje godišnje proizvodnje prehrambenih proizvoda, te odjeće. Stagniranje proizvodnje je zabilježeno kod trajnih proizvoda za široku potrošnju, što je rezultiralo zanemarivom doprinosu rastu ukupne industrije. Unutar ove grupe najveći udio ima djelatnost proizvodnje namještaja koja u posljednjim godinama bilježi kontinuirani godišnji rast.

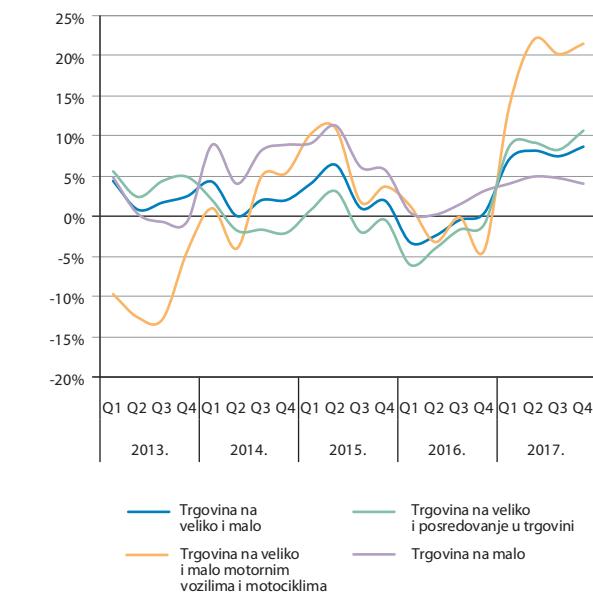
U ekonomskoj djelatnosti građevinarstva zabilježen je pad obima proizvodnje u 2017. godini koji je u odnosu na prethodnu godinu manji za 2,5%. Posmatrajući godišnje promjene proizvodnje u građevinarstvu (grafikon 1.15) primjećuje se jedino u 2014. godini rast proizvodnje u građevinarstvu, ponajviše zbog velikih aktivnosti u niskogradnji. Smanjenje indeksa proizvodnje u građevinarstvu u 2017. godini je pod uticajem pada segmenta niskogradnje koji je u odnosu na prethodnu godinu manji za 4,9%, dok je visokogradnja ostvarila rast u odnosu na prošlu godinu (3,6%). Pad aktivnosti u niskogradnji naročito se odnosi na zastoj u gradnji koridora Vc.

Grafikon 1.15: Godišnje promjene obima proizvodnje u građevinarstvu



Izvor: BHAS

Grafikon 1.16: Godišnje promjene indeksa distributivne trgovine, (Q/Q-4)



Izvor: BHAS

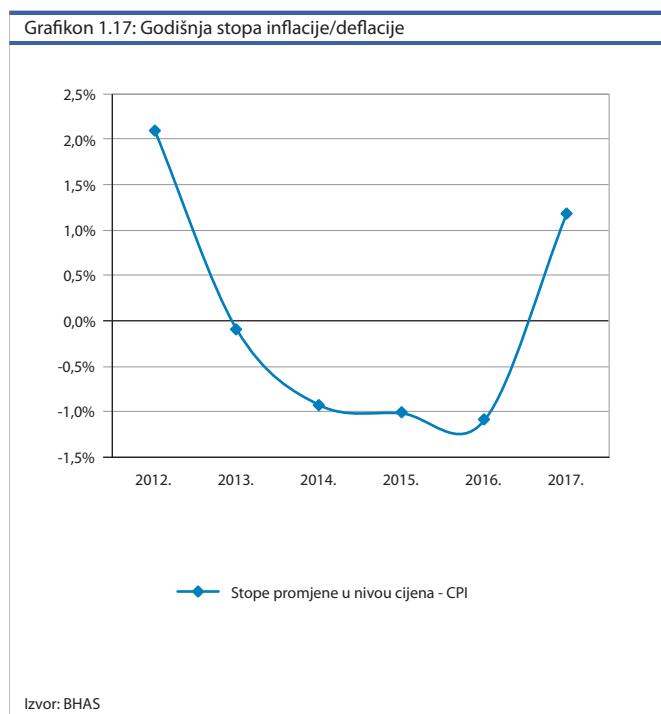
Trgovina kao pojedinačna djelatnost ima najveći udio u bruto dodanoj vrijednosti, koji za tri kvartala 2017. godine iznosi 17,3%. Posmatrajući statistiku distributivne trgovine (grafikon 1.16), koja uključuje sve oblike trgovinskih aktivnosti, od nabavke robe od proizvođača do isporuke robe do krajnjeg potrošača na domaćem tržištu¹¹, vidljivo je kako u sva četiri kvartala 2017. godine promet trgovine bilježi značajan rast, koji na godišnjem nivou iznosi 8,0%, prvenstveno kao rezultat rasta aktivnosti u trgovini na veliko i posredovanje u trgovini¹² (godišnji rast 9,3%) te trgovini na

¹¹ Izvor: BHAS, Indeksi prometa distributivne trgovine¹² Udio trgovine na veliko i posredovanje u ukupnoj trgovini iznosi 56,8%

malо¹³, koja bilježи kontinuirani rast prometa u posljednjim godinama, koji na kraju 2017. godine iznosi 4,5% u odnosu na prethodnu godinu. Trgovina na veliko i malo motornim vozilima i motociklima, koja ima najniži udio u ukupnoj trgovini, (6,1%) bilježи rast od 19,7%.

II Cijene

Deflatorni pritisci, prisutni od trećeg kvartala 2013. godine, prekinuti su početkom 2017. godine, tako da su prosječne potrošačke cijene u istoj godini zabilježile godišnji rast od 1,2% (grafikon 1.17), slijedom kretanja cijena u odjeljku hrane i pića te prevoza, prema čemu je evidentno da se u narednom periodu očekuju dodatni inflatorni pritisci, ponajviše zbog uvođenja akciza na naftu i naftne derive, usklađivanja dodatnih akciza na duhan i alkoholna pića, te kretanja vanjskih cijena (hrane i nafta)¹⁴.



U posmatranom periodu stvarna inflacija je pod snažnim uticajem dva cjenovna odjeljka¹⁵, u okviru indeksa potrošačkih cijena, hrana i bezalkoholna pića (zbog cijena hrane) i prevoz (zbog cijena nafta). Cjenovni odjeljci hrane i bezalkoholnih pića te prevoza imaju visok udio u potrošnji domaćinstva i zbog toga u najvećoj mjeri determinišu kretanje inflacije / deflaciјe u bh. ekonomiji¹⁶. Vrijednosti procijenjene temeljne inflacije¹⁷ ukazuju da je u

¹³ Udio trgovine na malo iznosi 37,1%

¹⁴ Cijena nafta na svjetskom tržištu u januaru 2018. godine zabilježila je najviši nivo od kraja 2014. godine. Godišnji rast cijena u januaru tekuće godine iznosi 25,7%.

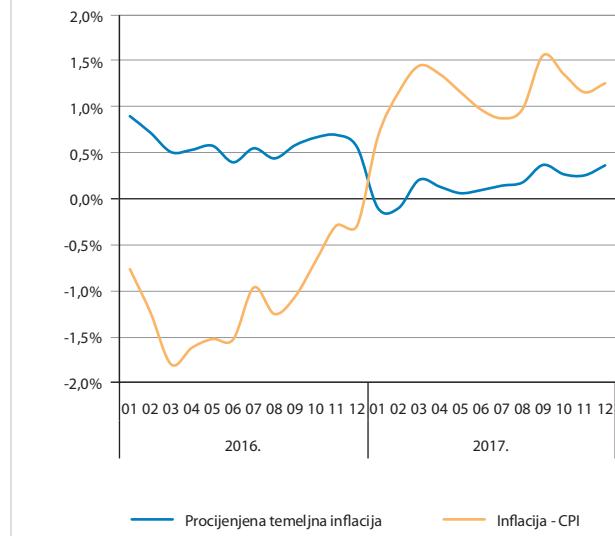
¹⁵ Odjeljak odjeće i obuće takođe je pod snažnim uticajem vanjskih cijena, ali zbog nižeg pondera od ostala dva odjeljka u obzir su uzeti odjeljci hrana i bezalkoholna pića te prevoz.

¹⁶ Prema posljednjim dostupnim podacima BHAS-a iz 2016. godine, u ukupnim troškovima domaćinstva hrana i bezalkoholna pića učestvuju 33,09%, a prevoz 12,79%.

¹⁷ Procijenjena temeljna inflacija dobijena je tako što je službena inflacija umanjena za efekte promjena u cijenama u ova dva odjeljka. Kao ponderi korišteni su službeni godišnji ponderi za cjenovne odjeljke objavljeni od BHAS. Pošto u momentu pisanja Godišnjeg izvještaja nisu objavljeni ponderi za 2017. godinu korišteni su cjenovni ponderi za 2016. godinu.

2017. godini usporen rast cijena ostalih roba i usluga koje ulaze u sastav indeksa potrošačkih cijena (grafikon 1.18). Značajan pad cijena bilježi odjeljak odjeće i obuće (-8,0%), što ponajviše utiče na sporiji rast vrijednosti procijenjene temeljne inflacije. Usljed rasta cijena nafta (godišnji rast 23,5%) na svjetskim tržištima u 2017. godini, cjenovni odjeljak prevoz, uz godišnji rast od 5,5%, je tokom cijele godine vršio inflatorne pritiske na opšti nivo potrošačkih cijena. Istovremeno, odjeljak hrane i bezalkoholnih pića, kao kategorija s najvećim udjelom u potrošnji domaćinstva, bilježi godišnji rast cijena od 0,9. Slijedom kontinuiranog povećanja akciza na duhanske proizvode i alkoholna pića, cijene ovog odjeljka takođe bilježe značajan godišnji rast (5,2%).

Grafikon 1.18: Stvarna i procijenjena temeljna inflacija



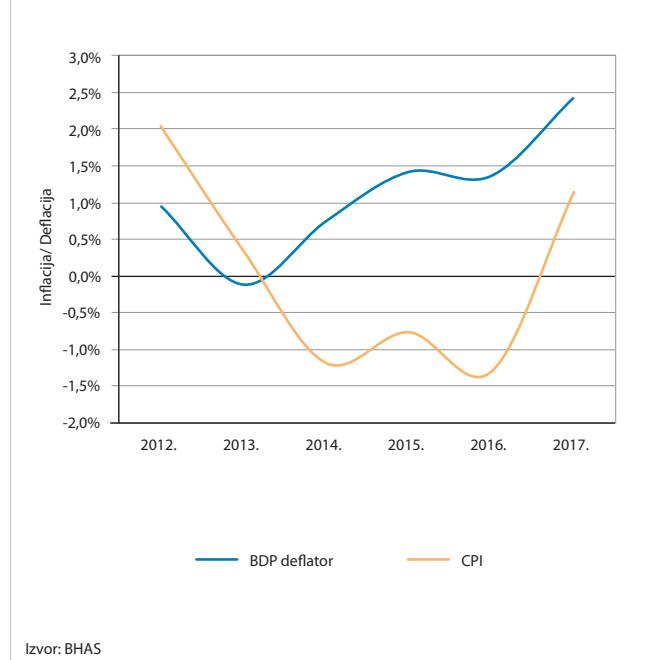
Izvor: BHAS i CBBH

Napomena: Temeljna inflacija je procjena CBBiH.

Inflacija mjerena BDP deflatorom ukazuje na ubrzan rast cijena u prva tri kvartala 2017. godine (grafikon 1.19). Različiti trendovi kretanja cijena mjerene pomoću BDP deflatora i indeksa potrošačkih cijena mogu se obrazložiti visokim udjelom proizvoda koji se ne nalaze u potrošačkoj korpi (uključujući i potrošnju sektora vlade), već se prodaju direktno preduzećima ili se, pak, izvoze na inostrana tržišta. BDP deflator ukazuje da je u prva tri kvartala 2017. godine zabilježen rast cijena proizvoda i usluga u domaćoj ekonomiji od 2,4% na godišnjem nivou. Rast BDP deflatora u

prva tri kvartala 2017. godine, u poređenju s istim periodom prethodne godine, zabilježen je u većini djelatnosti i to uglavnom u djelatnostima koje se odnose industriju, trgovinu i prevoz, dok pad deflatora je zabilježen jedino u obrazovanju i poljoprivredi.

Grafikon 1.19: Godišnje promjene u nivou cijena u prva tri kvartala

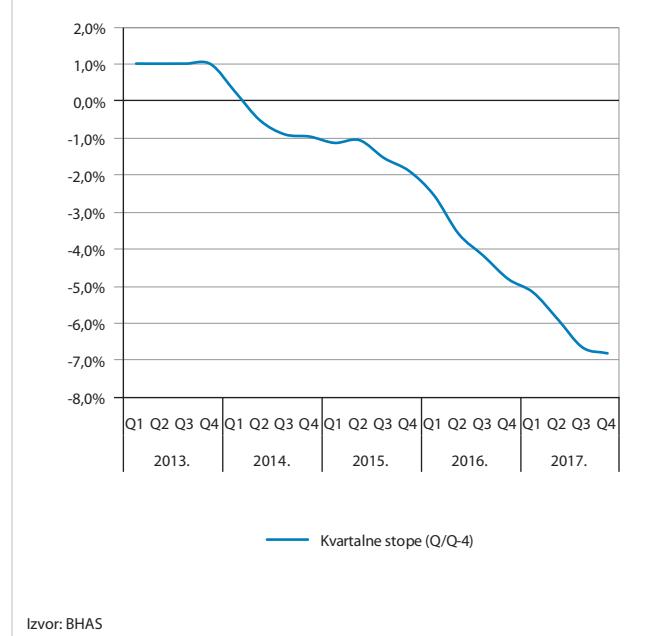


BDP deflator u djelatnosti prevoz i skladištenje u prva tri kvartala 2017. godine u odnosu na isti period prethodne godine ukazuje na rast domaćih cijena od 5,5 procenatnih poena. Posmatrajući kvartalno kretanje BDP deflatora uočava se da se ono značajno podudara, s kretanjem cijena CPI u cjenovnom odjeljku prevoz, što implicira da se cijene u ovoj djelatnosti prilagođavaju promjenama cijena na svjetskim tržištima. Istovremeno, rast cijena prevoza i skladištenje jednim dijelom uzrokuje rast deflatora u djelatnosti trgovina na veliko i malo (1,8%), vjerovatno zbog udjela transportnih troškova u ukupnim troškovima ove djelatnosti. Godišnje smanjenje proizvodnje energije kao i porast cijena na inostranom tržištu uticali su na značajan rast cijena proizvodnje i snabdijevanja električne energije (8,5%). Istovremeno, najizraženiji rast cijena zabilježen je u finansijskoj djelatnosti i djelatnosti osiguranja (10,2%). Ukoliko se posmatra BDP deflator po rashodnoj metodi, u prva tri kvartala 2017. godine prisutan je rast cijena svih sastavnica BDP-a u odnosu na isti period 2016. godine, s tim da se izdvaja rast cijena izvoza (6,2%), uvoza (4,8%), te potrošnje domaćinstva (1,9%) što je bitno izraženiji rast od rasta prosječnih potrošačkih cijena u istom periodu (1,1%).

III Zaposlenost i plate

Prema podacima iz Ankete o radnoj snazi, 2017. godine stopa nezaposlenosti u BiH je bila 20,5% i niža je u odnosu na 2016. godinu za 4,9%¹⁸, čime je nastavljen trend pada stope nezaposlenosti iz prethodnih godina. Administrativna stopa nezaposlenosti u decembru 2017. godine bila je 38,7% i niža je za 2,2% u odnosu na decembar prethodne godine. Stope nezaposlenosti značajno se razlikuju zbog različitog pristupa u definisanju i evidenciji, odnosno načinu utvrđivanja njihovog statusa.¹⁹ Prema Anketi radne snage, broj nezaposlenih u BiH u 2017. godini je 211 hiljada lica, dok je prema registrovanom broju u agencijama za zapošljavanje značajno veći broj nezaposlenih (475 hiljada nezaposlenih lica) i najslikovitije ilustruje navedene razlike u evidenciji, odnosno tretiranju zaposlenih i nezaposlenih lica. Kada se analiziraju administrativni podaci, uočava se trend pada nezaposlenih lica na godišnjem nivou koji je prisutan kako tokom cijele 2017. godine tako i tokom prethodnih godina (grafikon 1.20). Iako se radi o promjenama u broju nezaposlenih prema administrativnim podacima (odnosno, stopama nezaposlenosti koje su približne 40%), činjenica je kako na kraju 2017. godine u odnosu na prethodnu godinu broj nezaposlenih lica smanjen za 34.938 lica.

Grafikon 1.20: Stope promjene broja nezaposlenih, (Q/Q-4)

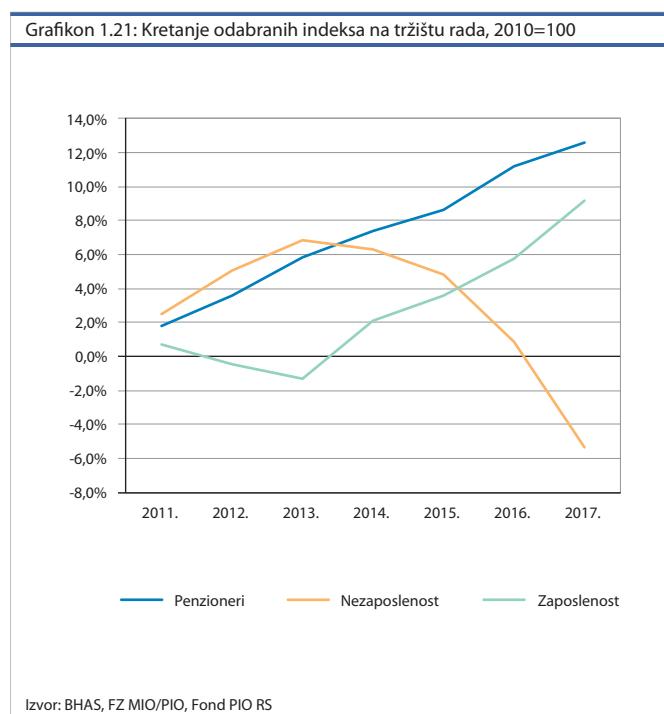


Posmatrajući kretanje indeksa na tržištu rada, vidljivo je kako rast zaposlenosti prati sličan trend kao rast broja

¹⁸ Anketu o radnoj snazi Agencija za statistiku BiH, zajedno sa statističkim zavodima u oba entiteta, provodi jedanput godišnje, a u skladu s ILO metodologijom. Engleska skraćenica ILO – International Labour Organization – Međunarodna organizacija rada.

¹⁹ Administrativni podaci o nezaposlenim licima sadrže ukupan broj nezaposlenih koji se vode u evidencijama Agencije za zapošljavanje u BiH, dok se podaci o nezaposlenosti iz Ankete o radnoj snazi izvode iz podataka, koji su prikupljeni anketiranjem lica u domaćinstvima, prema međunarodnim definicijama. Izvor: BHAS; Anketa o radnoj snazi 2017.

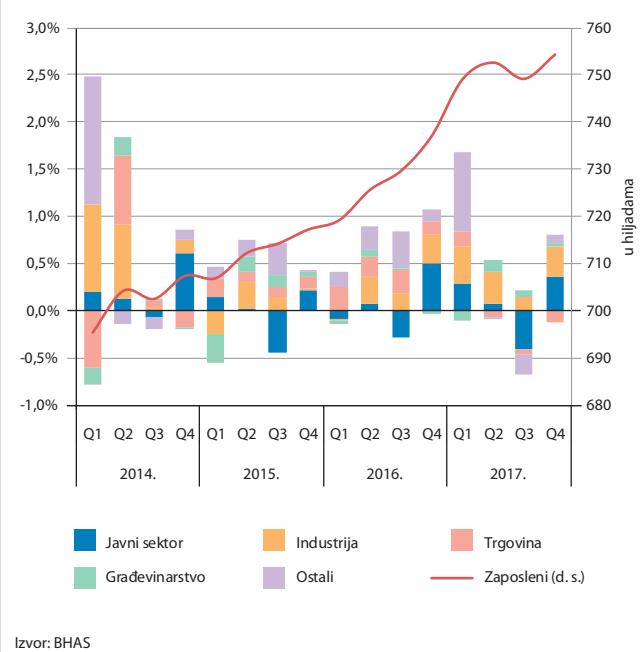
penzionera, s tim da indeks zaposlenosti sporije raste (grafikon 1.21), što predstavlja pritisak na finansiranje rastućih troškova za isplatu penzija. Poslovanje penzionalnih i socijalnih fondova je dodatno usložnjeno kao rezultat sve izraženijih negativnih demografskih promjena koje se ogledaju u smanjenju udjela radnog aktivnog stanovništva i povećavanju udjela uzdržavanog stanovništva. U odnosu na 2010. godinu, broj zaposlenih je veći za 65.778 lica, dok je broj penzionera veći za 79.566 lica, čime se vrši veći pritisak na budžet prilikom finansiranje penzionog sistema. Što se tiče indeksa nezaposlenosti, vidljivo je kako je tek krajem 2016. godine zabilježen manji broj nezaposlenih lica u odnosu na baznu godinu, s tim da je rapidan trend smanjenja nezaposlenih lica nastavljen u tekućoj godini, kada je u odnosu na incijalni period zabilježen manji broj nezaposlenih, odnosno 40.708 lica.



Prema administrativnim podacima, bilježi se rast broja zaposlenih lica, koji je na kraju 2017. godine veći za 15.248 lica (grafikon 1.22). Posmatrajući na kvartalnom nivou, doprinos povećanju broja zaposlenih vidljiv je sezonski uticaj u pojedinim djelatnostima, naročito primjetan za djelatnosti javnog sektora²⁰. Prema rastu zaposlenih na kraju 2017. godine po djelatnostima, nosioci rasta broja zaposlenih (73,1% ukupnog povećanja), u odnosu na kraj prethodne godine, su djelatnosti prerađivačke industrije (povećan broj zaposlenih za 8.629 lica ili 5,9%), te hotelijerstvo i ugostiteljstvo (2.522 osoba ili 7,0%). Ipak, važno je istaći da je u ovim djelatnostima značajno pojačana kontrola zaposlenih lica, odnosno njihovog radnog

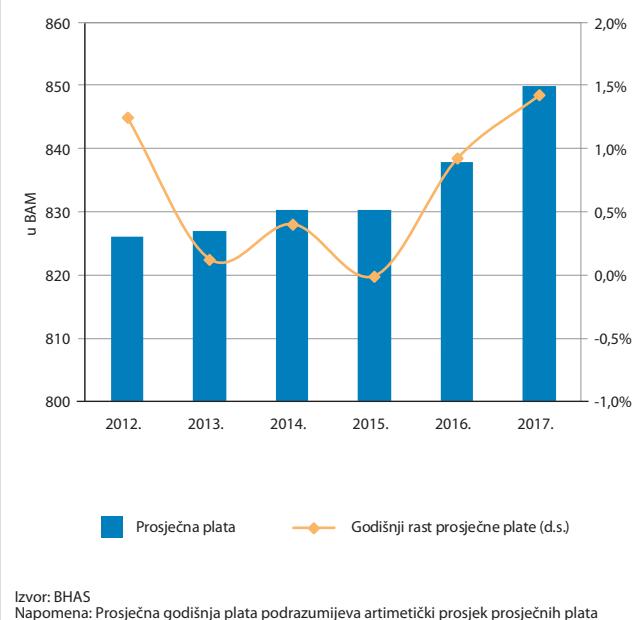
statusa. Na godišnjem nivou pad zaposlenosti je iskazan u djelatnosti poslovanje nekretninama (19,8%), stručnoj, naučnoj i tehničkoj djelatnosti (5,1%), te trgovini (0,5%), što je vjerovatno uzrokovano konsolidacijom maloprodajnog tržišta.

Grafikon 1.22: Doprinosi rastu broja zaposlenih po područjima



Trend rasta prosječne nominalne neto plate zabilježen je u 2017. godini (grafikon 1.23), nakon što je intenziviran rast plate u drugoj polovini 2016. godine, ponajviše kao rezultat izmjene Zakona o porezu na dohodak u FBiH.

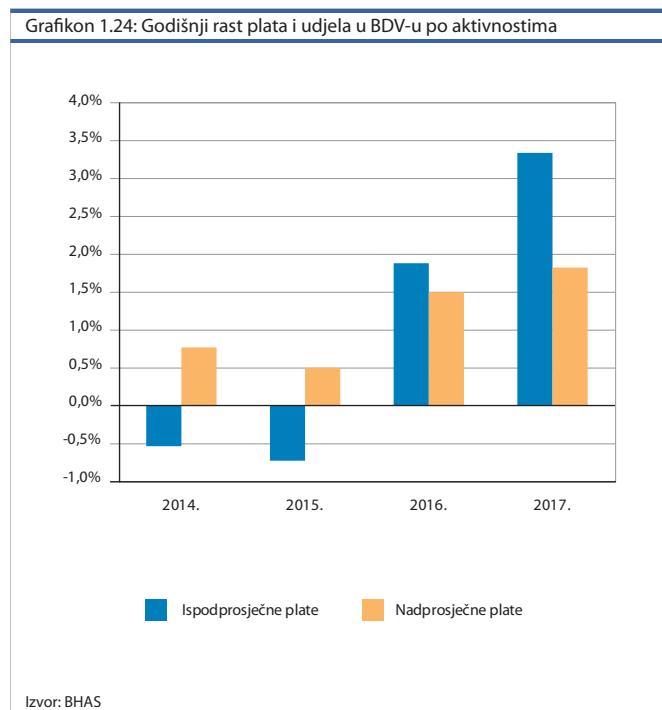
Grafikon 1.23: Iznos i postotak promjene prosječne godišnje neto plate



²⁰Javni sektor uključuje djelatnosti: O (Javna uprava i odbrana, obavezno socijalno osiguranje), P (Obrazovanje) i Q (Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne pomoći).

Navedena mjera je uticala na rast plata u djelatnostima čije vrijednosti su niže u odnosu na prosječnu platu u BiH. Najizraženiji rast plata u 2017. godini je zabilježen u stručnim i tehničkim djelatnostima (12,6%), administrativnim i pomoćno uslužnim djelatnostima (7,6%), trgovini (4,3%), građevinarstvu (4,3%), te industriji (4,2%).

Ukoliko se posmatra rast ispodprosječnih i nadprosječnih nominalnih plata prema aktivnostima (grafikon 1.24) vidljiv je izraženiji rast ispodprosječnih plata u posljedne dvije godine, kao rezultat već navedene zakonske promjene. Navedene ispodprosječne plate u 2017. godini iznose 675 KM, dok u prosjeku za istu godinu nadprosječne plate iznose 1.123 KM.



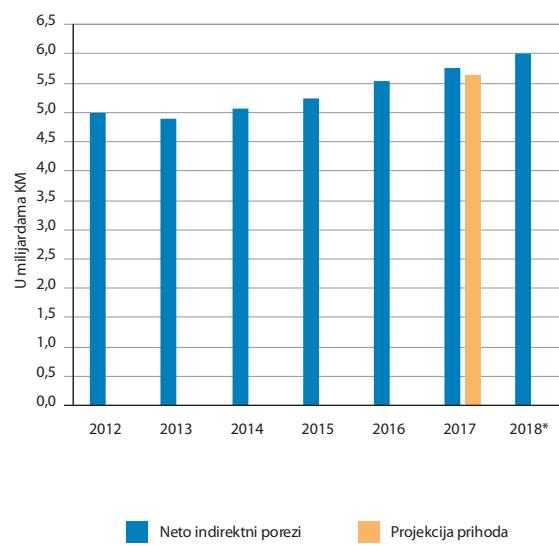
1.2.2 Fiskalni sektor

U 2017. godini na svim nivoima je nastavljen fiskalna konsolidacija, započeta u prethodnim godinama, a koja je u skladu s Reformskom agendom za period 2015-2018. Navedenu konsolidaciju je obilježilo ograničenje rasta tekuće potrošnje. U skladu s Globalnim fiskalnim okvirom, predviđena je i promjena strukture javne potrošnje u pravcu jačanja kapitalnih investicija, a na teret smanjenja tekućih rashoda. Međutim, u 2017. godini nije došlo do značajnijeg rasta kapitalne potrošnje, prvenstveno zbog ograničenog pristupa inostranim izvorima finansiranja, s obzirom na to da je povlačenje većeg dijela novih sredstava bilo direktno vezano za usvajanje izmjene Zakona o akcizama. Imajući u vidu usvojene izmjene Zakona o akcizama i dalje provođenje reformskih mjera, u 2018. godini se očekuje značajniji rast kapitalnih rashoda.

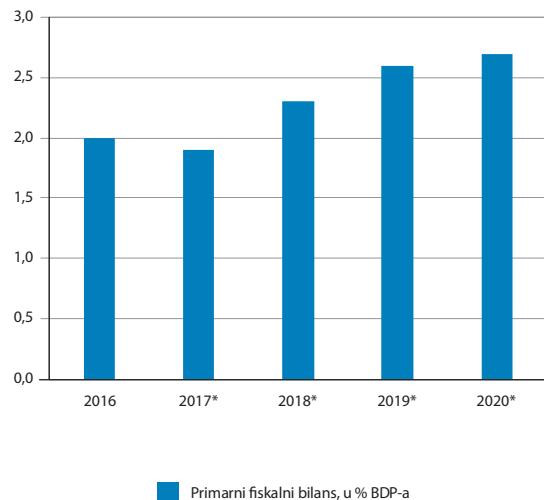
U 2017. godini nastavljen je stabilan rastući trend naplate prihoda od indirektnih poreza (grafikon 1.25). Iznos naplaćenih neto prihoda je najveći od osnivanja Uprave za indirektno oporezivanje (5,73 milijardi KM). Tako su prihodi po ovom osnovu, kao glavni izvori sredstava za finansiranje budžeta, na godišnjem nivou zabilježili rast u visini od 3,5% (220,0 miliona KM). Glavni doprinos ovakvim kretanjima su pozitivni trendovi u naplati PDV-a na uvoz, domaći PDV, prihodi od carine, putarina, akcize na derivate nafte i duhanske prerađevine.

Takođe, iako su očekivanja bila da će primjena adaptiranog Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju s EU doprinijeti znatnom padu prihoda od carina, zabilježen je neto porast prihoda od 20,9 miliona KM. Iako su u 2017. godini obilježena pozitivna kretanja u sferi naplate prihoda od indirektnih poreza, ograničene mogućnosti eksternog zaduživanja su imale negativan uticaj na nizak nivo infrastrukturnih radova. Implementacijom usvojenih mjera, očekuje se veća realizacija javnih investicija u 2018. godini. U 2017. godini u oblasti indirektnog oporezivanja nastavljen je proces harmonizacije politike oporezivanja duhanskih prerađevina u skladu sa standardima EU. Ovaj proces podrazumijeva kontinuirano sukcesivno povećanje specifične akcize na cigarete, dok se ne dostigne minimalna akciza na cigarete EU, što u konačnici ima pozitivne efekte na prikupljanje prihoda. Prema ERP-u, očekuje se da će se proces harmonizacije akciza na cigarete sa standardima EU okončati do 2020. U narednoj godini je planiran nastavak pozitivnih trendova u naplati indirektnih poreza, što će djelimično ublažiti pritisak na finansiranje budžeta u tekućoj godini. Tokom primjene Programa ekonomskih reformi 2018-2020, projiciran je kontinuirani rast primarnog fiskalnog suficita, koji bi u 2020. trebao dostići nivo od 2,7% BDP-a (grafikon 1.26).

Grafikon 1.25: Prihodi od indirektnih poreza

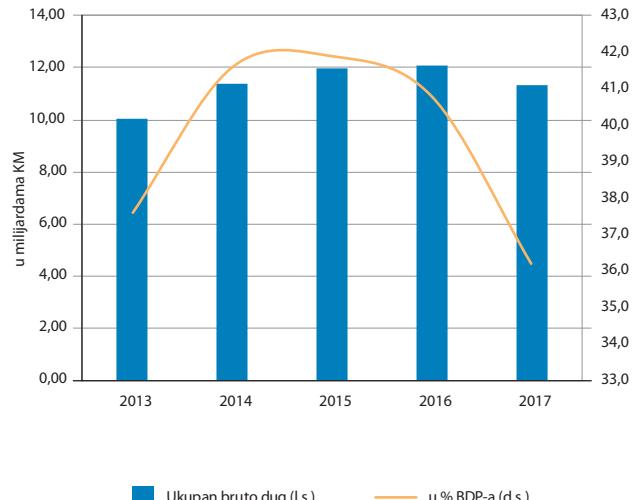


Grafikon 1.26: Primarni fiskalni bilans, u % BDP-a



Izvor: ERP BiH 2018-2020

Grafikon 1.27: Ukupan bruto dug sektora vlade

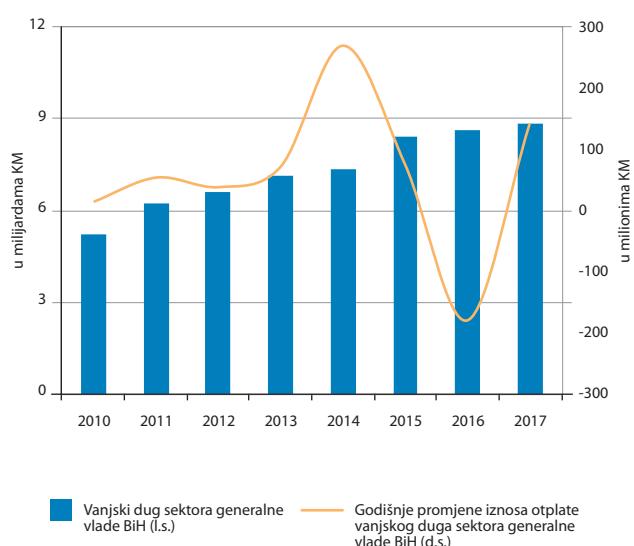


Izvor: Ministarstvo finansija i trezora BiH

Ukupan bruto dug sektora vlade u 2017. godini je smanjen (grafikon 1.27), i to prvenstveno uslijed smanjenja javnog duga sektora vlade. Ukupno servisirana sredstva prema inostranim kreditorima su iznosila 983,2 miliona KM. Vanjska zaduženost sektora generalne vlade bilježi pad u 2017. godini, što je u skladu s projekcijama iz Informacije o stanju javne zaduženosti u BiH Ministarstva finansija i trezora BiH, a u svrhu postizanja srednjoročnog cilja iz Globalnog fiskalnog okvira. Vanjska zaduženost sektora generalne vlade na kraju 2017. godine je iznosila 8,15 milijardi KM (grafikon 1.28), što je u odnosu na prethodnu godinu pad od 724,6 miliona KM (8,1%). Prema podacima Ministarstva finansija i trezora BiH, planirana su izdvajanja za servisiranje vanjskog duga sektora generalne vlade u 2018. u iznosu od 1,24 milijarde KM.

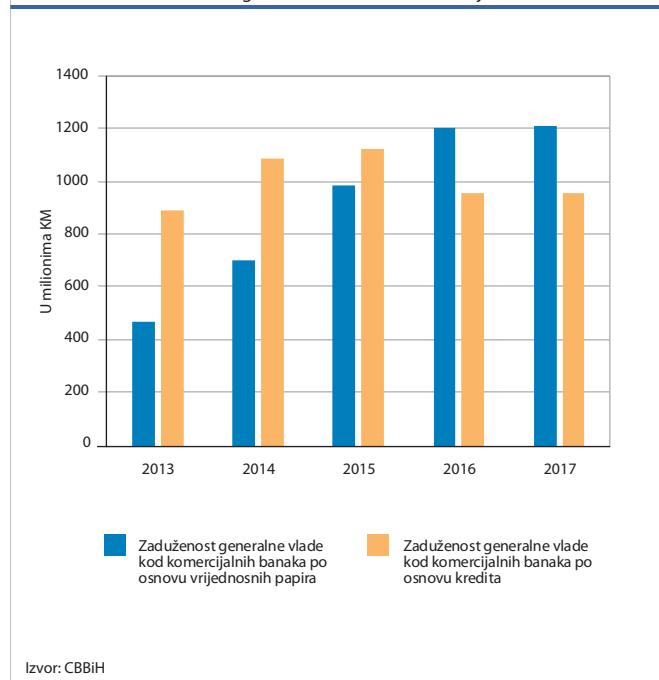
Zaduživanje generalne vlade po osnovu dužničkih papira s krajem 2017. godine je iznosilo 1,22 milijarde KM. Većinski kupci ovih papira su komercijalne banke iako se u manjem obimu javljaju i drugi investitori (osiguravajuća društva, javna preduzeća). Istovremeno, zaduženost generalne vlade po osnovu kredita od komercijalnih banaka iznosila je 966,5 miliona KM. Tako je izloženost banaka prema sektoru vlade povećana za 0,7% u odnosu na isti period prethodne godine (grafikon 1.29).

Grafikon 1.28: Vanjski dug sektora vlade i godišnje promjene iznosa otplate vanjskog duga



Izvor: CBBiH

Grafikon 1.29: Zaduženost generalne vlade kod komercijalnih banaka



Unutrašnji javni dug Federacije Bosne i Hercegovine je u 2017. godini smanjen u odnosu na 2016. godinu. Stanje unutrašnjeg javnog duga FBiH je na kraju 2016. godine bilo 1,016 milijardi KM, dok je u 2017. godini unutrašnji javni dug

894,68 miliona KM, što predstavlja smanjenje od 12,01%. Republika Srpska je tek u junu 2017. godine objavila informacije o unutrašnjem javnom dugu za 2016. godinu koji iznosi 2,27 milijardi KM (1,8 milijardi KM se odnosi na budžet RS), a to je samo blago povećanje (0,31%) u odnosu na 2015. godinu.

Kao i tokom prethodnih godina i tokom 2017. godine vodeći ročni segment javnog duga Republike Srpske su bili šestomjesečni trezorski zapisi, a primjetno je i jačanje i dalji razvoj primarnog tržišta obveznica pogotovo u Republici Srpskoj. Federacija Bosne i Hercegovine je emitovala značajno manji broj emisija javnog duga nego Republika Srpska (tabela 1.4), a ukupna vrijednost njenih emisija je bila manja. Od 29 emisija 58,6% se odnosi na Republiku Srpsku, a ovaj entitet je apsorbovao približno isti ostvareni iznos emisija (55,8%), koje su u 2017. godini iznosile 656,45 miliona KM. U ročnom segmentu do godinu dana, bh. entiteti su emitovali 69% emisija od ukupnog broja emisija, a ukupno je emitovano 9 obveznica. Udio vrijednosti obveznica entiteta u ukupnim emisijama je bio 38,5%, a ovaj odnos se značajno razlikuje po entitetima. Udio vrijednosti obveznica u ukupnoj vrijednosti emisija Federacije Bosne i Hercegovine je 10,35%, a Republike Srpske 60,94%.

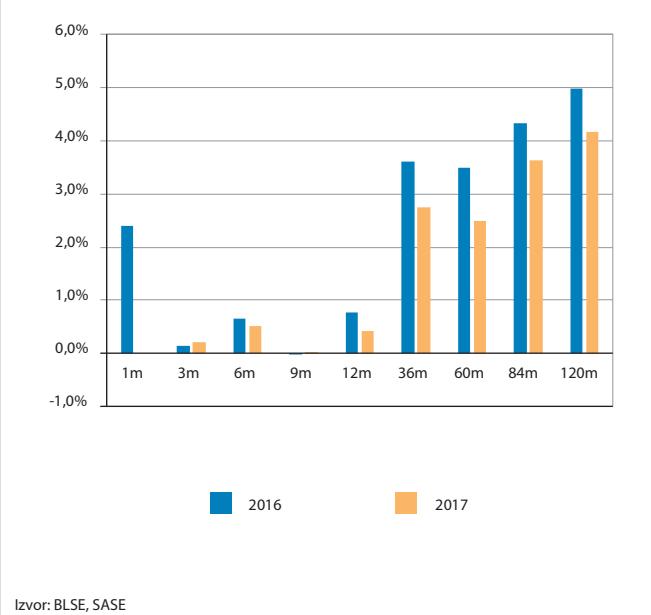
Tabela 1.4: Emisije javnog duga bh. entiteta u 2017. godini

	1 m	3 m	6 m	9 m	12 m	36 m	60 m	84 m	120 m	Ukupno
Republika Srpska	-	-	7	-	2	1	3	2	2	17
Federacija Bosne i Hercegovine	-	3	4	2	2	-	1	-	-	12
Ukupno	-	3	11	2	4	1	4	2	2	29

Izvor: SASE i BLSE.

Na primarnom tržištu trezorskih zapisa, s izuzetkom tržišta dvanestomjesečnih trezorskih zapisa, ne uočavaju se značajne razlike u prinosima (grafikon 1.30), što se ne može kazati i za tržište obveznica. Prosječne stope prinosa na primarnom tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa i dvanaestomjesečnih trezorskih zapisa su u 2017. godini za 14 b.p. i 36 b.p. respektivno niže nego u 2016. godini. Na tržištu obveznica, ove su razlike daleko izraženije, a najveća je razlika kod petogodišnjih obveznica (-102 b.p.). Za trogodišnje, sedmogodišnje i desetogodišnje obveznice razlika (2016-2017. godina) je -87 b.p. -70 b.p., -82 b.p. respektivno.

Grafikon 1.30: Prosječne stope prinosa na primarnom tržištu javnog duga bh. entiteta u 2016. godini i u 2017. godini



Za razliku od 2016. godine, tokom 2017. godine (tabela 1.5) nije bilo emisija s negativnim stopama prinosa, mada su se na primarnom tržištu devetomjesečnih i

dvanaestomjesečnih trezorskih zapisa (Federacija Bosne i Hercegovine) prinosi približili nuli.

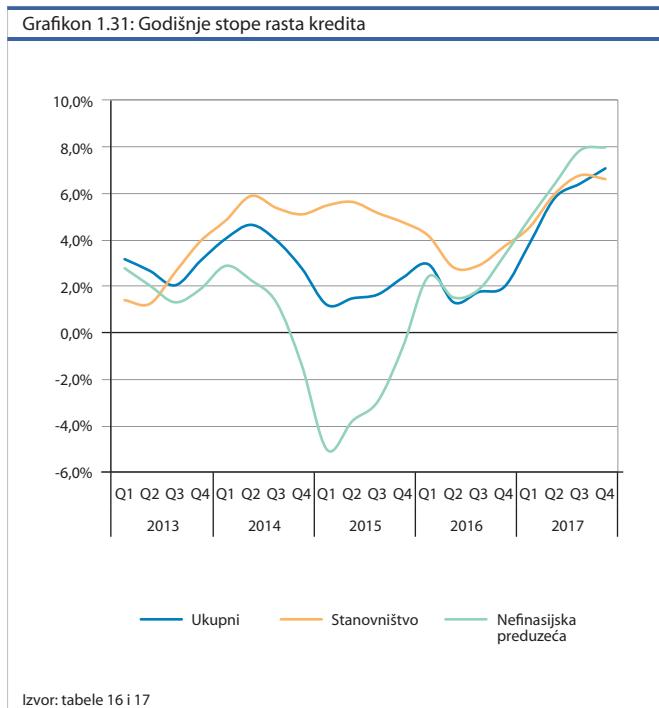
Tabela 1.5: Stope prinosa na primarnom tržištu javnog duga bh. entiteta u 2017. godini

R.b.	Entitet	1 m	3 m	6 m	9 m	12 m	36 m	60 m	84 m	120 m	u %
1.	Republika Srpska	-	-	0,68	-	0,88	2,74	2,92	3,64	4,17	
2.	Federacija Bosne i Hercegovine	-	0,21	0,21	0,03	0,02	-	1,20	-	-	
3.	Razlika (1-2) u p.p.			0,47		0,85		1,72			

Izvor: SASE i BLSE.

1.2.3 Bankarski sektor

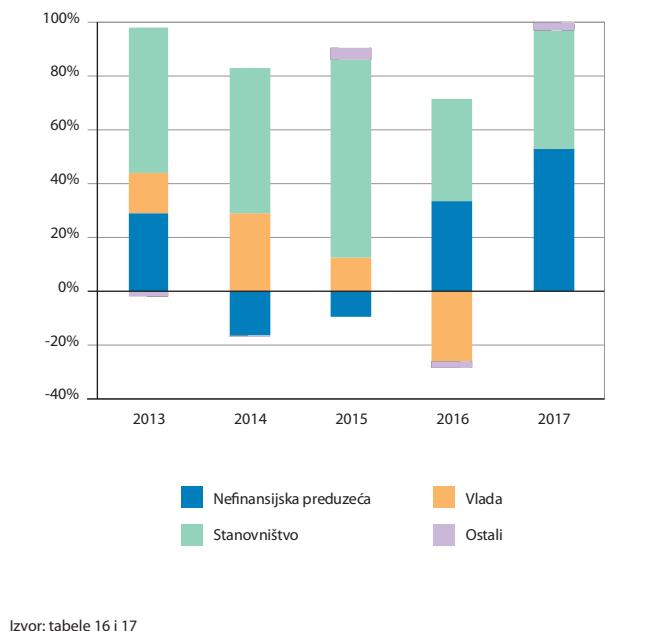
Bilansna suma bankarskog sektora povećana je za 8,2% tokom 2017. godine, ponajviše uslijed rasta depozita domaćeg sektora kao i prethodnih godina, i iznosila je 28,29 milijardi KM u decembru²¹. Nastavak trenda rasta depozita i intenzivniji nego prethodnih godina kreditni rast obilježili su u 2017. godini temeljne aktivnosti bankarskog sektora u BiH. Krediti, koji predstavljaju najznačajniju stavku aktive komercijalnih banaka, povećani su na godišnjem nivou za oko 7%. Godišnje stope rasta kredita nefinansijskim preduzećima su više od istih za stanovništvo u 2017. godini nakon dužeg perioda (grafikon 1.31).



Grafikon 1.32 ilustruje doprinos rastu ukupnih kredita po sektorima i ukazuje da je privatni sektor imao dominantnu ulogu u rastu kredita tokom godine. Intenzivnjem rastu kredita preduzećima, posebno dugoročnim kreditima, svakako su doprinijeli rast realnog BDP-a, posmatran na

godišnjem nivou, u gotovo svim ekonomskim djelatnostima, te intenzivnija izvozna aktivnost. Tome je takođe doprinio i nastavak trenda smanjenja prosječnih ponderisanih aktivnih kamatnih stopa tokom godine (tabele 10 i 11).

Grafikon 1.32: Doprinos pojedinačnih sektora promjeni u stanju ukupnih kredita

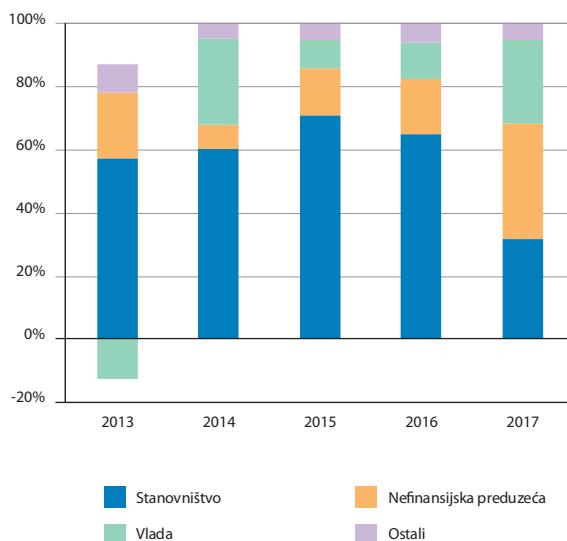


Ukupni depoziti su nastavili trend rasta tokom cijele godine uslijed rasta depozita privatnog domaćeg sektora, kao i rasta depozita vlade. Na grafikonu 1.33 prikazan je doprinos pojedinačnih sektora rastu depozita iz kojeg je evidentno smanjenje doprinosa sektora stanovništva u 2017. godini u odnosu na prethodne godine. Ovaj sektor je učestvovao sa 31,8% u rastu ukupnih depozita u 2017. godini. Na grafikonu se takođe uočava doprinos nefinansijskih preduzeća (36,9%) i sektora vlade (26,3%) povećanju ukupnih depozita u 2017. godini. Rast depozita vlade uzrokovani je stabilnim prihodom od indirektnih

²¹ Unicredit leasing d.o.o. Sarajevo pripojeno je UniCredit banci d.d. Mostar od 1. jula 2017. godine, što se odrazilo na određene pokazatelje, prije svega na bilansnu sumu, kredite i kreditne obaveze prema nerezidentima.

poreza na svim nivoima vlasti, te izdavanja vrijednosnih papira entitetskih vlada. Pored navedenog, izvršena je isplata ruskog klirinškog duga nadležnim institucijama BiH u iznosu 206,0 miliona KM u augustu, što se odrazilo na povećanje deviznih rezervi.

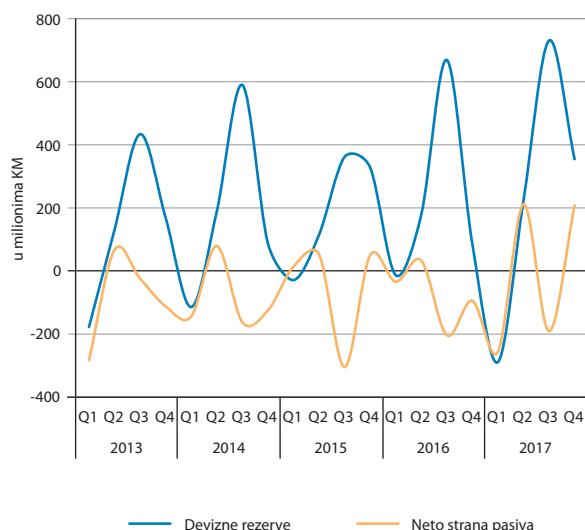
Grafikon 1.33: Doprinos pojedinačnih sektora promjeni u stanju ukupnih depozita



Izvor: tabele 14 i 15

Uz umjereni zaduženje domaćih sektora kod banaka i istovremeni brži rast depozita, razlika između ukupnih kredita i depozita je nastavila da se povećava. Omjer kredita u odnosu na depozite izražen u procentima iznosio je 93,7% na kraju 2017. godine, 3,2 procentna poena niže u odnosu na kraju 2016. godine. Shodno tome, komercijalne banke koriste većim dijelom domaće izvore za nove plasmane. Međutim, vrlo bitna je ročna usklađenost finansijskih izvora i plasmana, što je od posebnog značaja za bh. bankarski sistem u kojem se značajan dio ukupnih depozita odnosi na prenosive depozite, koji su raspoloživi na zahtjev, bez naknada i ograničenja. Prenosivi depoziti su iznosili 48,6% ukupnih depozita u decembru 2017. godine, što je više za 3,2 procentana poena u odnosu na decembar 2016. godine. Uslijed odsustva snažnije kreditne ekspanzije komercijalne banke nemaju potrebu za dodatnim inostranim zaduženjima. Stoga se obaveze banaka po osnovu dugoročnih kredita od nerezidenata blago smanjuju, što se negativno odražava na kretanje deviznih rezervi. U prethodnim godinama bankarski sektor kroz proces razduživanja imao je značajniju ulogu u determinisanju promjena u deviznim rezervama nego je to slučaj u 2017. godini, izuzev u prvom kvartalu 2017. godine. Tako su u 2017. godini drugi faktori neutralisali smanjenje deviznih rezervi uslijed razduživanja banaka (grafikon 1.34) (poglavlje 2).

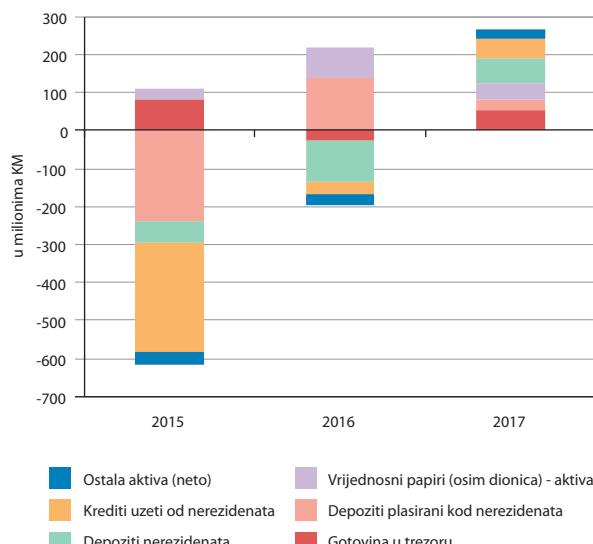
Grafikon 1.34: Kvartalne promjene u deviznim rezervama i neto stranoj pasivi komercijalnih banaka



Izvor: tabele 09 i 26

Neto strana pasiva povećana je za 34,3 miliona KM u decembru 2017. godine u odnosu na decembar 2016. godine, što je rezultat značajnijeg rasta strane aktive (147,9 miliona KM) od strane pasive (113,6 miliona KM). Povećanje strane valute u trezoru, depozita kod nerezidenata, te ulaganje u vrijednosne papire osim dionica u inostranstvu objašnjava 85,4% promjena u stranoj aktivi komercijalnih banaka na godišnjem nivou. Tokom 2017. godine ključni uticaj na promjene u stranoj pasivi su imali depoziti nerezidenata (grafikon 1.35).

Grafikon 1.35: Godišnje promjene u stawkama strane aktive i strane pasive komercijalnih banaka

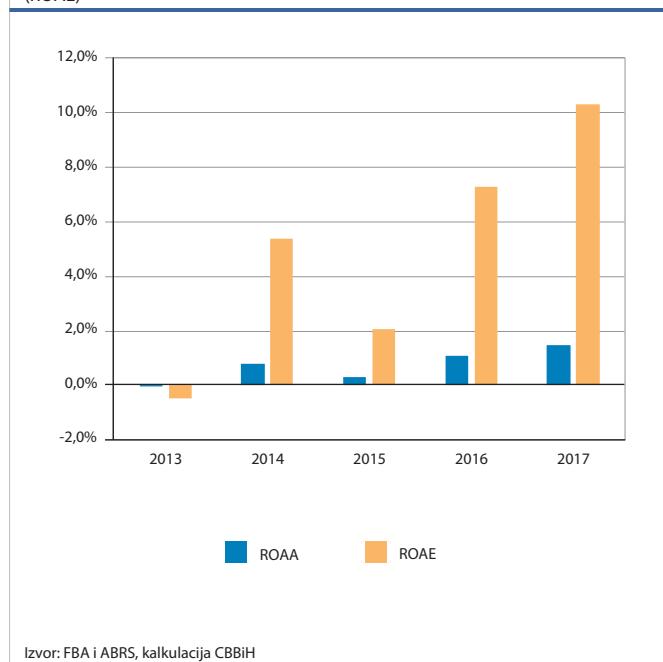


Izvor: CBBiH

Banke uredno izmiruju dospjeli kredite prema nerezidentima, a tokom godine zabilježena su manja inostrana zaduženja pojedinih banaka. Ovdje je bitno napomenuti da je satusna promjena pripajanja lizing društva matičnoj banci uticala na povećanje kredita od nerezidenata (134 miliona KM).

Bankarski sektor BiH poslovalo je pozitivno u 2017. godini (grafikon 1.36). Neto dobit, prema preliminarnim podacima agencije za bankarstvo, iznosi 336,2 miliona KM, što je više za 117,6 miliona KM u odnosu na prethodnu godinu. Veći dio od navedene dobiti, 95,8%, se odnosi na banke u većinskom stranom vlasništvu. Kao i prethodnih godina, najveći dio dobiti koncentrisan je u manjem broju najvećih banaka.

Grafikon 1.36: Profitabilnost prosječne aktive (ROAA) i prosječnog kapitala (ROAE)



1.2.4 Vanjski sektor

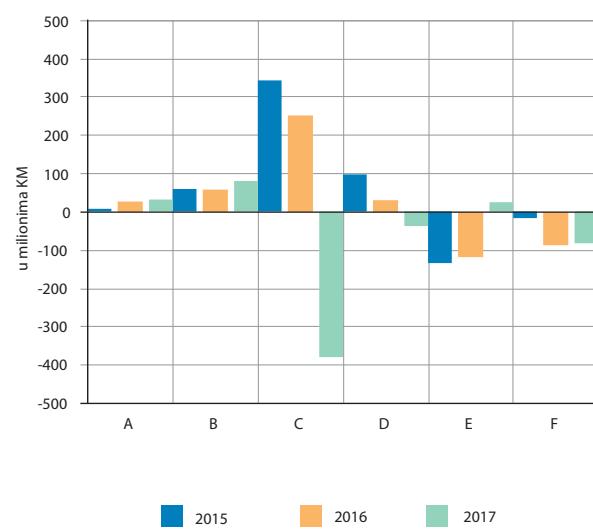
I Platni bilans

Platnobilansna pozicija zemlje je u 2017. godini blago pogoršana. Na računu tekućih transakcija s inostranstvom, u 2017. godini ostvaren je deficit u iznosu od 1,51 milijardi KM, te je deficit tekućeg računa pogoršan u odnosu na prethodnu godinu i to za 4,0% (grafikon 1.38). Osnovni uzrok deficitu tekućeg računa je deficit na računu robe, dok je u razmjeni usluga i dohotka, kako primarnog tako i sekundarnog s inostranstvom došlo do kreiranja pozitivnog salda.

Povećanje tekućih transakcija s inostranstvom, naročito na računu robe²² je odraz povećanja ekonomske aktivnosti u zemlji, odnosno porasta BDP-a, što je evidentno kroz rast

uvoza, dok je i oporavak ekonomija u eurozoni i okruženju, takođe stimulisao rast domaće proizvodnje i posljedično BDP. Pored navedenih faktora, kretanje cijena energenata na svjetskom tržištu je takođe uticalo na vrijednosti uvoza i izvoza. Na računu robnih transakcija je zabilježen deficit u iznosu 7,08 milijardi KM. U odnosu na prethodnu godinu, došlo je do produbljenja trgovinskog deficitu i to za 358,0 miliona KM ili 5,3%. Naša zemlja je neto uvoznik prehrambenih prerađevina, gdje deficit iznosi 1,17 milijardi KM, nafte i naftnih derivata, odnosno proizvoda mineralnog porijekla, gdje negativan saldo iznosi 1,64 milijarde KM. Nadalje, uvoz farmaceutskih proizvoda premašuje izvoz za 404,4 miliona KM, kao i tekstilnih proizvoda za 626,7 miliona. Negativan robni saldo ostvarujemo i u trgovini mašinama, aparatima i električnim uređajima 1,23 milijarde KM i u trgovini transportnim sredstvima 923,9 miliona KM. S druge strane, naša zemlja je neto izvoznik baznih metala gdje je ostvaren suficit od 20,8 miliona KM, drveta i proizvoda od drveta 523,1 milion KM i namještaja gdje je neto izvoz iznosi 906,1 miliona KM. Najznačajnije godišnje produbljenje deficitu je zabilježeno kod proizvoda mineralnog porijekla 381,1 milion KM, gdje je dominantan uticaj povećanja cijene nafte na svjetskom tržištu i kod transportnih sredstava (83,1 miliona KM), kao rezultat povećane potražnje (grafikon 1.37).

Grafikon 1.37: Smanjenje/povećanje trgovinskog deficitu po grupama proizvoda



Izvor: BHAS

Legenda:

- A - Drvo i proizvodi od drveta
- B - Namještaj
- C - Proizvodi mineralnog porijekla
- D - Mašine, aparati i električni uređaji
- E - Bazni metali
- F - Vozila

²²Podaci o uvozu i izvozu po grupama proizvoda su preuzeti od Agencije za statistiku BiH (BHAS).

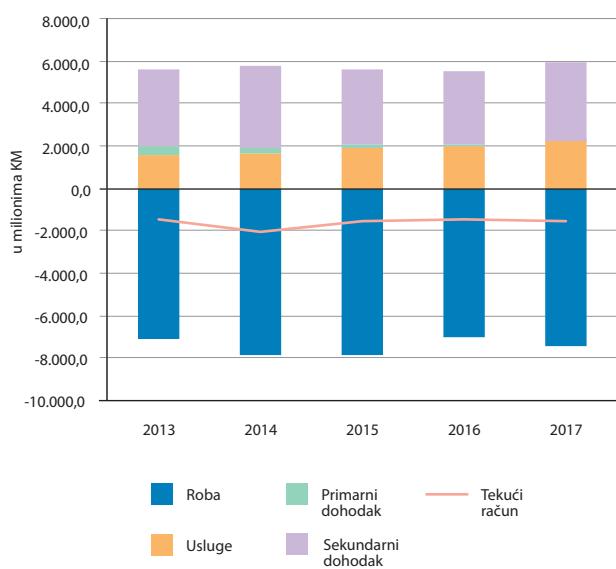
S druge strane, pozitivan uticaj na trgovinski deficit je imalo povećanje suficita u grupi namještaj, gdje je povećanje iznosilo 80,3 miliona KM, zbog povećane traženje za ovom grupom proizvoda od strane naših trgovinskih partnera, dok je pozitivan saldo u trgovini baznih metala rezultat povećanja i cijene baznih metala i povećane potražnje za ovom grupom proizvoda (grafikon 1.37).

Na računu usluga ostvaren je suficit u iznosu od 2,23 milijarde KM, te se neto priliv na računu usluga povećao za 9,0% (grafikon 1.38). Ukupan priliv po osnovu pružanja usluga u inostranstvu iznosi 3,18 milijardi KM. U oblasti pružanja usluga u inostranstvu, skoro polovina priliva dolazi od turizma, odnosno noćenja stranih turista 1,43 milijarde KM, zatim od transportnih usluga 664,6 miliona KM i od pružanja usluga obrade i dorade robe 636,6 miliona KM. Godišnje povećanje priliva je najznačajnije u oblasti turizma, gdje je povećan priliv od dolaska stranih turista za 12,0%, kao i od povećanja priliva od transportnih usluga uslijed povećanja obima trgovine i povećanja cijene transporta, što se odrazilo i na rashode po ovom osnovu. Odliv sredstava po osnovu uvoza usluga iznosi 957,5 miliona KM, te je došlo do povećanja odliva sredstava za 8,7% u odnosu na 2016. godinu, s tim da je najveće povećanje zabilježeno kod transporta robe i putovanja naših građana u inostranstvo.

Na računu dohotka, primarni dohodak u protekloj godini nije imao značajan uticaj na tekući račun u smislu doprinosa smanjenju deficitu, jer su prilivi po osnovu primanja zaposlenih u stranim organizacijama skoro izjednačeni s rashodima po osnovu kamata na pozajmljena sredstva svih sektora i isplata dividendi za preduzeća u stranom vlasništvu, gdje je i došlo do povećanja na godišnjem nivou, jer su prilivi na primarnom računu uglavnom stabilni. Konačan saldo je pozitivan, ali iznosi svega 3,3 miliona KM (grafikon 1.38).

U 2017. godini doznake iz inostranstva iznose 2,51 milijarda KM, te je u odnosu na prethodnu godinu registrovano povećanje priliva i to za 170,5 miliona KM (7,2%). Priliv po osnovu doznaka je tek u ovoj godini dosegao nivo iz 2007. godine, odnosno nivo koji je bio zabilježen prije finansijske krize. Oporavak ekonomija iz kojih imamo najveći priliv radničkih doznaka je osnovni uzrok povećanja priliva po ovom osnovu. Penzije, kao drugi najznačajniji priliv na računu sekundarnog dohotka, iznose 1,17 milijardi KM, te je priliv i po ovom osnovu povećan za 7,2%. Dakle, iako imamo značajan trgovinski deficit, suficit na računu dohotaka i usluga pokriva gotovo 80% robnog deficitu.

Grafikon 1.38: Tekući račun i njegove komponente

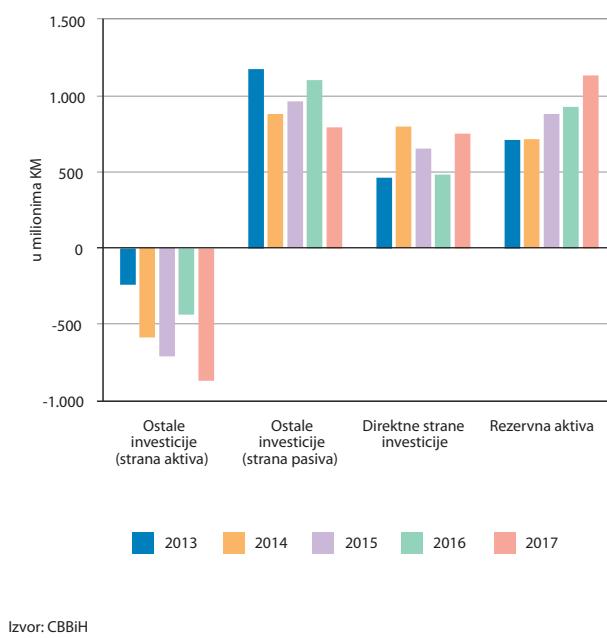


Izvor: tabela 21

Nedostajuća sredstva za pokrivanje deficitu tekućih transakcija su se formirala na način da je došlo do dodatnog zaduživanja, kao i da je zabilježen priliv direktnih stranih investicija. Direktne strane investicije su u 2017. godini iznosile 758,4 miliona KM, od čega se polovina priliva 384,3 miliona KM odnosi na reinvestiranu zaradu, što predstavlja značajno povećanje kapitala u ovakvoj formi u odnosu na prethodnu godinu, a u skladu je i s povećanim obimom trgovine i potrebom za finansiranjem iste (grafikon 1.39). U formi vlasničkih vrijednosnih papira uloženo je 312,4 miliona KM. Iako su se direktnе strane investicije uduplate na godišnjem nivou, direktno strano ulaganje u posmatranoj godini predstavlja tek trećinu priliva ostvarenih u periodu prije krize. Povećan obim trgovine i transakcija s inostranstvom su doveli do smanjenja finansijske aktive preduzeća, ali i stanovništva i to za 762,1 miliona KM. U formi trgovinskih kredita kao oblika zaduživanja uvoznih preduzeća priliv je iznosio 572,2 miliona KM, gdje je godišnji priliv povećan u skladu s povećanjem uvoza u 2017. godini. Nadalje, ostali oblici zaduživanja preduzeća, odnosno dugoročni krediti iznose 445,8 miliona KM, gdje je došlo do blagog smanjenja priliva na godišnjem nivou, uslijed dospijeća kredita na naplatu. Vladin sektor je u posmatranoj godini više otplatio dugova, nego što je iznosilo novo zaduživanje. Ukoliko uzmemo u obzir priliv po osnovu ruskog duga, vladin sektor je skoro neutralisao negativan saldo s inostranstvom na nivou prethodne godine. U smislu finansiranja tekućeg računa, doprinos bankarskog sektora je poprilično neutralan, jer je u protekloj godini zaduživanje bankarskog sektora iznosilo je 66,0 miliona KM. Sve

navedeno je rezultiralo povećanjem priliva deviza u zemlju, što je doprinijelo da je rezervna aktiva povećana za više od 1,0 milijardi KM (grafikon 1.39).

Grafikon 1.39: Finansijski račun i njegove komponente



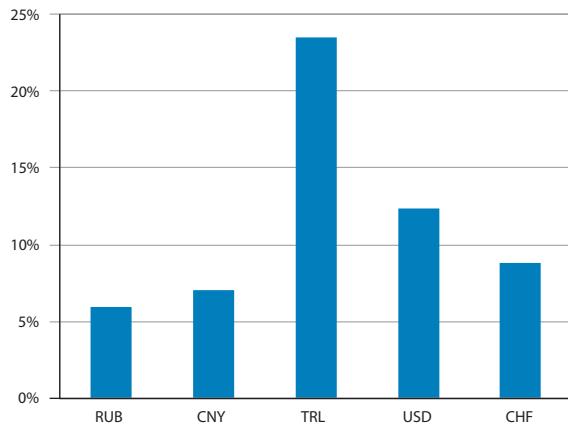
II Nominalni i realni efektivni devizni kurs

Nominalni efektivni kurs KM (NEER) u 2017. godini ima izrazito aprecijski trend, te je NEER na kraju godine iznosio 106,8 indeksnih poena. U odnosu na decembar prethodne godine, NEER je aprecirao za 1,38 p.p. Sva kretanja NEER su uzrokovana kretanjem nominalnih kurseva naših trgovinskih partnera u odnosu na EUR, našu sidrenu valutu. Tako je u protekloj godini došlo do slabljenja američkog dolara u odnosu na EUR, najviše zbog značajnog rasta ekonomija eurozone, te je KM aprecirala u odnosu na američki dolar za 12,4%. Konvertibilna marka je značajnije aprecirala prema turskoj liri i to za 23,5%, što je opet odraz trenda slabljenja lire prema EUR, te ruskoj rublji za 6,0% (grafikon 1.40).

Realni efektivni kurs REER mjerен i potrošačkim i proizvođačkim cijenama ima aprecijski trend, s tim da je realni efektivni kurs prema potrošačkim cijenama niži od kursa mjerene proizvođačkim cijenama. REER mjerena potrošačkim cijenama je u prvoj polovini godine imao deprecacijski trend, iako je unutar perioda bilo dosta oscilacija. U drugoj polovini godine došlo je do promjene trenda, te je REER mjerena potrošačkim cijenama zabilježio aprecijaciju. Ovakva kretanja REER su u skladu

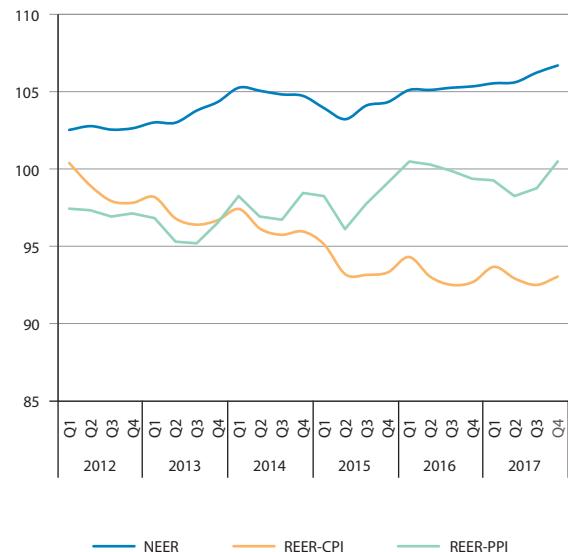
s rastom inflacije, iako je inflacija u BiH još uvijek niža nego u zemljama glavnim trgovinskim partnerima. U decembru je REER-CPI povećan na godišnjem nivou za 39 b.p., dok je aprecijacija u odnosu na juni 2017. godine iznosila 62 b.p. REER mjerena proizvođačkim cijenama ima rastući trend, uslijed rasta NEER ali i rasta energenata i cijena metala na svjetskom tržistu. Tako je REER-PPI na godišnjem nivou aprecirao za 1,76 p.p., dok je u odnosu na juni 2017. godine aprecijacija još izraženija (2,71 p.p.) (grafikon 1.41).

Grafikon 1.40: Godišnje promjene nominalnog kursa KM prema odabranim valutama u decembru



Izvor: CBBiH

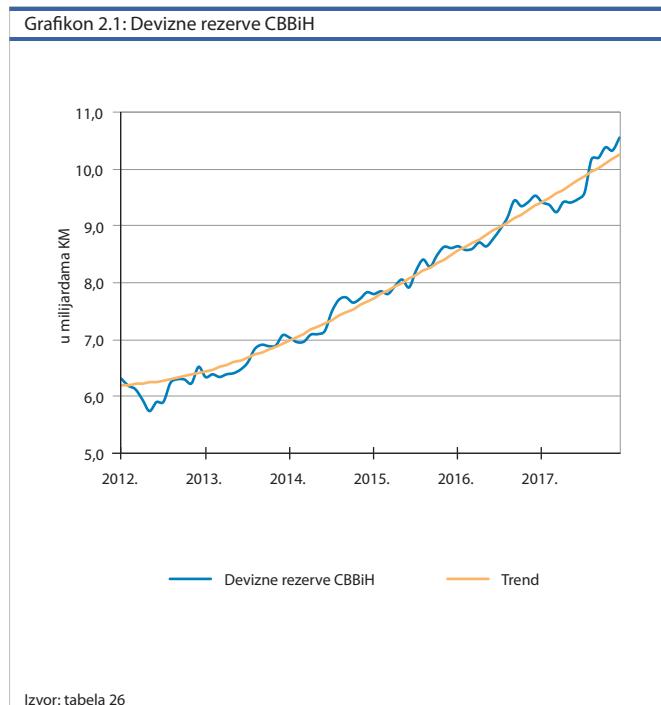
Grafikon 1.41: Nominalni i realni efektivni kurs KM



**2. IZVJEŠTAJ O
AKTIVNOSTIMA CBBiH
U 2017. GODINI**

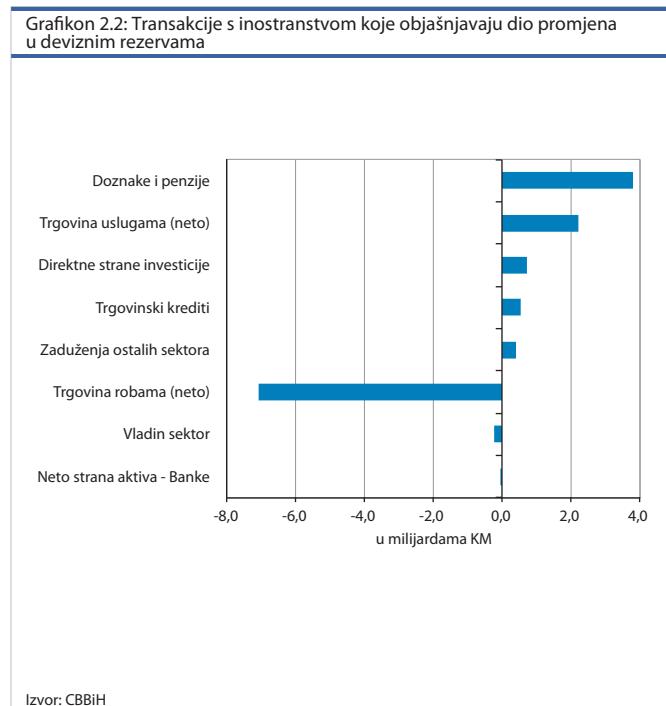
2. Izvještaj o aktivnostima CBBiH u 2017. godini

Nakon smanjenja koje je obilježilo prve mjesecce 2017. godine, devizne rezerve od šestog mjeseca bilježe snažan rast, čime je nastavljen uzlazni trend kretanja deviznih rezervi iz prethodnih godina (grafikon 2.1, tabela 24).



U transakcijama s inostranstvom prilivi po osnovu doznaka i penzija, trgovine uslugama, te direktnih stranih investicija dali su najveći pozitivan doprinos rastu deviznih rezervi. Značajan udio dali su i trgovinski krediti i ostala zaduženja domaćih sektora prema inostranstvu. S druge strane, deficit u trgovini robama se negativno odražava na kretanje deviznih rezervi. Međutim, potrebno je napomenuti da se transakcije plaćanja po osnovu trgovine ne mogu posmatrati strogog u okvirima određenog vremenskog perioda. Veći dio plaćanja se obično vrši s odgodom, ali se dio roba i usluga može platiti i avansno, te kroz pomenute trgovinske kredite. Stoga, ove tokove i stanja treba posmatrati u relativnom značaju na kretanje deviznih rezervi, a ne u apsolutnim iznosima. Transakcije vladinog sektora obuhvataju plaćanje obaveza po osnovu servisiranja javnog vanjskog duga, povučena sredstva u vidu novih zaduženja i priliv sredstava po osnovu isplate ruskog kliniškog duga. Proces razduživanja bankarskog sektora, koji je u postkriznim godinama imao značajnu ulogu u kretanju deviznih rezervi, već 2016. godine zabilježio je značajno usporavanje. Posmatrano na nivou 2017. godine, bankarski

sektor je u svojim transakcijama s inostranstvom, izraženim kroz promjene neto strane aktive zabilježio vrlo skromna kretanja (grafikon 2.2). Pored transakcija s inostranstvom, na kretanje deviznih rezervi utiču i devizne transakcije koje se odvijaju unutar zemlje, a koje se ne vide kroz platnobilansne tokove, kao i neformalni privredni tokovi. Tako je ukupan saldo kupovine i prodaje koji je CBBiH ostvarila s bankama i internim deponentima iznosio 1,05 milijardi KM (tabela 18). Detaljniju analizu o platnobilansnim kretanjima pogledati u poglavljju 1.2.4.²³



2.1 Monetarna politika

CBBiH je i u 2017. godini ispunila cilj definisan Zakonom, izdavanje domaće valute prema aranžmanu valutnog odbora. U skladu s članom 31. Zakona CBBiH je obavezna da osigura da ukupan iznos njene novčane pasive nikada ne pređe ekvivalentan iznos njenih neto deviznih rezervi, što je u potpunosti i ispunjeno. Pored toga, Centralna banka je dužna, prije raspodjele profitu instituciji zaduženoj za budžet BiH, na račun generalne rezerve izdvojiti dio profitu tako da iznos početnog kapitala i generalne rezerve bude ekvivalentan iznosu od pet procenata ukupnog iznosa novčane pasive prikazane na računima Centralne banke za kraj te finansijske godine.

²³ Podaci su preuzeti iz trenutno raspoloživih statističkih izvora i u toku godine će sigurno biti izmijenjeni uslijed redovnih kontrola i revizija.

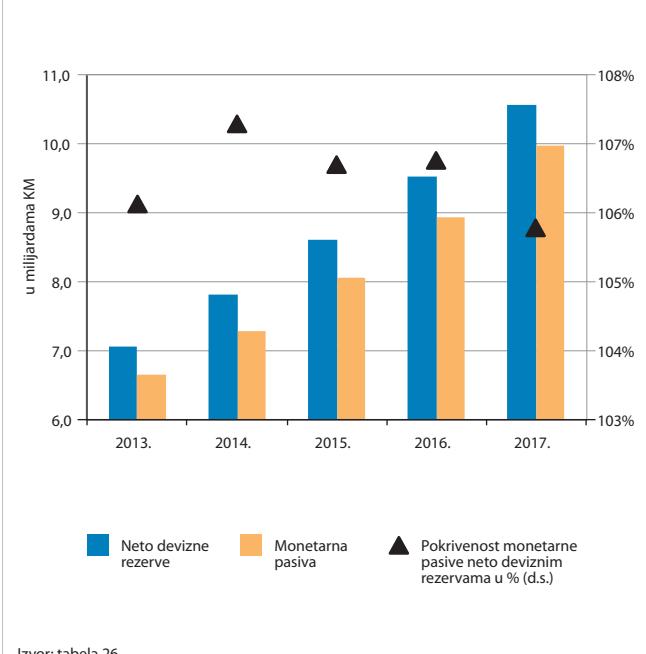
U skladu sa Zakonom, ukupan iznos novčane (monetarne) pasive Centralne banke je uvek zbir:

(A) svih novčanica i kovanog novca koje su u opticaju stavile centrala, glavne jedinice i ostale filijale Centralne banke i

(B) potražnih salda svih računa koji se drže u knjigama Centralne banke i njenih organizacionih jedinica od strane rezidentnih vlasnika računa.

Iznos neto strane aktive, koja predstavlja pozitivnu razliku deviznih rezervi nakon pokrića monetarne pasive i obaveza prema nerezidentima, tokom 2017. godine oscilirao je uslijed promjena u nivou deviznih rezervi, ali i monetarne pasive. Krajem godine neto strana aktiva iznosila je 577,84 miliona KM, što je za 24,81 milion KM (4,12%) manje u odnosu na stanje na kraju 2016. godine. Devizne rezerve na kraju 2017. godine su iznosile 10.556,63 miliona KM i povećane su za 1.025,49 miliona KM, odnosno za 10,76% u odnosu na kraj 2016. godine, dok je monetarna pasiva u istom periodu zabilježila rast od 11,77% ili za 1,051 milijardu KM. Neto strana aktiva predstavlja zaštitu od šokova koji mogu imati negativan uticaj na tržišnu vrijednost finansijskih instrumenata u koje su devizne rezerve investirane, a koji mogu umanjiti vrijednost deviznih rezervi i ugroziti princip pune pokrivenosti monetarne pasive deviznim rezervama, kao jednog od osnovnih principa na kojem se temelji stabilnost i održivost valutnog odbora. Snažniji rast monetarne pasive u odnosu na neto devizne rezerve rezultirao je nižom pokrivenošću (za 96 b.p.) u odnosu na 2016. godinu (grafikon 2.3).

Grafikon 2.3: Pokrivenost monetarne pasive neto deviznim rezervama

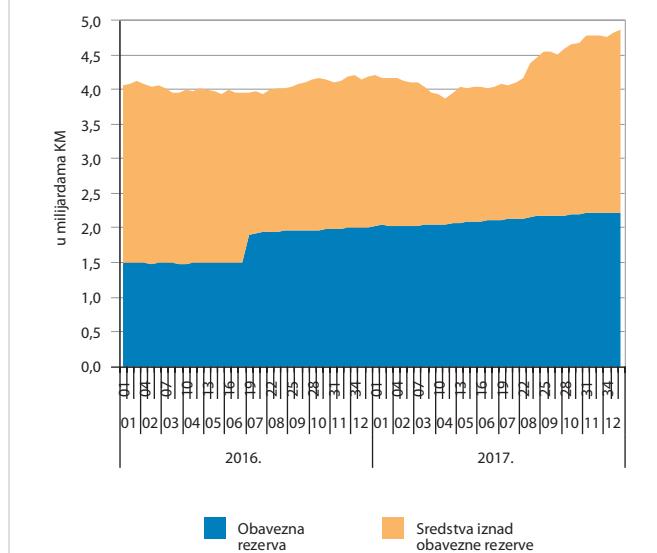


Izvor: tabela 26

2.2 Račun rezervi kod CBBiH

CBBiH, ima na raspolaganju jedino obaveznu rezervu kao instrument monetarne politike. U toku 2017. godine, CBBiH nije mijenjala stopu obavezne rezerve, te se u skladu s Odlukom iz 2016. godine primjenjivala stopa od 10% na osnovicu za obračun obavezne rezerve, koju čine depoziti i pozajmljena sredstva (grafikon 2.4).

Grafikon 2.4: Stanje računa rezervi kod CBBiH



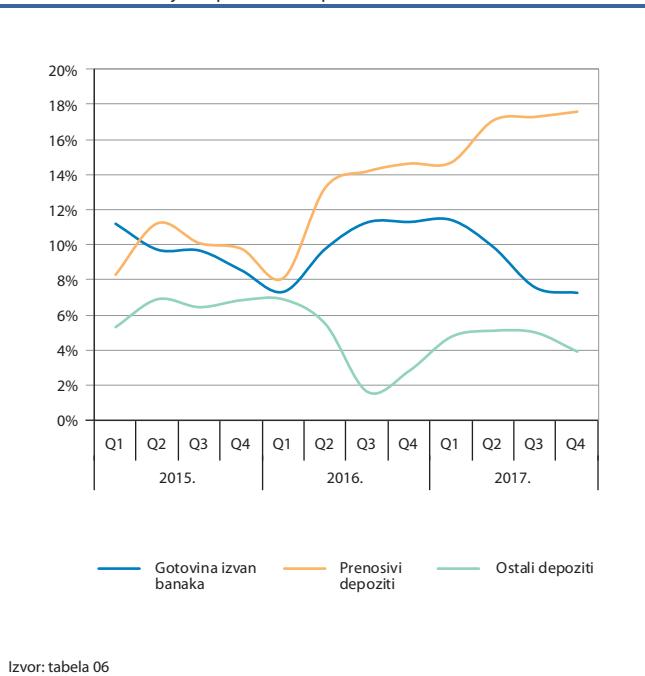
Izvor: tabela 19

S krajem godine osnovica za obračun obavezne rezerve je na nivou od 22,18 milijardi KM, uz godišnje povećanje u iznosu 2,10 milijardi KM, što je primjenom važeće stope rezultiralo i odgovarajućim povećanjem iznosa prosječne obavezne rezerve na računu kod CBBiH. Tokom godine banke nisu imale problema s održavanjem obavezne rezerve. Ukupan broj banaka u sistemu obavezne rezerve iznosi 24 i nije bilo promjena u njihovom broju u odnosu na prethodnu godinu. Saldo računa rezervi s krajem godine iznosi 4,88 milijardi KM uz godišnje povećanje u iznosu 673,7 miliona KM (16,0%) (tabela 19). Od toga, povećanje viška sredstava iznosi 463,9 miliona KM (21,1%). Depoziti domaćih sektora dominantno određuju kretanje osnovice za obračun obavezne rezerve.

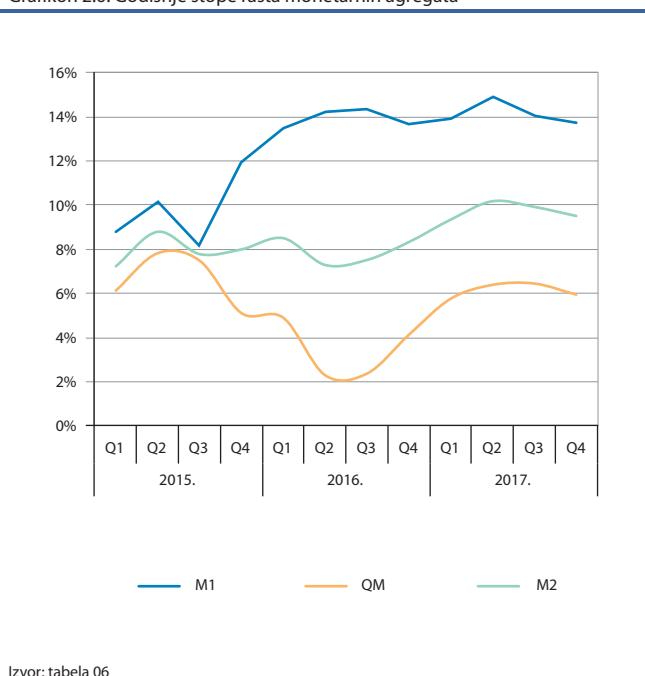
U strukturi novčane mase, prenosivi depoziti bilježe najveće godišnje stope rasta. Dok gotovina van banaka bilježi usporavanje u odnosu na prethodnu godinu, ostali depoziti su ostvarili nešto veće i prilično stabilne godišnje stope promjene u toku sva četiri kvartala 2017. godine (grafikon 2.5). U skladu s navednim kretanjima, monetarni agregat M1, koji čine najlikvidnije komponente novčane

mase, gotovina van banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti, nastavio je kontinuiran godišnji rast. Kvazi-novac, koji obuhvata ostale depozite u domaćoj valuti, prenosive i ostale depozite u stranoj valuti, bilježi ubrzanje, što je rezultiralo i ubrzanjem rasta novčane mase u širem smislu, monetarnog agregata M2 (grafikon 2.6).

Grafikon 2.5: Godišnje stope rasta komponenti novčane mase



Grafikon 2.6: Godišnje stope rasta monetarnih agregata



²⁴ Metodologija za kompiliranje indikatora finansijskog zdravlja, CBBiH (mart 2017. godine), www.cbbh.ba

Osnovna likvidna sredstva, odnosno likvidna sredstva u užem smislu, sastoje se od gotovine i depozita i drugih finansijskih sredstava s rokom dospjeća manjim od tri mjeseca, ne računajući međubankarske depozite.

Kratkoročne finansijske obaveze definisane su Izvještajem o ročnoj usklađenosti aktive i pasive banaka i predstavljaju ukupne finansijske obaveze preostale ročnosti do jedne godine.

Ukupne finansijske obaveze definisane su Izvještajem o ročnoj usklađenosti aktive i pasive banaka, a čine ih: a) depoziti i dospjeli neizmireni vanbilansne obaveze, b) uzete pozajmice od drugih banaka, c) obaveze prema vlasti, d) obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama, e) subordinisani dugovi i subordinisane obveznice, i f) ostale finansijske obaveze.

Osnovni pokazatelji likvidnosti bankarskog sektora u BiH su na relativno zadovoljavajućem nivou (tabela 2.1). Rast gotovine i prenosivih depozita ponovo je, kao i prethodne godine, uticao na poboljšanje indikatora likvidnosti koji mjeri omjer likvidnih sredstva prema ukupnim sredstvima. Likvidna sredstva prema kratkoročnim finansijskim obavezama su zadržala približno isti omjer kao i prethodne godine. Kratkoročne finansijske obaveze predstavljaju ukupne finansijske obaveze preostale ročnosti do jedne godine i bilježe povećanje u odnosu na prethodni period, što je ponajviše rezultat gorepomenutog rasta prenosivih depozita. Tako je omjer kratkoročnih finansijskih prema ukupnim finansijskim obavezama porastao. Veoma visok procenat kratkoročnih prema ukupnim finansijskim obavezama banaka ukazuje na ročnu strukturu izvora koja trenutno ne pogoduje snažnjem rastu dugoročnih kreditnih plasmana. Snažniji rast depozita u odnosu na kreditnu aktivnost rezultirao je time da ukupan iznos depozita premašuje ukupan iznos kredita tokom cijele 2017. godine.²⁴

Tabela 2.1. Indikatori likvidnosti bankarskog sektora u BiH

	Likvidna sredstva prema ukupnim sredstvima	Likvidna sredstva prema kratkoročnim finansijskim obavezama	Depoziti prema kreditima	Kratkoročne finansijske prema ukupnim finansijskim obavezama
2016.	Q1 25,0%	41,6%	96,5%	70,9%
	Q2 25,1%	41,5%	97,3%	71,5%
	Q3 25,9%	42,8%	99,6%	71,8%
	Q4 27,2%	44,1%	101,7%	72,8%
2017.	Q1 25,6%	41,6%	101,2%	72,8%
	Q2 26,0%	42,1%	101,1%	72,8%
	Q3 27,6%	43,8%	103,5%	74,4%
	Q4 28,4%	44,3%	105,1%	75,2%

Izvor: CBBH

2.3 Upravljanje deviznim rezervama

Proces i rezultati upravljanja deviznim rezervama CBBiH, u periodu 2011-2017. godine, bili su u znatnoj mjeri determinisani kretanjima na finansijskim tržištima na kojim se, u skladu sa Zakonom o CBBiH i definisanom strateškom strukturu rezervi, investiraju sredstva u stranoj konvertibilnoj valuti. Prosječna ponderisana neto kamatna stopa na devizne rezerve CBBiH od 2011. godine konstantno opada; sa 0,93% u 2011. godini pala je na 0,22% u 2016. godini, te na 0,18% u 2017. godini. Ovakvo smanjenje je u velikoj mjeri determinisano trendovima u kamatnim stopama i prinosima na tržištu eurozone u posljednjih sedam godina. Prosječni jednomjesečni euribor (Euribor 1m) u 2011. godini je iznosio 1,18%, dok je u 2017. godini iznosio -0,37%. Prosječni tromjesečni euribor (Euribor 3m) u 2011. godini je iznosio 1,39%, a u 2017. godini -0,33%.

Prosječni prinosi na državne dvogodišnje, trogodišnje i petogodišnje obveznice svih rejtinga, a koje su denominovane u EUR, u 2011. godini iznosili su 2,44%, 2,74%, i 3,30% respektivno. Pad prinosu u posljednjih šest godina je bio veoma izražen, tako da su dnevni projekti prinsosa na državne dvogodišnje i trogodišnje obveznice svih kreditnih rejtinga koje su denominovane u EUR negativni još od druge polovine 2015. godine. Od sredine 2016. godine negativni su bili i dnevni projekti prinsosa na državne petogodišnje obveznice denominovane u EUR svih nivoa kreditnih rejtinga, ali su u ovom segmentu prinosi ponovno blago pozitivni od kraja 2016. godine. Prosječni prinosi na državne dvogodišnje i trogodišnje obveznice svih rejtinga denominovane u EUR u 2017. godini iznosili -0,39% (smanjenje sa 0,32% u 2016. godini) i -0,24% (-0,25% u 2016. godini) respektivno.

Prosječni prinos na državne petogodišnje obveznice svih kreditnih rejtinga koje su denominovane u EUR u 2017. godini porastao na 0,18% sa 0,01% u 2016. godini.

CBBiH upravlja deviznim rezervama polazeći prvenstveno od principa sigurnosti i likvidnosti investiranja, u skladu sa Zakonom o CBBiH i odgovarajućim internim aktima (investicionim smjernicama, strateškom alokacijom aktive i pravilima i parametrima rizika). S obzirom da je prema zakonu obavezna da više od 95% deviznih rezervi investira u finansijske instrumente denominovane u EUR, CBBiH mora prihvati negativne i niske tržišne prinose na državne dužničke vrijednosne papire i negativne kamatne stope na devizne depozite kod stranih banaka, a što implicira niže neto prihode od investiranja sredstava deviznih rezervi.

Odluke o upravljanju i investiranju deviznih rezervi donose se na tri nivoa u okviru organizacije CBBiH: strateškom – Upravno vijeće; taktičkom – Investicioni komitet, i; operativnom – odjeljenja CBBiH nadležna za bankarstvo, upravljanje rizicima, monitoring i analize. Upravno vijeće utvrđuje investicione smjernice, kojim se definišu maksimalna tolerancija na rizik, optimalna kombinacija (engl. trade-off) između rizika i povrata, strateška alokacija aktive, investiciona ograničenja, investicioni period i referentnu vrijednost (eng.benchmark) za ocjenu performansi. Investicioni komitet djeluje u okviru obavezujućih zakonskih ograničenja i investicionih smjernica usvojenih od strane Upravnog vijeća pri pripremi pravila i parametara rizika vezanih za ulaganje deviznih rezervi. Odlučivanje i odgovornost za svakodnevno upravljanje deviznim rezervama je povjereni organizacionim oblicima zaduženim za bankarske poslove, upravljanje rizicima i monitoring i analize, koji djeluju u skladu sa smjernicama i pravilima i parametrima rizika.

Tabela 2.2: Prosječna ponderisana kamatna stopa na devizne rezerve CBBiH i prosječne tržišne kamatne stope i prinosi na državne obveznice u eurozoni

	PPKS	ECB - Glavne operacije refinansiranja (MROR)	u %				
			Euribor	EUR obveznice			
			1m	3m	2 godine	3 godine	5 godina
2011.	0,93	1,25	1,18	1,39	2,44	2,74	3,30
2012.	0,53	0,88	0,33	0,57	1,62	1,91	2,53
2013.	0,48	0,55	0,13	0,22	0,88	1,19	1,85
2014.	0,43	0,16	0,13	0,21	0,31	0,46	0,96
2015.	0,34	0,05	-0,07	-0,02	-0,04	0,07	0,40
2016.	0,22	0,01	-0,34	-0,26	-0,32	-0,25	0,01
2017.	0,18	0,00	-0,37	-0,33	-0,39	-0,24	0,18
Period 2008-2017	0,96	0,90	0,67	0,85	1,13	1,37	1,86

Izvor: Bloomberg, CBBiH.

U procesu upravljanja deviznim rezervama, tokom 2017. godine kontinuirano su razmatrane dostupne informacije s relevantnih tržišta novca i kapitala u eurozoni i svijetu, kao i dostupne prognoze koje bi mogle uticati na investiranje deviznih rezervi u tekućoj godini, ali i u narednom periodu. Takođe su analizirane mogućnosti i modaliteti politike investiranja i upravljanja deviznim rezervama CBBiH i inicirane odgovarajuće promjene politike investiranja u cilju prilagođavanja tržišnim uslovima u eurozoni. Dodatno, kontinuirano su analizirane informacije vezane za kretanje prinosa na finansijskim tržištima na kojima se vrši investiranje deviznih rezervi, kao i informacije vezane za rejtinge inobanaka kod kojih CBBiH ima oročene depozite i sredstva na tekućem računu i država koje su izdavaoci vrijednosnih papira zastupljenih u portfoliju deviznih rezervi CBBiH, s ciljem upravljanja kreditnim rizikom.

Portfolio deviznih rezervi izložen je prvenstveno finansijskim rizicima i to: kamatnom riziku, deviznom riziku, kreditnom riziku te riziku likvidnosti. CBBiH ograničava izloženost kreditnom riziku ulaganjem prvenstveno u obveznice odabranih država eurozone te plasiranjem depozita u odabrane centralne banke u eurozoni, odabранe poslovne inobanke, uz uslov da zadovoljavaju standarde podobnosti ugovorne strane, te u Banku za međunarodna poravnanja (eng. Bank for International Settlements, BIS). Osnovni princip u upravljanju kreditnim rizikom predstavlja odgovarajući kriterij odabira ugovornih strana i dužničkih vrijednosnih papira s fiksним prihodom i izbjegavanje prevelike koncentracije izloženosti kreditnom riziku prema pojedinoj ugovornoj strani. Navedeni standardi i ograničenja se preispituju i po potrebi ažuriraju, pri čemu se vodi računa o zvaničnim ocjenama vodećih svjetskih rejting agencija, kao i pokazateljima dobijenim primjenom internih metoda za procjenu kreditnog rizika. Kamatni rizik, odnosno rizik smanjenja vrijednosti portfolija deviznih rezervi zbog nepoželjnih kretanja kamatnih stopa, kontroliše se primjenom tzv. referentnog portfolija (engl. benchmark portfolio), kao i regulisanjem dužine trajanja (engl. duration) ukupnog portfolija deviznih rezervi. Devizni rizik predstavlja rizik promjene vrijednosti devizne aktive i pasive zbog promjene valutnih kurseva u kojima se drže devizne rezerve u odnosu na domaću valutu. Upravljanje deviznim rizikom provodi se prvenstveno kroz usklađivanje valutne strukture aktive i pasive CBBiH.

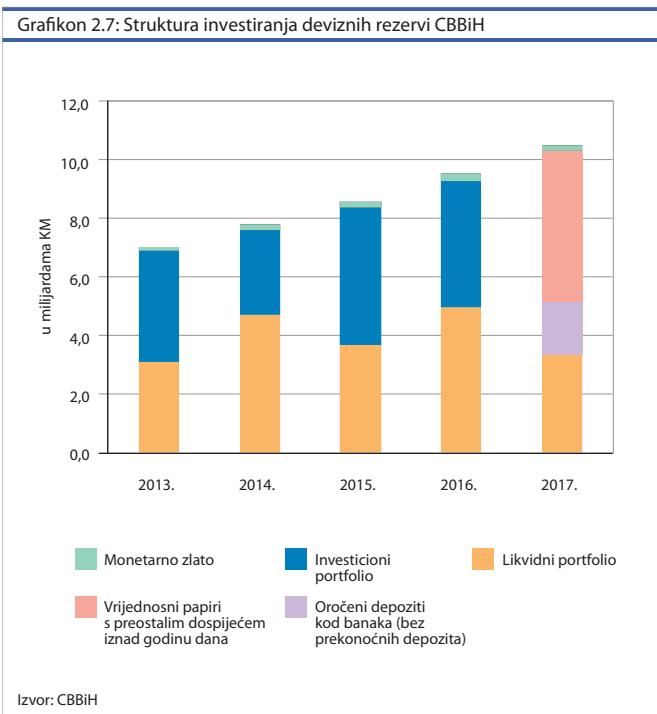
Instrumenti kojima se obezbjeđuje dnevna likvidnost jesu prekonočni depoziti i sredstva na tekućim računima kod centralnih banaka zemalja eurozone, BIS-a i poslovnih inobanaka koje zadovoljavaju kriterije kreditnog rizika, te dospijevajuća sredstva po svim instrumentima.

Strukturu deviznih rezervi na kraju 2017. godine činili su: oročeni depoziti kod banaka, bez prekonočnih depozita (17,53%); likvidni portfolio (31,62%); portfolio vrijednosnih papira kojima je do dospijeća ostalo više od godinu dana (48,92%), i; monetarno zlato (1,93%). Likvidni portfolio na kraju 2017. godine se sastojao od: računa kod banaka (6,36% ukupnih deviznih rezervi); prekonočnih depozita (1,67% ukupnih deviznih rezervi); gotovine u trezoru CBBiH (2,24% ukupnih deviznih rezervi); specijalnih prava vučenja (SDR) kod MMF-a (0,01% ukupnih deviznih rezervi), i; vrijednosnih papira kojima je do dospijeća preostalo godinu dana i manje (21,34% ukupnih deviznih rezervi). Portfolio vrijednosnih papira kojima je do dospijeća ostalo više od godinu dana, na kraju 2017. godine, činili su: vrijednosni papiri raspoloživi za prodaju (48,92% ukupnih deviznih rezervi) i vrijednosni papiri za držanje do dospijeća (21,34% ukupnih deviznih rezervi). S ciljem zaštite od kreditnog rizika, vrši se investiranje u vrijednosne papire odabranih evropskih zemalja, uz ograničenja maksimalnog učešća dužničkih instrumenata za svaku pojedinu zemlju.

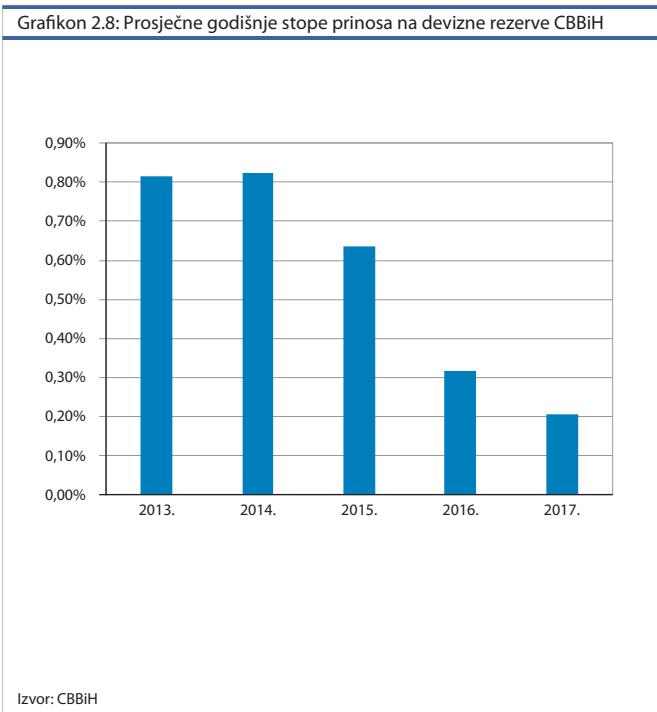
Učešće likvidnog portfolija se smanjilo na 31,62% s prošlogodišnjih 52,40%, prvenstveno zbog promjene u klasifikaciji strukture deviznih rezervi. Od 1. maja 2017. godine promijenjena je, između ostalog, i klasifikacija strukture deviznih rezervi na način da su iz likvidnog portfolija izdvojeni oročeni depoziti kod banaka (bez prekonočnih depozita) kao posebna kategorija. Od istog perioda, likvidni portfolio uključuje vrijednosne papire za držanje do dospijeća s preostalom dospijećem ispod godinu dana. Zbog kretanja na međunarodnim tržištima, u odnosu na 2016. godinu, smanjena su sredstva deponovana kod nerezidentnih banaka (272 miliona KM, odnosno, 9,15%), a porast monetarne pasive u odnosu na 2016. godinu uglavnom je investiran u vrijednosne papire s fiksnim prihodom (povećanje od 1,26 milijardi KM, odnosno, 20,43%). Grafikon 2.7 ispod prikazuje strukturu deviznih rezervi CBBiH, uz napomenu da u 2017. godini nije došlo do promjene instrumenata u strukturi deviznih rezervi, već se koriste drugi nazivi i drugi način grupisanja instrumenata na način kako je opisano.

2.4 Upravljanje gotovim novcem

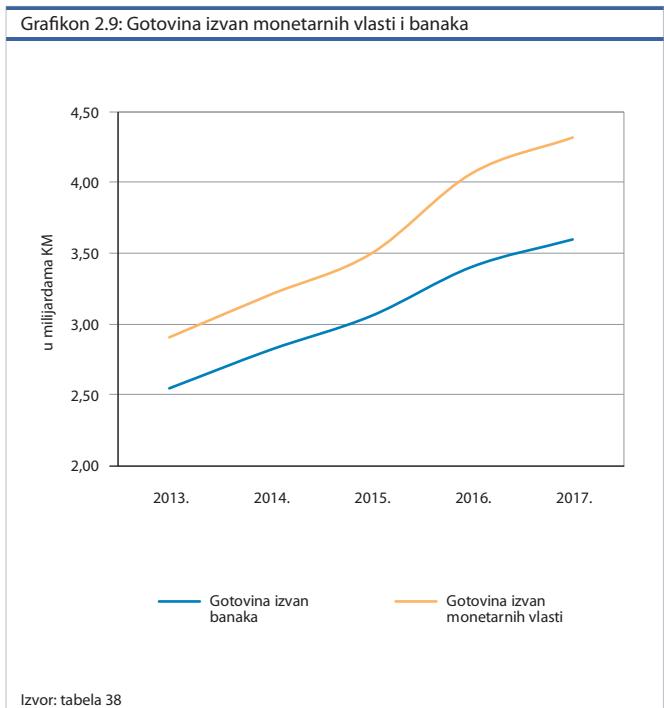
Na dan 31.12.2017. godine, stanje gotovog novca u opticaju (van banaka) iznosilo je 3,60 milijardi KM (grafikon 2.9), što je za 5,71% više u odnosu na 2016. godinu. Time je nastavljen trend rasta iz prethodnih godina. Rast potražnje za gotovinom od strane banaka je rezultat uvećanih zahtjeva klijenata za gotovim novcem. Ovo potkrepljuju i podaci o kartičnom poslovanju, koji ukazuju na još uvijek izraženu preferenciju stanovništa ka gotovinskom plaćanju. Naime, od ukupne vrijednosti transakcija realizovanih upotrebom kartica u zemlji u iznosu 9,51 milijardu KM, putem bankomata podignuto je gotovine u iznosu od 6,75 milijardi KM (71,01% vrijednosti). Dodatnu potražnju za gotovinom potiču i izuzetno niske kamatne stope na depozite, naročito na kratki rok, što minimizira oportunitetni trošak držanja gotovine. U 2017. godini je zabilježen nastavak rasta KM u trezorima banaka što je, djelimično, i posljedica promjene politike obavezne rezerve, odnosno, uvođenja negativne naknade na višak iznad obavezne rezerve.



Kombinovani neto efekat na bilans uspjeha svih ulaganja deviznih sredstava CBBiH u konvertibilnu stranu valutu i monetarno zlato (neto monetarni devizni prihodi) iznosi 20,12 miliona KM, a izražen efektivnom stopom prinosa²⁵ za period 1.1.-31.12.2017. godine iznosi 0,21% (grafikon 2.8). Relativno niske ostvarene stope povrata na ulaganja u konvertibilnu stranu valutu posljedica su niskih stopa prinosa na vrijednosne papire i uglavnom negativnih kamatnih stopa na kratkoročne depozite u eurima, koje su tokom 2017. godine preovladavale na finansijskim tržištima.

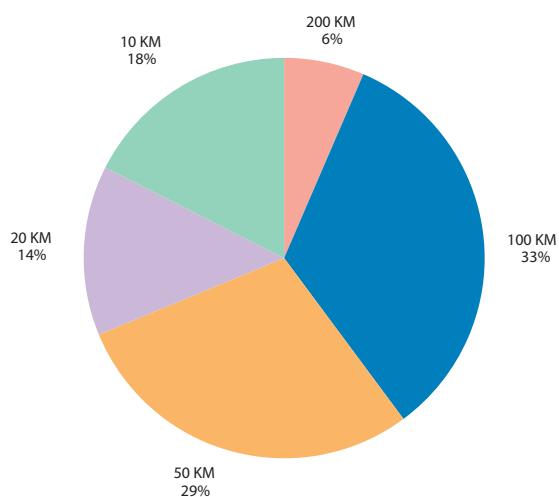


²⁵Efektivna stopa prinosa izračunata je tako da su ukupni neto efekti investiranja sredstava deviznih rezervi (u zlato i u konvertibilnu stranu valutu) podijeljeni s prosječnim stanjem deviznih rezervi u posmatranom periodu. Pri izračunavanju ukupnih neto efekata investiranja sredstava deviznih rezervi, u obzir su uzeti svi neto prihodi od kamate na vrijednosne papire i depozite, kao i realizovani neto kapitalni dobici/gubici uslijed prodaje vrijednosnih papira iz portfolija deviznih rezervi CBBiH.



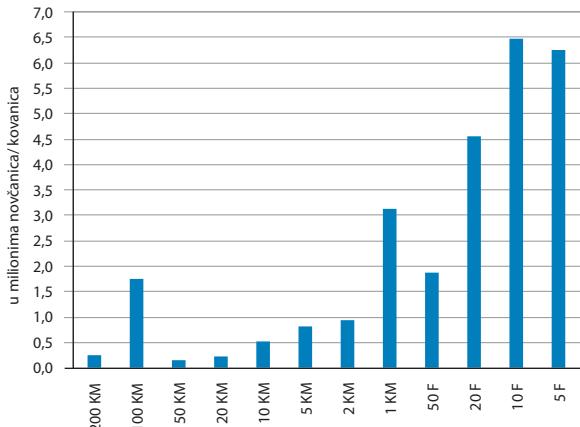
Izvan CBBiH, na kraju 2017. godine, bilo je 63,6 miliona novčanica KM i 336,1 milion kovanica KM, ukupne vrijednosti 4,32 milijarde KM, što je za 6,2% više u odnosu na 2016. godinu. U pogledu apoenske strukture novca van CBBiH, najzastupljenije su bile novčanice od 100 KM i 50 KM, a kod kovanica apoen 10 F (grafikoni 2.10 i 2.11).

Grafikon 2.10: Apoenska struktura novčanica



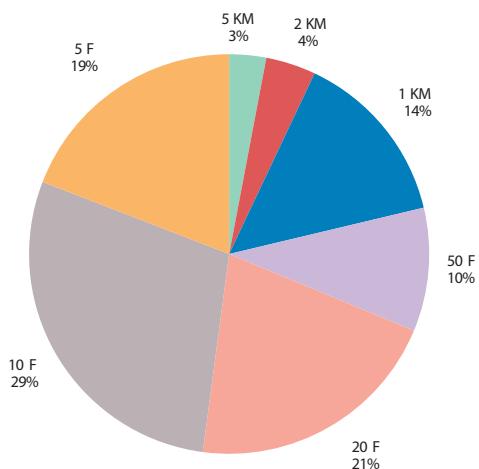
Izvor: CBBiH

Grafikon 2.12: Povećanje broja novčanica i kovanica po apoenima u odnosu na 2016. godinu



Izvor: CBBiH

Grafikon 2.11: Apoenska struktura kovanica

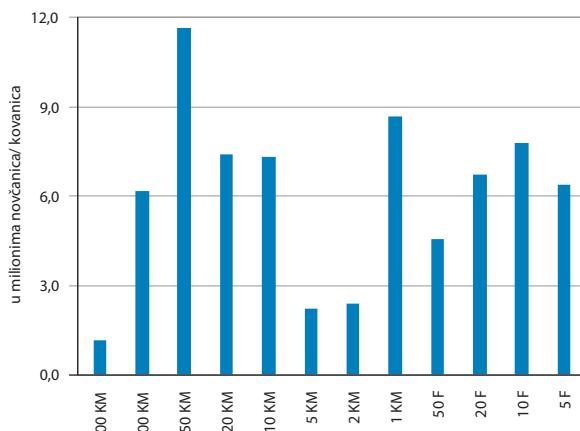


Izvor: CBBiH

U odnosu na 2016. godinu, količina novčanica van CBBiH je povećana za 2,9 miliona komada (4,8%), ukupne vrijednosti 240,7 miliona KM (grafikon 2.12). Količina kovanica van CBBiH je u istom periodu povećana za 24,1 milion komada (7,7%), ukupne vrijednosti 11,9 miliona KM (grafikon 2.12).

Snabdijevanje komercijalnih banaka gotovim novcem vrši se putem trezora glavnih jedinica i filijala CBBiH, lociranih u Sarajevu, Banjoj Luci, Mostaru i Brčkom, uz striktno poštivanje aranžmana valutnog odbora. U toku 2017. godine komercijalnim bankama je izdato 33,8 miliona komada novčanica i 38,8 miliona komada kovanica, ukupne vrijednosti 1,68 miliardi KM (grafikon 2.13).

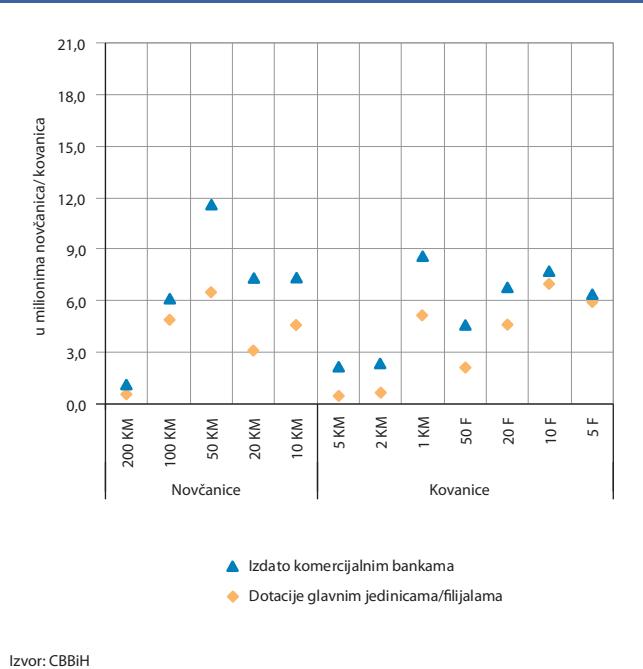
Grafikon 2.13: Novčanice i kovanice izdate u 2017. godini prema apoenima



Izvor: CBBiH

U istom periodu je iz Odjeljenja trezora CU glavnim jedinicama i Filijali Brčko izdato (dotacije) 19,6 miliona komada novčanica i 25,9 miliona komada kovanica, ukupne vrijednosti 1,04 milijarde KM. Grafikon 2.14 ispod implicira da je CBBiH vodila računa o potraživanjima komercijalnih banaka za gotovim novcem u odgovarajućoj apoenskoj strukturi. Pošto komercijalne banke vrše i značajan povrat gotovog novca u trezore CBBiH, dotacije glavnim jedinicama / filijalama CBBiH su, u pravilu, znatno manje.

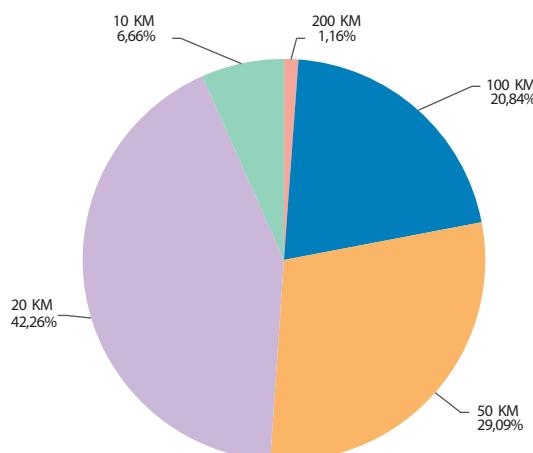
Grafikon 2.14: Izlazi gotovog novca (KM) u 2017. godini



CBBiH vrši kontinuirano povlačenje novčanica nepodobnih za opticaj, koje se uništavaju u skladu s važećim propisima. Povlačenjem nepodobnih novčanica, i puštanjem u opticaj novčanica nove serije, CBBiH održava zadovoljavajući kvalitet novca u opticaju. U 2017. godini uništeno je 14,5 miliona komada novčanica i 8.167 kovanica nepodobnih za opticaj, ukupne vrijednosti 654,2 miliona KM. Broj zamijenjenih novčanica u 2017. godini bio je u visini 22,7% od ukupnog broja novčanica KM van CBBiH na kraju 2017. godine.

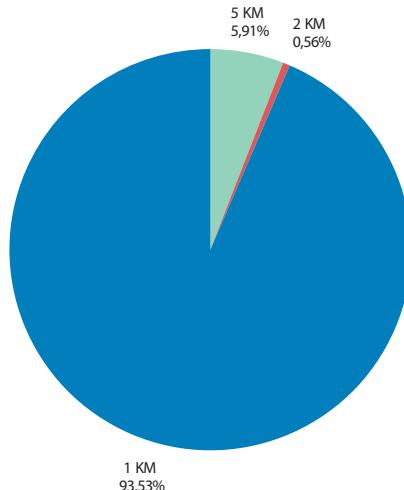
U 2017. godini, u CBBiH je registrovana 691 krivotvorena novčanica konvertibilne marke, što je za 15,8% manje u odnosu na 2016. godinu. Krivotvorenih kovanica konvertibilne marke je registrovano 2.303 komada, što je za 13,6% manje u odnosu na 2016. godinu. Prema apoenskoj strukturi, najviše krivotvorenih novčanica je bilo u apoenu od 20 KM (grafikon 2.15), a krivotvorenih kovanica u apoenu od 1 KM (grafikon 2.16).

Grafikon 2.15: Apoenjska struktura krivotvorenih novčanica u 2017. godini



Izvor: CBBiH

Grafikon 2.16: Apoenjska struktura krivotvorenih kovanica u 2017. godini



Izvor: CBBiH

2.5 Održavanje platnih sistema

Zakonsku obavezu održavanja odgovarajućih platnih i obračunskih sistema CBBiH ispunila je i u 2017. godini: platni promet u zemlji se odvijao neometano, kroz sisteme žirokliringa i bruto poravnanja u realnom vremenu (RTGS); održavani su Centralni registar kredita (CRK) i Jedinstveni registar transakcijskih računa (JRTR); a obavljan je i međunarodni kliring plaćanja s inostranstvom.

U 2017. godini je zabilježen porast i broja i vrijednosti ukupnih transakcija u platnom prometu (tabela 2.3). U odnosu na 2016. godinu, zabilježen je rast i broja i vrijednosti međubankarskih transakcija kroz sisteme žiroklirinja i RTGS-a (tabela 20). Kao i u ranijim periodima, većina

transakcija u međubankarskom platnom prometu obavlja se u manjem broju banaka; preko pet banaka obavljeno je 50,4% ukupne vrijednosti i 51,6% ukupnog broja transakcija u platnom prometu u 2017. godini.

Tabela 2.3: Platni promet preko komercijalnih banaka

	Međubankarske transakcije	Promjena u odnosu na prethodnu godinu	Unutarbankarske transakcije	Promjena u odnosu na prethodnu godinu	Ukupno	Promjena u odnosu na prethodnu godinu
Broj, u milionima						
2013.	35,8	5,8%	58,2	-10,1%	94,0	-4,6%
2014.	37,9	6,0%	59,7	2,6%	97,7	3,9%
2015.	39,1	3,0%	63,2	5,8%	102,3	4,7%
2016.	40,0	2,3%	63,7	0,8%	103,7	1,4%
2017.	41,1	2,8%	68,4	7,4%	109,5	5,6%
Vrijednost, u milijardama KM						
2013.	76,60	-6,0%	84,98	-5,5%	161,59	-5,8%
2014.	87,86	14,7%	87,84	3,4%	175,70	8,7%
2015.	85,11	-3,1%	99,69	13,5%	184,80	5,2%
2016.	88,38	3,8%	92,74	-7,0%	181,12	-2,0%
2017.	96,24	8,9%	117,10	26,3%	213,34	17,8%

Izvor: CBBiH

Kartično plaćanje je zabilježilo značajan porast u odnosu na 2016. godinu (tabela 2.4), prvenstveno uslijed porasta prometa na ATM uređajima (eng. Automated teller machine, ATM). Od ukupnog povećanja prometa na ATM uređajima u odnosu na 2016. godinu, 327,5 miliona BAM (64,2%) se odnosi na promet karticama izdatim u BiH. S druge strane, povećanje prometa karticama na POS terminalima (mjesto prodaje, eng. Point of sale, POS) od 210,0 miliona KM najvećim dijelom (63,2%) je uzrokovano povećanjem prometa karticama izdatim van BiH (tabela 2.5).

Tabela 2.4: Pregled prometa karticama na ATM i POS uređajima

	2013	2014	2015	2016	2017
POS, u milijardama KM	2,27	1,83	1,96	2,55	2,76
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	33,3%	-19,3%	7,0%	30,2%	8,2%
ATM, u milijardama KM	4,92	5,35	5,71	6,24	6,75
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	6,3%	8,7%	6,7%	4,9%	8,2%
Ukupno, u milijardama KM	7,18	7,18	7,66	8,79	9,51
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	13,5%	-0,1%	6,8%	11,3%	8,2%

Izvor: CBBiH

Tabela 2.5: Realizovane vrijednosti po karticama na principu rezidentnosti

Godina	Podizanje gotovine		Kupovina roba i usluga na POS terminalima	Ukupno
	Bankomati	POS terminali		
Realizovane vrijednosti inostranih kartica u BiH, u milionima KM				
2013.	969,0	85,6	324,4	1.379,0
2014.	807,9	70,9	266,1	1.144,9
2015.	911,9	61,3	327,8	1.300,9
2016.	995,4	79,6	394,7	1.469,7
2017.	1.177,9	35,0	527,3	1.740,2
Realizovane vrijednosti u inostranstvu kartica izdatih u BiH, u milionima KM				
2013.	124,8	0,0	312,1	436,9
2014.	140,5	1,7	232,6	374,9
2015.	145,3	8,0	277,5	430,8
2016.	155,5	1,9	336,2	493,7
2017.	147,4	1,7	380,3	529,5

Izvor: CBBiH

Tradicionalno najzastupljeniji brend kartica u BiH je Visa (tabela 2.6). Ipak, primjetan je trend pada učešće ovog brenda u ukupnom broju izdatih kartica, a u 2017. godini je prvi put ispod 50%. Daleko najveći broj izdatih kartica su i dalje debitne kartice, čije učešće je iznosilo 81,8% u 2017. godini.

Tabela 2.6: Zastupljenost kartica prema brendovima

Godina	Visa	Mastercard	American	BamCard	Diners	Ukupno
2013.	1.261.893	607.700	6.098	12.774	676	1.889.141
2014.	1.268.252	645.879	6.570	11.200	453	1.932.354
2015.	1.253.784	742.265	6.913	10.094	163	2.013.219
2016.	1.124.181	898.914	7.471	11.714	0	2.042.280
2017.	1.001.137	983.194	7.246	9.844	3.792	2.005.213

Izvor: CBBiH

Za razliku od ranijih perioda, broja instaliranih ATM i POS terminala (+132 u odnosu na prethodnu godinu) nije znatno rastao. Ovako relativno malo poboljšanje u dostupnosti bankomata i terminala za bezgotovinsko plaćanje, imajući u vidu značajan porast prometa na ATM uređajima koji generišu rezidenti, je pozitivan signal s aspekta finansijske inkluzije, ali i smanjenja sive ekonomije. Od ukupno 28.997 uređaja za kartično plaćanje i podizanje gotovine, 1.539 su bili bankomati (+27 u odnosu na 2016. godinu), 26.673 su POS terminali za trgovinu (+349 u odnosu na 2016. godinu), a 785 uređaja su POS terminali za gotovinu (-244 u odnosu na 2016. godinu). I dalje je prisutan naglašen trend rasta broja korisnika internet bankarstva ili neke vrste elektronskog bankarstva, posebno u segmentu stanovništvu. U odnosu na 2016. godinu, broj korisnika e-bankarstva je porastao za preko 107 hiljada klijenata (27,9%), te je u 2017. godini svaka četvrta kartica izdata u BiH bila korištena, između ostalog, i za usluge e-bankarstva. Koliko je korištenje elektronskog bankarstva u porastu posljednjih godina najbolje ilustruje činjenica da je u 2011. godini tek svaki osamnaesti vlasnih kartice izdate u BiH koristi ovu vrstu kartičnih usluga.

CBBiH je doprinosila finansijskoj stabilnosti i održavajući Centralni registar kredita (CRK), koji je tokom 2017. godine, na dnevnoj osnovi, podacima ažuriralo 27 banaka (23 banke s dozvolom za rad, tri banke koje su u likvidaciji i još uvijek imaju aktivna potraživanja, te Razvojna banka FBiH), 27 mikrokreditnih organizacija, te 19 lizing kompanija i ostalih institucija. U odnosu na 2016. godinu, broj pristupnih tačaka povećan je za 41, na broj od 1.325. Promjena u broju pristupnih tačaka najviše je uzrokovana povećanjem broja u poslovnim bankama, koje su sa 1.180 pristupnih mesta (86 više nego u 2016. godini) i dalje daleko najznačajniji korisnici informacija pohranjenih u CRK.

U jedinstvenom registru transakcijskih računa (JRTR) na kraju 2017. godine bili su pohranjeni podaci o 707.337 transakcijskih računa, od čega 224.946 aktivnih (+3,2% u odnosu na 2016. godinu), 75.236 blokiranih (+5,6% u odnosu na 2016. godinu) i 407.155 ugašenih i neaktivnih računa. JRTR se pristupalo sa 1.264 pristupne tačake koje je

koristilo: 27 banaka, 18 mikrokreditnih organizacija, lizing kompanija i osiguravajućih kuća, te 88 drugih institucija. Organizacione jedinice CBBiH u protekloj godini izdale su ukupno 10.282 izvoda iz JRTR.

CBBiH je i u 2017. godini vršila međunarodni kliring plaćanja između BiH i srpskih banaka. Kroz sistem klirinškog načina obračuna međunarodnih plaćanja sa Srbijom plasirano je ukupno 10.602 naloge (+2,7% u odnosu na 2016. godinu), čija je vrijednost bila 172,1 milion eura (-12,9% u odnosu na 2016. godinu). U sistemu plaćanja između dviju država učestvovalo je pet banaka iz BiH, od čega dvije pripadaju istoj bankarskoj grupaciji i na njih se odnosi najveći dio prometa.

2.6 Uloga fiskalnog i bankarskog agenta

Zakonom o Centralnoj banci BiH (član 4, 52 i 54) definisana je mogućnost da Centralna banka pruža bankarske usluge, izvršava transakcije i djeluje kao depozitar i zastupnik pri plaćanju te fiskalni agent (zastupnik) za članstvo BiH u međunarodnim finansijskim institucijama. Na osnovu Ugovora o obavljanju poslova bankarskog i fiskalnog agenta između CBBiH i Ministarstva finansija i trezora BiH, koji je prvi put potpisani uspostavljanjem institucije Ministarstva finansija i trezora BiH, a ažuriran 2017. godine CBBiH pruža usluge domaćeg i inostranog platnog prometa, upravljanja depozitnim računima, KM i deviznim, i obavlja konverzije sredstava vezanih za kredite i donacije po ugovorima koje je zaključila BiH sa međunarodnim finansijskim institucijama. CBBiH izvršava transakcije za Ministarstvo finansija i trezora BiH u vezi sa servisiranjem vanjskog duga BiH, fiskalni je agent i izvršava transakcije u vezi s članstvom BiH u MMF-u, depozitar je i izvršava transakcije u domaćem platnom prometu za MMF i grupaciju Svjetske banke (IBRD, IDA i MIGA) i druge međunarodne organizacije.

CBBiH pruža bankarske usluge i izvršava transakcije po nalogu Ministarstvo finansija i trezora BiH (dalje: Ministarstvo BiH) u vezi sa servisiranjem vanjskog duga BiH. Ministarstvo BiH je nadležno za provođenje procedura za zaduzivanje i

upravljanje državnim dugom, obezbjeđuje pokriće obaveza u domaćoj valuti i vodi bazu podataka o vanjskom dugu BiH. Pored Zakona o CBBiH, uloga CBBiH i Ministarstva BiH po poslovima servisiranja vanjskog duga BiH definisana je Zakonom o zaduživanju, dugu i garancijama BiH, Zakonom o finansiranju institucija BiH, Zakonom o sistemu indirektnog oporezivanja u BiH i Zakonom o uplatama na Jedinstveni račun i rasподjeli prihoda.

Poslovi, zadaci, nadležnosti i međusobni odnosi između Ministarstva BiH i CBBiH definisani su bilateralnim Ugovorom o servisiranju vanjskog duga BiH, koji su dvije institucije zaključile prvi put 2001. godine (zadnja verzija zaključena je 2013. godine). CBBiH je prema odredbama navedenog Ugovora nadležna za:

- blagovremeno obezbjeđenje potrebnih iznosa u stranim valutama za plaćanje dospjelih obaveza;
- blagovremeno i tačno izvršenje plaćanja na osnovu naloga / instrukcija Ministarstva BiH;
- korespondenciju sa stranim bankama i kreditorima u vezi s plaćanjem obaveza, i;
- izvještavanje Ministarstva BiH o svim izvršenim transakcijama.

Sredstva potrebna za servisanje vanjskog duga u domaćoj valuti obezbjeđuje Ministarstvo BiH od Uprave za indirektno oporezivanje (UIO) i / ili direktnim uplatama krajnjih korisnika kredita. U skladu sa zaključenim Ugovorom o obavljanju poslova bankarskog i fiskalnog agenta između CBBiH i UIO, a na osnovu Zakona o uplatama na jedinstveni račun i rasподjeli prihoda, tokom 2017. godine nastavljeno je vođenje jedinstvenog računa UIO za prikupljanje prihoda od indirektnih poreza. Po ovom aranžmanu, komercijalne banke su na dnevnoj osnovi transferisale na račun za evidentiranje, držanje i rasподjelu prihoda UIO kod CBBiH sve prikupljene prihode, a potom su se ti prihodi po nalogu UIO alocirali na više računa po različitim namjenama u skladu sa zakonskom regulativom i nalogom UIO. Na osnovu Zakona o akcizama u 2016. godini je nastavljen proces prikupljanja sredstava uplaćenih po osnovu putarina na račun UIO kod CBBiH, te raspored ovih sredstava po nalogu UIO prema entitetima i Brčko distriktu. Navedene transakcije se takođe obavljaju svakodnevno.

CBBiH je fiskalni agent i izvršava transakcije u vezi s članstvom i aranžmanima BiH u MMF-u od 2002. godine, na osnovu odluke Vijeća ministara BiH koja je zvanično

objavljena u službenim glasilima BiH. Međusobni odnosi, nadležnosti i postupanje pet institucija u BiH (CBBiH, Ministarstvo finansija i trezora BiH, Federalno ministarstvo finansija, Ministarstvo finansija Republike Srpske i UIO) o pitanju finansijskih aranžmana s MMF-om, definisani su Memorandumom o razumijevanju (prvi je zaključen 2002. godine, na snazi je onaj iz 2016. godine). CBBiH je depozitar za račune (gotovinske i vrijednosne papire) koje MMF drži kod fiskalnog agenta (obično su to centralne banke) svih članica u skladu sa Statutom (engl. Articles of Agreement) MMF-a. Da bi se izvršile transakcije odobrenja sredstava od MMF-a i plaćanja obaveza prema MMF-u, CBBiH vodi namjenski depozitni račun za transakcije s MMF-om, s podračunima Federacije BiH, Republike Srpske i Brčko distrikta. CBBiH izvršava transakcije s MMF-om nakon što nadležne institucije u BiH obezbijede puno pokriće u domaćoj valuti na pomenutom računu / podračunima.

U skladu sa Statutom Svjetske banke, Centralna banka je depozitar za članice grupe Svjetske banke: IBRD, IDA i MIGA. Po nalogu navedenih članica, CBBiH izvršava transakcije kupoprodaje strane valute za domaću i izvršava plaćanja/ transfere krajnjim korisnicima u domaćem platnom prometu.

CBBiH je i u 2017. godini, skladu s Ugovorom zaključenim s Agencijom za osiguranje depozita BiH, obavljala poslove evidencije portfolija vrijednosnih papira ove institucije kojim, prema sporazumu Agencije za osiguranje depozita s inostranim portfolio menadžerom, upravlja eksterni portfolio menadžer.

U augustu 2017. godine je izvršena isplata klirinškog duga bivšeg SSSR-a prema BiH po obračunima u vezi s robnim prometom između bivšeg SSSR-a i bivše SFRJ prema Sporazumu između Vlade Ruske Federacije i Vijeća ministara BiH. CBBiH je, u okviru međudržavnog sporazuma, potpisala međubankarski sporazum s predstavnicima državne Banke za razvoj i vanjske ekonomske odnose (Vnešekombank) iz Rusije i aktivno je bila uključena u proces obračuna i isplate duga.

Takođe, CBBiH je u skladu sa zaključenim ugovorima nastavila djelovati kao bankarski i fiskalni agent Agencije za bankarstvo FBiH, Agencije za bankarstvo RS-a, Brčko distrikta te za entitetske registre vrijednosnih papira. Usluga korištenja elektronskog bankarstva, uvedena 2011. godine s ciljem unapređenja i poboljšanja usluga bankarskog i fiskalnog agenta, pružana je i tokom 2017. godine.

2.7 Prikupljanje i kreiranje statističkih podataka

Statističke aktivnosti u 2017. obilježila je redovna kompilacija (prikupljanje, verifikacija i obrada izvornih podataka, te njihovo agregiranje i klasificiranje), što je praćeno s redovnim publikovanjem i dostavom podataka. Uz to se paralelno radilo na proširivanju statistike i podizanju njenog kvaliteta.

Osnovu za statističku produkciju predstavljaju važeće međunarodne metodologije i prakse u području makroekonomskih statistika: statistike monetarnog i finansijskog sektora; statistike platnog bilansa, i; statistike vladinih finansija i finansijskih računa. Svako od navednih statističkih područja uključuje niz odvojenih statističkih istraživanja i statistiku, koje se stavlja na raspolaganje širokoj javnosti putem publikacija, web stranice i distribucije kroz uvrštanje u publikacije međunarodnih institucija. Poštujući obavezu o primjeni odgovarajućih međunarodnih metodologija i standarda kompilacije, CBBiH je kroz svoje statističke aktivnosti u mogućnosti da proizvede kvalitetne i pravovremene statističke pokazatelje, koji su uporedivi s podacima iz drugih ekonomija. Korisnici podataka uključuju mnogobrojne domaće vladine institucije, akademsku zajednicu, poslovnu zajednicu, međunarodne organizacije i ukupnu javnost u svrhu praćenja ekonomskih kretanja u zemlji kao i za planiranje ekonomskih politika.

Statističke aktivnosti CBBiH su inkorporirane i usaglašene s ostalim statističkim institucijama. Saradnja u okviru domaćeg statističkog sistema u BiH zahtijeva kontinuirano dogovaranje i sinhronizaciju. Naročito, naglašena je saradnja s Agencijom za statistiku BiH, kako na nivou strateškog planiranja i metodologija tako i u razmjeni podataka i dopunjavanju u radu. Na međunarodnom planu (Pododbor Evropske komisije i Bosne i Hercegovine, radne grupe Eurostata, ECB-a, BIS-ov komitet za statistiku, zemlje iz regionala) predstavnici CBBiH redovno učestvuju na radnim sastancima (prezenovanje napretka i usklađivanje prakse).

Glavni naglasak u pogledu metodološkog usklađivanja, a u skladu s obavezama iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, stavljeno je na harmoniziranje s metodologijama i praksama Evropskog statističkog sistema (ESS). BiH je pod naglašenim pritiskom da proširi svoje statistike poštjući EU regulative iz te oblasti, stoga je uključena u projekte tehničke pomoći. U toku 2017. godine je uspješno završen višekorisnički IPA 2014 program

tehničke pomoći, a CBBiH je realizovala komponentu MIP: indikatori makroekonomskih neravnoteža i statistika vladinih finansija. Napravljene su transmisione tabele za statistiku vladinih finansija i EDP (Procedure prekomjernog deficit; eng. excessive deficit procedure, EDP). Tokom 2017. godine radilo se i na realizaciji ranije započetog trogodišnjeg projekta (koji finansira švicarska agencija SECO, a implementira MMF), a koji će zemljama regionala pomoći na uspostavljanju statistike vladinih finansija usklađenih s ESA 2010 i EDP.

Sredinom 2017. godine započet je rad i na novom višekorisničkom IPA 2015 programu tehničke pomoći, u okviru kojeg je CBBiH angažovana na tri komponente s ciljevima: vladine finansije (dalja dogradnja i prilagođavanje ESA 2010 i EDP); međunarodna trgovina uslugama (dogradnja i početak redovne dostave Eurostatu), i; indikatori makroekonomskih neravnoteža (razvijanje dodatnih indikatora). U sklopu pripremnih aktivnosti za IPA 2015, pripremane su formulacije tehničke pomoći, a u saradnji s Agencijom za statistiku, te prezentovane prema Direkciji za evropske integracije i Delegaciji Evropske komisije.

Pored redovne diseminacije podataka, CBBiH je nastavila da ispunjava dodatne statističke zahtjeve domaćih institucija (Direkcija za ekonomsko planiranje, Agencija za promociju stranih investicija, Direkcija za evropske integracije, Ministarstvo finansija i trezora BiH, Ministarstvo za ekonomske odnose i regionalnu saradnju RS).

U sklopu međunarodnih obaveza, CBBiH redovno dostavlja obimne setove statističkih podataka (neki od korisnika su: MMF, Svjetska banka, ECB, Evropska banka za obnovu i razvoj, UNCTAD, Eurostat, BIS, UN Statistički odjel), a koji se koriste u analitičke svrhe ili bivaju publicirani od strane ovih organizacija. Naročito naglašena razmjena informacija se realizuje s Eurostatom, jer CBBiH redovno izvještava u okviru Monitoringa usklađenosti sa statističkim zahtjevima EU te godišnjeg (dvokružna) prikupljanja podataka za zemlje u procesu proširivanja. Dostavljaju se podaci Svjetskoj banci za kvartalnu bazu o javnom dugu, čime je BiH prvi put uvrštena u tu bazu. Za potrebe razmjene podataka unutar CEFTA grupacije, preuzete su obaveze o izvještavanju za CEFTA bazu podataka o trgovini uslugama, stranim direktnim investicijama. Kao jedan od dodatnih poslova je i izrada izvještaja o pristupu finansijama, koji priprema MMF i koji obrađuje dostupne oblike finansiranja u zemlji, kroz dodatne pokazatelje.

2.8 Praćenje sistemskih rizika u finansijskom sistemu

CBBiH vrši funkciju praćenja finansijske stabilnosti koja podrazumijeva pravovremeno identifikovanje ranjivosti u finansijskom sistemu zemlje. Cilj djelovanja CBBiH u ovom području je da se poboljša razumijevanje uzročno-posljedičnih veza između finansijskog sistema i makroekonomskog okruženja, upozore finansijske institucije i drugi učesnici na tržištu na postojeće rizike, pokrene dijalog o rizicima i poduzmu korektivne mjere kojima će se umanjiti posljedice materijalizacije rizika. Aktivnosti CBBiH na polju praćenja stabilnosti finansijskog sistema obuhvataju i specijalizovanu komunikaciju s relevantnim domaćim i međunarodnim institucijama kojom se osigurava kontinuitet procesa praćenja sistemskih rizika, kao i komuniciranje o rizicima po finansijsku stabilnost sa širom javnošću. Doprinos očuvanju finansijske stabilnosti CBBiH daje u okviru članstva u Stalnom odboru za finansijsku stabilnost BiH, koji, pored guvernera CBBiH i direktora agencija za bankarstvo, čine i državni ministar finansija i trezora i entitetski ministri finansija i direktor Agencije za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine.

CBBiH izvještava širu javnost o rizicima po finansijsku stabilnost kroz redovnu godišnju publikaciju, Izvještaj o finansijskoj stabilnosti, koji se od 2007. godine objavljuje na web stranici CBBiH. Objavljivanjem Izvještaja o finansijskoj stabilnosti CBBiH javnosti želi ukazati na posljedice dosadašnjih makroekonomskih trendova i trendova u finansijskom, prvenstveno bankarskom sektoru na rizike i iskušenja s kojima će se finansijski sistem suočiti u narednim periodima.

Kompilacija i objavljivanje seta osnovnih indikatora finansijskog zdravlja prema metodologiji MMF-a također je važan kanal komunikacije CBBiH sa širom javnošću. Indikatori finansijskog zdravlja se objavljaju kvartalno na web stranici CBBiH od polovine 2009. godine, a od septembra 2011. godine i na web stranici MMF-a.

U 2017. godini CBBiH je nastavila aktivnosti na provođenju makroekonomskih testova na stres. Testovi na stres se u CBBiH rade kvartalno i osnovni su alat za kvantifikaciju efekata sistemskih rizika na bankarski sistem. Detaljni rezultati testova na stres se dijele s agencijama za bankarstvo, kojima se dostavlja i Izvještaj o rezultatima testova na stres, u kojem se na deskriptivan način prezentuju sistemski rizici i budući trendovi. O rezultatima testova na stres se kroz odgovarajuću formu Izvještaja o rezultatima

testova na stres upoznaje i Stalni odbor za finansijsku stabilnost. Agregirani rezultati testova na stres s podacima s kraja godine se objavljaju u Izvještaju o finansijskoj stabilnosti.

Kontinuirana razmjena informacija, mišljenja i iskustava s drugim relevantnim domaćim i međunarodnim institucijama i nadogradnja postojećih analitičkih kapaciteta CBBiH na polju finansijske stabilnosti kroz edukaciju i programe tehničke pomoći osigurava usklađenost pristupa analiziranja sistemskog rizika s najboljim praksama i sadašnjim trendovima, kao i pravovremenu identifikaciju sistemskih rizika.

U 2017. godini CBBiH je obavljala i poslove koordinacije djelatnosti agencija za bankarstvo, a koji se odnose na aktivnosti entitetskih agencija za bankarstvo o pitanjima supervizije banaka, mikrokreditnih organizacija i društava za lizing i informisanje o stanju u ovim institucijama. Poslovi koordinacije uključivali su redovne sastanke s predstavnicima agencija za bankarstvo u skladu s Memorandumom o principima koordinacije bankarske supervizije, saradnji i razmjeni podataka i informacija, što je rezultiralo uspostavljanjem jače koordinacije i proširenjem saradnje agencija i s organizacionim dijelovima CBBiH.

Informacije o stanju u bankarskom sektoru, mikrokreditnim organizacijama i društvima za lizing razmjenjivane su kvartalno, a na sastancima koordinacije bankarske supervizije su se razmatrala pitanja koja se odnose na regulativu iz oblasti supervizije banaka i o aktivnostima CBBiH koje mogu doprinijeti kvalitetnijoj superviziji i analizi bankarskog sektora. Ostvarena je i kontinuirana saradnja i s Agencijom za osiguranje depozita BiH, Udruženjem banaka, Udruženjem mikrokreditnog sektora i Udruženjem sektora lizing društava.

2.9 Saradnja s međunarodnim institucijama i reiting agencijama

Proces pridruženja Evropskoj uniji (EU) u 2017. godini su obilježile aktivnosti na izradi odgovora na Upitnik Evropske komisije (EC), koji je Bosni i Hercegovini uručen krajem 2016. godine. Od 3242 pitanja koja sadrži Upitnik EC za BiH, CBBiH je kao nadležna institucija ili kao zainteresirana strana, učestvovala u pripremi odgovora na 92 pitanja u oblasti Ekonomski kriterij i osam poglavlja Upitnika:

- Poglavlje 4: Sloboda kretanja kapitala;
- Poglavlje 9: Finansijske usluge;

- Poglavlje 17: Ekonomski i monetarni politici;
- Poglavlje 18: Statistika;
- Poglavlje 20: Poduzetnička i industrijska politika;
- Poglavlje 24: Pravda, sloboda i sigurnost;
- Poglavlje 32: Finansijska kontrola;
- Poglavlje 33: Finansijske i budžetske odredbe.

Do kraja januara 2017. godine, CBBiH je pripremila odgovore, čime je završena prva faza rada na Uputniku. Uspostavom radnih grupa, u skladu s Odlukom o sistemu koordinacije procesa evropskih integracija u BiH, u drugoj fazi rada na Uputniku kroz međuinstitucionalno usaglašavanje i koordinaciju odgovora.

Tokom 2017. godine predstavnici CBBiH nastavili su aktivan doprinos procesu evropskih integracija BiH kroz izradu informacija, pripremu izvještaja i podataka strukturiranih prema zahtjevima i metodologiji EC. CBBiH je učestvovala u radu i pripremila materijale iz svoje nadležnosti za sastanke Pododbora za ekonomski i finansijski pitanja i statistiku i Pododbora za unutrašnje tržiste i konkurenčiju. Dodatno, CBBiH je učestvovala u redovnim godišnjim aktivnostima u sklopu izrade Programa ekonomskih reformi za period 2018-2020, uključujući proces konsultacija i dijaloga s ECB kao dio ekonomskog i finansijskog dijaloga EU s kandidatima, kao i redovni Godišnji ministarski dijalog o ekonomskoj politici u okviru Vijeća za ekonomski i finansijski pitanja EU.

U okviru dugoročne strategije usklađivanja praksi, standarda i politika sa EU standardima centralnog bankarstva, CBBiH je i protekle godine radila na jačanju institucionalnih kapaciteta, unapređenju efikasnosti poslovanja, uvođenju novih pravila, politika, promjene praksi, daljem razvoju i obuke osoblja u cilju unapređenja priprema za pristup u Evropski sistem centralnih banaka (ESCB), kada BiH uđe u EU. Kontinuirana implementacija EU standarda u poslovanju CBBiH se ostvaruje vlastitim kapacitetima, korištenjem internih resursa, ali i kroz pristup EU IPA fondovima, te bilateralnu i multilateralnu saradnju s drugim centralnim bankama. Posebno je značajna ECB i ESCB koji kroz tehničku saradnju doprinose poboljšavanju institucionalnih kapaciteta CBBiH.

U okviru administrativne i institucionalne podrške EU, tokom 2017. godine CBBiH je učestvovala u procesu programiranja prepristupne pomoći EU IPA II kroz rad višeinsticunalne radne grupe za sektor Demokratija

i upravljanje. Izrada Sektorskog planskog dokumenta za BiH (2018-2020) predstavlja nastavak procesa IPA II programiranja koji je počeo 2014. godine, kada je u sklopu pripreme novog budžeta EU za period 2014-2020 EC izvršila reviziju prijašnjeg instrumenta IPA i uvela novi instrument IPA II za period 2014-2020. U sektoru Demokratija i upravljanje, prioriteti u kojima će učestvovati CBBiH se odnose na unapređenje statistike i procesa ekonomskog planiranja i izrade Programa ekonomskih reformi. U sklopu instrumenta IPA 2018 biće osigurana podrška jačanju institucionalnih kapaciteta centralnih banaka Zapadnog Balkana kroz usklađivanje s međunarodnim i evropskim standardima u cilju jačanja kapaciteta za razvoj politika centralnih banaka i poboljšanja analitičkih alata, s fokusom na Program ekonomskih reformi. Instrument IPA 2019 će se fokusirati na statistiku, čime će u narednim godinama biti osiguran kontinuitet podrške reformi statističkog sektora u BiH u koji je, uz državnu Agenciju i entitetske zavode za statistiku, uključena i CBBiH.

U saradnji s Vladom Švicarske, na osnovu amandmana o produženju Sporazuma iz 2013. godine o „Programu bilateralne pomoći i izgradnje kapaciteta“ između Švicarskog sekretarijata za ekonomski poslove (Swiss State Secretariat for Economic Affairs - SECO) Vlade Švicarske i Centralne banke, u 2017. godini CBBiH je završila prvu fazu projekta koji je realizovan u partnerstvu s Institutom za međunarodne studije (Graduate Institute of International Studies – GIIS) iz Ženeve u trajanju 2014-2017. Centralna banka je ostvarila rezultate na unapređenju operativnih, tehničkih i institucionalnih kapaciteta, uključujući ekonomski istraživački rad. Cilj projekata je priprema i uvođenje međunarodnih standarda i praksi centralnog bankarstva usklađenim s izazovima i zahtjevima EU prepristupnog procesa u poslovanju centralne banke u oblastima: ekonomski analize, unapređenje procesa upravljanja deviznim rezervama, statistika i upravljanje ljudskim resursima.

Opšti doprinos projekta u ovim poslovnim oblastima je prenos znanja u direktnoj saradnji s međunarodnim ekspertima realizacijom osam radionica u 2017. godini na kojima je učestvovalo oko sto službenika, a glavni rezultati projekta koji su postignuti u ovim oblastima jesu: unaprijeđen kapacitet za ekonomski analize u CBBiH, razvijene vještine za upravljanje deviznim rezervama ključne za valutni odbor, poboljšano prezentiranje podataka prema evropskim standardima, i izrađen sistem procjene učinka osoblja. Poseban značaj u istraživačkom dijelu projekta su završena dva istraživačka rada, a dodatno još

jedan rad iz CBBiH je predstavljen na konferenciji u Ženevi u 2017. godini. U narednoj godini planiran je nastavak ovog izuzetno uspješnog i značajnog programa.

U 2017. godini CBBiH je uz pomoć Vlade Švicarske radila i na programu novčanih doznaka i plaćanja koji realizuje Svjetska banka u cilju smanjenja troškova slanja novčanih doznaka i povećanje procenta doznaka koje se šalju putem formalnih kanala. Osigurana je tehnička pomoć kako bi politike u pogledu infrastrukture platnih sistema bile uskladene s Opštim principima za međunarodne usluge slanja novčanih doznaka i uvedena funkcija oversighta. U sklopu podrške Vlade Švicarske, Odjel za statistiku MMF-a je osigurao tehničku pomoć i obuku za poboljšanje kapaciteta za statistiku državnih finansija (GFS) u zemljama Jugoistočne Evrope, uključujući i BiH, te se kontinuirano radilo na unapređenju statističkih kapaciteta i poboljšanju statističke infrastrukture u opštem cilju pripreme za ulazak u EU.

Pomenućemo podršku Vlade Njemačke u sklopu Programa jačanja javnih institucija koji realizuje Deutsche Gesellschaft fur Internationale Zusammenarbeit (ger. GIZ). Saradnja je omogućila povećanje efikasnosti internih procesa CBBiH. Tokom 2017. godine se radilo na poboljšanju integriranog sistema kvaliteta u skladu sa standardom ISO 9001:2015 i standardom za upravljanje zaštitom informacija ISO 27001:2013. Implementacija integrisanog sistema upravljanja u CBBiH podrazumijeva razvoj upravljačkog sistema, shodno zahtjevima QMS-a (Quality Management System) i ISMS-a (Information Security Management).

U organizaciji CBBiH, tokom 2017. godine održane su misije međunarodnih rejting agencija Standard&Poor's i Moody's Investors Service s relevantnim međunarodnim i domaćim institucijama u BiH u cilju ocjene suverenog kreditnog rejtinga BiH. U toku 2017. godine obje međunarodne rejting agencije koje je BiH angažovala u ocjeni suverenog kreditnog rejtinga, potvrđile su prethodno utvrđen kreditni rejting i to: agencija Standard&Poor's „B / sa stabilnim izgledima“, a agencija Moody's Investors Service „B3 / sa stabilnim izgledima“.

2.10 Proces interne revizije

Regulatorni okvir za obavljanje funkcije interne revizije predstavljaju: Zakon o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, Pravilnik o internoj reviziji u Centralnoj banci, Priručnik o radu interne revizije u Centralnoj banci i obavezujuće smjernice Međunarodnog okvira profesionalne prakse interne revizije. Internu reviziju u CBBiH obavlja Ured glavnog internog revizora (UGIR), organizovan kao samostalni organizacioni oblik CBBiH. Osnovni cilj rada UGIR-a je da svojom aktivnošću

doprinosi unapređenju poslovanja centralne banke, ostvarenju formulisanih planova i postavljenih strateških ciljeva, uspostavljanju efikasnog sistema upravljanja rizicima, zaštiti resursa i preduzimanju mjera protiv mogućih gubitaka, kao i osiguranju dosljedne primjene zakonskih propisa i akata poslovne politike CBBiH.

Uvažavajući navedene ciljeve, UGIR kontinuirano radi na unapređenju tehnika i metoda rada, procjeni efikasnosti i efektivnosti sistema internih kontrola i uspostavljanju određenih procedura i instrumenata za identifikaciju, mjerjenje, praćenje i kontrolu rizika kojima je CBBiH izložena pri obavljanju poslovnih aktivnosti. S ciljem usaglašavanja rada interne revizije s obavezujućim smjernicama Međunarodnog okvira, UV je donijelo Pravilnik o internoj reviziji u Centralnoj banci s primjenom od 1. marta 2017. U okviru programa eksterne procjene kvaliteta funkcije interne revizije od strane eksperata Narodne banke Holandije, početkom 2017. izvršena je procjena usklađenosti s obavezujućim smjernicama i s pojedinačnim standardima interne revizije na bazi prethodne samoprocjene UGIR-a.

Aktivnosti UGIR-a u 2017. godini bile su usmjerene na izvršavanje dužnosti definisanih članom 20. Zakona o Centralnoj banci, realizaciji poslova i zadatka utvrđenih Planom rada Centralne banke za 2017., Strateškim planom interne revizije za period 2014 - 2017. i Godišnjim planom interne revizije za 2017. U cilju realizacije utvrđenih zadatka, glavni interni revizor na bazi procjene rizika je uradio strateški i godišnji plan interne revizije, prema Metodologiji procjene rizika u CBBiH, razmatran od Revizorskog komiteta i usvojen od UV-a. U skladu s Godišnjim planom interne revizije za 2017. godinu, glavni interni revizor je donio dinamički plan kojim su definisani rokovi i timovi za provođenje revizija.

Shodno navedenim planskim aktima, obavljene su revizije određenih funkcija, poslovnih procesa i aktivnosti CBBiH u organizacionim jedinicama / oblicima, u cilju ocjene o adekvatnosti i efikasnosti sistema internih kontrola, ocjene usaglašenosti rada sa zakonima i propisima koji se odnose na CBBiH i internim aktima, planovima, uspostavljenim procedurama, instrukcijama i uputstvima, kao i procjene izloženosti riziku poslovnih procesa. U okviru planiranih revizija obavljana je revizija usklađenosti poslovnih procesa sa standardima sistema za upravljanje informacijskom sigurnošću.

Revizija se provodi na način i po postupcima definisanim Priručnikom o radu interne revizije koji donosi glavni interni revizor. Kontinuirano se prati zakonska i međunarodna profesionalna regulativa za oblast interne revizije i u skladu s promjenama vrši se usaglašavanje navedenog Priručnika. Ured je u 2017. godini obavio 10 revizija i pružao savjetodavne

usluge za menadžment CBBiH po različitim pitanjima. Zaposlenici UGIR-a unapređuju svoja znanja, vještine i ostale kompetencije kroz kontinuirani profesionalni razvoj. Edukacija se obavlja preko profesionalnih međunarodnih

asocijacija i institucija, profesionalnih asocijacija i udruženja internih revizora, računovođa i revizora na državnom i regionalnom nivou.

2.11 Ostalo

2.11.1 Upravljanje ljudskim resursima

Najviši organ CBBiH je Upravno vijeće, koje je nadležno za utvrđivanje monetarne politike i kontrolu njenog provođenja, organizaciju i strategiju CBBiH u skladu s ovlaštenjima utvrđenim Zakonom. Upravno vijeće čine guverner, koji predsjedava Vijećem, i četiri člana (tabela 2.7). Upravu Centralne banke čine guverner i tri viceguvernera

koje je imenovao guverner uz odobrenje Upravnog vijeća. Zadatak Uprave je operativno rukovođenje poslovanjem Centralne banke. Svaki viceguverner neposredno je odgovoran za rad jednog sektora Centralne banke (vidjeti organizacijsku shemu CBBiH).

Tabela 2.7: Rukovodna struktura CBBiH na kraju 2017. godine

Upravno vijeće CBBiH	dr. Senad Softić, predsjedavajući mr. Ankica Kolobarić, član dr. Šerif Isović, član mr. Trivo Marinković, član dr. Ljubiša Vladušić, član
Uprava CBBiH	dr. Senad Softić, glavni izvršni funkcioner CBBiH mr. Ernadina Bajrović, viceguverner nadležan za Sektor za administraciju i finansije dr. Milica Lakić, viceguverner nadležan za Sektor za monetarne operacije, upravljanje deviznim rezervama i gotovinom Želimira Raspudić, viceguverner nadležan za Sektor za statistiku, servisiranje vanjskog duga, evropske integracije i platne sisteme

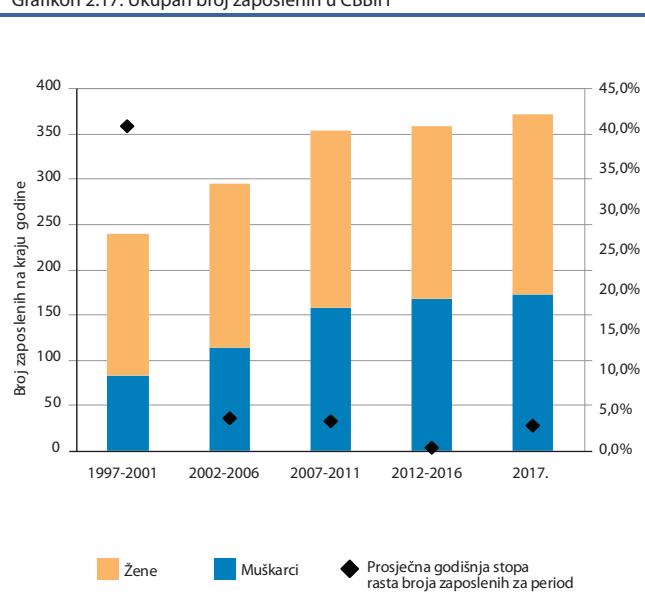
Izvor: CBBiH

Na dan 31.12.2017. godine u CBBiH je bilo zaposleno 367 službenika u radno-pravnom statusu na neodređeno i određeno vrijeme, i pet službenika kojima prava i obaveze iz radnog odnosa na neodređeno vrijeme miruju zbog korištenja neplaćenog odsustva s rada. Broj zaposlenih je u godinama neposredno nakon uspostavljanja CBBiH rastao dosta brzo jer je rastao i broj funkcija koje je CBBiH preuzeila (grafikon 2.17). Umjeren rast zaposlenih u periodu 2002-2010 omogućio je razvoj osnovnih funkcija CBBiH kroz strateški odabir profila kadrova koji su bili neophodni za dalje unapređenje efikasnosti poslovanja. U periodu 2011-2017. godine broj uposlenih je gotovo nepromijenjen, što je djelimično i posljedica politike racionalnog korištenja raspoloživih resursa. Grafikon takođe sugerire da se vremenom korigovala i inicijalna polna neujednačenost u strukturi zaposlenih. Od ukupnog broja službenika na kraju 2017. godine, 53,23% bile su žene, a 46,77% muškarci, a prosječna starost službenika bila je 45 godina.

Od ukupnog broja službenika, 76,34% bili su s visokom stručnom spremom, a od toga devet doktora nauka i 58 magistara. Intenzivna edukacija službenika, u vidu seminara (značajnim dijelom seminari u CBBiH), konferencija i predavanja nastavljena je i u 2017. godini.

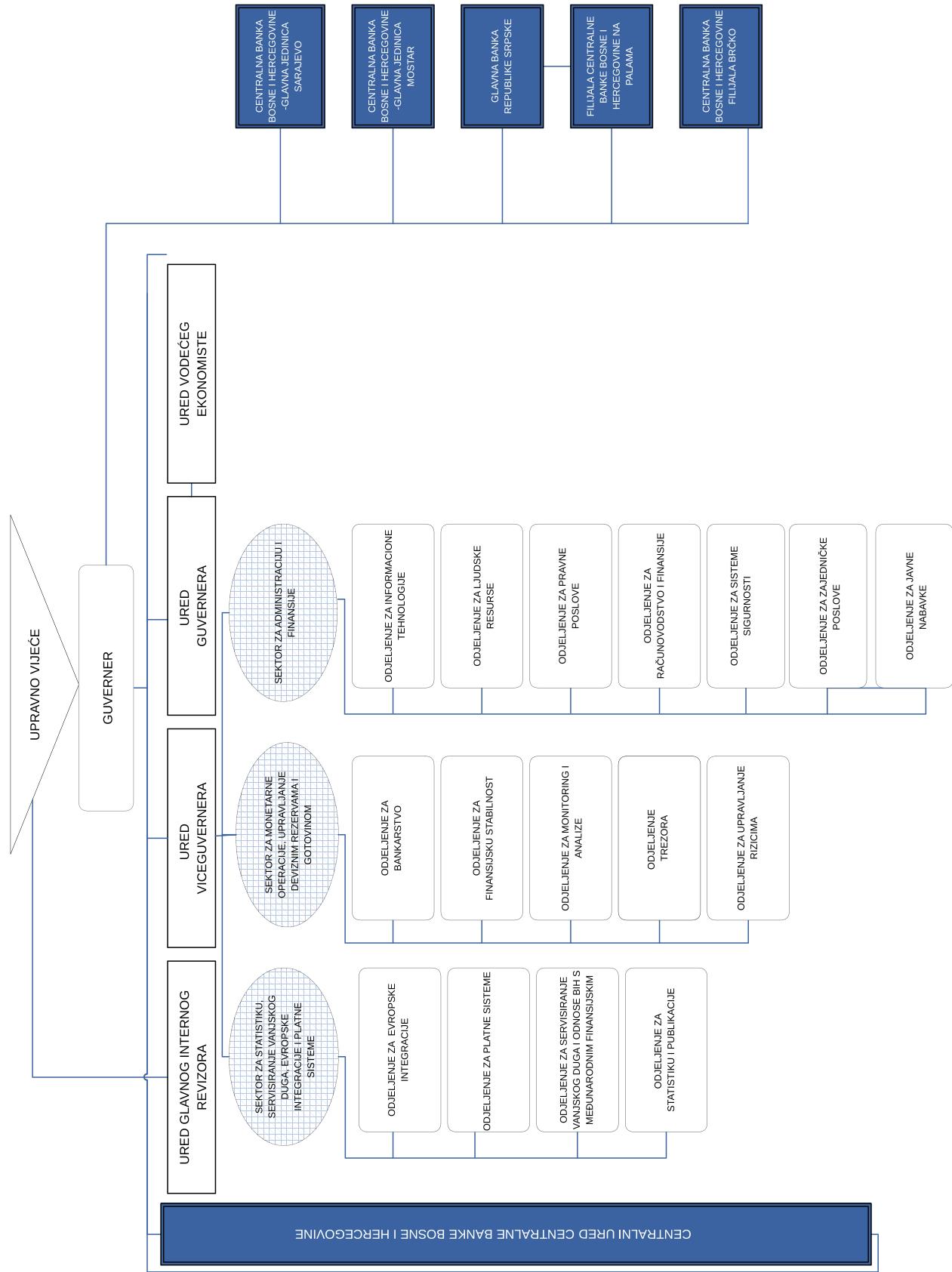
U okviru Programa bilateralne pomoći i izgradnje kapaciteta centralnih banaka, tokom 2017. godine radilo se na uspostavljanju sistema ocjenjivanja rada službenika CBBiH.

Grafikon 2.17: Ukupan broj zaposlenih u CBBiH



Izvor: CBBiH.
Napomena: Broj zaposlenih je stanje na kraju perioda.

Organizaciona shema Centralne banke Bosne i Hercegovine



2.11.2 Komuniciranje s javnosti i društveno odgovorno poslovanje

Tokom 2017. godine, CBBiH je intenzivno informisala javnost o svojim redovnim aktivnostima, ali i drugim događanjima za koja su bosanskohercegovački mediji bili zainteresovani. Svojim aktivnostima vezanim za odnose s javnošću, CBBiH je kao i do sada nastojala sačuvati reputaciju odgovorne i profesionalne institucije, koja uživa povjerenje najvećeg broja građana i privrednih subjekata. Izrađena je Strategija komuniciranja CBBiH 2017-2021. godine.

U javnim istupima, CBBiH je nastojala prezentirati javnosti svoju ulogu u očuvanju monetarne i finansijske stabilnosti, posebno u složenim i otežanim uslovima investiranja deviznih rezervi na međunarodnim finansijskim tržištima koji su bili izraženi i tokom 2017. godine, a koji su se odrazili i na prihode CBBiH. U skladu sa Strategijom komuniciranja o uticaju kretanja na finansijskim tržištima na finansijsko poslovanje CBBiH, usvojenom od Upravnog vijeća, CBBiH je i dalje nastavila informisati javnost i nastojala osigurati razumijevanje i podršku svojim aktivnostima u pogledu ulaganja deviznih rezervi CBBiH u izmijenjenim, složenim okolnostima.

Imajući u vidu činjenicu da je i 2017. godina bila u znaku intenzivnijih aktivnosti u pogledu evropskih integracija na nivou BiH, CBBiH je nastavila davati svoj doprinos izradi Aktionog plana za implementaciju Komunikacione strategije za informiranje javnosti o procesu pristupanja BiH Evropskoj uniji.

U 2017. godini, obilježeno je 20 godina od početka rada CBBiH, tokom kojih je, svojim nezavisnim i profesionalnim djelovanjem, uspostavila i održala monetarnu stabilnost kao jedan od ključnih faktora makroekonomske stabilnosti. Pored dosljednog provođenja aranžmana valutnog odbora, CBBiH se razvijala, kako bi, u okviru svojih nadležnosti, dala doprinos stabilnosti finansijskog sistema i podršku ekonomskom razvoju zemlje, i ispunjavanju preuzetih

međunarodnih obaveza BiH. Godišnjica je realizovana kroz održavanje više prigodnih aktivnosti, do kojih se mogu izdvojiti:

- Organizovanje međunarodne konferencije pod nazivom „20 godina stabilnosti“ na kojoj su učestvovali najviši domaći i međunarodni dužnosnici, guverneri i drugi predstavnici središnjih banaka iz Evrope i regije, kao i kreatori politike i stručnjaci iz Evropske unije i međunarodnih finansijskih institucija;
- Promovisanje monografije povodom jubileja CBBiH;
- Postavljanje izložbe novca pod nazivom „Tragom novca“ u Zemaljskom muzeju;
- Izrada korporativnog videa CBBiH.

U okviru finansijske edukacije CBBiH je kreirala prvu slikovnicu o novcu i historiji novca u BiH pod nazivom „Novko i Novčica u svijetu novca“. Promocija slikovnice je održana 31. oktobra, na Svjetski dan štednje, kada je učenicima osnovnih i srednjih škola koji su bili u posjeti Centralnoj banci uručen primjerak slikovnice, uz već tradicionalnu prezentaciju o ulozi CBBiH i štednji novca.

I u 2017. godini među mlađom populacijom zabilježen je veliki interes za rad CBBiH, te su, u okviru aktivnosti institucije na finansijskoj edukaciji, organizovane posjete učenika osnovnih i srednjih škola i fakulteta iz svih dijelova BiH. Centralna banka je i u 2017. godini gradila pozitivan imidž kroz obučavanje studenata na ferijalnoj praksi. Studenti se svake godine raspoređuju u organizacione oblike i dodjeljuje im se mentor koji u 20 radnih dana ima zadatku da studentu objasni osnovnu ulogu CBBiH i da ga upozna s poslovnim procesima tog organizacionog oblika u kojem ima priliku da usvoji praktično znanje.

Centralna banka je nastavila s praksom stipendiranja djece svojih preminulih službenika i u 2017. godini je organizovana redovna akcija dobrovoljnog darivanja krvi.

3. FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI I IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG VANJSKOG REVIZORA

Odgovornost Uprave i Upravnog vijeća za pripremu i odobravanje godišnjih finansijskih izvještaja

Uprava je dužna za svaku finansijsku godinu pripremiti finansijske izvještaje koji pružaju istinit i vjeran prikaz finansijskog položaja Centralne banke Bosne i Hercegovine („Banke“) te rezultata njenog poslovanja i novčanog toka, u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja („MSFI“) koje je objavio Odbor za međunarodne računovodstvene standarde („OMRS“), te je odgovorna za vođenje odgovarajućih računovodstvenih evidencijskih dokumenata koje u svakom trenutku omogućuju pripremanje finansijskih izvještaja. Uprava ima opštu odgovornost za poduzimanje koraka koji su joj u razumnoj mjeri dostupni kako bi joj omogućili očuvanje imovine Banke, te sprečavanje i otkrivanje prevara i ostalih nepravilnosti.

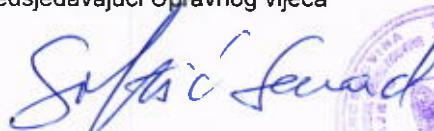
Upravno vijeće je odgovorno za odabir prikladnih računovodstvenih politika koje su u skladu sa važećim zakonskim zahtjevima, a Uprava je odgovorna za njihovu dosljednu primjenu, donošenje razumnih i razboritih pretpostavki i procjena, te pripremanje finansijskih izvještaja po načelu trajnosti poslovanja.

Uprava je dužna podnijeti na odobravanje Upravnom vijeću godišnje finansijske izvještaje, a Upravno vijeće odobrava godišnje finansijske izvještaje te ih podnosi Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine.

Priloženi finansijski izvještaji prikazani na stranicama od 56 do 101 odobreni su od strane Upravnog vijeća 28. marta 2018. godine i potpisani u njegovo ime:

dr Senad Softić

Predsjedavajući Upravnog vijeća



mr Edis Kovačević

Rukovodilac Odjeljenja za računovodstvo i finansije





Izvještaj nezavisnog revizora

Upravnom vijeću Centralne banke Bosne i Hercegovine

Grant Thornton d.o.o. Banja Luka
 Vase Pelagića 2/IV
 78 000 Banja Luka
 Republika Srpska
 Bosna i Hercegovina

T +387 51 211 509; +387 51 211 294
 F +387 51 211 501
 E office@grantthornton.ba
www.grantthornton.ba

Mišljenje

Obavili smo reviziju priloženih finansijskih izvještaja Centralne banke Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu "Banka"), koji obuhvataju izvještaj o finansijskom položaju na 31. decembar 2017. godine i izvještaj o dobiti ili gubitku, izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti, izvještaj o promjenama u kapitalu i izvještaj o novčanim tokovima za godinu koja se završava na navedeni datum, kao i pregled značajnih računovodstvenih politika i napomena uz finansijske izvještaje.

Prema našem mišljenju, priloženi finansijski izvještaji fer prikazuju, u svim materijalnim značajnim aspektima, finansijski položaj Centralne banke Bosne i Hercegovine na 31. decembar 2017. godine, rezultate njenog poslovanja i novčane tokove za godinu koja se završava na navedeni datum, u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Osnova za mišljenje

Obavili smo reviziju u skladu sa Međunarodnim revizijskim standardima (MRevS-ima). Naše odgovornosti, u skladu sa navedenim standardima, su opisane u ovom izvještaju u odjeljku o revizorskim odgovornostima za reviziju finansijskih izvještaja. Mi smo nezavisni od Banke u skladu sa Kodeksom etike za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne standarde etike za računovođe (IESBA Kodeksom) kao i u skladu sa etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih izvještaja Banke u Bosni i Hercegovini i ispunili smo naše ostale etičke odgovornosti u skladu sa tim zahtjevima. Vjerujemo da su revizijski dokazi koje smo dobili dovoljni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje.

Odgovornost Uprave i Upravnog vijeća Banke za finansijske izvještaje

Uprava je odgovorna za sastavljanje i fer prezentaciju finansijskih izvještaja u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja i za one interne kontrole za koje Uprava odredi da su potrebne za omogućavanje sastavljanja finansijskih izvještaja, a koji su bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prevare ili greške.

U sastavljanju finansijskih izvještaja, Uprava je odgovorna za procjenjivanje sposobnosti Banke da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju, objavljivanje, ako je primjenjivo, pitanja povezanih s vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja.

Upravno vijeće Banke odgovorno je za nadgledanje procesa finansijskog izvještavanja Banke.



Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome jesu li finansijski izvještaji kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prevare ili greške i izdati revizorski izvještaj koji uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je viši nivo uvjerenja, ali nije garancija da će revizija obavljena u skladu s MRevS-ima uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati uslijed prevare ili greške i smatraju se značajnim ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili u zbiru, uticu na ekonomski odluke korisnika donijete na osnovu tih finansijskih izvještaja.

Kao sastavni dio revizije, u skladu sa MRevS-ima, stvaramo profesionalne prosudbe i odražavamo profesionalni skepticizam tijekom revizije. Mi također:

- Prepoznajemo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikaza finansijskih izvještaja, zbog prevare ili greške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikaza nastalog uslijed prevare je veći od rizika nastalog uslijed greške, jer prevara može uključiti tajne sporazume, krivotvorene, namjerno ispuštanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilazeće internih kontrola;
- Stičemo razumijevanje internih kontrol relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u datim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o učinkovitosti internih kontrola Banke;
- Ocjenjujemo primjerenošć korištenih računovodstvenih politika, razumnost računovodstvenih procjena i povezanih objava koje je stvorila Uprava;
- Zaključujemo o primjerenošći korištenja računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja Uprave i, temeljno na pribavljenim revizijskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u vezi s događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost Banke da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju. Ako zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtijeva da skrenemo pažnju u našem revizorskem izvještaju na povezane objave u finansijskim izvještajima ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modifikujemo naše mišljenje. Naši zaključci se temelje na revizijskim dokazima pribavljenim sve do datuma našeg revizorskog izvještaja. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu uzrokovati da Banka prekine s nastavljanjem poslovanja po vremenski neograničenom poslovanju;
- Ocjenjujemo ukupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izvještaja, uključujući i objave, kao i odražavaju li finansijski izvještaji, osnovne transakcije i događaje na način kojim se postiže fer prezentacija.



Grant Thornton

Ostvarili smo komunikaciju sa Upravnim vijećem u vezi sa, između ostalog, planiranim obimom i vremenom obavljanja revizije i značajnih rezultata revizije, uključujući bilo koje značajne nedostatke interne kontrole koje smo identifikovali tokom naše revizije.

Dr. Aleksandar Džombić
Direktor
Grant Thornton d.o.o.

Banja Luka, 28. mart 2018.

Dr. Aleksandar Džombić
Ovlašteni revizor
Grant Thornton d.o.o.

Banja Luka, 28. mart 2018.

Suzana Stavrić, Partner
Grant Thornton d.o.o.

Skopje, 28. mart 2018.

Kledian Kodra, Partner
Grant Thornton sh.p.k.

Tirana, 28. mart 2018.

IZVJEŠTAJ O DOBITI ILI GUBITKU

U hiljadama KM	Napomena	<i>za godinu koja je završila 31. decembar</i>	
		2017.	2016.
Prihod od kamata	4	29.008	28.740
Efekti negativnih kamatnih stopa od kamatonosne finansijske imovine	4	(11.470)	(8.565)
Efekti negativnih pasivnih kamatnih stopa na depozite domaćih komercijalnih banaka	4	4.425	2.169
NETO PRIHOD OD KAMATA		21.963	22.344
 Prihod od provizija i naknada	5	15.834	10.072
Rashod od provizija i naknada	5	(562)	(533)
NETO PRIHOD OD PROVIZIJA I NAKNADA		15.272	9.539
 Neto realizovani dobici od prodaje finansijske imovine raspoložive za prodaju	12	2.587	8.383
Neto (gubici) / dobici od kursnih razlika	6	(560)	60
Ostali prihodi	7	1.560	1.571
OPERATIVNI PRIHODI		40.822	41.897
 Troškovi osoblja	8	(19.019)	(18.929)
Administrativni i ostali operativni troškovi	9	(7.583)	(6.793)
Amortizacija	16	(2.035)	(2.113)
OPERATIVNI TROŠKOVI		(28.637)	(27.835)
 NETO DOBIT ZA GODINU		12.185	14.062

Napomene na stranama od 61 do 101 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

IZVJEŠTAJ O SVEOBUHVATNOJ DOBITI

		<i>za godinu koja je završila 31.decembra</i>	
		Napomena	
		2017.	2016.
U hiljadama KM			
NETO DOBIT ZA GODINU		12.185	14.062
Ostala sveobuhvatna dobit			
Stavke koje se mogu naknadno prenositi u izvještaj o dobiti ili gubitku:			
Monetarno zlato			
Neto promjena u fer vrijednosti monetarnog zlata	13	(1.194)	22.788
		<u>(1.194)</u>	<u>22.788</u>
Finansijska imovina raspoloživa za prodaju			
Neto promjena u fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju	12	(15.890)	53.673
Realizovani dobici po osnovu fer vrijednosti od finansijske imovine raspoložive za prodaju prenešeni u izvještaj o dobiti ili gubitku	12	(2.587)	(8.383)
		<u>(18.477)</u>	<u>45.290</u>
Ukupno ostali sveobuhvatni (gubitak) / dobit		(19.671)	68.078
UKUPNO SVEOBUHVATNI (GUBITAK) / DOBIT ZA GODINU		(7.486)	82.140

Napomene na stranama od 61 do 101 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

IZVJEŠTAJ O FINANSIJSKOM POLOŽAJU

U hiljadama KM	Napomena	<i>na dan</i>	
		31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
AKTIVA			
Strana valuta u gotovini	10	236.402	194.846
Depoziti kod inostranih banaka	11	2.698.650	2.970.397
Specijalna prava vučenja u Međunarodnom monetarnom fondu	25, 30	1.531	2.642
Finansijska imovina raspoloživa za prodaju	12	6.202.071	5.025.829
Monetarno zlato	13	203.908	205.102
Ulaganja koja se drže do dospijeća	14	1.214.062	1.132.328
Ostala aktiva	15	11.656	4.626
Nekretnine i oprema	16	45.465	44.681
Nematerijalna imovina	16	1.072	794
Ostala ulaganja	17	27.813	27.813
UKUPNO AKTIVA		10.642.630	9.609.058
OBAVEZE, KAPITAL I REZERVE			
Gotov novac u opticaju	18	4.319.360	4.066.804
Depoziti banaka	19	5.033.065	4.269.143
Depoziti Vlade i ostalih deponenata	20	624.708	590.392
Rezervisanja za obaveze i troškove	21	1.650	1.611
Ostale obaveze	22	11.212	13.676
Ukupno obaveze		9.989.995	8.941.626
Početni kapital		25.000	25.000
Generalne rezerve (zadržana dobit)		542.766	537.892
Ostale rezerve		31.300	31.300
Rezerve fer vrijednosti		53.569	73.240
<i>Rezerve fer vrijednosti – finansijska imovina raspoloživa za prodaju</i>		93.120	111.597
<i>Rezerve fer vrijednosti – monetarno zlato</i>		(39.551)	(38.357)
Ukupno kapital i rezerve	23	652.635	667.432
UKUPNO OBAVEZE, KAPITAL I REZERVE		10.642.630	9.609.058

Napomene na stranama od 61 do 101 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA U KAPITALU (NASTAVAK)

	Početni kapital	Generale rezerve (zadrižana dobit)	Ostale rezerve	Rezerve fer vrijednosti - finansijska imovina raspoloživa za prodaju	Rezerve fer vrijednosti – monetarno zlato	Ukupno
U hlijadama KM						
Stanje na dan 1. januara 2016.	25.000	532.267	31.300	66.307	(61.145)	593.729
Ukupno sveobuhvatna dobit za godinu						
Dobit za godinu	-	14.062	-	-	-	14.062
Ostala sveobuhvatna dobit	-	-	-	45.290	22.788	68.078
	-	14.062	-	45.290	22.788	82.140
Raspodjela dobiti						
Raspodjela dobiti u državni budžet (Napomena 24)	-	(8.437)	-	-	-	(8.437)
	25.000	537.892	31.300	111.597	(38.357)	667.432
Stanje na dan 31. decembra 2016.						

Napomene na stranama od od 61 do 101 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA*za godinu koja je završila 31. decembra*

Napomena	2017.	2016.
U hiljadama KM		
NOVČANI TOKOVI OD OPERATIVNIH AKTIVNOSTI		
Dobit za godinu		
Usklađenja:		
Amortizacija	16	2.035
Neto realizovani dobici od prodaje finansijske imovine raspoložive za prodaju		(2.587)
Prihodi od donacija	7	(132)
Rezervisanja za obaveze i troškove	8	226
(Dobitak) / gubitak od otuđenja nekretnina i opreme		(43)
Prihodi od dividendi priznati u izvještaju o dobiti ili gubitku	7	(763)
Prihodi od kamate na ulaganja koja se drže do dospijeća i finansijsku imovinu raspoloživu za prodaju priznati u izvještaju o dobiti ili gubitku	4	(28.979)
Neto novčani tokovi od operativnih aktivnosti prije promjena na poslovnoj imovini i obavezama		(18.058)
		(21.491)
Promjene na poslovnoj imovini i obavezama		
(Povećanje) depozita kod inostranih banaka		(680.291)
(Povećanje) ostale aktive		(7.234)
Povećanje gotovog novca u opticaju		252.556
Povećanje depozita		798.238
(Smanjenje) / povećanje ostalih obaveza		(1.206)
Isplata otpremnina		(187)
Neto novac od operativnih aktivnosti		343.818
		645.619
NOVČANI TOKOVI OD INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI		
Prilivi od prodaje nekretnina i opreme	46	-
Kupovine nekretnina, opreme i nematerijalne imovine	(3.100)	(2.764)
Prilivi od dospijeća kupona i dospijeća vrijednosnih papira od finansijske imovine raspoložive za prodaju	2.242.037	5.203.667
Kupovine finansijske imovine raspoložive za prodaju	(3.887.900)	(4.342.772)
Prodaje finansijske imovine raspoložive za prodaju	470.089	330.016
Naplaćena glavnica i kamata od ulaganja koja se drže do dospijeća	21.607	21.395
Kupovine ulaganja koja se drže do dospijeća	(90.720)	-
Primljena dividenda	763	562
Neto novac od investicijskih aktivnosti	(1.247.178)	1.210.104
NOVČANI TOKOVI OD FINANSIJSKIH AKTIVNOSTI		
Raspodjela dobiti u državni budžet		(8.437)
Neto novac od finansijskih aktivnosti		(8.437)
Neto (smanjenje) / povećanje novca i novčanih ekvivalenta		(911.797)
Novac i novčani ekvivalenti na dan 1. januara		2.973.081
Novac i novčani ekvivalenti na dan 31. decembra	25	2.061.284
		2.973.081

Napomene na stranama od 61 do 101 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

1. OSNOVNE INFORMACIJE

Centralna banka Bosne i Hercegovine („Banka“) je osnovana u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, koji je usvojila Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine („BiH“) 20. juna 1997. godine, saglasno Općem okvirnom sporazumu za mir u Bosni i Hercegovini.

Banka je počela sa radom 11. avgusta 1997. godine.

Osnovni ciljevi i zadaci Banke jesu:

- da definiše, usvoji i kontroliše provođenje monetarne politike BiH putem izdavanja domaće valute (konvertibilne marke ili „KM“) uz puno pokriće u slobodno konvertibilnim deviznim sredstvima;
- da drži i upravlja službenim deviznim rezervama Banke na siguran i profitabilan način;
- da sprovodi monetarnu politiku u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci BiH;
- da uspostavi i održava odgovarajuće platne i obračunske sisteme;
- da koordinira djelatnosti agencija za bankarstvo nadležnih za izdavanje bankarskih licenci i superviziju banaka;
- da prima depozite od državnih i javnih institucija BiH i depozite od komercijalnih banaka;
- da izdaje propise i smjernice za ostvarivanje djelatnosti Banke, u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci BiH;
- da učestvuje u radu međunarodnih organizacija koje rade na učvršćivanju finansijske i ekonomske stabilnosti zemlje;
- da zastupa BiH u međunarodnim organizacijama o pitanjima monetarne politike.

Najviši organ Banke je Upravno vijeće koje je nadležno za utvrđivanje monetarne politike i kontrolu njenog provođenja, organizaciju i strategiju Banke, u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine.

Upravu Banke čine guverner i viceguverneri, koje imenuje guverner uz odobrenje Upravnog vijeća. Uprava operativno rukovodi poslovanjem Banke.

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine guverner, uz odobrenje Upravnog vijeća, imenuje glavnog internog revizora i tri zamjenika.

Banka posluje preko Centralnog ureda, tri glavne jedinice sa sjedištem u Sarajevu, Mostaru i Banjoj Luci i dvije filijale Brčko distrikt i Pale, koja je pod nadležnošću Glavne banke Republike Srpske Centralne banke Bosne i Hercegovine Banja Luka.

Tokom 2016. i 2017. godine, uključujući i period do datuma izdavanja ovog izvještaja, članove Upravnog vijeća, Uprave, Ureda glavnog internog revizora i Revizorskog komiteta čine:

Upravno vijeće

dr Senad Softić	predsjedavajući (od 11. avgusta 2015.)
mr Ankica Kolobarić	član (od 11. avgusta 2015.)
mr Šerif Isović	član (od 1. novembra 2017.)
dr Kemal Kozarić	član (do 31. oktobra 2017.)
mr Trivo Marinković	član (od 11. avgusta 2015.)
dr Ljubiša Vladušić	član (od 11. avgusta 2015.)

1. OSNOVNE INFORMACIJE (NASTAVAK)

Uprava

dr Senad Softić	guverner (od 11. avgusta 2015.)
mr Ernadina Bajrović	viceguverner (od 1. januara 2013.)
dr Milica Lakić	viceguverner (od 1. juna 2016. do 15. juna 2017. i od 11. avgusta 2017.)
dr Radomir Božić	viceguverner (do 16. februara 2016. i od 16. juna 2017. do 10. avgusta 2017.)
mr Želimira Raspudić	viceguverner (od 1. jula 2017.)
mr Ankica Kolobarić	viceguverner (do 30. juna 2017.)

Ured glavnog internog revizora

Anita Dujmović	glavni interni revizor (od 24. oktobra 2017.)
mr Edis Kovačević	glavni interni revizor (do 30. septembra 2017.)
Marica Bulić	zamjenik glavnog internog revizora (od 8. decembra 2017.)
Angela Medić	zamjenik glavnog internog revizora (do 30. novembra 2017.)
Stojanka Šarović	zamjenik glavnog internog revizora (od 4. septembra 2017.)
Krstinja Tošović	zamjenik glavnog internog revizora (do 21. avgusta 2017.)

Revizorski komitet

dr Mila Gadžić	član (od 1. septembra 2015.)
dr Sead Kreso	član (od 1. septembra 2015.)
Radomir Repija	član (od 1. septembra 2015.)

2. OSNOVA ZA PRIPREMU

2.1. Izjava o usklađenosti

Finansijski izvještaji Banke pripremljeni su u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja („MSFI“), objavljenim od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde.

2.2. Osnova mjerena

Finansijski izvještaji su pripremljeni na osnovi historijskog troška izuzev kod ponovnog mjerena vrijednosti određenih finansijskih instrumenata i monetarnog zlata koji su iskazani po fer vrijednosti.

Historijski trošak je općenito formiran na osnovu fer vrijednosti date naknade u zamjenu za imovinu.

Fer vrijednost je cijena koja bi bila ostvarena prodajom ili plaćena za prenos neke obaveze u redovnoj transakciji među tržišnim učesnicima na datum mjerena, neovisno o tome da li je ona direktno vidljiva ili procijenjena nekom drugom metodom vrednovanja. Prilikom procijenjivanja fer vrijednosti imovine ili obaveze, Banka uzima u obzir karakteristike imovine ili obaveze koju bi tržišni učesnici uzeli u obzir prilikom procijenjivanja njihove cijene na datum mjerena.

Pored toga, za potrebe finansijskog izvještavanja, mjereno fer vrijednosti je kategorizovano na Nivo 1, 2 ili 3 u zavisnosti od stepena dostupnosti ulaznih podataka za mjereno fer vrijednosti, kao i značaja koji ulazni podaci imaju na mjereno fer vrijednosti u cjelini, kako slijedi:

- Ulazni podaci Nivoa 1 su (neusklađene) cijene koje kotiraju na aktivnim tržištima za identičnu imovinu ili obavezu koje su Banci dostupne na datum mjerena.
- Ulazni podaci Nivoa 2 su ulazni podaci, osim kod kotiranih cijena uključenih u Nivo 1, koji su dostupni za predmetnu imovinu, odnosno obavezu, bilo direktno ili indirektno.
- Ulazni podaci Nivoa 3 su ulazni podaci o predmetnoj imovini, odnosno obavezi koji nisu dostupni.

Detaljnije objave o mjerenu fer vrijednosti finansijske imovine i finansijskih obaveza prikazane su u Napomeni 29.

2. OSNOVA ZA PRIPREMU (NASTAVAK)

2.3. Korištenje procjena i pretpostavki

Priprema finansijskih izvještaja u skladu sa MSFI zahtijeva od Uprave korištenje procjena i pretpostavki koji utiču na iskazane iznose imovine i obaveza, kao i objavljivanje iznosa potencijalne imovine i obaveza na izvještajni datum, te odgovarajuće iskazane iznose prihoda i rashoda za izvještajni period. Stvari iznosi mogu se razlikovati od ovih procjena.

Procjene i uz njih vezane pretpostavke kontinuirano se razmatraju. Izmjene računovodstvenih procjena priznaju se u periodu u kojem je procjena izmijenjena ukoliko izmjena utiče samo na taj period ili i u periodu izmjene i u budućim periodima, ako izmjena utiče i na tekući i na buduće periode.

Informacije o iznosima gdje postoje značajne nesigurnosti njihove procjene i ključne pretpostavke prilikom korištenja računovodstvenih politika koje imaju najveći uticaj na iznose priznate u finansijskim izvještajima Banke su objavljene u Napomeni 3.17.

2.4. Funkcionalna i izvještajna valuta

Finansijski izvještaji Banke prikazani su u državnoj valuti Bosne i Hercegovine koju predstavlja konvertibilna marka (KM). Sve finansijske informacije su zaokružene na najbližu hiljadu (ukoliko nije drugačije navedeno).

Službeni kurs KM prema Euru (EUR) određen je Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine u iznosu 1,95583 KM = 1 EUR. Prema Zakonu, Banka je dužna da bez restrikcija kupuje i prodaje KM za EUR, unutar teritorija Bosne i Hercegovine, po definisanom kursu.

Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine je definisano operativno pravilo "valutni odbor" za izdavanje KM, prema kojem se KM izdaje samo uz kupovinu konvertibilne devizne valute sa punim pokrićem u neto stranoj aktivi.

2.5. Standardi, tumačenja i izmjene postojećih standarda na snazi u tekućem periodu

Sljedeći standardi, izmjene postojećih standarda i tumačenja, izdani od Odbora za međunarodne računovodstvene standarde, na snazi su za tekući period:

- Izmjene MRS 7: „Izvještaj o novčanim tokovima“ – Inicijativa za objavljivanje (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2017.),
- Izmjene MRS 12: „Porez na dobit“ – Priznavanje odgođene porezne imovine od nerealiziranih gubitaka (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2017.),
- Izmjene MSFI 12: „Objavljivanje udjela u drugim subjektima“ uključeno u Ciklus godišnjih poboljšanja za 2014.-2016. – različiti standardi (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2017.).

Primjena ovih standarda, izmjena i tumačenja nema značajan uticaj na finansijske izvještaje Banke u tekućem periodu.

2.6. Standardi i tumačenja koji su objavljeni, a još nisu u upotrebi

Na dan izdavanja ovih finansijskih izvještaja, sljedeći standardi, izmjene postojećih standarda i tumačenja su objavljeni od strane OMRS, ali nisu još na snazi i nisu ranije usvojeni od strane Banke:

- MSFI 9: „Finansijski instrumenti“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2018.),
- MSFI 15: „Prihodi iz ugovora s kupcima“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2018.),
- MSFI 16: „Najmovi“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2019.),
- Izmjene MSFI 2: „Plaćanje temeljeno na dionicama“ – Klasifikacija i vrednovanje transakcija plaćanja temeljenih na dionicama (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2018.),
- Izmjene MSFI 4: „Ugovori o osiguranju“ – Primjena MSFI 9: „Finansijski instrumenti“ sa MSFI 4: „Ugovori o osiguranju“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2018. ili kad MSFI 9: „Finansijski instrumenti“ bude primjenjen prvi put),

2. OSNOVA ZA PRIPREMU (NASTAVAK)

2.6. Standardi i tumačenja koji su objavljeni, a još nisu u upotrebi (nastavak)

- Izmjene MRS 40: „Ulaganja u nekretnine“ – Prenosi ulaganja u nekretnine (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2018.),
- Ciklus godišnjih poboljšanja MSFI za 2014.-2016. - Izmjene MSFI 1 i MRS 28 (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2018.),
- IFRIC 22: „Transakcije u stranim valutama i razmatranje preplata“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2018.),
- IFRIC 23: „Neizvjesnost u poreznim tretmanima“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2019.),
- MSFI 17 „Ugovori o osiguranju“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2021.),
- Izmjene MSFI 10: „Konsolidirani finansijski izvještaji“ i MRS 28: „Ulaganja u pridružena društva i zajedničke poduhvate“ – Prodaja ili kompenzacija imovine između investitora i njegovog pridruženog društva ili zajedničkog poduhvata (datum stupanja na snagu za godišnje periode treba biti određen).

Banka je izabrala da ne usvoji ove standarde, izmjene i tumačenje prije nego oni stupe na snagu. Banka predviđa da usvajanje ovih standarda, izmjena i tumačenja neće imati značajan uticaj na finansijske izvještaje Banke, osim za MSFI 9.

MSFI 9: „Finansijski instrumenti“ zamjenjuje MRS 39: „Finansijski instrumenti: Priznavanje i mjerjenje“ i na snazi je za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2018. godine. MSFI 9 uvodi novi koncept klasifikacije i mjerjenja finansijske imovine i novi model „očekivanog kreditnog gubitka“ (OKG) za umanjenje finansijske imovine. Banka je usvojila nove računovodstvene politike koji uključuju zahtjeve MSFI 9 i važeće su od 1. januara 2018. godine. Banka je također procijenila uticaj MSFI 9 na svoju finansijsku imovinu i dogradila i prilagodila postojeće poslovne aplikacije, te usvojila nove akte kako bi uključila zahtjeve MSFI 9.

Banka je procijenila uticaj MSFI 9 u sljedećim područjima:

Klasifikacija i mjerjenje finansijskih instrumenata na ili nakon 1. januara 2018. godine bazira se na novom kriteriju koji uzima u obzir ugovorne novčane tokove finansijskih instrumenata i poslovni model u okviru kojeg se njima upravlja. MSFI 9 uvodi tri osnovne kategorije klasifikacije finansijske imovine: mjerena po amortizovanom trošku (AT), mjerena po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (FVOSD) i mjerena po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (FVDG). MSFI 9 eliminiše postojeće kategorije „po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak“, „raspoloživa za prodaju“, „koja se drži do dospijeća“ i „krediti i potraživanja“ po MRS 39.

Na osnovu izabranog poslovnog modela, Banka je odlučila da klasificuje svoju finansijsku imovinu u sljedeće kategorije na dan 1. januar 2018. godine:

SDR kod MMF-a, koji je bio klasifikovan u kredite i potraživanja i mjeran po amortizovanom trošku po MRS 39, mjeri se po amortizovanom trošku po MSFI 9.

Depoziti po viđenju i oročeni depoziti kod inostranih banaka, koji su bili klasifikovani u kredite i potraživanja i mjereni po amortizovanom trošku po MRS 39, mjeri se po amortizovanom trošku po MSFI 9.

Krediti zaposlenim, koji su bili klasifikovani u kredite i potraživanja i mjereni po amortizovanom trošku po MRS 39, mjeri se po amortizovanom trošku po MSFI 9.

Dužnički vrijednosni papiri, koji su bili klasifikovani u finansijsku imovinu raspoloživu za prodaju i mjereni po fer vrijednosti po MRS 39, mjeri se po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (FVOSD) po MSFI 9.

Dužnički vrijednosni papiri, koji su bili klasifikovani u ulaganja koja se drže do dospijeća i mjereni po amortizovanom trošku po MRS 39, mjeri se po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (FVOSD) po MSFI 9.

Za vlasničke instrumente, koji su bili klasifikovani u finansijsku imovinu raspoloživu za prodaju po MRS 39 i nisu se držali za trgovanje, Banka je napravila neopoziv izbor kako bi prikazala naknadne promjene fer vrijednosti u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti po MSFI 9.

Monetarno zlato je dio deviznih rezervi Banke i klasifikованo je kao finansijska imovina. Banka je preispitala postojeću računovodstvenu politiku za monetarno zlato i promijenila računovodstveni tretman monetarnog zlata, sa primjenom od 1. januara 2018. godine, kako slijedi:

2. OSNOVA ZA PRIPREMU (NASTAVAK)

2.6. Standardi i tumačenja koji su objavljeni, a još nisu u upotrebi (nastavak)

Monetarno zlato će biti početno priznato po fer vrijednosti, uključujući transakcijske troškove koji se direktno mogu pripisati sticanju zlata. Nakon početnog priznavanja, zlato će se naknadno mjeriti po fer vrijednosti.

Nerealizirani dobici i gubici koji proizlaze iz promjena fer vrijednosti, a odnose se na promjene u cijeni zlata, priznavat će se na računu revalorizacijskih rezervi u okviru ostale sveobuhvatne dobiti. U slučaju da nerealizirani gubici prelaze iznos revalorizacijske rezerve, Banka će odbiti taj iznos od dobiti raspoložive za distribuciju za taj period.

Prilikom prodaje zlata, Banka će prenijeti postojeće nerealizirane dobitke i gubitke u dobit ili gubitak.

Fer vrijednost monetarnog zlata se iskazuje u EUR valuti, prevodeći ga po fiksnom kursu KM na izvještajni datum, i biće mjereno po zadnjoj poslijepodnevnoj cijeni jedne unce zlata (Oz) na izvještajni datum, preuzetoj sa Reuters-a.

Efekti primjene računovodstvene politike za monetarno zlato će biti evidentirani unutar generalnih rezervi (zadržane dobiti) Banke na dan 1. januar 2018. godine.

Umanjenje bazirano na očekivanim kreditnim gubicima biće priznato za finansijsku imovinu Banke koja se trenutno vodi kao depoziti kod inostranih banaka, finansijska imovina raspoloživa za prodaju i ulaganja koja se drže do dospijeća. Umanjenje za SDR kod MMF-a, kredite zaposlenim i ostala finansijska potraživanja se računa koristeći pojednostavljeni pristup.

Implementacija MSFI 9 i promjena računovodstvene politike za monetarno zlato će uticati na početna stanja imovine i kapitala Banke na dan 1. januar 2018. godine.

	31. decembar 2017.	Prepravljanje početnog stanja	UTICAJ NA FINANSIJSKU IMOVINU		U hiljadama KM
				1. januar 2018.	
Strana valuta u gotovini	236.402	-	Strana valuta u gotovini	236.402	
Depoziti kod inostranih banaka	2.698.650	(1.635)	Depoziti kod inostranih banaka	2.697.015	
Specijalna prava vučenja u MMF-u	1.531	-	Specijalna prava vučenja u MMF-u	1.531	
Finansijska imovina raspoloživa za prodaju	6.202.071	-	Finansijska imovina po FVOSD	7.473.857	
Ulaganja koja se drže do dospijeća	1.214.062	57.724	-	-	
Monetarno zlato	203.908	(50)	Monetarno zlato	203.858	
Ostala ulaganja	27.813	-	Ostala ulaganja	27.813	
Ostala finansijska imovina	2.746	(30)	Ostala finansijska imovina	2.716	
UKUPNO	10.587.183	56.009	UKUPNO	10.643.192	

2. OSNOVA ZA PRIPREMU (NASTAVAK)

2.6. Standardi i tumačenja koji su objavljeni, a još nisu u upotrebi (nastavak)

	UTICAJ NA KAPITAL I REZERVE		U hiljadama KM	
	31. decembar 2017.	Prepravljanje početnog stanja	1. januar 2018.	
Početni kapital	25.000	- Početni kapital	25.000	
Generalne rezerve (zadržana dobit)	542.766	(36.477) Generalne rezerve (zadržana dobit)	506.289	
Ostale rezerve	31.300	- Ostale rezerve	31.300	
Rezerve fer vrijednosti	53.569	Rezerve fer vrijednosti	146.055	
<i>Rezerve fer vrijednosti – finansijska imovina raspoloživa za prodaju</i>	93.120	<i>Rezerve fer vrijednosti – finansijska imovina po FVOSD</i>	141.765	
-	-	<i>Rezervacije za OKG – finansijska imovina po FVOSD</i>	4.290	
<i>Rezerve fer vrijednosti – monetarno zlato</i>	(39.551)	<i>Revalorizacijska rezerva – monetarno zlato</i>	-	
UKUPNO	652.635	56.009	UKUPNO	708.644

Na osnovu izvršenih procjena do datuma primjene, ukupno procijenjeno usklađivanje primjene MSFI 9 i primjena računovodstvene politike za monetarno zlato na početno stanje imovine i kapitala Banke na dan 1. januar 2018. godine je kako slijedi:

Imovina Banke:

- Smanjenje depozita kod inostranih banaka u iznosu od 1.635 hiljada KM po osnovu OKG.
- Povećanje finansijske imovine po FVOSD u iznosu od 57.724 hiljade KM po osnovu klasifikacije ulaganja koja se drže do dospijeća po MRS 39 u finansijsku imovinu po FVOSD po osnovu izračunavanja fer vrijednosti ovih ulaganja.
- Smanjenje monetarnog zlata u iznosu od 50 hiljada KM po osnovu prevođenja iz USD na EUR valutu.
- Smanjenje ostale finansijske imovine u iznosu od 30 hiljada KM po osnovu OKG.

Kapital Banke:

- Smanjenje generalnih rezervi u ukupnom iznosu od 36.477 hiljada KM po osnovu:
 - Smanjenja po osnovu zahtjeva za umanjenjem sa odgovarajućim početnim stanjima za finansijsku imovinu mjerenu po amortizovanom trošku i po FVOSD u iznosu od 5.955 hiljada KM,
 - Povećanja po osnovu nove metode efektivne kamatne stope u iznosu od 9.079 hiljada KM,
 - Smanjenja po osnovu primjene računovodstvene politike za monetarno zlato u ukupnom iznosu od 39.601 hiljadu KM (39.551 hiljada KM revalorizacijska rezerva i 50 hiljada KM kursna razlika).
- Povećanje rezervi fer vrijednosti u ukupnom iznosu od 52.935 hiljada KM po osnovu:
 - Povećanja rezervi fer vrijednosti za finansijsku imovinu po FVOSD u iznosu od 57.724 hiljade KM po osnovu klasifikacije ulaganja koja se drže do dospijeća po MRS 39 u finansijsku imovinu po FVOSD po osnovu izračunavanja fer vrijednosti ovih ulaganja,
 - Smanjenja po osnovu nove metode efektivne kamatne stope u iznosu od 9.079 hiljada KM,
 - Povećanja rezervacija za OKG za finansijsku imovinu po FVOSD u iznosu od 4.290 hiljada KM.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE

Računovodstvene politike navedene u nastavku primijenjene su prilikom sastavljanja i prezentovanja ovih finansijskih izvještaja.

3.1. Prihodi i rashodi od kamata

Prihodi i rashodi od kamata priznaju se u izvještaju o dobiti ili gubitku primjenom metode efektivne kamatne stope. Efektivna kamatna stopa je stopa koja tačno diskonтуje procijenjena buduća novčana plaćanja i primitke kroz očekivani vijek trajanja finansijske imovine ili obaveze (ili, gdje je primjereno, za kraći period) do neto knjigovodstvene vrijednosti finansijske imovine ili obaveze. Prilikom izračuna efektivne kamatne stope, Banka procjenjuje buduće novčane tokove, uzimajući u obzir sva ugovorna prava određenog finansijskog instrumenta, ne uzimajući u obzir buduće kreditne gubitke.

Izračun efektivne kamatne stope uključuje sve transakcijske troškove, naknade i provizije koje su ugovorne strane platile ili primile, a koje su sastavni dio efektivne kamatne stope. Transakcijski troškovi uključuju sve inkrementalne troškove koji se mogu direktno pripisati nabavci ili izdavanju finansijske imovine ili obaveze.

Prihodi i rashodi od kamata prikazani u izvještaju o dobiti ili gubitku obuhvataju kamate, izračunate metodom efektivne kamatne stope, na finansijsku imovinu i finansijske obaveze koje se mijere po amortizovanom trošku.

3.2. Prihodi i rashodi od provizija i naknada

Prihodi i rashodi od provizija i naknada koji su sastavni dio efektivne kamatne stope na finansijsku imovinu ili obavezu se uključuju u mjerjenje efektivne kamatne stope.

Ostali prihodi i rashodi od provizija i naknada se uglavnom sastoje od naknada primljenih i plaćenih na domaće i inostrane platne transakcije i priznaju se u izvještaju o dobiti ili gubitku, po izvršenju određene usluge.

3.3 Transakcije u stranim valutama

Transakcije iskazane u stranim valutama preračunavaju se u funkcionalnu valutu po kursu važećem na datum transakcije. Monetarna imovina i obaveze iskazane u stranim valutama preračunavaju se u funkcionalnu valutu na datum izvještavanja, po kursu važećem na taj datum. Nemonetarna imovina i obaveze u stranim valutama mjerene po historijskom trošku izražene su po kursu važećem na datum transakcije i ne preračunavaju se ponovo na datum izvještavanja.

Kursne razlike proizašle iz ponovnog preračunavanja transakcija, te imovina i obaveze denominirane u stranim valutama, priznaju se u izvještaju o dobiti ili gubitku.

Srednji kurs:	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
	KM	KM
USD	1,63081	1,85545
SDR	2,322489	2,494348

3.4. Prihod od dividende

Prihod od dividende na vlasničke vrijednosne papire priznaje se u izvještaju o dobiti ili gubitku kada se uspostavi pravo Banke da prima uplate.

3.5. Finansijski instrumenti

Finansijska imovina i finansijske obaveze se priznaju kada Banka postane jedna od ugovornih strana na koju se primjenjuju ugovorni uslovi finansijskog instrumenta.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.5. Finansijski instrumenti (nastavak)

Finansijska imovina i finansijske obaveze se početno mjere po fer vrijednosti. Transakcijski troškovi direktno povezani sa sticanjem ili izdavanjem finansijske imovine ili finansijskih obaveza, osim za imovinu i obaveze koji se klasificiraju po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, se dodaju ili oduzimaju iz fer vrijednosti finansijske imovine ili finansijskih obaveza po potrebi prilikom početnog priznavanja. Transakcijski troškovi direktno povezani sa sticanjem finansijske imovine ili finansijskih obaveza po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak se priznaju direktno u dobit ili gubitak.

Metoda efektivne kamatne stope

Metoda efektivne kamatne stope je metoda izračunavanja amortizovanog troška finansijske imovine ili finansijske obaveze (ili grupe finansijske imovine ili finansijskih obaveza) i raspoređivanja prihoda i rashoda od kamata tokom određenog perioda. Efektivna kamatna stopa je stopa koja tačno diskonтуje procijenjena buduća novčana plaćanja ili primite (uključujući sve naknade i stavke plaćene ili primljene između ugovornih strana koje čine sastavni dio efektivne kamatne stope, transakcijske troškove i ostale premije i diskonte) kroz očekivani vijek trajanja finansijskog instrumenta ili, gdje je to moguće, kraćeg perioda, do neto knjigovodstvene vrijednosti finansijske imovine ili finansijske obaveze.

3.5.1. Finansijska imovina

Finansijska imovina se priznaje i prestaje priznavati na datum transakcije koji predstavlja datum kada je kupovina ili prodaja finansijskog instrumenta izvršena Banci odnosno od strane Banke i početno se mjeri po fer vrijednosti uključujući transakcijske troškove, osim za one finansijske instrumente koji su klasifikovani po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak koji se početno mjeri po fer vrijednosti.

Finansijska imovina je klasifikovana u sljedeće kategorije: "po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak", "raspoloživa za prodaju", "koja se drži do dospijeća" i "krediti i potraživanja".

Klasifikacija finansijske imovine ovisi o prirodi i svrsi finansijske imovine i određena je u trenutku inicijalnog prepoznavanja. Na datume 31. decembra 2017. i 2016. godine, Banka ne posjeduje finansijsku imovinu po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak.

Krediti i potraživanja

Potraživanja (koja uključuju i depozite kod inostranih banaka) koja imaju fiksna ili odrediva plaćanja i ne kotiraju na aktivnom tržištu su klasifikovana kao krediti i potraživanja.

Krediti i potraživanja se početno priznaju po fer vrijednosti uključujući i transakcijske troškove.

Nakon početnog priznavanja, krediti i potraživanja se mjeri po amortizovanom trošku koristeći metodu efektivne kamatne stope, umanjeno za bilo koja umanjenja vrijednosti. Prihodi od kamata se priznaju koristeći efektivnu kamatnu stopu.

Ulaganja koja se drže do dospijeća

Dužnički vrijednosni papiri vlada sa fiksnim ili odredivim plaćanjima i fiksnim datumima dospijeća koje Banka ima čvrstu namjeru i sposobnost držati do dospijeća se klasificiraju kao ulaganja koja se drže do dospijeća. Ulaganja koja se drže do dospijeća se iskazuju po amortizovanom trošku koristeći metodu efektivne kamatne stope umanjeno za bilo koja umanjenja vrijednosti, a prihod se priznaje na bazi efektivnog prinosa.

Finansijska imovina raspoloživa za prodaju

Vlasnički i dužnički vrijednosni papiri u posjedu Banke su klasifikovani kao raspoloživi za prodaju i iskazani su po fer vrijednosti. Fer vrijednost se utvrđuje na način opisan u Napomeni 29. Nekotirani vlasnički instrumenti čija se fer vrijednosti ne može pouzdano utvrditi, mjeri se po trošku, umanjeno za umanjenja. Dobici i gubici koji proizlaze iz promjena u fer vrijednosti dužničkih i vlasničkih vrijednosnih papira se priznaju u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u okviru računa rezerve fer vrijednosti, sa izuzetkom gubitaka od umanjenja vrijednosti, kamate izračunate primjenom metode efektivne kamatne stope i dobitaka i gubitaka po osnovu kursnih razlika na finansijsku imovinu koji se priznaju direktno u dobit ili gubitak. Prilikom ustupanja ili utvrđivanja umanjenja vrijednosti ulaganja, sav kumulativni dobitak ili gubitak prethodno priznat na računu rezerve fer vrijednosti u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti se uključuje u dobit ili gubitak za taj period.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.5. Finansijski instrumenti (nastavak)

3.5.1. Finansijska imovina (nastavak)

Dividenda na vlasničke vrijednosne papire raspoložive za prodaju priznaje se u dobit ili gubitak kada se uspostavi pravo Banke da prima uplate.

Fer vrijednost finansijske imovine raspoložive za prodaju koja je denominovana u stranoj valuti iskazuje se u toj stranoj valuti i preračunava po srednjem kursu na datum izvještavanja. Promjene u fer vrijednosti po osnovu kursnih razlika proizašlih iz promjene u amortizovanom trošku imovine se priznaju u dobit ili gubitak, a ostale promjene se priznaju u kapitalu.

Umanjenje vrijednosti finansijske imovine

Na svaki datum izvještavanja procjenjuje se postoje li pokazatelji za umanjenje vrijednosti finansijske imovine. Finansijska imovina je umanjena kada postoji objektivni dokaz, kao posljedica jednog ili više događaja nastalih nakon početnog priznavanja finansijske imovine, o tome da su procijenjeni budući novčani tokovi ulaganja izmijenjeni.

Objektivni dokaz umanjenja vrijednosti može uključivati:

- značajne finansijske poteškoće druge strane; ili
- neplaćanje ili kašnjenje u isplati ugovorene kamate ili glavnice; ili
- naznake da će dužnik ili izdavalac ući u postupak likvidacije ili stečaja.

Pojedinačno značajna imovina se testira na umanjenje vrijednosti odvojeno. Preostala finansijska imovina se procjenjuje grupno. Pojedinačno značajna imovina za koju nema objektivnog dokaza o umanjenju vrijednosti se zatim uključuje u grupno procjenjivanje imovine za umanjenje vrijednosti. Za potrebe grupnog vrednovanja umanjenja vrijednosti, finansijska imovina se grupiše na osnovu sličnih obilježja kreditnog rizika.

Za finansijsku imovinu koja se vodi po amortizovanom trošku, iznos umanjenja je razlika između knjigovodstvene vrijednosti imovine i njene sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih novčanih tokova diskontovanoj po prvobitnoj efektivnoj kamatnoj stopi te imovine.

Knjigovodstvena vrijednost finansijske imovine umanjuje se za iznos umanjenja putem računa ispravke vrijednosti. Kada se potraživanje smatra nenaplativim, ono se otpisuje u korist računa ispravke vrijednosti. Naknadne naplate ranije otpisanih iznosa terete račun ispravke vrijednosti. Promjene u knjigovodstvenoj vrijednosti računa ispravke vrijednosti priznaju se u dobit ili gubitak.

Ukoliko u narednom periodu, s izuzetkom vlasničkih vrijednosnih papira raspoloživih za prodaju, iznos gubitka od umanjenja za dužničke vrijednosne papire klasifikovane kao raspoložive za prodaju se smanji i smanjenje se može povezati sa događajem nastalim nakon što je gubitak od umanjenja vrijednosti priznat, prethodno priznati gubitak od umanjenja vrijednosti se ukida kroz dobit ili gubitak u mjeri u kojoj knjigovodstvena vrijednost ulaganja na datum ukidanja umanjenja vrijednosti ne prelazi iznos amortizovanog troška koji bi bio da umanjenja vrijednosti nije bilo.

U slučaju vlasničkih vrijednosnih papira raspoloživih za prodaju, svako povećanje fer vrijednosti nastalo nakon priznavanja gubitaka od umanjenja se priznaje u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.

Prestanak priznavanja finansijske imovine

Banka prestaje priznavati finansijsku imovinu samo onda kada ugovorna prava na novčane primitke od imovine isteknu ili kada Banka prenese finansijsku imovinu i suštinski sve rizike i koristi od vlasništva imovine na drugi subjekt.

3.5.2. Finansijske obaveze

Finansijske obaveze se klasifikuju bilo kao finansijske obaveze „po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak“ bilo kao „ostale finansijske obaveze“. Na datume 31. decembra 2017. i 2016. godine, Banka nema finansijskih obaveza u kategoriji „po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak“.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.5. Finansijski instrumenti (nastavak)

3.5.2. Finansijske obaveze (nastavak)

Ostale finansijske obaveze

Ostale finansijske obaveze, uključujući gotov novac u opticaju, depozite od domaćih banaka i depozite od Vlade i ostalih deponenata, početno se mijere po fer vrijednosti, umanjeni za transakcijske troškove.

Ostale finansijske obaveze se naknadno mijere po amortizovanom trošku koristeći metodu efektivne kamatne stope, a rashodi od kamate se priznaju na bazi efektivnog prinosa.

Prestanak priznavanja finansijskih obaveza

Banka prestaje priznavati finansijske obaveze kada, i samo kada, su obaveze Banke izmirene, otkazane ili su istekle.

3.6. Monetarno zlato

Zlato se inicijalno priznaje po trošku sticanja, koji predstavlja fer vrijednost plaćenih naknada uključujući troškove sticanja vezanih za investiciju. Nakon inicijalnog priznavanja, zlato se naknadno mjeri po fer vrijednosti. Dobici i gubici koji proizilaze iz promjene fer vrijednosti, a odnose se na promjene u cijeni zlata te kursne razlike zbog preračunavanja američkog dolara u konvertibilnu marku, priznaju se u rezervi fer vrijednosti u okviru ostale sveobuhvatne dobiti dok se zlato ne proda, kada se priznaju kao realizovani dobici ili gubici u izještaju o dobiti ili gubitku.

Fer vrijednost monetarnog zlata iskazana je u američkim dolarima (USD), primjenjujući srednji kurs na datume izještavanja objavljen od strane Banke, a mjeri se prema posljednjoj ponuđenoj cijeni jedne unce zlata (Oz) preuzetoj sa Reutersa na datum izještavanja.

Dobici i gubici po osnovu kursnih razlika od preračunavanja cijene zlata iz američkog dolara u konvertibilnu marku priznaju se kao dio usklađivanja fer vrijednosti u rezervi fer vrijednosti u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.

3.7. Novac i novčani ekvivalenti

Novac i novčani ekvivalenti za potrebe izještavanja o novčanim tokovima sastoje se od sljedećih kategorija: žiro računi, strana valuta u gotovini, devizni depoziti po viđenju, depoziti sa rokom dospijeća do tri mjeseca ili kraće od datuma sticanja i specijalna prava vučenja u Međunarodnom monetarnom fondu.

3.8. Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina

Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina je imovina nabavljena iz vlastitih sredstava Banke i novčаниh i nenovčanih donacija.

Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina iskazuju se po historijskom trošku umanjenom za akumuliranu deprecijaciju/amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti. Trošak uključuje kupovnu cijenu i sve troškove koji su direktno povezani sa dovođenjem imovine u radno stanje za namjeravanu upotrebu. Održavanje i popravke, zamjene te poboljšanja manjeg značaja priznaju se kao rashod kad su nastali. Značajna poboljšanja i zamjene se kapitaliziraju.

Imovina u pripremi iskazana je po trošku nabavke uključujući troškove fakturisane od trećih lica. Nakon završetka, svi akumulirani troškovi imovine prebacuju se na odgovarajuću kategoriju nekretnina, opreme i nematerijalne imovine, na koje se naknadno primjenjuju odgovarajuće stope amortizacije.

Deprecijacija i amortizacija se obračunavaju na svu imovinu osim za zemljište i imovinu u pripremi prema linearnoj metodi po propisanoj stopi koja je utvrđena za postepeno otpisivanje troška nabavke imovine kroz njen procijenjeni korisni vijek trajanja. Procijenjene stope deprecijacije i amortizacije za 2016. i 2017. godinu su date kako slijedi:

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.8. Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina (nastavak)

Softver	20,0%
Druga nematerijalna imovina	20,0%
Zgrade	1,3% do 4,0%
Oprema	11,0% do 20,0%
Namještaj	10,0% do 12,5%
Vozila	15,5%

Dobici i gubici od otuđenja nekretnina i opreme priznaju se u izvještaju o dobiti ili gubitku.

Korisni vijek trajanja nekretnina, opreme i nematerijalne imovine se preispituje i prilagođava na godišnjem nivou minimalno, ako je potrebno i primjenjuje se prospektivno.

3.9. Umanjenje vrijednosti nefinansijske imovine

Knjigovodstvena vrijednost nefinansijske imovine Banke se pregleda na svaki datum izvještavanja u svrhu ocjenjivanja postoje li naznake umanjenja vrijednosti. Ukoliko postoji, procjenjuje se nadoknadiva vrijednost imovine. Gubitak od umanjenja vrijednosti se priznaje u vijek kada knjigovodstvena vrijednost imovine ili jedinica koje stvaraju novac prelazi njenu nadoknadivu vrijednost. Gubici od umanjenja vrijednosti priznaju se u izvještaju o dobiti ili gubitku.

Nadoknadiva vrijednost ostale imovine je veća vrijednost pri upoređivanju njene upotrebljive vrijednosti u odnosu na fer vrijednost, umanjena za troškove prodaje. U procjenjivanju upotrebljive vrijednosti, očekivani budući novčani tokovi se diskontuju na sadašnju vrijednost koristeći diskontnu stopu prije oporezivanja koja odražava trenutna tržišna očekivanja vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za tu imovinu. Za imovinu koja ne generiše neovisne novčane prilive, nadoknadivi iznos se određuje za jedinicu koja stvara novac kojoj imovina pripada.

Gubitak od umanjenja se ukida ukoliko je došlo do promjena u procjenama korištenim u određivanju nadoknadivog iznosa. Gubitak od umanjenja se ukida samo u mjeri u kojoj knjigovodstvena vrijednost imovine ne prelazi knjigovodstvenu vrijednost koja bi se mogla odrediti, bez amortizacije, da nije bilo prethodno priznatog gubitka od umanjenja vrijednosti te imovine.

3.10. Rezervisanja za obaveze i troškove

Rezervisanja se priznaju kada Banka, kao posljedicu prošlog događaja, ima sadašnju zakonsku ili izvedenu obavezu za koju je vjerovatno da će biti potreban odliv resursa koji sadrže ekonomske koristi radi podmirenja obaveze i iznos obaveze se može pouzdano procijeniti. Rezervisanja se utvrđuju diskontovanjem očekivanih budućih novčanih tokova koristeći stopu koja odražava trenutnu tržišnu procjenu vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za tu obavezu.

Rezervisanja za obaveze i troškove održavaju se na nivou koji Uprava Banke smatra dovoljnim za pokrivanje nastalih gubitaka. Uprava određuje adekvatnost rezervisanja na osnovu uvida u pojedine stavke, tekuće ekonomske uslove, karakteristike rizika određenih kategorija transakcija kao i ostale relevantne faktore.

Rezervisanja se ukidaju samo za one troškove za koje je rezervisanje izvorno priznato. Ako odliv ekonomskih koristi za podmirenje obaveza više nije vjerovatan, rezervisanje se ukida.

3.11. Donacije

Donacije za imovinu, a koje obuhvataju i nenovčane donacije, početno se priznaju kao odgođeni prihod po fer vrijednosti koji se priznaje kao prihod od donacije na sistemskoj osnovi tokom perioda korisnog vijeka te imovine. Donacije koje Banka dobije kao kompenzaciju za troškove priznaju se sistemske u izvještaju o dobiti ili gubitku kao prihod od donacije u istom periodu u kojem su priznati i troškovi.

3.12. Porezi

Prema članu 69. Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, Banka, njena aktiva, imovina i prihod, kao i njena poslovanja i transakcije, oslobođeni su svih poreza i carina.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.13. Gotov novac u opticaju

Banka upravlja izdavanjem i povlačenjem domaćih novčanica i kovanica. Pripadajuća pasiva za izdati gotov novac u opticaju je evidentirana u izvještaju o finansijskom položaju.

Prilikom povlačenja gotovog novca iz opticaja, isti se priznaje kao obaveza u okviru gotovog novca u opticaju do formalnog roka povlačenja iz opticaja. Iznosi koji nisu povučeni nakon formalnog roka za povlačenje iz opticaja priznaju se kao prihod.

Troškovi koji se odnose na proizvodnju i dizajn novčanica i kovanica početno su priznati kao odgođeni troškovi koji se naknadno amortiziraju kroz ostale operativne troškove. Od februara 2017. godine, Banka je povećala period razgraničenja ovih troškova sa tri na pet godina.

3.14. Upravljanje sredstvima za i u ime trećih lica

Banka vodi određene račune u stranim valutama vezane uz sporazume između vlada BiH i njenih konstitutivnih entiteta, te inostranih vlada i finansijskih organizacija, kao i račune u stranim valutama državnih institucija i agencija te komercijalnih banaka za koje Banka djeluje kao agent.

3.15. Primanja zaposlenih

Kratkoročna primanja zaposlenih

U skladu sa domaćim propisima, a u ime svojih zaposlenika, Banka uplaćuje porez na dohodak i doprinose za penzijsko, invalidsko, zdravstveno osiguranje i osiguranje od nezaposlenosti, na i iz plate, koji se obračunavaju po zakonskim stopama tokom godine od iznosa bruto plate. Banka plaća ove poreze i doprinose u korist institucija Federacije Bosne i Hercegovine (na federalnom i kantonalm nivou), Republike Srpske i Brčko distrikta.

Osim toga, naknade za topli obrok, prevoz i regres isplaćuju se u skladu sa domaćim zakonskim zahtjevima. Ovi troškovi se priznaju u izvještaju o dobiti ili gubitku u periodu u kojem su nastali.

Dugoročna primanja zaposlenih

Prema domaćim zakonskim propisima, prilikom odlaska u penziju zaposlenici Banke imaju pravo na otpremninu, a po ispunjenju zakonskih uslova kao što su starost ili godine provedene u radnom odnosu, koja se u skladu sa internim aktima Banke dodjeljuje u visini od šest redovnih mjesecnih plata zaposlenika isplaćenih u zadnjih šest mjeseci.

Takve isplate se tretiraju kao ostala dugoročna primanja zaposlenih koja godišnje obračunava ovlašteni aktuar koristeći metod projicirane kreditne jedinice. Diskontna stopa koja se koristi za obračun obaveze kreće se u rasponu kamatnih stopa domaćih korporativnih obveznica i vladinih obveznica koje postoje na tržištu.

3.16. Finansijski aranžman BiH sa Međunarodnim monetarnim fondom

Na osnovu finansijskih aranžmana sačinjenih krajem 2002. godine između Bosne i Hercegovine i Međunarodnog monetarnog fonda ("MMF"), izvještaj o finansijskom položaju Banke sadrži sljedeće stavke koje se odnose na članstvo Bosne i Hercegovine u MMF-u: držanje specijalnih prava vučenja ("SDR"), obračunata kamata na držanje SDR, račun br. 1 i račun br. 2 MMF-a.

Ostale aktivne i pasivne stavke koje se odnose na MMF, a koje pripadaju ili koje su odgovornost Bosne i Hercegovine, evidentirane su na posebnom povjerilačkom fondu u okviru vanbilansne evidencije (vidjeti Napomenu 30).

3.17. Značajne računovodstvene pretpostavke i osnova neizvjesnosti procjene

Kod primjene računovodstvenih politika Banke, kako je opisano u Napomeni 3, Uprava je dužna da vrši procjene, ocjene i pretpostavke o knjigovodstvenim iznosima imovine i obaveza koji se ne mogu izvesti iz ostalih izvora. Procjene i povezane pretpostavke se temelje na ranijem iskustvu i ostalim faktorima koji se smatraju relevantnim. Stvarni rezultati mogu se razlikovati od ovih procjena.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.17. Značajne računovodstvene pretpostavke i osnova neizvjesnosti procjene (nastavak)

Procjene i pretpostavke se pregledavaju na tekućoj osnovi. Izmjene računovodstvenih procjena priznaju se u periodu u kojem je procjena izmijenjena ukoliko izmjena utiče samo na taj period, ili u periodu izmijene i budućim periodima ukoliko utiče na tekući i buduće periode.

Ključne pretpostavke i procjene vezane za materijalno značajne pozicije izvještaja o finansijskom položaju su prikazane u nastavku.

Fer vrijednost imovine

Poslovna politika Banke je da objavi informacije o fer vrijednosti imovine ili obaveza za koje postoje zvanične tržišne informacije ili se vrijednost može izračunati na osnovu alternativnih tehnika vrednovanja i kada se fer vrijednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti. Po mišljenju rukovodstva Banke, iznosi u finansijskim izvještajima odražavaju najvjerodstojniju i najkorisniju procjenu fer vrijednosti za potrebe finansijskog izvještavanja u skladu sa MSFI.

Deprecijacija i amortizacija i primijenjene stope deprecijacije i amortizacije

Obračun deprecijacije i amortizacije i stope deprecijacije i amortizacije su zasnovani na procijenjenom ekonomskom korisnom vijeku trajanja nekretnina, postrojenja, opreme i nematerijalne imovine. Jednom godišnje Banka procjenjuje ekonomski korisni vijek trajanja na osnovu trenutnih predviđanja.

4. PRIHOD I RASHOD OD KAMATA

	Za godinu koja je završila 31. decembra	
U hiljadama KM	2017.	2016.
Prihod od kamata ostvaren po osnovu:		
- finansijske imovine raspoložive za prodaju (Napomena 12)	16.358	17.194
- ulaganja koja se drže do dospjeća (Napomena 14)	12.621	11.532
- depozita kod inostranih banaka	18	11
- ostalo	11	3
	29.008	28.740
Efekti negativnih kamatnih stopa od kamatonosne finansijske imovine po osnovu:		
- oročenih depozita kod inostranih banaka	(8.887)	(6.138)
- depozita po viđenju kod inostranih banaka	(2.583)	(2.427)
	(11.470)	(8.565)
Efekti negativnih pasivnih kamatnih stopa na depozite domaćih komercijalnih banaka	4.425	2.169
Neto prihod od kamata	21.963	22.344

Osnovicu za obračun kamata na depozite komercijalnih banaka čine ukupni depoziti komercijalnih banaka na računima rezervi u obračunskom periodu, koji se sastoje od iznosa obaveznih rezervi i viška iznad obaveznih rezervi.

U periodu 01/01/2016.-30/06/2016. godine osnovicu za obračun obavezne rezerve komercijalnih banaka činili su depoziti i pozajmljena sredstva, osim sredstava pozajmljenih od nerezidenata i sredstava koja entitetske vlade plasiraju u razvojne projekte.

Stope depozita i pozajmljenih sredstava koji su činili osnovicu za obračun obaveznih rezervi u periodu 01/01/2016.-30/06/2016. godine iznosile su kako slijedi:

	(u %)
Kratkoročni depoziti i pozajmljena sredstva	10,00
Dugoročni depoziti i pozajmljena sredstva	7,00

4. PRIHOD I RASHOD OD KAMATA (NASTAVAK)

U periodu 01/01/2016.-30/06/2016. godine na navedene stavke nije se obračunavala kamata ukoliko Banka nije investirala sredstva u depozite do mjesec dana uslijed izostanka mogućnosti da na tržištu ostvari pozitivnu kamatnu stopu na ovaj vid ulaganja ili ukoliko je iz bilo kojeg razloga Banka ostvarila prosječnu negativnu kamatnu stopu na depozite investirane do mjesec dana.

Od 1. maja 2015. godine na iznos obaveznih rezervi obračunavala se naknada koja se dobije kao prosjek EONIA-e (jednodnevna međubankarska kamatna stopa u eurozoni) koji je u istom periodu zabilježen na tržištu umanjen za 10 baznih poena ili minimum nula, u slučaju da prosjek EONIA-e umanjen za 10 baznih poena ima negativnu vrijednost, a na višak iznad obaveznih rezervi obračunavala se nulta stopa naknade.

U periodu 01/07/2016.-31/12/2017. godine osnovicu za obračun obavezne rezerve komercijalnih banaka čine depoziti i pozajmljena sredstva, bez obzira na to u kojoj se valuti sredstva izraze. Također, utvrđena je jedinstvena stopa obavezne rezerve od 10% koju Banka primjenjuje na osnovicu za obračun obavezne rezerve.

Na iznos sredstava obavezne rezerve Banka ne obračunava naknadu dok se na iznos sredstava iznad obavezne rezerve obračunava naknada koja je jednaka 50% stope koju primjenjuje Evropska centralna banka na depozite komercijalnih banaka.

Efekti negativnih kamatnih stopa od kamatonosne finansijske imovine su rezultat negativnih kamatnih stopa na oročena sredstva i sredstva na tekućim računima, a koje se u skladu s aktuelnim tržišnim uslovima nisu mogle izbjegći.

Efekti negativnih pasivnih kamatnih stopa na depozite domaćih komercijalnih banaka su rezultat negativne kamatne stope na iznos sredstava iznad obavezne rezerve, a koja je u periodu 01/07/2016.-31/12/2017. godine iznosila 0,20%.

5. PRIHOD I RASHOD OD PROVIZIJA I NAKNADA

	Za godinu koja je završila 31. decembra	
U hiljadama KM	2017.	2016.
Prihod od provizija i naknada:		
- od domaćih komercijalnih banaka	14.720	9.592
- od usluga za Vladi i druge nebankarske komitente	1.114	480
	15.834	10.072
Rashod od provizija i naknada:		
- transakcije sa bankama u inostranstvu	(562)	(533)
	(562)	(533)
Neto prihod od provizija i naknada	15.272	9.539

Početkom 2017. godine Banka je povećala tarife naknada za usluge koje pruža komercijalnim bankama i drugim nebankarskim komitentima.

6. NETO (GUBICI) / DOBICI OD KURSNIH RAZLIKA

	Za godinu koja je završila 31. decembra	
U hiljadama KM	2017.	2016.
Prihodi od kursnih razlika	577	1.078
Troškovi od kursnih razlika	(1.137)	(1.018)
Neto (gubici) / dobici	(560)	60

7. OSTALI PRIHODI

**Za godinu koja je završila
31. decembra**

U hiljadama KM	2017.	2016.
Prihod od dividende (Napomena 17)	763	562
Prihod od donacija	132	218
Ostali prihodi	665	791
UKUPNO	1.560	1.571

8. TROŠKOVI OSOBLJA

**Za godinu koja je završila
31. decembra**

U hiljadama KM	2017.	2016.
Plate	10.280	10.543
Porezi i doprinosi	5.846	6.013
Ostala primanja zaposlenika	2.667	2.304
Troškovi rezervisanja (Napomena 21)	226	69
UKUPNO	19.019	18.929

Troškovi zaposlenih uključuju 3.540 hiljada KM (2016.: 3.541 hiljadu KM) obaveznih doprinosa za penzionalno osiguranje plaćenih javnim zavodima za penzionalno osiguranje Bosne i Hercegovine. Doprinosi se računaju kao postotak bruto plate. Na dan 31. decembra 2017. godine Banka je imala 367 zaposlenih radnika (2016.: 361 zaposlenog radnika).

9. ADMINISTRATIVNI I OSTALI OPERATIVNI TROŠKOVI

**Za godinu koja je završila
31. decembra**

U hiljadama KM	2017.	2016.
Troškovi održavanja	2.494	2.587
Troškovi proizvodnje i dizajna novčanica i kovanica	1.429	599
Ostali administrativni i operativni troškovi	3.660	3.607
UKUPNO	7.583	6.793

Tokom 2017. godine, Banka je ustanovila da su potrebe za gotovim novcem projektovane na period od pet godina i sukcesivno se puštaju u opticaj stoga je, od februara 2017. godine Banka promijenila broj godina po kojima razgraničava troškove proizvodnje i dizajna novčanica i kovanica sa tri na pet godina. Kao rezultat revidirane procjene, troškovi proizvodnje i dizajna novčanica i kovanica za izvještajni period su bili manji za 793 hiljade KM nego što bi bili da je Banka primjenila trogodišnji period za amortizaciju.

Da je Banka primjenila trogodišnji period za amortizaciju, troškovi proizvodnje i dizajna novčanica i kovanica bi bili veći za 2.329 hiljada KM u ukupnom iznosu za naredne dvije godine.

10. STRANA VALUTA U GOTOVINI

Stranu valutu u gotovini predstavlja:

U hiljadama KM	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Gotovina u trezorima u valutama:		
- EUR	236.330	194.768
- CHF	36	40
- USD	19	21
- GBP	17	17
UKUPNO	236.402	194.846

11. DEPOZITI KOD INOSTRANIH BANAKA

Analiza oročenih depozita i depozita po viđenju kod inostranih banaka prema valutama, data je kako slijedi:

U hiljadama KM	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Oročeni depoziti:		
- EUR	2.027.067	2.265.332
UKUPNO	2.027.067	2.265.332
Depoziti po viđenju:		
- EUR	666.153	699.285
- USD	2.921	4.286
- Ostale valute	2.509	1.494
UKUPNO	671.583	705.065
UKUPNO	2.698.650	2.970.397

Oročeni depoziti kod inostranih banaka, analizirani prema preostaloj ugovorenoj ročnosti, dati su kako slijedi:

U hiljadama KM	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Do mjesec dana	993.768	742.008
Od jednog do dva mjeseca	136.200	644.529
Od dva do tri mjeseca	449.303	683.351
Od tri do četiri mjeseca	117.154	-
Od četiri do dvanaest mjeseci	330.642	195.444
UKUPNO	2.027.067	2.265.332

Tokom 2017. godine negativne kamatne stope na depozite po viđenju su se kretale u rasponu od 0,74% do 0,30% godišnje (2016.: negativne kamatne stope od 0,68% do 0,20% godišnje), negativne kamatne stope na oročene depozite su se kretale u rasponu od 0,65% do 0,36% godišnje (2016.: od 0,54% do 0,34% godišnje).

Depoziti kod inostranih banaka uključuju negativnu obračunatu kamatu u iznosu od 1.580 hiljada KM na dan 31. decembra 2017. godine (2016.: uključivali su negativnu obračunatu kamatu u iznosu od 1.679 hiljada KM).

Prosječna stopa negativnog efektivnog prinosa na depozite je iznosila 0,43% (2016.: negativni efektivni prinos 0,39%).

11. DEPOZITI KOD INOSTRANIH BANAKA (NASTAVAK)

Analiza depozita kod inostranih banaka prema vrsti banke u koju su investirani, data je kako slijedi:

U hiljadama KM	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Komercijalne banke	1.430.350	1.114.751
Centralne banke	1.268.300	1.855.646
UKUPNO	2.698.650	2.970.397

Geografska analiza depozita kod inostranih banaka može se izvršiti na sljedeći način:

U hiljadama KM	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
<i>Luksemburg</i>		
Oročeni depoziti	837.201	624.880
Depoziti po viđenju	156.307	293.192
	993.508	918.072
<i>Francuska</i>		
Oročeni depoziti	469.182	-
Depoziti po viđenju	78.137	78.073
	547.319	78.073
<i>Švicarska</i>		
Oročeni depoziti	525.373	586.048
Depoziti po viđenju	1.538	4.180
	526.911	590.228
<i>Njemačka</i>		
Oročeni depoziti	-	664.357
Depoziti po viđenju	434.215	329.620
	434.215	993.977
<i>Holandija</i>		
Oročeni depoziti	97.662	390.047
Depoziti po viđenju	-	-
	97.662	390.047
<i>Velika Britanija</i>		
Oročeni depoziti	97.649	-
Depoziti po viđenju	-	-
	97.649	-
<i>SAD</i>		
Oročeni depoziti	-	-
Depoziti po viđenju	1.386	-
	1.386	-
Ukupno oročeni depoziti	2.027.067	2.265.332
Ukupno depoziti po viđenju	671.583	705.065
UKUPNO	2.698.650	2.970.397

12. FINANSIJSKA IMOVINA RASPOLOŽIVA ZA PRODAJU

Finansijska imovina raspoloživa za prodaju predstavlja kvalitetne dužničke vrijednosne papire sa visokim stepenom utrživosti i likvidnosti, kreditnog rejtinga od AAA do BBB (Fitch). Portfolio se sastoji od kratkoročnih i dugoročnih dužničkih vrijednosnih papira sa fiksnom kamatnom stopom, koje izdaju vlade stranih država. Finansijska imovina raspoloživa za prodaju denominirana je u EUR.

Struktura finansijske imovine raspoložive za prodaju je sljedeća:

U hiljadama KM	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Dužnički vrijednosni papiri	6.143.154	4.986.018
Obračunata kamata	58.917	39.811
UKUPNO	6.202.071	5.025.829

Prosječna stopa efektivnog prinosa na finansijsku imovinu raspoloživu za prodaju iznosila je 0,35% (2016.:0,48%).

Geografska analiza finansijske imovine raspoložive za prodaju može se izvršiti na sljedeći način:

	31. decembar 2017.		31. decembar 2016.	
	u hiljadama KM	%	u hiljadama KM	%
<i>Francuska</i>	1.654.622	26,67	1.136.535	22,61
<i>Belgija</i>	976.652	15,75	1.011.011	20,12
<i>Njemačka</i>	732.285	11,81	541.175	10,77
<i>Španija</i>	728.413	11,74	900.412	17,92
<i>Austrija</i>	644.753	10,40	438.424	8,72
<i>Holandija</i>	565.017	9,11	177.704	3,54
<i>Italija</i>	552.722	8,91	585.423	11,64
<i>Finska</i>	341.643	5,51	229.082	4,56
<i>Slovačka</i>	5.964	0,10	6.063	0,12
UKUPNO	6.202.071	100,00	5.025.829	100,00

Analiza promjena fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju može se izvršiti na sljedeći način:

U hiljadama KM	2017.	2016.
Početno stanje na dan 1. januara	5.025.829	6.145.872
Kupovine tokom godine	3.887.900	4.342.772
Prodaje tokom godine	(470.089)	(330.016)
Prihod od kamata priznat tokom godine (Napomena 4)	16.358	17.194
Naplaćena glavnica i kamata	(2.242.037)	(5.203.667)
Usklađivanje fer vrijednosti	(15.890)	53.674
Zaključno stanje na dan 31. decembra	6.202.071	5.025.829

Neto realizovani dobici od prodaje finansijske imovine raspoložive za prodaju iznosili su 2.587 hiljada KM u 2017. godini (2016.: 8.383 hiljade KM).

13. MONETARNO ZLATO

Banka drži monetarno zlato na računu u banci u Švicarskoj, a fizički je locirano u trezoru Banke Engleske. Vrijednost monetarnog zlata na dan 31. decembra 2017. godine iznosi 203.908 hiljada KM, što predstavlja 96.000 unci zlata po vrijednosti od 2.124 KM po unci (2016.: 205.102 hiljade KM, što je predstavljalo 96.000 unci zlata po vrijednosti od 2.136 KM po unci).

Analiza promjena fer vrijednosti monetarnog zlata može se izvršiti na sljedeći način:

U hiljadama KM

	2017.	2016.
Početno stanje na dan 1. januara	205.102	182.315
Kupovine tokom godine	-	-
Rezerve fer vrijednosti – monetarno zlato		
- Promjene u cijeni zlata	25.387	14.307
- (Gubici) / dobici od kursnih razlika po osnovu konverzije USD / KM	(26.581)	8.480
Zaključno stanje na dan 31. decembra	203.908	205.102

14. ULAGANJA KOJA SE DRŽE DO DOSPIJEĆA

Sva ulaganja koja se drže do dospijeća imaju kreditni rejting od AAA do BBB (Fitch) i denominirana su u EUR.

Struktura ulaganja koja se drže do dospijeća je sljedeća:

U hiljadama KM

	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Dužnički vrijednosni papiri	1.206.306	1.124.596
Obračunata kamata	7.756	7.732
UKUPNO	1.214.062	1.132.328

Prosječna stopa efektivnog prinosa na ulaganja koja se drže do dospijeća iznosila je 1,04% (2016.: 1,01%).

Geografska analiza ulaganja koja se drže do dospijeća može se izvršiti na sljedeći način:

	31. decembar 2017.		31. decembar 2016.	
	u hiljadama KM	%	u hiljadama KM	%
Francuska	411.431	33,90	321.083	28,36
Italija	216.636	17,84	221.688	19,57
Belgija	203.629	16,77	204.721	18,08
Finska	180.686	14,88	181.263	16,01
Austrija	161.278	13,28	162.106	14,32
Holandija	40.402	3,33	41.467	3,66
UKUPNO	1.214.062	100,00	1.132.328	100,00

Analiza promjena u ulaganjima koja se drže do dospijeća može se izvršiti na sljedeći način:

U hiljadama KM

	2017.	2016.
Početno stanje na dan 1. januara	1.132.328	1.142.191
Kupovine tokom godine	90.720	-
Prihod od kamata priznat tokom godine (Napomena 4)	12.621	11.532
Naplaćena glavnica i kamata	(21.607)	(21.395)
Zaključno stanje na dan 31. decembra	1.214.062	1.132.328

15. OSTALA AKTIVA

U hiljadama KM	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Aktivna vremenska razgraničenja	7.931	1.306
Potraživanja od domaćih banaka	1.690	1.036
Numizmatičke zbirke	764	885
Ostala razna aktiva	236	378
Žiro računi	598	376
Krediti zaposlenim	436	640
Avansi	1	5
Potraživanja od službenika po osnovu manjka gotovog novca	600	600
Umanjeno za: Ispravka vrijednosti ostalih potraživanja	(600)	(600)
UKUPNO	11.656	4.626

Na dan 31. decembra 2017. godine aktivna vremenska razgraničenja uključuju troškove u iznosu od 7.564 hiljade KM nastalih po osnovu proizvodnje novčanica i kovanica (31. decembar 2016.: 141 hiljadu KM nastalih po osnovu proizvodnje kovanica). Kako je objašnjeno u Napomeni 3.13, počevši od februara 2017. godine, ovi troškovi se početno razgraničavaju i naknadno amortizuju kroz period od pet godina (2016.: tri godine).

16. NEKRETNINE, OPREMA I NEMATERIJALNA IMOVINA

U vrijednosti KM	Zemljište i zgrade	Oprema i namještaj	Vozila	Ostalo	Imovina u pripremi	Nekretnine i oprema ukupno	Softveri i ostala nematerijalna imovina	Nematerijalna imovina u pripremi	Nematerijalna imovina ukupno
									UKUPNO
Nabavna vrijednost									
Na dan 1. januara 2016.	42.992	23.816	1.827	945	114	69.694	14.219	-	83.913
Nabavke	-	800	-	9	1.763	2.572	147	45	192
Opisi	-	(2.040)	-	(34)	-	(2.074)	(103)	-	(2.764)
Transferi	-	48	-	-	(48)	-	-	-	(2.177)
Na dan 31. decembra 2016.	42.992	22.624	1.827	920	1.829	70.192	14.263	45	14.308
Nabavke	162	1.257	425	45	661	2.550	313	237	550
Opisi	-	(396)	(327)	(9)	-	(732)	(121)	-	(3.100)
Transferi	1.214	553	-	41	(1.808)	-	46	(46)	(853)
Na dan 31. decembra 2017.	44.368	24.038	1.925	997	682	72.010	14.501	236	14.737
Akumulirana amortizacija									
Na dan 1. januara 2016.	3.616	19.830	1.681	648	-	25.775	13.310	-	13.310
Trošak amortizacije	506	1.89	57	54	-	1.806	307	-	307
Opisi	-	(2.037)	-	(33)	-	(2.070)	(103)	-	(103)
Na dan 31. decembra 2016.	4.122	18.982	1.738	669	-	25.511	13.514	-	13.514
Trošak amortizacije	518	1.111	80	54	-	1.763	272	-	272
Opisi	-	(393)	(327)	(9)	-	(729)	(121)	-	(121)
Na dan 31. decembra 2017.	4.640	19.700	1.491	714	-	26.545	13.665	-	13.665
Neto knjigovodstvena vrijednost									
Na dan 1. januara 2017.	38.870	3.642	89	251	1.829	44.681	749	45	794
Na dan 31. decembra 2017.	39.728	4.338	434	283	682	45.465	836	236	1.072
									46.537

Na datume 31. decembra 2017. i 2016. godine, Banka nije imala nikakvih terećenja po osnovu svojih nekretnina, opreme i nematerijalne imovine.

17. OSTALA ULAGANJA

Struktura ostalih ulaganja je sljedeća:

U hiljadama KM	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
<i>Vlasnički vrijednosni papiri</i>		
Dionice Banke za međunarodna poravnjana (BIS) Bazel (Napomena 23)	27.803	27.803
Dionice SWIFT-a	10	10
UKUPNO	27.813	27.813

Vlasnički vrijednosni papiri se sastoje od običnih dionica Banke za međunarodna poravnjana (u daljem tekstu: BIS) po nominalnoj vrijednosti od 5.000 SDR po dionici (plaćenih u iznosu od 25% njihove nominalne vrijednosti). Dionice BIS-a i SWIFT-a predstavljaju nekotirane vlasničke instrumente čija se fer vrijednost ne može pouzdano odrediti i stoga se evidentiraju po trošku sticanja.

Dionice SWIFT-a se sastoje od dvije obične dionice i njihova ukupna vrijednost je 10 hiljada KM.

Tokom godine Banka je primila dividende od BIS-a u iznosu od 763 hiljade KM (2016.: 562 hiljade KM) (Napomena 7).

18. GOTOV NOVAC U OPTICAJU

Gotov novac u opticaju se može analizirati na sljedeći način:

U hiljadama KM	2017.	2016.
Gotov novac stavjen u opticaj – početno stanje 1. januara	4.066.804	3.499.468
Povećanje gotovog novca u opticaju tokom godine	252.556	567.336
Gotov novac stavjen u opticaj – ukupno stanje 31. decembra	4.319.360	4.066.804

Od valute stavljene u opticaj u ukupnom iznosu od 4.319.360 hiljada KM sa 31. decembrom 2017. godine, 605 hiljada KM stavljeno je u opticaj izvan Bosne i Hercegovine (2016.: 605 hiljada KM od 4.066.804 hiljade KM).

Nominalna vrijednost	31. decembar 2017.		31. decembar 2016.	
	Kom.	Vrijednost u hiljadama KM	Kom.	Vrijednost u hiljadama KM
Kovanice 0,05	64.264.227	3.213	58.005.994	2.900
Kovanice 0,10	96.699.045	9.670	90.219.478	9.022
Kovanice 0,20	70.032.596	14.007	65.465.345	13.093
Kovanice 0,50	33.609.811	16.805	31.728.243	15.864
Kovanice 1	47.884.620	47.885	44.751.826	44.752
Kovanice 2	13.585.230	27.170	12.654.299	25.309
Kovanice 5	10.020.723	50.104	9.212.158	46.061
Novčanice 10	11.150.353	111.504	10.635.610	106.356
Novčanice 20	8.718.265	174.365	8.483.902	169.678
Novčanice 50	18.379.804	918.990	18.230.190	911.510
Novčanice 100	21.225.491	2.122.549	19.475.164	1.947.515
Novčanice 200	4.115.492	823.098	3.873.719	774.744
UKUPNO	399.685.657	4.319.360	372.735.928	4.066.804

19. DEPOZITI BANAKA

Struktura depozita banaka prikazana je u sljedećoj tabeli:

U hiljadama KM	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Depoziti domaćih komercijalnih banaka	5.032.593	4.268.467
Računi rezervi organizacionih dijelova Banke	436	640
Posebni depoziti komercijalnih banaka – blokirana sredstva	36	36
UKUPNO	5.033.065	4.269.143

Depoziti domaćih komercijalnih banaka služe za ispunjavanje obaveza prema obaveznim rezervama, za poravnanje platnih zaduženja i za transakcije između komercijalnih banaka i Banke. Na dan 31. decembra 2017. godine ukupan iznos od 5.032.593 hiljade KM predstavlja depozite 24 banke (2016.: iznos od 4.268.467 hiljada KM predstavlja depozite 24 banke).

Kamata na depozite domaćih komercijalnih banaka je obračunata u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine i nije obračunavana u periodu 01/01/2016-30/06/2016, a u periodu 01/07/2016-31/12/2017 obračunavana je na iznos viška iznad obavezne rezerve. Promjene u politici obračunavanja kamatnih stopa na depozite domaćih komercijalnih banaka tokom izvještajnih perioda prikazane su u Napomeni 4.

Depoziti banaka uključuju negativnu obračunatu kamatu u iznosu od 449 hiljada KM na dan 31. decembra 2017. godine (31. decembar 2016: uključivali su negativnu obračunatu kamatu u iznosu od 376 hiljada KM).

20. DEPOZITI VLADE I OSTALIH DEPONENATA

Struktura depozita Vlade i ostalih deponenata prikazana je u sljedećoj tabeli:

U hiljadama KM	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Depoziti za budžet institucija BiH	448.079	460.478
Depoziti ostalih vlada i vladinih institucija	100.503	77.940
Depoziti javnih institucija	76.120	51.968
Depozitni račun po transakcijama Međunarodnog monetarnog fonda	6	6
UKUPNO	624.708	590.392

21. REZERVISANJA ZA OBAVEZE I TROŠKOVE

Rezervisanja za obaveze i troškove se odnose na rezervisanja za otpremnine zaposlenim i rezervisanja za potencijalne obaveze po osnovu sudskeih sporova.

Sudske sporove

Banka se pojavljuje kao tužena strana u nekoliko sudskeih procesa koji proizlaze iz njenog poslovanja. Banka osporava te tužbe i na osnovu pravnog savjeta smatra da isti neće dovesti do drugih materijalno značajnih obaveza, osim za iznos od 150 hiljada KM koji je već rezervisan u 2016. godini.

Promjene u rezervisanjima za obaveze i troškove prikazane su u sljedećoj tabeli:

U hiljadama KM	2017.	2016.
Početno stanje na dan 1. januara	1.611	1.452
Isplaćene otpremnine	(187)	(60)
Neto trošak u izvještaju o dobiti ili gubitku (Napomena 8)	226	69
Rezervisanja za otpremnine zaposlenim	1.650	1.461
Rezervisanja za sudske sporove	-	150
Stanje na dan 31. decembra	1.650	1.611

22. OSTALE OBAVEZE

Struktura ostalih obaveza data je u sljedećoj tabeli:

U hiljadama KM	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Obaveze po osnovu raspodjele dobiti u državni budžet (Napomena 24)	7.311	8.437
MMF-ovi računi broj 1 i 2 (Napomena 30)	1.593	1.711
Dobavljači	1.533	1.493
Ukalkulisani troškovi i ostala pasiva	419	229
Odloženi prihod	300	416
Depoziti Svjetske banke	56	447
Obaveze prema zaposlenim	-	943
UKUPNO	11.212	13.676

23. KAPITAL I REZERVE

Struktura kapitala i rezervi je prikazana u sljedećoj tabeli:

U hiljadama KM	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Početni kapital	25.000	25.000
Generalne rezerve (zadržana dobit)	542.766	537.892
Ostale rezerve	31.300	31.300
Rezerve fer vrijednosti	53.569	73.240
<i>Rezerve fer vrijednosti – finansijska imovina raspoloživa za prodaju</i>	93.120	111.597
<i>Rezerve fer vrijednosti – monetarno zlato</i>	(39.551)	(38.357)
UKUPNO	652.635	667.432

Početni kapital

Početni kapital predstavlja nominalni kapital koji je prema Zakonu o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine uplaćen 12. juna 1998. godine.

Generalne rezerve (zadržana dobit)

Generalne rezerve (zadržana dobit) čini akumulirana nedistribuirana dobit Banke od početka njenog rada, 11. avgusta 1997. godine.

Ostale rezerve

Ostale rezerve se odnose na:

- rezerve od donacija u iznosu od 3.497 hiljada KM, i odnose se na novčane donacije primljene od Vijeća ministara Bosne i Hercegovine 12. juna 1998. godine. Status ovih rezervi je regulisan Odlukom Upravnog vijeća Banke uz odobrenje Predsjedništva Bosne i Hercegovine. Pravo raspolaganja rezervama od donacija je u nadležnosti Upravnog vijeća Banke.
- sredstva primljena u skladu sa Sporazumom o sukcesiji bivše Jugoslavije u iznosu od 27.803 hiljade KM i odnose se na dionice Banke kod Banke za međunarodna poravnanja (BIS) Bazel (vidjeti Napomenu 17).

Rezerve fer vrijednosti

Rezerve fer vrijednosti čine nerealizovani dobici ili gubici koji nastaju kao rezultat obračuna fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju i monetarnog zlata.

24. RASPODJELA DOBITI

Raspodjela neto dobiti Banke vrši se saglasno Zakonu o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine.

Odredbama citiranog zakona definisani su kriteriji raspodjele čiste dobiti, po kojima Banka usmjerava 60% tekuće dobiti na račun institucije zadužene za budžet Bosne i Hercegovine, ukoliko zadovolji kriterij da iznos početnog kapitala i generalnih rezervi (zadržane dobiti) bude jednak 5,00% ukupnog iznosa monetarne pasive.

Ovaj odnos, prije raspodjele dobiti u 2017. godini iznosio je 5,64% (2016.: 6,24%). Saglasno odluci Upravnog vijeća, 60% neto dobiti za finansijsku 2017. godinu u iznosu od 7.311 hiljada KM (2016.: 8.437 hiljada KM) raspoređeno je državnom budžetu, a 40%, odnosno iznos od 4.874 hiljade KM usmjeren je u generalne rezerve (zadržanu dobit) Banke (2016.: 5.625 hiljada KM).

2017.

Prije raspodjele dobiti

Monetarna pasiva (gotov novac u opticaju i domaći depoziti)	(u hiljadama KM)	9.977.133
Početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit)		562.892
Odnos - početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit) / monetarna pasiva		5,64%

Raspodjela dobiti

Neto dobit prije raspodjele	(u hiljadama KM)	12.185
Raspodjela dobiti u državni budžet		7.311
Raspodjela dobiti u generalne rezerve (zadržanu dobit)		4.874

Nakon raspodjele dobiti

Početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit)	(u hiljadama KM)	567.766
Odnos - početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit) / monetarna pasiva		5,69%

2016.

Prije raspodjele dobiti

Monetarna pasiva (gotov novac u opticaju i domaći depoziti)	(u hiljadama KM)	8.926.339
Početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit)		557.267
Odnos - početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit) / monetarna pasiva		6,24%

Raspodjela dobiti

Neto dobit prije raspodjele	(u hiljadama KM)	14.062
Raspodjela dobiti u državni budžet		8.437
Raspodjela dobiti u generalne rezerve (zadržanu dobit)		5.625

Nakon raspodjele dobiti

Početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit)	(u hiljadama KM)	562.892
Odnos - početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit) / monetarna pasiva		6,31%

25. NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI

Za potrebe Izvještaja o novčanim tokovima, novac i novčani ekvivalenti se sastoje od:

U hiljadama KM	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Devizni depoziti sa rokom dospijeća do tri mjeseca ili kraće, od datuma sticanja	1.151.332	2.069.888
Devizni depoziti po viđenju	671.583	705.065
Strana valuta u gotovini	236.402	194.846
Specijalna prava vučenja u Međunarodnom monetarnom fondu	1.531	2.642
Žiro računi	436	640
UKUPNO	2.061.284	2.973.081

26. ARANŽMAN VALUTNOG ODBORA

Zakon o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine zahtijeva da ukupan iznos njene monetarne pasive nikada ne bude veći od njenih neto deviznih rezervi.

Detalji poštovanja tog pravila su sljedeći:

U hiljadama KM	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Strana aktiva	10.556.624	9.531.144
Pasiva prema nerezidentima	1.649	2.158
Neto devizne rezerve (strana aktiva minus pasiva prema nerezidentima)	10.554.975	9.528.986
Monetarna pasiva	9.977.133	8.926.339
Neto strana aktiva (neto devizne rezerve minus monetarna pasiva)	577.842	602.647

Monetarnu pasivu Banke po Zakonu o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine čine gotov novac u opticaju i domaći depoziti banaka i drugih rezidenata.

27. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

Banka u okviru svog redovnog poslovanja stupa u transakcije sa povezanim licima. Imajući u vidu da je Banka osnovana aktom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, a da je početni kapital uplaćen od strane Vijeća ministara BiH, transakcije koje se odvijaju u okviru redovnih operacija Banke sa državom i državnim institucijama predstavljaju transakcije sa povezanim licima. Pored toga, Banka smatra da ima direktni odnos povezane osobe sa članovima upravljačke strukture, bliskim članovima porodica članova upravljačke strukture i društvima pod kontrolom, zajedničkom kontrolom ili značajnim uticajem članova upravljačke strukture i bliskih članova njihovih porodica.

Transakcije sa državom i državnim institucijama prikazane su u sljedećim tabelama:

27. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (NASTAVAK)**U hiljadama KM**

2017.	Izloženost	Pasiva	Prihodi	Rashodi
Država	-	492.837	-	-
<i>Državne institucije</i>				
Uprava za indirektno oporezivanje	-	10.146	-	-
Bosne i Hercegovine	-	45.879	-	-
Agencija za osiguranje depozita				
Bosne i Hercegovine	-	548.862	-	-
UKUPNO	-	548.862	-	-

U hiljadama KM

2016.	Izloženost	Pasiva	Prihodi	Rashodi
Država	-	502.124	-	-
<i>Državne institucije</i>				
Uprava za indirektno oporezivanje	-	22.839	-	-
Bosne i Hercegovine	-	23.288	-	-
Agencija za osiguranje depozita				
Bosne i Hercegovine	-	548.251	-	-
UKUPNO	-	548.251	-	-

Naknade ključnim članovima upravljačke strukture

Ukupne naknade ključnim članovima upravljačke strukture (članovi Uprave i Upravnog vijeća) u 2017. godini iznosile su 991 hiljadu KM, od čega se 626 hiljada KM odnosilo na plate i ostale naknade, a 365 hiljada KM na poreze i doprinose (u 2016. godini ukupan iznos od 898 hiljada KM odnosio se na plate i ostale naknade u iznosu od 562 hiljade KM, a 336 hiljada KM na poreze i doprinose).

28. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA

Izvještaj o finansijskom položaju Banke se uglavnom sastoji od finansijskih instrumenata. Ovi instrumenti izlažu Banku finansijskim rizicima, uključujući kreditni rizik, tržišne rizike i rizik likvidnosti.

28.1. Kreditni rizik

Kreditni rizik predstavlja rizik nastanka finansijskog gubitka za Banku ukoliko ugovorna strana vezano za finansijski instrument ne ispunи svoje ugovorne obaveze i za Banku proizlazi iz ulaganja u depozite u drugim bankama i ulaganja u vrijednosne papire (devizne rezerve). Upravljanje ovom vrstom rizika ostvaruje se putem odabira ugovornih strana visokog kreditnog rejtinga, dodijeljenog od strane međunarodno priznatih rejting agencija, ograničenjem roka, kontrolisanjem obima i dinamike investiranja. Kreditni rejtinzi se prate na dnevnoj osnovi.

Za sredstva koja su evidentirana u vanbilansnoj evidenciji, Banka nije izložena kreditnom riziku, jer sav rizik koji eventualno može rezultirati iz osnova plasmana tih sredstava snose ugovorno vlasnici sredstava (vidjeti Napomenu 30).

28.1.1. Koncentracija kreditnog rizika

Banka je izložena kreditnom riziku kroz stavke finansijskih izvještaja koje zadovoljavaju definiciju njene finansijske imovine.

Maksimalna izloženost kreditnom riziku prije kolaterala ili drugog založnog sredstva

Sljedeća tabela prikazuje maksimalnu izloženost Banke kreditnom riziku po tipovima finansijske imovine:

U hiljadama KM	Maksimalna izloženost	
	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Knjigovodstveni iznos		
Strana valuta u gotovini	236.402	194.846
Depoziti kod inostranih banaka	2.698.650	2.970.397
Specijalna prava vučenja u MMF-u	1.531	2.642
Finansijska imovina raspoloživa za prodaju	6.202.071	5.025.829
Monetarno zlato	203.908	205.102
Ulaganja koja se drže do dospijeća	1.214.062	1.132.328
Ostala ulaganja	27.813	27.813
Ostala finansijska imovina	2.746	2.217
UKUPNO	10.587.183	9.561.174

Banka ne drži kolaterale i ostala založna sredstva u cilju pokrivanja kreditnog rizika. Na dan 31. decembra 2017. godine Banka ima potraživanje u iznosu od 25 hiljada KM koje je dospjelo (na dan 31. decembra 2016. godine nema imovinu koja je dospijela ili umanjena).

Koncentracija kreditnog rizika

Ukupni depoziti kod inostranih banaka sa stanjem na dan 31. decembra 2017. godine iznose 2.698.650 hiljada KM (2016.: 2.970.397 hiljada KM). Najveći iznos tih sredstava investiran je u jednu inostranu banku sa pojedinačnom koncentracijom koja prelazi iznos ukupnog kapitala i rezervi Banke (u 2016. godini u dvije inostrane banke sa pojedinačnom koncentracijom koja prelazi iznos ukupnog kapitala i rezervi Banke).

Pojedinačna koncentracija kreditnog rizika koja prelazi iznos ukupnog kapitala i rezervi Banke:

Rejting	31. decembar 2017.		31. decembar 2016.	
	u hiljadama KM	%	u hiljadama KM	%
AAA	993.508	36,81	AAA	918.072
-	-	-	AAA	859.501

28. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

28.1. Kreditni rizik (nastavak)

28.1.1. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)

Koncentracija prema kreditnom rejtingu

Tabela u prilogu predstavlja analizu koncentracije kreditnog rizika za finansijsku imovinu Banke na dan 31. decembar 2017. godine (u hiljadama KM).

Kreditni rejting	Strana valuta u gotovini	Depoziti kod inostranih banaka	Specijalna prava vučenja kod MMF-a	Finansijska imovina raspoloživa za prodaju	Monetarno zlato	Ulaganja koja se drže do dospijeća	Ostala ulaganja	Ostala finansijska imovina	UKUPNO
AAA	-	1.715.536	-	1.297.302	-	40.402	-	-	3.053.240
AA+	-	-	-	986.396	-	341.964	-	-	1.328.360
AA	-	78.137	-	1.654.622	-	411.431	-	-	2.241.839
AA-	-	97.662	-	976.652	-	203.629	-	-	1.277.943
A+	-	-	-	5.964	-	-	-	-	5.964
A	-	566.831	-	-	-	-	-	-	469.182
A-	-	238.946	-	-	-	-	-	-	238.946
II ¹	-	1.538	1.531	-	203.908	-	27.813	-	234.790
BBB+	-	-	-	728.413	-	-	-	-	728.413
BBB	-	-	-	552.722	-	216.636	-	-	769.358
Bez rejtinga	236.402	-	-	-	-	-	-	2.746	239.148
TOTAL	236.402	2.698.650	1.531	6.202.071	203.908	1.214.062	27.813	2.746	10.587.183

Tabela u prilogu predstavlja analizu koncentracije kreditnog rizika za finansijsku imovinu Banke na dan 31. decembar 2016. godine (u hiljadama KM).

¹Međunarodne institucije

28. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

28.1. Kreditni rizik (nastavak)

28.1.1. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)

Kreditni rejting	Strana valuta u gotovini	Depoziti kod inostranih banaka	Specijalna prava vučenja kod MMF-a	Finansijska imovina raspoloživa za prodaju	Monetarno zlato	Ulaganja koja se drže do dospijeća	Ostala ulaganja	Ostala finansijska imovina	UKUPNO
AAA	-	2.363.620	-	718.879	-	41.467	-	-	3.123.966
AA+	-	-	-	667.506	-	343.369	-	-	1.010.875
AA	-	78.073	-	1.136.535	-	321.083	-	-	1.535.691
AA-	-	390.047	-	1.011.011	-	204.721	-	-	1.605.779
A+	-	-	-	6.063	-	-	-	-	6.063
A	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A-	-	134.477	-	-	-	-	-	-	134.477
II ²	-	4.180	2.642	-	205.102	-	27.813	-	239.737
BBB+	-	-	-	900.412	-	-	-	-	900.412
BBB	-	-	-	585.423	-	221.688	-	-	807.111
Bez rejtinga	194.846	-	-	-	-	-	-	2.217	197.063
TOTAL	194.846	2.970.397	2.642	5.025.829	205.102	1.132.328	27.813	2.217	9.561.174

Geografska koncentracija rizika finansijske imovine sa izloženošću kreditnom riziku

Sljedeća tabela daje informaciju o izloženosti finansijske imovine Banke kreditnom riziku po knjigovodstvenim iznosima, razvrstano po geografskim regijama na 31. decembar 2017. i 2016.godine. Za potrebe ove objave, Banka je razvrstala izloženosti po regijama na osnovu domicilne zemlje ugovorne strane.

U hiljadama KM	EU zemlje	Zemlje nečlanice EU	Bosna i Hercegovina	Ukupno
Strana valuta u gotovini	-	-	236.402	236.402
Depoziti kod inostranih banaka	2.170.353	528.297	-	2.698.650
SDR kod MMF-a	-	1.531	-	1.531
Finansijska imovina raspoloživa za prodaju	6.202.071	-	-	6.202.071
Monetarno zlato	-	203.908	-	203.908
Ulaganja koja se drže do dospijeća	1.214.062	-	-	1.214.062
Ostala ulaganja	10	27.803	-	27.813
Ostala finansijska imovina	-	-	2.746	2.746
31. decembar 2017.	9.586.496	761.539	239.148	10.587.183
31. decembar 2016.	8.538.336	825.775	197.063	9.561.174

²Međunarodne institucije

28. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

28.2. Tržišni rizik

Banka prati i upravlja valutnim i kamatnim rizikom kao osnovnim tržišnim rizicima. Valutni rizik je rizik pada vrijednosti finansijskih instrumenata denominovanih u stranoj valuti uslijed promjene deviznih kurseva. Kamatni rizik je rizik pada tržišne vrijednosti finansijskih instrumenata uslijed nepovoljnih kretanja kamatnih stopa. Upravljanje tržišnim rizicima se vrši postavljanjem kvantitativnih ograničenja za izloženost valutnom riziku koja je prihvatljiva za Banku i prate se na dnevnoj osnovi. Cilj upravljanja tržišnim rizicima jeste kontrola i upravljanje rizicima u okviru prihvatljivih parametara, kako bi se optimizirao povrat.

U svrhu kvantifikacije efekata tržišnog rizika na vrijednost deviznih rezervi, od 2017. godine, Banka koristi koncept „vrijednosti pod rizikom“ (VaR). Vrijednost pod rizikom predstavlja statističku metodologiju pomoću koje se procjenjuje maksimalna promjena vrijednosti deviznih rezervi uslijed promjene cijene finansijskih instrumenata i promjene deviznih kurseva uz određeni stepen pouzdanosti za određeni vremenski period. Banka pri obračunu VaR primjenjuje nivo pouzdanosti od 99% za vremenski interval od deset dana, kao što je preporučeno standardom Basel II.

Promjene cijena instrumenata i promjene deviznih kurseva su bazirani na historijskim promjenama cijena i promjenama deviznih kurseva za instrumente i valute koje čine devizne rezerve na kraju mjeseca.

Na dan 31. decembar 2017. godine, izloženost deviznih rezervi kojima upravlja Banka (VaR uz nivo pouzdanosti 99% za vremenski interval od deset dana), koja uključuje promjene cijena instrumenata i promjene deviznih kurseva u odnosu na KM iznosi 28.045 hiljada KM (2016.: 33.606 hiljada KM), što predstavlja ekvivalent 0,26% deviznih rezervi (2016.: 0,35% deviznih rezervi). VaR proističe od promjene deviznih kurseva u istom periodu, na diverzifikovanoj osnovi, sa uključenim promjenama cijene zlata, kao i promjenama cijena instrumenata u koje su investirana sredstva deviznih rezervi.

	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Valutni rizik	911	13.922
Kamatni rizik	27.134	19.684
Ukupno VaR	28.045	33.606

28.2.1. Devizni rizik

Banka je izložena deviznom riziku kroz transakcije u stranim valutama. Ovo je rizik od promjene vrijednosti finansijskih instrumenata uslijed promjena u deviznim kursevima. Izloženost deviznom riziku proizlazi iz aktivnosti vezanih za depozite i investicije.

Upravljanje i kontrolu deviznog rizika Banka osigurava strogim poštivanjem odredbi Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine i Investicionih smjernica Banke.

Navedenim aktima su tačno definisani limiti držanja aktive i pasive u svakoj stranoj valuti. Najveći dio novčane aktive drži se u EUR, a maksimalan iznos koji se može držati u drugim konvertibilnim valutama podložnim promjenama tržišnog kursa ne smije prelaziti 50% ukupnog iznosa kapitala i rezervi Banke.

Banka je imala sljedeću deviznu poziciju na dan 31. decembra 2017. i 31. decembra 2016. godine:

28. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)**28.2. Tržišni rizik (nastavak)****28.2.1. Devizni rizik (nastavak)****31. decembar 2017.**

U hiljadama KM	EUR	USD	Ostale strane valute	KM	Ukupno
Strana valuta u gotovini	236.330	19	53	-	236.402
Depoziti kod inostranih banaka	2.693.220	2.921	2.509	-	2.698.650
Specijalna prava vučenja u Međunarodnom monetarnom fondu	-	-	1.531	-	1.531
Finansijska imovina raspoloživa za prodaju	6.202.071	-	-	-	6.202.071
Monetarno zlato	-	203.908	-	-	203.908
Ulaganja koja se drže do dospijeća	1.214.062	-	-	-	1.214.062
Ostala ulaganja	10	-	-	27.803	27.813
Ostala finansijska imovina	81	-	-	2.665	2.746
Ukupno finansijska imovina	10.345.774	206.848	4.093	30.468	10.587.183
Gotov novac u opticaju	-	-	-	4.319.360	4.319.360
Depoziti banaka	-	-	-	5.033.065	5.033.065
Depoziti Vlade i ostalih deponenata	-	-	-	624.708	624.708
Ostale finansijske obaveze	902	3	-	9.605	10.510
Ukupno finansijske obaveze	902	3	-	9.986.738	9.987.643
NETO DEVIZNA POZICIJA	10.344.872	206.845	4.093	(9.956.270)	599.540

31. decembar 2016.

U hiljadama KM	EUR	USD	Ostale strane valute	KM	Ukupno
Strana valuta u gotovini	194.768	21	57	-	194.846
Depoziti kod inostranih banaka	2.964.617	4.286	1.494	-	2.970.397
Specijalna prava vučenja u Međunarodnom monetarnom fondu	-	-	2.642	-	2.642
Finansijska imovina raspoloživa za prodaju	5.025.829	-	-	-	5.025.829
Monetarno zlato	-	205.102	-	-	205.102
Ulaganja koja se drže do dospijeća	1.132.328	-	-	-	1.132.328
Ostala ulaganja	10	-	-	27.803	27.813
Ostala finansijska imovina	-	-	-	2.217	2.217
Ukupno finansijska imovina	9.317.552	209.409	4.193	30.020	9.561.174
Gotov novac u opticaju	-	-	-	4.066.804	4.066.804
Depoziti banaka	-	-	-	4.269.143	4.269.143
Depoziti Vlade i ostalih deponenata	-	-	-	590.392	590.392
Ostale finansijske obaveze	483	3	39	12.518	13.043
Ukupno finansijske obaveze	483	3	39	8.938.857	8.939.382
NETO DEVIZNA POZICIJA	9.317.069	209.406	4.154	(8.908.837)	621.792

Banka nije izložena riziku promjene kursa EUR zbog aranžmana valutnog odbora čime je konvertibilna marka vezana za EUR po kursu 1 EUR : 1,95583 KM.

28. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

28.2. Tržišni rizik (nastavak)

28.2.2. Kamatni rizik

Izloženost Banke tržišnom riziku promjena u kamatnim stopama je koncentrisana u investicijskom portfoliju. Poslovanje Banke je podložno riziku promjene kamatnih stopa utoliko što kamatonosna imovina i obaveze dospijevaju ili se kamata mijenja u različitim periodima ili u različitim iznosima.

Banka je izložena kamatnom riziku prilikom investiranja deviznih rezervi. Banka upravlja investicijskim portfolijom sa ciljem minimiziranja kamatnog rizika. Investicije nose različite kamatne stope, zavisno od perioda investiranja, uz maksimalan rok investiranja od jedne godine za depozite i deset godina za vrijednosne papire.

Sljedeća tabela prikazuje izloženost Banke kamatnom riziku na kraju godine.

31. decembar 2017.

U hiljadama KM	Do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 3 godine	Preko 3 godine	Beskamatno	Ukupno
Strana valuta u gotovini	-	-	-	-	236.402	236.402
Depoziti kod inostranih banaka	1.824.495	875.735	-	-	(1.580)	2.698.650
Specijalna prava vučenja u Međunarodnom monetarnom fondu	1.531	-	-	-	-	1.531
Finansijska imovina raspoloživa za prodaju	1.593.488	4.549.666	-	-	58.917	6.202.071
Monetarno zlato	-	-	-	-	203.908	203.908
Ulaganja koja se drže do dospijeća	112.767	1.093.539	-	-	7.756	1.214.062
Ostala ulaganja	-	-	-	-	27.813	27.813
Ostala finansijska imovina	35	84	114	16	2.497	2.746
Ukupno finansijska imovina	3.532.316	6.519.024	114	16	535.713	10.587.183
Gotov novac u opticaju	-	-	-	-	4.319.360	4.319.360
Depoziti banaka	2.550.518	-	-	-	2.482.547	5.033.065
Depoziti Vlade i ostalih deponenata	-	-	-	-	624.708	624.708
Ostale finansijske obaveze	-	-	-	-	10.510	10.510
Ukupno finansijske obaveze	2.550.518	-	-	-	7.437.125	9.987.643
KAMATNA NEUSKLAĐENOST	981.798	6.519.024	114	16	(6.901.412)	599.540

28. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)**28.2. Tržišni rizik (nastavak)****28.2.2. Kamatni rizik (nastavak)****31. decembar 2016.**

U hiljadama KM	Do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 3 godine	Preko 3 godine	Beskamatno	Ukupno
Strana valuta u gotovini	-	-	-	-	194.846	194.846
Depoziti kod inostranih banaka	2.776.632	195.444	-	-	(1.679)	2.970.397
Specijalna prava vučenja u Međunarodnom monetarnom fondu	2.642	-	-	-	-	2.642
Finansijska imovina raspoloživa za prodaju	2.097.594	2.888.424	-	-	39.811	5.025.829
Monetarno zlato	-	-	-	-	205.102	205.102
Ulaganja koja se drže do dospijeća	116.689	1.007.907	-	-	7.732	1.132.328
Ostala ulaganja	-	-	-	-	27.813	27.813
Ostala finansijska imovina	37	111	195	61	1.813	2.217
Ukupno finansijska imovina	4.993.594	4.091.886	195	61	475.438	9.561.174
Gotov novac u opticaju	-	-	-	-	4.066.804	4.066.804
Depoziti banaka	2.039.880	-	-	-	2.229.263	4.269.143
Depoziti Vlade i ostalih deponenata	-	-	-	-	590.392	590.392
Ostale finansijske obaveze	-	-	-	-	13.043	13.043
Ukupno finansijske obaveze	2.039.880	-	-	-	6.899.502	8.939.382
KAMATNA NEUSKLAĐENOST	2.953.714	4.091.886	195	61	(6.424.064)	621.792

28.3. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti se odnosi na moguće poteškoće u brzoj likvidaciji dijela aktive, što je moguće u situaciji u kojoj su tržišni uslovi nepovoljni i također, kada dođe do nepoželjnog kretanja cijena.

Likvidna imovina se definije kao ona imovina čija konverzija u novčana sredstva podrazumijeva minimalne transakcione troškove i čija je vrijednost najблиža tržišnoj vrijednosti.

S obzirom na obavezu garantovanja konvertibilnosti KM, dnevna likvidnost treba biti obezbijeđena ročnom usklađenošću deviznih rezervi Banke.

Okvir za likvidnost treba da uskladi prognozirane potencijalne potrebe za likvidnošću sa odgovarajućim likvidnim instrumentima. Likvidnost svakog pojedinačnog finansijskog instrumenta podobnog za investiranje treba da bude razmotrena na odgovarajući način nego što se izvrši investiranje u taj instrument.

Analiza ročnosti

Ročnost finansijskih obaveza Banke na dan 31. decembra 2017. i 2016. godine prikazana je u tabelama u nastavku na osnovu preostalog ugovornog dospijeća od datuma izvještavanja.

Gotov novac u opticaju je raspoređen u period do tri mjeseca.

28. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

28.3. Rizik likvidnosti (nastavak)

31. decembar 2017.

U hiljadama KM	Do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 3 godine	Preko 3 godine	Bez određenog dospijeća	Ukupno
Gotov novac u opticaju	4.319.360	-	-	-	-	4.319.360
Depoziti banaka	5.033.065		-	-	-	5.033.065
Depoziti Vlade i ostalih deponenata	624.708	-	-	-	-	624.708
Ostale finansijske obaveze	3.199	7.311	-	-	-	10.510
UKUPNO FINANSIJSKE OBAVEZE	9.980.332	7.311	-	-	-	9.987.643

31. decembar 2016.

U hiljadama KM	Do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 3 godine	Preko 3 godine	Bez određenog dospijeća	Ukupno
Gotov novac u opticaju	4.066.804	-	-	-	-	4.066.804
Depoziti banaka	4.269.143	-	-	-	-	4.269.143
Depoziti Vlade i ostalih deponenata	590.392	-	-	-	-	590.392
Ostale finansijske obaveze	4.606	8.437	-	-	-	13.043
UKUPNO FINANSIJSKE OBAVEZE	8.930.945	8.437	-	-	-	8.939.382

29. MJERENJE FER VRJEDNOSTI

29.1 Fer vrijednost finansijske imovine i finansijskih obaveza Banko koji se mijere po fer vrijednosti na ponavljajućem nivou, iz perioda u period

Dio finansijske imovine Banke mijeri se po fer vrijednosti na kraju svakog izještajnog perioda. Naredna tabela pruža informacije o tome kako se utvrđuje fer vrijednost takve finansijske imovine (s posebnim osvrtom na korištene tehnike vrednovanja i ulazni podatke).

Finansijska imovina / Finansijske obaveze	Fer vrijednost na dan	Hijerarhija fer vrijednosti	Tehnike vrednovanja i klijučni ulazni podaci
31. decembar 2017.	Dužnički vrijednosni papiri kojima se trguje na berzama u drugim zemljama:		Usaglašene cijene – (ponderisani) prosjek kvota više učesnika koji predlažu kvote cijenovnom servisu.
1) Finansijska imovina raspoloživa za prodaju (vidjeti Napomenu 12)	<p>Francuska – 1.654.622 hiljade KM • Belgija – 976.652 hiljade KM • Njemačka – 732.285 hiljada KM • Španija – 728.413 hiljada KM • Austrija – 644.753 hiljade KM • Holandija – 565.017 hiljada KM • Italija – 552.722 hiljade KM • Finska – 341.643 hiljade KM • Slovačka – 5.964 hiljade KM</p> <p>Plemeniti metali kojima se trguje na berzama u drugim zemljama:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Švicarska – 203.908 hiljada KM 	Francuska – 1.136.535 hiljada KM • Belgija – 1.011.011 hiljada KM • Njemačka – 541.175 hiljada KM • Španija – 900.412 hiljada KM • Austrija – 438.424 hiljade KM • Holandija – 177.704 hiljade KM • Italija – 585.423 hiljade KM • Finska – 229.082 hiljade KM • Slovačka – 6.063 hiljade KM	Cijena koja kotira na aktivnom tržištu

29. MJERENJE FER VRIJEDNOSTI (NASTAVAK)

29.2 Fer vrijednost finansijske imovine i finansijskih obaveza Banke koji se ne mijere po fer vrijednosti na ponavljačem nivou, iz perioda u period (ali za koje se zahtjeva objavljivanje fer vrijednosti).

U hiljadama KM	31. decembar 2017.		31. decembar 2016.	
	Knjigovodstvena vrijednost	Fer vrijednost	Knjigovodstvena vrijednost	Fer vrijednost
Finansijska imovina				
<i>Krediti i potraživanja</i>				
- Strana valuta u gotovini	236.402	236.402	194.846	194.846
- Depoziti kod inostranih banaka	2.698.650	2.690.797	2.970.397	2.963.885
- Specijalna prava vučenja u Međunarodnom monetarnom fondu	1.531	1.531	2.642	2.642
<i>Ulaganja koja se drže do dospijeća</i>				
- Ulaganja koja se drže do dospijeća	1.214.062	1.264.030	1.132.328	1.185.052
- Ostala ulaganja	27.813	27.813	27.813	27.813
- Ostala finansijska imovina	2.746	2.746	2.217	2.217
Finansijske obaveze				
<i>Finansijske obaveze držane po amortizovanom trošku:</i>				
- Gotov novac u opticaju	4.319.360	4.319.360	4.066.804	4.066.804
- Depoziti banaka	5.033.065	5.021.274	4.269.143	4.261.731
- Depoziti Vlade i ostalih deponenata	624.708	623.244	590.392	589.367
- Ostale finansijske obaveze	10.510	10.510	13.043	13.043

Uprava smatra da knjigovodstveni iznosi strane valute u gotovini, specijalnih prava vučenja u Međunarodnom monetarnom fondu, ostale finansijske imovine, gotovog novca u opticaju i ostalih finansijskih obaveza priznatih u finansijskim izvještajima odgovoraju njihovoj tržišnoj vrijednosti.

Na datume 31. decembra 2017. i 2016. godine vrijednosni papiri raspoloživi za prodaju uključuju i dionice Banke za međunarodna poravnjanja (BIS) u vrijednosti od 27.803 hiljade KM i dionice SWIFT-a u vrijednosti od 10 hiljada KM čija se fer vrijednost ne može pouzdano utvrditi i stoga se evidentiraju po trošku.

Fer vrijednost finansijske imovine i finansijskih obaveza uključena gore u kategorije za Nivo 2 utvrđena je u skladu s opšteprihvaćenim modelima procjenjivanja baziranih na analizi diskontovanog novčanog toka, sa diskontnom stopom kao najznačajnijim ulaznim podatkom, a koja odražava kreditni rizik ugovorne strane. Banka koristi diskontnu stopu koja predstavlja ponderisani prosjek kamatnih stopa na depozite pravnih lica, za cijelo bankarsko tržište u BiH.

30. VANBILANSNE STAVKE

Banka vodi određene račune u stranim valutama vezane uz sporazume između vlada Bosne i Hercegovine i inostranih vlada i finansijskih organizacija. Kako ovi računi nisu niti aktiva niti pasiva Banke, oni nisu uključeni u izvještaj o finansijskom položaju Banke.

Također, vanbilansne stavke sadrže devizne račune državnih institucija i agencija, kao i komercijalnih banaka, za koje Banka djeluje kao agent.

30. VANBILANSNE STAVKE (NASTAVAK)

Vanbilansne stavke se sastoje od:

U hiljadama KM	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Vrijednosni papiri i sredstva trećih lica koja se drže kod inostranih banaka	43.566	356.294
Depoziti USAID-a	2.825	2.539
Depoziti nerezidenata	2.825	2.539
Depoziti Vijeća ministara BiH	28.785	20.941
<i>Depoziti Vijeća ministara BiH na osnovu sukcesije</i>	<i>41</i>	<i>39</i>
<i>Depoziti Vijeća ministara BiH – servisiranje vanjskog duga BiH</i>	<i>12.977</i>	<i>7.943</i>
<i>Depoziti Vijeća ministara BiH – budžet institucija BiH</i>	<i>758</i>	<i>874</i>
<i>Ostali depoziti Vijeća ministara BiH</i>	<i>15.009</i>	<i>12.085</i>
Depoziti ostalih rezidenata	9.922	7.131
<i>Depoziti – penzije iz Njemačke</i>	<i>247</i>	<i>375</i>
<i>Depozitni računi banaka</i>	<i>9.675</i>	<i>6.756</i>
Depoziti rezidenata	38.707	28.072
Investicije vezane za vrijednosne papire - Agencija za osiguranje depozita BiH	2.034	325.683
Investicije rezidenata vezane za vrijednosne papire	2.034	325.683
Obaveze za vrijednosne papire i sredstva trećih lica	43.566	356.294

Depoziti USAID-a

Na osnovu Ugovora o finansijskoj pomoći između Bosne i Hercegovine i Sjedinjenih Američkih Država za finansiranje rekonstrukcije, otvoreni su posebni kamatonosni računi. Banka za navedene račune ne obračunava kamate i provizije.

Investicije rezidenata vezane za vrijednosne papire

Banka je omogućila Agenciji za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine da investira u vrijednosne papire otvarajući račune (gotovinski račun i račun za vrijednosne papire) koji glase na Banku i Agenciju za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine. Sve transakcije na ovim računima odvijaju se između Agencije za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine i asset managera. Banka za navedene račune ne obračunava kamate.

Članstvo Bosne i Hercegovine u MMF-u

Kao depozitar za članstvo Bosne i Hercegovine u MMF-u, Banka drži MMF-ove račune broj 1 i 2 i osigurava usluge čuvanja vrijednosnih papira BiH koji se izdaju za pokriće članstva u MMF-u i za reotkop obaveza. Banka drži SDR kao dio svoje funkcije upravljanja deviznim rezervama. Banka djeluje kao fiskalni agent u ime BiH u njenim odnosima sa MMF-om, ali nije odgovorna za sredstva i obaveze vezane uz članstvo.

30. VANBILANSNE STAVKE (NASTAVAK)

Konsolidovana pozicija koja slijedi prikazuje sažetak pozicija Bosne i Hercegovine kod MMF-a:

***Konsolidovana pozicija članstva Bosne i Hercegovine u MMF-u
na dan 31. decembra 2017. godine***

U hiljadama KM

Aktiva		
Kvota		615.924
Držanje SDR		1.529
Obračunata kamata na držanje SDR		2
Ukupno aktiva		617.455

Pasiva		
MMF-ov račun br. 1 (Napomena 22)		1.540
MMF-ov račun br. 2 (Napomena 22)		53
Vrijednosni papiri		1.205.738
Računi plativih troškova		1.898
Alokacija SDR		373.656
Obračunata kamata na alokaciju SDR		447
Ukupno pasiva		1.583.332

Neto članska pozicija kod MMF-a		
Obaveze BiH prema MMF-u koje uglavnom nastaju iz reotkaza i prilagođavanja vrijednosti valute		965.877
Neto članska pozicija		965.877
	1.583.332	1.583.332

Ukupno konsolidovana pozicija – aktiva i pasiva	1.583.332	1.583.332
MMF-ov račun br. 1	(1.540)	(1.540)
MMF-ov račun br. 2	(53)	(53)
Ukupno bruto pozicija BiH u MMF-u – aktiva i pasiva	1.581.739	1.581.739

Držanje SDR, obračunata kamata na držanje SDR, MMF-ov račun br. 1 i MMF-ov račun br. 2 odražavaju račune koji se drže u izvještaju o finansijskom položaju Banke.

Za potrebe Konsolidovane pozicije Bosne i Hercegovine u MMF-u, bruto pozicija BiH uvećana je za MMF-ove račune broj 1 i 2.

30. VANBILANSNE STAVKE (NASTAVAK)***Konsolidovana pozicija članstva Bosne i Hercegovine u MMF-u
na dan 31. decembra 2016. godine*****U hiljadama KM**

Aktiva	
Kvota	661.501
Držanje SDR	2.641
Obračunata kamata na držaje SDR	1
Ukupno aktiva	664.143

Pasiva		
MMF-ov račun br. 1 (Napomena 22)		1.654
MMF-ov račun br. 2 (Napomena 22)		57
Vrijednosni papiri		1.687.755
Računi plativih troškova		2.157
Alokacija SDR		401.306
Obračunata kamata na alokaciju SDR		144
Ukupno pasiva		2.093.073

Neto članska pozicija kod MMF-a		
Obaveze BiH prema MMF-u koje uglavnom nastaju iz reotkaza i prilagođavanja vrijednosti valute	1.428.930	
Neto članska pozicija	1.428.930	
	2.093.073	2.093.073

Ukupno konsolidovana pozicija – aktiva i pasiva	2.093.073	2.093.073
MMF-ov račun br. 1	(1.654)	(1.654)
MMF-ov račun br. 2	(57)	(57)
Ukupno bruto pozicija BiH u MMF-u – aktiva i pasiva	2.091.362	2.091.362

31. DOMAĆI PLATNI SISTEM I SISTEM ZA PORAVNANJA

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, Banka je odgovorna za uspostavljanje i održavanje domaćeg platnog sistema i sistema za poravnanje. Od januara 2001. godine, Banka je uspostavila dva sistema poravnjanja u cilju obezbeđenja efikasnog poravnjanja domaćih međubankarskih platnih transakcija: sistem bruto poravnjanja u realnom vremenu („BPRV“) i žirokliring („ŽK“).

Kreditni rizik

BPRV sistem omogućava učesnicima tj. Banci i licenciranim komercijalnim bankama da vrše pojedinačna i trenutna poravnanja platnih naloga odobravajući i zadužujući račun za poravnanje u domaćoj valuti otvoren kod Banke. Kroz ŽK sistem Banka obezbeđuje kliring usluge koje proističu po osnovu izvršavanja platnih naloga po principu multilateralnog klirinaga.

Svaki učesnik platnih sistema je dužan da prije poravnjanja platnih naloga ima obezbijeđena sredstva na računu za poravnanje otvorenom kod Banke i mora zadovoljavati određene tehničke zahtjeve.

U skladu sa ulogom Banke kako je definisano Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, Banka ne smije na bilo koji način kreditirati učesnike BPRV i ŽK sistema s ciljem obezbjeđivanja likvidnosti u sistemu na bilo koji način.

Operativni rizik

U cilju minimiziranja operativnog rizika unutar domaćeg platnog sistema i sistema za poravnanje, izdata su Operativna pravila za BPRV i ŽK sisteme koja određuju minimalne standarde sigurnosti za funkcionisanje sistema.

Važeći sigurnosni ciljevi, politike i procedure imaju svrhu da obezbijede sigurnosne mjere i karakteristike. Komputerski sistemi i mreže funkcionišu u skladu sa uspostavljenim ciljevima i politikama. Sigurnosni ciljevi i politike se periodično pregledavaju. Od svakog pojedinog učesnika se također zahtijeva da posjeduje određene sigurnosne mjere i kontrole za izvršavanja plaćanja.

Banka je definisala sljedeće procedure za poravnanja u slučaju nepredviđenih situacija:

- **Planovi i mjere za nepredviđene situacije:** u slučaju prekida u redovnom funkcionisanju platnog sistema i sistema za poravnanje ili nekog drugog nepredviđenog događaja, Banka je definisala mjere za nepredviđene situacije kako bi osigurala kontinuitet u funkcionisanju pouzdanih, ispravnih i zakonitih platnih transakcija u platnom sistemu i sistemu za poravnanje.
- **Rezervna lokacija:** Banka je osim primarne lokacije za platne sisteme (BPRV, ŽK i SWIFT), na kojoj postoje redundantni sistemi (u slučaju pada jednog, prelazi se na drugi sistem na primarnoj lokaciji), uspostavila i funkcionalan DR (Disaster Recovery) sistem na lokaciji Glavne banke Republike Srpske Centralne banke Bosne i Hercegovine Banja Luka.

Uprava Banke smatra da sistem posjeduje dovoljan kapacitet za održavanje pouzdanog operativnog rada.

32. DOGAĐAJI POSLJE DATUMA IZVJEŠTAVANJA

Na dan 14. februara 2018. godine doznačena je druga tranša po osnovu Proširenog aranžmana (Extended Fund Facility – EFF) sa Međunarodnim monetarnim fondom (MMF) na račun Banke u iznosu od 145.829 hiljada KM (protuvrijednost 63.413 hiljada SDR).

Nakon uvećanja navedenog iznosa za refundaciju MMF-ovih naknada za obezbeđenje sredstava i umanjene MMF-ove naknade za usluge, ukupan iznos za raspodjelu je bio 145.822 hiljade KM.

Raspodjela je izvršena prema uobičajenom omjeru: 1/3 za račun Ministarstva finansija Republike Srpske tj. 48.607 hiljada KM i 2/3 za račun Federalnog ministarstva finansija tj. 97.215 hiljada KM.

Ukupan iznos cjelokupnog Proširenog aranžmana MMF-a za BiH je 443,042 miliona SDR.

Izuzev navedene objave, u periodu između 31. decembra 2017. godine i datuma izdavanja ovih finansijskih izvještaja nije bilo događaja koji bi zahtijevali usklađivanje ili koji su značajni, ali ne zahtijevaju usklađivanje.

4. PUBLIKACIJE I WEB-SERVISI

Mjesečni ekonomski pregled	Kratka informacija o posljednjim trendovima u makroekonomskom okruženju, koja se od maja 2013. godine objavljuje na web stranici CBBiH. Publikacija je do tada bila interna.
Bilten	Kvartalna publikacija, obuhvata podatke monetarne i finansijske statistike, podatke o platnim transakcijama, podatke realnog sektora i podatke platnog bilansa Bosne i Hercegovine.
Godišnji izvještaj	Publikacija sadrži izvještaj o poslovanju CBBiH u toku godine i finansijske izvještaje koje CBBiH dostavlja Predsjedništvu BiH i Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine.
Izvještaj o finansijskoj stabilnosti	Godišnja publikacija sadrži ocjenu rizika koji proizilaze iz makroekonomskog okruženja i trendova u finansijskom sistemu te procjenu otpornosti sistema na identifikovane rizike.
Specijalne teme istraživanja	Povremena publikacija koja se objavljuje na web stranici CBBiH.
Monografija CBBiH	Jubilarna publikacija povodom obilježavanja dvadesete godišnjice CBBiH
WEB STRANICA www.cbbh.ba e-mail: contact@cbbh.ba pr@cbbh.ba	Otvorenost i transparentnost djelovanja CBBiH smatra izuzetno važnim za vjerodostojnost, javnu odgovornost i povjerenje koje uživa među stanovništvom i drugim institucijama u BiH i u međunarodnim institucijama. Na osnovu Pravilnika o radu CBBiH, CBBiH ima obavezu da obavještava javnost o svom radu davanjem blagovremenih informacija, objavljivanjem izvještaja, izdavanjem službenih publikacija, održavanjem konferencija za štampu.
TWITTER@CBBIH	Web stranica CBBiH postoji od 1998. Sadrži osnovne podatke o CBBiH, Zakon o CBBiH, prezentira novčanice i kovanice Bosne i Hercegovine, te numizmatička izdanja CBBiH; na stranici se takođe može naći veliki broj publikacija i statističkih podataka (godišnji izvještaji, mjesечni bilansi stanja, kvartalni bilteni, izvještaj o finansijskoj stabilnosti, platni bilans BiH, platni promet...), te spisak svih komercijalnih banaka u BiH.
	Publikacije i statistički podaci se objavljaju u opšteprihvaćenim formatima DOC, XLS i PDF. Na stranici se takođe objavljuje kursna lista koja se mijenja jednom dnevno, te ostale relevantne novosti i saopštenja za javnost.
	Materijal se objavljuje na bosanskom, hrvatskom, srpskom i engleskom jeziku.
	U 2013. godini CBBiH je, radi povećanja otvorenosti i transparentnosti te dosezanja što širih društvenih slojeva, pokrenula službeni profil na društvenoj mreži Twitter.
	Putem tog profila objavljaju se podaci koji se inače objavljaju na web stranici banke www.cbbh.ba , kao i dodatne informacije i podaci za koje postoji procjena da su relevantni.
	Način komunikacije prilagođen je ciljanoj javnosti.

5. STATISTIČKE TABELE

T01: Glavni ekonomski indikatori

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.*
Nominalni BDP BiH, (u milionima KM)¹⁾ tekuće cijene	25.519	24.799	25.365	26.231	26.223	26.779	27.359	28.586	29.900	31.283
Godišnji rast realnog BDP-a (u%)¹⁾	5,4	-3,0	0,9	1,0	-0,8	2,4	1,2	3,1	3,1	2,7
Stopa rasta indeksa potrošačkih cijena (CPI) u BiH²⁾						u procentima				
Prosječna godišnja stopa rasta CPI	7,4	-0,4	2,1	3,7	2,1	-0,1	-0,9	-1,0	-1,1	1,2
Godišnja stopa rasta CPI za decembar	3,8	0,0	3,1	3,1	1,8	-1,2	-0,4	-1,3	-0,3	1,3
Budžet opšte vlade³⁾						u procentima BDP-a				
Prihodi	42,8	41,7	42,9	43,3	43,8	42,7	43,8	43,0	42,7	...
Rashodi ⁴⁾	44,9	46,1	45,3	44,6	45,8	44,8	45,8	42,3	41,5	...
Saldo	-2,1	-4,3	-2,4	-1,2	-2,0	-2,2	-2,0	0,7	1,2	...
Novac i kredit						u procentima BDP-a				
Novac u širem smislu (M2)	48,7	51,2	53,7	55,0	56,9	60,1	63,1	65,2	69,6	70,7
Krediti nevladinih sektorima	54,4	53,8	54,0	54,4	56,1	56,5	56,2	55,0	56,0	55,8
Platni bilans										
Bruto devizne rezerve										
U milionima KM	6.296	6.212	6.458	6.424	6.509	7.068	7.826	8.606	9.531	10.557
U milionima USD	4.710	4.416	4.372	4.569	4.274	4.797	5.309	4.883	5.391	6.083
U mjesecima uvoza robe i usluga	5,0	6,2	6,0	5,3	5,3	5,8	6,1	6,8	7,3	7,3
Saldo tekućeg računa										
U milionima KM	-3.515	-1.588	-1.531	-2.483	-2.266	-1.425	-2.021	-1.556	-1.450	-1.512
U milionima USD	-2.630	-1.129	-1.037	-1.766	-1.488	-967	-1.371	-883	-820	-870
U procentima BDP-a	-13,8	-6,4	-6,0	-9,5	-8,6	-5,3	-7,4	-5,4	-4,9	-4,8
Saldo robne razmjene										
U milionima KM	-10.472	-7.436	-7.186	-7.827	-7.779	-7.099	-7.874	-7.191	-7.040	-7.500
U milionima USD	-7.834	-5.286	-4.866	-5.566	-5.108	-4.817	-5.342	-4.080	-3.982	-4.322
U procentima BDP-a	-41,1	-30,0	-28,3	-29,8	-29,7	-26,5	-28,8	-25,2	-23,5	-24,0
Vanjski dug sektora vlade**										
U milionima KM	4.240	5.236	6.291	6.663	7.212	7.563	8.442	8.691	8.871	8.146
U milionima USD	3.056	3.839	4.272	4.408	4.861	5.330	5.249	4.855	4.781	4.995
U procentima BDP-a	16,6	21,1	24,8	25,4	27,5	28,2	30,9	30,4	29,2	26,0
Servisiranje vanjskog duga sektora vlade⁵⁾										
U milionima KM	230	246	301	340	413	685	761	581	723	983
U milionima USD	172	175	204	242	271	465	516	330	409	567
U procentima izvoza robe i usluga	3,4	4,0	4,0	4,0	4,9	7,6	8,2	5,9	6,8	8,1

Bilješka:

- 1) Izvor: Agencija za statistiku BiH, Bruto domaći proizvod za Bosnu i Hercegovinu 2005-2015/ESA 2010., te priopćenje: Bruto domaći proizvod - tromjesečni podaci, januар 2018.
- * BDP za 2017. godinu je procjena Međunarodnog monetarnog fonda, te se koristi kao preliminarni podatak, do objavljivanja službenog BDP-a od strane Agencije za statistiku BiH.
- 2) Izvor: Agencija za statistiku BiH
- 3) Izvor: GFS, Centralna banka BiH
- 4) Rashodi uključuju i neto nabavku stalnih sredstava.
- 5) Izvor: Ministarstvo finansija i trezora BiH
- ** Podaci revidirani od 2009. godine u skladu s primljenim izvještajem od Ministarstva finansija i trezora BiH od 01.02.2018. i uključuju kredit JP Putevi RS i direktni dug Brčko Distrikta.

T02: Bruto domaći proizvod Bosne i Hercegovine (tekuće cijene)

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.*
Nominalni BDP, (u milionima KM)	25.519	24.799	25.365	26.231	26.223	26.779	27.359	28.586	29.900	31.283
Nominalni BDP (u milionima USD)	19.092	17.628	17.174	18.655	17.221	18.173	18.561	16.218	16.912	18.026
BDP po stanovniku BiH (u KM)	7.205	7.001	7.163	7.414	7.418	7.584	7.759	8.126	8.516	8.928
BDP po stanovniku BiH (u USD)	5.390	4.977	4.850	5.273	4.872	5.147	5.264	4.610	4.817	5.144
Godišnji rast realnog BDP (u%)	5,4	-3,0	0,9	1,0	-0,8	2,4	1,2	3,1	3,1	2,7
Broj stanovnika (u hiljadama) ¹⁾	3.542	3.542	3.541	3.538	3.535	3.531	3.526	3.518	3.511	3.504
Prosječni godišnji kurs BAM/USD	1,336600	1,406800	1,476900	1,406117	1,522700	1,473557	1,474019	1,762605	1,768011	1,735482

Izvor: Agencija za statistiku BiH, Bruto domaći proizvod za Bosnu i Hercegovinu 2005-2015/ESA 2010., te priopćenje: Bruto domaći proizvod - tromjesečni podaci, januar 2018. Podatak o prosječnom godišnjem kursu BAM/USD izvor je CBBiH.

1) Broj stanovnika je preuzet iz TB 01 – "Bruto domaći proizvod prema proizvodnom, dohodovnom i rashodnom pristupu, 2016. Procjena broja stanovnika za 2017. godinu uključuje dostupne podatke o prirodnom prirastu sa krajem rujna 2017. godine; Izvor: Agencija za statistiku BiH

* BDP za 2017. godinu je procjena Međunarodnog monetarnog fonda te se koristi kao preliminarni podatak, do objavljivanja službenog BDP-a od strane Agencije za statistiku BiH.

T03: Indeks industrijske proizvodnje

Godina	Mjesec	Mjesec / isti mjesec prethodne godine			Period / isti period prethodne godine		
		FBiH	RS	BiH	FBiH	RS	BiH
2006.	12.	106,7	128,5	...	110,4	119,1	...
2007.	12.	98,4	102,0	...	108,6	101,4	106,6
2008.	12.	109,4	199,6	...	107,9	116,8	107,3
2009.	12.	90,1	121,0	95,5	88,4	119,0	96,7
2010.	12.	112,7	114,1	108,7	104,2	105,0	101,6
2011.	12.	93,6	93,9	100,4	102,5	104,7	105,6
2012.	12.	99,6	98,5	95,2	95,7	95,8	94,8
2013.	12.	107,7	104,7	107,0	107,4	104,1	106,4
2014.	12.	97,9	99,8	98,7	100,1	100,6	100,2
2015.	12.	101,7	99,5	101,7	102,2	103,0	101,9
2016.	12.	103,0	120,0	107,5	102,6	108,2	104,4
2017.	12.	100,4	97,3	99,6	103,8	101,2	103,1
2017.	01.	100,3	120,6	105,8	100,3	120,6	105,8
	02.	102,0	104,0	102,6	101,2	111,5	104,1
	03.	102,5	94,8	99,7	101,6	104,8	102,5
	04.	100,6	110,3	103,3	101,4	106,2	102,7
	05.	102,2	93,6	99,5	101,5	103,5	102,0
	06.	99,7	106,8	102,5	101,2	104,1	102,1
	07.	110,0	98,6	106,4	102,5	103,2	102,7
	08.	110,6	95,2	105,8	103,5	102,2	103,1
	09.	108,5	95,5	104,2	104,0	101,4	103,3
	10.	104,1	101,2	103,9	104,1	101,4	103,3
	11.	104,5	104,4	104,6	104,1	101,7	103,5
	12.	100,4	97,3	99,6	103,8	101,2	103,1

Izvor: Agencija za statistiku BiH, Federalni zavod za statistiku FBiH i Republički zavod za statistiku RS.

Bilješka: Indeks industrijske proizvodnje za period / isti period prethodne godine u decembru predstavlja godišnji indeks u odnosu na prethodnu godinu.

T04: Indeks potrošačkih cijena za BiH (CPI)

Godina	Mjesec	Mjesec/prethodni mjesec tekuće godine	Mjesec/isti mjesec prethodne godine	Period/isti period prethodne godine
1998.	12.	...	121,2	113,3
2006.	12.	...	104,6	106,1
2007.	12.	...	104,9	101,5
2008.	12.	...	103,8	107,4
2009.	12.	...	100,0	99,6
2010.	12.	...	103,1	102,1
2011.	12.	...	103,1	103,7
2012.	12.	...	101,8	102,1
2013.	12.	...	98,8	99,9
2014.	12.	...	99,6	99,1
2015.	12.	...	98,8	99,0
2016.	12.	...	99,7	98,9
2017.	12.	...	101,3	101,2
2017.	01.	101,2	100,7	100,7
	02.	100,3	101,2	100,9
	03.	100,2	101,5	101,1
	04.	99,6	101,4	101,2
	05.	99,9	101,2	101,2
	06.	99,5	101,0	101,1
	07.	99,6	100,9	101,1
	08.	99,8	101,0	101,1
	09.	100,6	101,6	101,1
	10.	100,6	101,4	101,2
	11.	100,0	101,2	101,2
	12.	100,0	101,3	101,2

Izvor: Agencija za statistiku BiH od 2006., a do 2006. Federalni zavod za statistiku FBiH i Republički zavod za statistiku RS.

Bilješka: Do 2006. prikazan je indeks cijena na malo na nivou BiH i izračunat je kao ponderisani prosjek mjesecnih indeksa cijena entiteta, gdje ponder predstavlja učešće entiteta u BDP-u (vidi napomenu T01).

Za 2006. i dalje prikazan je indeks potrošačkih cijena.

Indeks cijena za period/isti period prethodne godine u decembru predstavlja godišnji indeks u odnosu na prethodnu godinu.

T05: Prosječne bruto i neto plate i penzije - u KM -

Godina	Mjesec	Bruto plate				Neto plate				Penzije			
		FBiH	RS	Brčko	BiH	FBiH	RS	Brčko	BiH	FBiH	RS	Brčko	
1998.		507	258	...	454	329	172	...	296	153	
1999.		551	314	...	503	374	216	...	343	174	87	...	
2000.		607	387	...	539	413	277	...	372	176	115	...	
2001.		652	444	792	598	443	309	504	409	170	105	...	
2002.		710	528	1.031	660	483	347	676	446	189	120	138	
2003.		771	576	1.057	717	524	379	695	484	192	133	148	
2004.		785	643	1.076	748	533	423	707	505	203	166	169	
2005.		820	707	1.050	798	558	465	676	538	221	190	188	
2006.		887	793	1.048	869	603	521	674	586	238	215	208	
2007.		974	875	1.088	935	662	585	684	645	284	230	243	
2008.		1.105	1.132	1.139	1.113	751	755	730	752	340	309	310	
2009.		1.204	1.204	1.194	1.204	792	788	769	790	346	335	326	
2010.		1.223	1.199	1.234	1.217	804	784	797	798	341	321	316	
2011.		1.248	1.326	1.262	1.271	819	809	800	816	349	321	319	
2012.		1.266	1.349	1.271	1.290	830	818	819	826	351	312	311	
2013.		1.275	1.333	1.266	1.291	835	808	817	827	348	318	310	
2014.		1.272	1.334	1.265	1.183	833	825	814	830	367	333	323	
2015.		1.269	1.339	1.275	1.289	830	831	821	830	368	343	327	
2016.		1.283	1.343	1.290	1.301	839	836	830	838	370	342	326	
2017.		1.318	1.331	1.304	1.321	860	831	838	851	372	344	326	
2017	01.	1.316	1.304	1.296	1.312	859	815	833	846	371	342	327	
	02.	1.277	1.358	1.295	1.299	834	848	834	838	374	342	326	
	03.	1.328	1.326	1.284	1.327	867	828	831	854	373	342	325	
	04.	1.297	1.317	1.270	1.302	847	821	823	839	372	341	325	
	05.	1.335	1.342	1.299	1.336	871	837	839	860	372	341	325	
	06.	1.320	1.326	1.294	1.321	861	828	830	851	372	341	324	
	07.	1.313	1.330	1320	1.318	857	830	843	849	371	341	324	
	08.	1.335	1.333	1312	1.334	871	832	835	858	371	341	324	
	09.	1.301	1.330	1307	1.310	850	830	841	844	372	341	324	
	10.	1.322	1.332	1318	1.325	863	831	849	853	372	351	329	
	11.	1.331	1.334	1336	1.332	868	832	853	857	372	351	329	
	12.	1.341	1.338	1324	1.340	875	835	851	862	372	351	329	

Izvor: Agencija za statistiku BiH, Federalni zavod za statistiku FBiH, Republički zavod za statistiku RS i Statistički biro Brčko distrikta.

Bilješka: Od 1. 1. 2006. u bruto i neto plate na nivou BiH uključene su i plate Brčko distrikta.

T06: Monetarni agregati

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valutu	Ostali depoziti u domaćoj valutu	Prenosivi depoziti u stranoj valuti	Ostali depoziti u stranoj valuti	Reservni novac	M1	QM	M2
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11=3+4+5	12=6+7	13=8+9+10	14= 12+13
2006.	12.	2.154,2	2.891,9	10,5	1.978,3	2.761,4	1.365,4	691,3	3.105,4	5.056,6	4.739,8	5.162,0	9.901,8
2007.	12.	2.439,7	3.777,1	12,2	2.185,3	3.546,6	1.726,5	833,8	3.661,1	6.229,0	5.731,9	6.221,3	11.953,2
2008.	12.	2.552,4	3.144,2	7,4	2.302,4	3.388,8	1.776,2	1.107,2	3.864,7	5.704,0	5.691,2	6.748,1	12.439,3
2009.	12.	2.267,7	3.375,1	6,0	2.009,5	3.536,3	1.844,3	1.078,0	4.241,0	5.648,9	5.545,8	7.163,3	12.709,1
2010.	12.	2.497,5	3.393,5	8,7	2.210,8	3.689,2	1.991,0	1.209,8	4.526,4	5.899,7	5.900,0	7.727,2	13.627,1
2011.	12.	2.645,1	3.192,8	11,1	2.366,4	3.819,0	2.285,7	1.100,1	4.846,1	5.848,9	6.185,5	8.231,9	14.417,4
2012.	12.	2.747,5	3.040,6	13,5	2.414,3	3.728,4	2.672,7	1.052,9	5.041,4	5.801,7	6.142,7	8.767,0	14.909,7
2013.	12.	2.909,9	3.475,3	15,9	2.542,3	4.153,3	3.006,3	1.189,3	5.202,4	6.401,0	6.695,6	9.398,0	16.093,6
2014.	12.	3.210,5	3.751,1	38,3	2.814,0	4.496,4	3.377,3	1.301,2	5.280,0	6.999,9	7.310,4	9.958,5	17.268,9
2015.	12.	3.499,5	4.063,5	51,7	3.055,3	5.125,6	3.562,6	1.360,4	5.543,3	7.614,7	8.180,9	10.466,3	18.647,2
2016.	12.	4.066,8	4.269,1	52,0	3.401,2	5.899,8	3.883,0	1.535,6	5.478,0	8.387,9	9.301,0	10.896,6	20.197,6
2017.	12.	4.319,4	5.033,1	76,1	3.648,1	6.924,4	4.091,6	1.816,2	5.636,1	9.428,5	10.572,5	11.543,8	22.116,3
	01.	4.054,7	4.179,7	61,0	3.330,9	5.978,3	3.903,9	1.621,4	5.490,3	8.295,4	9.309,1	11.015,6	20.324,7
	02.	4.050,6	4.109,2	61,2	3.356,7	5.989,4	3.942,6	1.618,1	5.519,1	8.220,9	9.346,1	11.079,8	20.425,9
	03.	4.074,4	3.968,5	60,6	3.382,4	5.992,4	3.984,5	1.592,7	5.591,7	8.103,4	9.374,8	11.168,8	20.543,6
	04.	4.138,7	4.054,0	72,2	3.467,3	6.100,4	3.954,6	1.603,3	5.568,8	8.264,9	9.567,6	11.126,6	20.694,3
	05.	4.134,2	4.019,6	72,2	3.412,9	6.174,6	4.002,7	1.718,7	5.538,3	8.225,9	9.587,4	11.259,7	20.847,2
	06.	4.180,2	4.077,4	73,7	3.468,0	6.281,1	4.008,3	1.633,5	5.566,1	8.331,2	9.749,1	11.207,9	20.957,1
	07.	4.272,4	4.086,3	73,1	3.572,4	6.430,6	4.025,4	1.655,2	5.541,3	8.431,7	10.003,1	11.221,9	21.225,0
	08.	4.332,9	4.567,4	73,1	3.631,3	6.604,1	4.053,5	1.693,9	5.527,7	8.973,4	10.235,5	11.275,1	21.510,6
	09.	4.334,0	4.543,6	74,1	3.616,6	6.643,9	4.058,4	1.734,4	5.564,3	8.951,7	10.260,5	11.357,2	21.617,6
	10.	4.304,2	4.753,9	85,4	3.556,6	6.816,2	4.069,6	1.861,9	5.602,4	9.143,5	10.372,8	11.533,9	21.906,7
	11.	4.261,9	4.786,0	74,8	3.519,3	6.876,8	4.090,3	1.765,9	5.630,8	9.122,8	10.396,1	11.487,0	21.883,1
	12.	4.319,4	5.033,1	76,1	3.648,1	6.924,4	4.091,6	1.816,2	5.636,1	9.428,5	10.572,5	11.543,8	22.116,3

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.
Vidi bilješku na strani 49.

Bilješka: Gotovina izvan monetarnih vlasti je preuzeta iz Bilansa stanja CBBiH i predstavlja gotov novac izvan Centralne banke (monetarnih vlasti). Depoziti komercijalnih banaka predstavljaju sredstva komercijalnih banaka na računima kod CBBiH. Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti predstavljaju depozite drugih domaćih sektora (osim depozita centralne vlade). Centralna vlada predstavlja institucije BiH, vlade entiteta, entitetske fondove socijalne sigurnosti/zaštite i Brčko distrikta. Fondovi socijalne sigurnosti/zaštite na entitetskom nivou (iz Federacije BiH: Fond PIO, Fond zdravstva Federacije BiH, Fond za zapošljavanje Federacije BiH, a iz Republike Srbске: Fond penzijsko-invalidskog osiguranja RS, Fond zdravstva RS, Fond za zapošljavanje RS i Fond za dječiju zaštitu RS) klasifikovani su na nivo centralne vlade. Gotovina izvan banaka je preuzeta iz Bilansa stanja CBBiH (tabela 8) i predstavlja gotov novac u opticaju izvan Centralne banke (monetarnih vlasti) i gotov novac izvan komercijalnih banaka. Prenosivi ili transferabilni depoziti u domaćoj valutu su preuzeti iz Monetarnog pregleda (tabela 7) i predstavljaju depozite necentralne vlade (depozite kantona i općina), depozite javnih i privatnih preduzeća, ostalih finansijskih institucija i depozite ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasifikovanih sektora). Ostali depoziti u domaćoj valuti, prenosivi i ostali depoziti u stranoj valuti su preuzeti iz Monetarnog pregleda (tabela 7) i predstavljaju depozite necentralne vlade (depozite kantona i općina), depozite javnih i privatnih preduzeća, ostalih finansijskih institucija i depozite ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasifikovanih sektora). Reservni novac (primarni novac ili monetarna baza) je u cijelosti preuzet iz Bilansa stanja CBBiH (tabela 8), a čine ga gotov novac izvan monetarnih vlasti, depoziti komercijalnih banaka i depoziti ostalih domaćih sektora (osim centralne vlade) kod monetarnih vlasti. Prema nacionalnoj definiciji, novčanu masu čine svi prenosivi i ostali depoziti domaćih nebankarskih i nevladinih sektora, kao i sektora lokalne vlade u domaćoj i stranoj valuti. Depoziti entitetskih fondova socijalne sigurnosti/zaštite priključeni su centralnoj vladi na entitetskom nivou i time isključeni iz Novčane mase ili Monetarnih agregata. Monetarni agregat M1 čine gotovina izvan banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita centralne vlade). Monetarni agregat QM je definisan kao istoimena pozicija u Monetarnom pregledu (tabela 7) i obuhvata ostale depozite u domaćoj valuti, prenosive i ostale depozite u stranoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita centralne vlade). Novčanu masu M2 čine monetarni agregati, novac M1 i kvazi-novac QM.

T07: Monetarni pregled

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	AKTIVA												Ukupno	
		Neto strana aktiva					Potraživanja od domaćih sektora								
		Strana aktiva	Strana pasiva	Potraživanja od centralne vlade (neto)	Potraživanja od kantona i općina	Potraživanja od nefinansijskih javnih preduzeća	Potraživanja od nefinansijskih privatnih preduzeća	Potraživanja od ostalih finansijskih institucija	Potraživanja od ostalih domaćih sektora						
1	2	3	4	5 = 3+4	6	7	8	9	10	11	12 = 6+...+11	13 = 5+12			
2006.	12.	7.835,7	-3.696,4	4.139,3	-971,9	62,3	248,3	4.086,1	89,4	4.450,8	7.965,0	12.104,3			
2007.	12.	10.285,0	-4.818,5	5.466,5	-2.378,4	96,1	271,3	5.315,7	159,6	5.793,5	9.257,9	14.724,4			
2008.	12.	9.429,7	-6.000,0	3.429,7	-1.655,8	148,3	256,4	6.751,6	169,2	6.804,5	12.474,1	15.903,8			
2009.	12.	9.430,9	-5.386,9	4.043,9	-1.294,6	195,6	268,2	6.682,5	103,0	6.411,3	12.365,8	16.409,8			
2010.	12.	9.300,8	-4.397,0	4.903,8	-996,9	270,8	351,3	6.965,5	80,2	6.424,3	13.095,3	17.999,1			
2011.	12.	9.175,9	-3.779,7	5.396,2	-440,3	323,1	360,2	7.166,9	94,0	6.770,1	14.274,0	19.670,2			
2012.	12.	9.044,2	-3.559,7	5.484,4	-182,6	386,3	390,9	7.473,1	73,7	6.874,4	15.015,8	20.500,2			
2013.	12.	9.733,5	-3.330,9	6.402,6	-19,1	422,5	451,6	7.556,4	67,4	7.133,6	15.612,5	22.015,1			
2014.	12.	10.479,7	-2.961,1	7.518,6	71,0	509,1	443,6	7.452,0	61,3	7.502,5	16.039,4	23.557,9			
2015.	12.	11.107,9	-2.614,6	8.493,3	160,1	537,2	400,0	7.452,6	74,6	7.875,3	16.499,8	24.993,1			
2016.	12.	12.199,0	-2.476,4	9.722,6	101,8	517,8	375,6	7.743,9	67,2	8.155,8	16.962,0	26.684,6			
2017.	12.	13.372,4	-2.589,5	10.782,9	-148,7	511,5	406,2	8.354,5	96,5	8.689,3	17.909,4	28.692,2			
	01.	11.996,6	-2.180,7	9.815,9	199,3	512,3	372,1	7704,5	60,9	8.126,2	16.975,4	26.791,3			
	02.	11.950,5	-2.135,1	9.815,4	225,1	507,5	377,6	7.812,4	62,4	8.157,9	17.143,0	26.958,4			
	03.	11.911,9	-2.221,1	9.690,7	239,8	499,1	380,1	7.936,1	78,7	8.252,1	17.385,8	27.076,5			
	04.	12.124,4	-2.321,3	9.803,1	216,2	499,2	379,2	7.977,7	76,3	8.326,6	17.475,2	27.278,3			
	05.	12.188,3	-2.295,9	9.892,4	202,8	499,0	372,3	8.008,3	81,9	8.400,4	17.564,7	27.457,1			
	06.	12.177,2	-2.471,8	9.705,4	251,6	504,1	376,1	8.078,9	91,8	8.464,2	17.766,7	27.472,1			
	07.	12.473,2	-2.586,1	9.887,1	198,2	503,7	388,8	8.193,0	92,8	8.526,6	17.903,1	27.790,3			
	08.	13.078,4	-2.508,8	10.569,6	-83,1	496,7	386,7	8.125,8	93,1	8.563,1	17.582,4	28.151,9			
	09.	13.098,3	-2.466,3	10.632,0	-149,4	496,7	387,0	8.158,8	93,6	8.600,4	17.587,1	28.219,1			
	10.	13.380,2	-2.444,3	10.935,8	-217,0	509,2	391,6	8.194,0	87,5	8.649,6	17.614,9	28.550,7			
	11.	13.199,2	-2.351,8	10.847,4	-239,9	503,7	385,9	8.247,6	81,6	8.674,4	17.653,3	28.500,7			
	12.	13.372,4	-2.589,5	10.782,9	-148,7	511,5	406,2	8.354,5	96,5	8.689,3	17.909,4	28.692,2			

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.
Vidi bilješku na strani 49.

Bilješka: Monetarni pregled prikazuje konsolidovane podatke Bilansa stanja CBBiH - monetarnih vlasti (tabela 8) i Konsolidovanog bilansa komercijalnih banaka BiH (tabela 9). Neto strana aktiva predstavlja razliku između zbiru stranih aktiva CBBiH - monetarnih vlasti i komercijalnih banaka BiH i zbiru stranih pasiva CBBiH - monetarnih vlasti i komercijalnih banaka BiH. Domaći krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih sektora uz napomenu da su potraživanja od centralne vlade iskazana u neto iznosu, tj. umanjena za depozite centralne vlade kod CBBiH i kod komercijalnih banaka BiH. Centralna vlada predstavlja institucije BiH, vlade entiteta, entitetske Fondove socijalne sigurnosti/zaštite i Brčko distrikta. Prema novoj metodologiji, fondovi socijalne sigurnosti/zaštite se klasifikuju na nivo centralne vlade kao entitetski vanbudžetski fondovi, što se direktno odražava na podatke o neto potraživanjima od centralne vlade u Monetarnom pregledu.

T07: Monetarni pregled

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	PASIVA														
		Novčana masa (M2)														
		Novac (M1)				Kvazi-novac (QM)										
1	2	3	4	5=3+4	6	Prenosivi depoziti u stranoj valuti	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Ostali depoziti u stranoj valuti	9=6+7+8	10=5+9	Vrijednosni papiri	Krediti	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	Ukupno	
2006.	12.	1.978,3	2.761,4	4.739,8	691,3	1.365,4	3.105,4	5.162,0	9.901,8	0,0	114,0	1.897,3	191,2	12.104,3		
2007.	12.	2.185,3	3.546,6	5.731,9	833,8	1.726,5	3.661,1	6.221,3	11.953,2	5,2	106,1	2.355,0	304,9	14.724,4		
2008.	12.	2.302,4	3.388,8	5.691,2	1.107,2	1.776,2	3.864,7	6.748,1	12.439,3	17,9	264,3	2.770,9	411,4	15.903,8		
2009.	12.	2.009,5	3.536,3	5.545,8	1.078,0	1.844,3	4.241,0	7.163,3	12.709,1	13,6	446,7	2.821,8	418,5	16.409,8		
2010.	12.	2.210,8	3.689,2	5.900,0	1.209,8	1.991,0	4.526,4	7.727,2	13.627,1	9,1	595,1	3.042,3	725,4	17.999,1		
2011.	12.	2.366,4	3.819,0	6.185,5	1.100,1	2.285,7	4.846,1	8.231,9	14.417,4	0,0	675,3	3.592,8	984,7	19.670,2		
2012.	12.	2.414,3	3.728,4	6.142,7	1.052,9	2.672,7	5.041,4	8.767,0	14.909,7	0,0	712,4	3.767,1	1.111,1	20.500,2		
2013.	12.	2.542,3	4.153,3	6.695,6	1.189,3	3.006,3	5.202,4	9.398,0	16.093,6	0,0	707,9	3.815,2	1.398,4	22.015,1		
2014.	12.	2.814,0	4.496,4	7.310,4	1.301,2	3.377,3	5.280,0	9.958,5	17.268,9	0,0	681,0	3.993,5	1.614,5	23.557,9		
2015	12.	3.055,3	5.125,6	8.180,9	1.360,4	3.562,6	5.543,3	10.466,3	18.647,2	8,0	599,2	4.148,0	1.590,7	24.993,1		
2016	12.	3.401,2	5.899,8	9.301,0	1.535,6	3.883,0	5.478,0	10.896,6	20.197,6	8,0	510,0	4.440,4	1.528,6	26.684,6		
2017.	12.	3.648,1	6.924,4	10.572,5	1.816,2	4.091,6	5.636,1	11.543,8	22.116,3	8,0	460,0	4.659,5	1.448,4	28.692,2		
	01.	3.330,9	5.978,3	9.309,1	1.621,4	3.903,9	5.490,3	11.015,6	20.324,7	8,0	505,7	4.447,7	1.505,2	26.791,3		
	02.	3.356,7	5.989,4	9.346,1	1.618,1	3.942,6	5.519,1	11.079,8	20.425,9	7,9	505,7	4.509,8	1.509,1	26.958,4		
	03.	3.382,4	5.992,4	9.374,8	1.592,7	3.984,5	5.591,7	11.168,8	20.543,6	7,9	503,9	4.533,1	1.487,9	27.076,5		
	04.	3.467,3	6.100,4	9.567,6	1.603,3	3.954,6	5.568,8	11.126,6	20.694,3	8,0	503,7	4.582,1	1.490,3	27.278,3		
	05.	3.412,9	6.174,6	9.587,4	1.718,7	4.002,7	5.538,3	11.259,7	20.847,2	8,0	492,8	4.626,2	1.482,9	27.457,1		
	06.	3.468,0	6.281,1	9.749,1	1.633,5	4.008,3	5.566,1	11.207,9	20.957,1	8,0	480,6	4.550,4	1.476,0	27.472,1		
	07.	3.572,4	6.430,6	10.003,1	1.655,2	4.025,4	5.541,3	11.221,9	21.225,0	8,0	488,2	4.608,2	1.460,9	27.790,3		
	08.	3.631,3	6.604,1	10.235,5	1.693,9	4.053,5	5.527,7	11.275,1	21.510,6	7,9	479,4	4.668,9	1.485,1	28.151,9		
	09.	3.616,6	6.643,9	10.260,5	1.734,4	4.058,4	5.564,3	11.357,2	21.617,6	7,9	457,4	4.692,0	1.444,1	28.219,1		
	10.	3.556,6	6.816,2	10.372,8	1.861,9	4.069,6	5.602,4	11.533,9	21.906,7	8,0	437,7	4.733,0	1.465,3	28.550,7		
	11.	3.519,3	6.876,8	10.396,1	1.765,9	4.090,3	5.630,8	11.487,0	21.883,1	8,0	433,2	4.724,5	1.452,0	28.500,7		
	12.	3.648,1	6.924,4	10.572,5	1.816,2	4.091,6	5.636,1	11.543,8	22.116,3	8,0	460,0	4.659,5	1.448,4	28.692,2		

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.
Vidi bilješku na strani 49.

Bilješka: Novac M1 čine gotovina izvan banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita centralne vlade). Kvazi-novac QM obuhvata ostale depozite u domaćoj valuti, prenosive i ostale depozite u stranoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita centralne vlade). Novčanu masu M2 čine monetarni agregati, novac M1 i kvazi-novac QM. Ostalu pasivu čine vrijednosni papiri, krediti, dionice i drugi kapital i ostale stavke (neto). Prema novoj metodologiji, kao posebni finansijski instrumenti na strani pasive se iskazuju krediti (uz koje se dodaje obračunata kamata), kao i dionice i drugi kapital. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive. U ostale stavke (neto) su takođe uključeni i ograničeni depoziti, protivstavke fondova i vladini fondovi za kreditiranje.

T08: Bilans stanja CBBiH

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	AKTIVA				PASIVA							
		Strana aktiva	Potraživanja od privatnog sektora	Ukupno	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Rezervni novac			Strana pasiva	Depoziti centralne vlade	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	Ukupno
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9	10	11	12=7+...+11		
2006.	12.	5.479,5	2,3	5.481,8	2.154,2	5.056,6	1,0	126,1	301,0	-2,9	5.481,8		
2007.	12.	6.726,3	2,2	6.728,5	2.439,7	6.229,0	0,9	74,8	386,4	37,4	6.728,5		
2008.	12.	6.323,6	2,1	6.325,6	2.552,4	5.704,0	1,0	23,4	499,3	97,9	6.325,6		
2009.	12.	6.239,9	1,9	6.241,8	2.267,7	5.648,9	0,9	56,7	502,5	33,0	6.241,8		
2010.	12.	6.485,5	1,8	6.487,3	2.497,5	5.899,7	1,4	69,8	533,9	-17,5	6.487,3		
2011.	12.	6.451,4	1,6	6.453,0	2.645,1	5.848,9	1,1	66,2	547,6	-10,8	6.453,0		
2012.	12.	6.536,4	1,6	6.538,0	2.747,5	5.801,7	1,2	185,3	575,7	-25,9	6.538,0		
2013.	12.	7.096,2	1,7	7.097,8	2.909,9	6.401,0	1,0	258,2	466,3	-28,7	7.097,8		
2014.	12.	7.853,4	1,6	7.855,1	3.210,5	6.999,9	1,1	293,2	585,0	-24,2	7.855,1		
2015.	12.	8.634,1	1,5	8.635,7	3.499,5	7.614,7	1,3	449,9	593,7	-24,0	8.635,7		
2016.	12.	9.559,0	1,5	9.560,4	4.066,8	8.387,9	2,2	538,4	667,4	-35,5	9.560,4		
2017.	12.	10.584,4	2,2	10.586,6	4.319,4	9.428,5	1,6	548,6	652,6	-44,8	10.586,6		
2017	01.	9.440,0	1,1	9.441,1	4.054,7	8.295,4	2,9	537,6	642,1	-36,9	9.441,1		
	02.	9.395,6	1,2	9.396,8	4.050,6	8.220,9	2,5	538,4	672,5	-37,5	9.396,8		
	03.	9.269,0	2,0	9.271,0	4.074,4	8.103,4	2,0	548,0	655,0	-37,5	9.271,0		
	04.	9.446,9	1,7	9.448,6	4.138,7	8.264,9	2,4	559,1	668,1	-46,0	9.448,6		
	05.	9.437,2	2,0	9.439,2	4.134,2	8.225,9	1,9	584,2	673,3	-46,2	9.439,2		
	06.	9.493,5	2,2	9.495,7	4.180,2	8.331,2	1,7	569,2	644,3	-50,7	9.495,7		
	07.	9.608,3	1,7	9.610,0	4.272,4	8.431,7	2,7	578,7	647,3	-50,4	9.610,0		
	08.	10.202,8	2,0	10.204,8	4.332,9	8.973,4	2,3	603,5	675,6	-50,0	10.204,8		
	09.	10.228,0	2,1	10.230,1	4.334,0	8.951,7	2,1	668,7	659,3	-51,7	10.230,1		
	10.	10.412,8	1,8	10.414,6	4.304,2	9.143,5	2,8	640,0	680,6	-52,3	10.414,6		
	11.	10.358,7	1,8	10.360,5	4.261,9	9.122,8	2,4	609,1	678,8	-52,5	10.360,5		
	12.	10.584,4	2,2	10.586,6	4.319,4	9.428,5	1,6	548,6	652,6	-44,8	10.586,6		

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Bilješka: Strana aktiva CBBiH - monetarnih vlasti obuhvata zlato, devize u rezervu CBBiH, devizne depozite kod inostranih banaka, raspolaganje SDR, strane vrijednosne papire i ostalo. Rezervni novac (primarni novac ili monetarna baza) čine gotov novac izvan monetarnih vlasti, depoziti komercijalnih banaka i depoziti ostalih domaćih sektora (osim centralne vlade) kod monetarnih vlasti. Gotovina izvan banaka predstavlja gotov novac u opticaju izvan centralne banke (monetarnih vlasti) i gotov novac izvan komercijalnih banaka. Strana pasiva CBBiH obuhvata kratkoročne obaveze prema nerezidentima, depozite nerezidenata i ostale kratkoročne obaveze prema nerezidentima i obaveze prema MMF-u (računi 1 i 2). Depoziti centralne vlade kod CBBiH predstavljaju prenosive i ostale depozite institucija BiH, vlada entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti i Brčko distrikta u domaćoj valuti. Dionice i drugi kapital obuhvataju dionički kapital, rezultat tekuće godine, opšte i posebne rezerve i prilagođavanje/ponovno utvrđivanje vrijednosti. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive.

T09: Konsolidovani bilans komercijalnih banaka u BiH

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	Rezerve	Strana aktiva	AKTIVA						Ukupno
				Potraživanja od generalne vlade	Potraživanja od nefinansijskih javnih preduzeća	Potraživanja od nefinansijskih privatnih preduzeća	Potraživanja od ostalih finansijskih institucija	Potraživanja od ostalih domaćih sektora	10 = 3+...+9	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 = 3+...+9	
2006.	12.	3.063,6	2.356,1	69,8	248,3	4.086,1	89,4	4.448,9	14.362,2	
2007.	12.	4.022,9	3.558,6	127,5	271,3	5.315,7	159,6	5.791,7	19.247,3	
2008.	12.	3.393,3	3.106,1	265,5	256,4	6.751,6	169,2	6.802,8	20.744,9	
2009.	12.	3.632,0	3.190,3	355,5	268,2	6.682,5	103,0	6.409,8	20.641,1	
2010.	12.	3.679,8	2.814,2	465,4	351,3	6.965,5	80,2	6.423,0	20.779,3	
2011.	12.	3.469,7	2.724,5	904,7	360,2	7.166,9	94,0	6.768,9	21.488,9	
2012.	12.	3.370,4	2.507,8	1.236,2	390,9	7.473,1	73,7	6.873,3	21.925,4	
2013.	12.	3.843,7	2.637,3	1.379,4	451,6	7.556,4	67,4	7.131,8	23.067,7	
2014.	12.	4.115,0	2.626,3	1.854,5	443,6	7.452,0	61,3	7.501,7	24.054,3	
2015.	12.	4.511,7	2.473,8	2.161,1	400,0	7.452,6	74,6	7.874,7	24.948,5	
2016.	12.	4.936,6	2.640,0	2.179,1	375,6	7.743,9	67,2	8.155,4	26.097,7	
2017.	12.	5.711,7	2.787,9	2.197,0	406,2	8.354,5	96,5	8.688,8	28.242,7	
	01.	4.906,3	2.556,6	2.244,7	372,1	7.704,5	60,9	8.125,8	25.971,0	
	02.	4.804,7	2.554,9	2.265,3	377,6	7.812,4	62,4	8.157,5	26.034,8	
	03.	4.661,8	2.642,9	2.302,9	380,1	7.936,1	78,7	8.251,6	26.254,0	
	04.	4.728,2	2.677,5	2.322,2	379,2	7.977,7	76,3	8.326,1	26.487,3	
	05.	4.747,2	2.751,1	2.382,2	372,3	8.008,3	81,9	8.399,9	26.742,8	
	06.	4.796,0	2.683,7	2.380,8	376,1	8.078,9	91,8	8.463,7	26.871,0	
	07.	4.795,0	2.865,0	2.320,3	388,8	8.193,0	92,8	8.526,2	27.181,0	
	08.	5.277,4	2.875,6	2.234,4	386,7	8.125,8	93,1	8.562,6	27.555,7	
	09.	5.265,2	2.870,3	2.227,2	387,0	8.158,8	93,6	8.599,8	27.602,0	
	10.	5.505,3	2.967,3	2.248,5	391,6	8.194,0	87,5	8.649,2	28.043,4	
	11.	5.534,2	2.840,6	2.256,1	385,9	8.247,6	81,6	8.674,0	28.019,9	
	12.	5.711,7	2.787,9	2.197,0	406,2	8.354,5	96,5	8.688,8	28.242,7	

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.
Vidi bilješku na strani 49.

Bilješka: Konsolidovani bilans komercijalnih banaka obuhvata Konsolidovane bilanse komercijalnih banaka Glavne jedinice Sarajevo, Glavne jedinice Mostar, Glavne banke Republike Srpske, Brčko distrikta (od jula 2001. do novembra 2002), NBRS (do decembra 1998) i NBBiH (do novembra 2002). Konsolidovana su međusobna potraživanja i obaveze između komercijalnih banaka. Rezerve banaka sastoje se od gotovine u trezorima banaka i depozita banaka kod CBBiH. Strana aktiva komercijalnih banaka obuhvata: devize u trezorima, prenosive i ostale depozite u stranoj valuti kod nerezidenta, kredite nerezidentima, vrijednosne papire nerezidenata u stranoj valutu i ostala potraživanja od nerezidenata. Potraživanja od generalne vlade obuhvataju potraživanja od svih nivoa vlada: centralne vlade (institucije BiH, vlade entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti i Brčko distrikta) i necentralne vlade (vlada kantona i općinskih vlada). Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvataju: potraživanja od nefinansijskih javnih preduzeća, nefinansijskih privatnih preduzeća, ostalih finansijskih institucija i ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasifikovanih sektora). Bilans stanja komercijalnih banaka Federacije BiH sadrži poređ aktivnog podbilansa i podatke pasivnog podbilansa. Pasivni podbilans sadrži obaveze po stranim kreditima i staroj deviznoj štednji građana do 31. marta 1992. Ove obaveze će preuzeti Ministarstvo finansija Federacije BiH u procesu privatizacije u skladu s entitetskim Zakonom o početnom bilansu preduzeća i banaka i Zakonom o privatizaciji.

T09: Konsolidovani bilans komercijalnih banaka u BiH

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	PASIVA											
		Depoziti središnje vlade	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora u stranoj valuti	Ostali depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj valuti	Ostali depoziti drugih domaćih sektora u stranoj valuti	Vrijednosni papiri	Krediti	Strana pasiva	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	Ukupno	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13=3+...+12	
2006.	12.	853,3	2.751,0	691,3	1.365,4	3.105,4	0,0	114,0	3.695,4	1.596,3	190,2	14.362,2	
2007.	12.	2.335,0	3.534,4	833,8	1.726,5	3.661,1	5,2	106,1	4.817,5	1.968,6	259,1	19.247,3	
2008.	12.	1.749,7	3.381,4	1.107,2	1.776,2	3.864,7	17,9	264,3	5.999,0	2.271,6	312,9	20.744,9	
2009.	12.	1.397,9	3.530,3	1.078,0	1.844,3	4.241,0	13,6	446,7	5.386,1	2.319,4	383,9	20.641,1	
2010.	12.	1.121,7	3.680,5	1.209,8	1.991,0	4.526,4	9,1	595,1	4.395,7	2.508,4	741,7	20.779,3	
2011.	12.	955,7	3.807,9	1.100,1	2.285,7	4.846,1	0,0	675,3	3.778,6	3.045,1	994,3	21.488,9	
2012.	12.	847,2	3.714,8	1.052,9	2.672,7	5.041,4	0,0	712,4	3.558,6	3.191,3	1.134,1	21.925,4	
2013.	12.	717,8	4.137,4	1.189,3	3.006,3	5.202,4	0,0	707,9	3.329,9	3.348,9	1.427,8	23.067,7	
2014.	12.	981,3	4.458,2	1.301,2	3.377,3	5.280,0	0,0	681,0	2.960,0	3.408,5	1.606,8	24.054,3	
2015.	12.	1.014,1	5.073,9	1.360,4	3.562,6	5.543,3	8,0	599,2	2.613,3	3.554,3	1.619,5	24.948,5	
2016.	12.	1.021,3	5.847,8	1.535,6	3.883,0	5.478,0	8,0	510,0	2.474,2	3.773,0	1.566,9	26.097,7	
2017.	12.	1.285,6	6.848,3	1.816,2	4.091,6	5.636,1	8,0	460,0	2.587,9	4.006,8	1.502,2	28.242,7	
	01.	995,7	5.917,2	1.621,4	3.903,9	5.490,3	8,0	505,7	2.177,8	3.805,6	1.545,4	25.971,0	
	02.	994,4	5.928,2	1.618,1	3.942,6	5.519,1	7,9	505,7	2.132,6	3.837,3	1.548,8	26.034,8	
	03.	1.016,2	5.931,8	1.592,7	3.984,5	5.591,7	7,9	503,9	2.219,1	3.878,1	1.528,1	26.254,0	
	04.	1.047,8	6.028,1	1.603,3	3.954,6	5.568,8	8,0	503,7	2.319,0	3.913,9	1.540,2	26.487,3	
	05.	1.096,2	6.102,4	1.718,7	4.002,7	5.538,3	8,0	492,8	2.294,0	3.952,9	1.536,8	26.742,8	
	06.	1.056,0	6.207,4	1.633,5	4.008,3	5.566,1	8,0	480,6	2.470,1	3.906,1	1.534,9	26.871,0	
	07.	1.039,7	6.357,5	1.655,2	4.025,4	5.541,3	8,0	488,2	2.583,4	3.960,9	1.521,4	27.181,0	
	08.	1.217,4	6.531,1	1.693,9	4.053,5	5.527,7	7,9	479,4	2.506,4	3.993,2	1.545,0	27.555,7	
	09.	1.211,3	6.569,8	1.734,4	4.058,4	5.564,3	7,9	457,4	2.464,2	4.032,7	1.501,5	27.602,0	
	10.	1.316,3	6.730,8	1.861,9	4.069,6	5.602,4	8,0	437,7	2.441,6	4.052,4	1.522,8	28.043,4	
	11.	1.383,2	6.802,0	1.765,9	4.090,3	5.630,8	8,0	433,2	2.349,4	4.045,7	1.511,4	28.019,9	
	12.	1.285,6	6.848,3	1.816,2	4.091,6	5.636,1	8,0	460,0	2.587,9	4.006,8	1.502,2	28.242,7	

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.
Vidi bilješku na strani 49.

Bilješka: Depoziti centralne vlade uključuju prenositve i ostale depozite u domaćoj i stranoj valuti institucija BiH, vlada entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti/zaštite i Brčko distrikta. Prenosivi i ostali depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj i stranoj valuti predstavljaju obaveze banaka prema necentralnoj vladi (kantona i općina), nefinansijskim javnim preduzećima, nefinansijskim privatnim preduzećima, ostalim finansijskim institucijama i ostalim domaćim sektorima (stanovništvu, neprofitnim institucijama i ostalim neklasifikovanim sektorima). Strana pasiva komercijalnih banaka obuhvata obaveze banaka prema nerezidentima po osnovu prenositivih i ostalih depozita, kredita, vrijednosnih papira, trgovinskih kredita i avansa i ostalih računa dugovanja. Prema novoj metodologiji, krediti na strani pasive su prikazani kao poseban finansijski instrument, uz koje se dodaje obračunata kamata.

Dionice i drugi kapital obuhvataju dionički kapital, zadržani prihod, rezultat tekuće godine, opšte i posebne rezerve i prilagođavanje/ponovno utvrđivanje vrijednosti. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive. Ostale stavke (neto) takođe obuhvataju i ograničene depozite.

T11: Kamatne stope na kredite nefinansijskim preduzećima
u procentima, na godišnjem nivou

Godina	Period	Nefinansijska preduzeća												
		Kamatne stope na kredite u KM				Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom								
		do iznosa od 0,25 mil EUR	preko 0,25 mil EUR do 1 mil EUR	Preko iznosa 1 mil EUR		do iznosa od 0,25 mil EUR	preko 0,25 mil EUR do 1 mil EUR	Preko iznosa 1 mil EUR		Revolving krediti i prekoračenja*				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Ponderisani mjesечni projekti														
2012.	12.	8,245	8,005	6,691	6,670	7,689	8,727	7,765	7,998	6,414	7,914	7,000	7,029	6,509
2013.	12.	8,011	7,526	6,460	7,223	7,834	8,231	8,016	6,731	6,707	7,867	6,417	6,838	6,517
2014.	12.	7,071	7,097	5,798	6,090	6,668	7,572	6,997	6,175	6,479	5,444	4,875	6,355	6,311
2015.	12.	6,608	6,409	4,988	5,626	6,687	5,816	6,189	5,812	5,902	6,260	5,953	5,519	5,955
2016.	12.	5,977	5,420	4,623	4,315	5,845	4,882	5,008	5,628	4,448	4,854	4,463	4,707	4,868
2017.	12.	4,881	4,823	3,507	3,249	4,647	4,348	5,302	4,388	3,772	4,601	3,518	4,011	4,131
2017.	1.	5,827	5,377	4,619	4,287	5,921	5,339	4,733	5,212	4,200	4,695	5,238	4,644	4,811
	2.	5,603	5,509	4,531	4,112	5,902	4,872	4,630	5,578	4,641	4,753	5,272	4,565	4,742
	3.	5,474	5,398	4,184	3,969	6,060	5,199	4,886	5,246	4,317	4,474	5,127	4,489	4,692
	4.	5,454	5,233	3,898	3,962	5,614	5,018	4,782	5,577	4,046	4,165	4,600	4,425	4,754
	5.	5,397	5,063	3,959	4,241	5,827	4,991	4,795	5,146	4,311	4,299	4,261	4,367	4,586
	6.	5,487	5,222	3,798	3,925	5,650	4,757	4,721	5,219	4,080	4,298	4,567	4,293	4,624
	7.	5,355	5,048	3,487	3,879	5,487	4,966	4,799	5,256	3,901	4,432	4,255	4,250	4,462
	8.	5,494	5,377	3,730	3,704	5,371	5,004	4,528	5,221	3,860	...	4,807	4,265	4,461
	9.	5,153	5,391	3,609	3,632	5,437	4,892	4,975	5,086	4,080	5,026	4,862	4,166	4,411
	10.	5,022	5,112	3,628	4,058	4,944	4,635	4,983	4,713	4,033	4,806	5,479	4,107	4,354
	11.	5,410	4,934	3,639	3,501	5,533	4,615	4,750	4,755	4,215	4,960	5,299	4,061	4,236
	12.	4,881	4,823	3,507	3,249	4,647	4,348	5,302	4,388	4,011	4,601	3,518	4,011	4,131
Iznosi kredita (novi poslovi)														
												- u hiljadama KM -		
2012.	12.	59.827	3.218	78.180	69.492	31.020	12.444	6.103	25.115	11.663	5.238	68.638	1.804.800	598.167
2013.	12.	58.148	2.808	61.373	59.503	36.938	14.643	5.331	47.739	3.490	11.397	63.237	1.712.557	593.756
2014.	12.	57.589	3.428	59.350	45.951	51.005	11.580	4.490	51.621	13.600	10.177	138.835	1.562.823	574.250
2015.	12.	50.117	14.157	56.173	42.450	17.594	13.003	6.571	30.490	19.323	14.047	35.546	1.667.461	534.778
2016.	12.	48.482	19.022	68.596	35.951	18.266	15.794	5.580	10.638	6.238	18.458	45.779	1.865.259	461.392
2017.	12.	61.618	15.167	78.915	70.622	16.356	12.180	4.747	18.699	19.145	20.480	164.874	2.127.013	418.315
2017.	1.	25.880	9.392	43.177	43.855	7.039	5.441	3.702	13.662	8.326	4.885	14.700	1.854.822	459.656
	2.	35.597	16.415	36.083	27.326	11.687	8.650	3.028	11.311	6.973	6.372	58.476	1.959.903	458.202
	3.	46.818	20.558	58.911	45.750	14.550	11.779	5.066	33.578	9.467	15.618	41.566	1.981.951	449.053
	4.	41.842	14.074	58.860	19.825	9.554	12.479	7.696	17.797	5.435	10.886	103.919	2.023.042	432.400
	5.	39.620	14.969	54.008	42.670	12.519	10.509	4.282	16.518	13.799	7.138	62.481	2.007.292	455.283
	6.	40.500	15.980	65.338	61.573	10.970	8.069	6.165	16.860	7.426	16.533	58.466	2.050.402	463.795
	7.	39.217	13.592	56.771	34.600	9.335	8.677	5.902	22.404	6.934	6.519	78.334	2.059.626	409.031
	8.	30.280	11.339	50.260	23.415	7.912	9.758	2.742	19.703	4.837	-	33.412	2.027.200	389.799
	9.	38.727	12.165	64.500	27.294	8.073	8.021	5.812	12.237	7.518	7.949	45.475	2.092.995	369.280
	10.	47.774	10.829	43.045	49.250	9.583	13.224	6.134	28.920	8.175	10.099	52.530	2.113.367	367.856
	11.	41.108	12.484	42.866	48.254	13.777	12.214	5.009	24.318	12.186	14.611	36.353	2.108.108	390.443
	12.	61.618	15.167	78.915	70.622	16.356	12.180	4.747	18.699	19.145	20.480	164.874	2.127.013	418.315

Napomena:

Revidirana serija podataka o kamatnim stopama na kredite preduzećima u KM s valutnom klauzulom, do iznosa 0,25 mil. EUR, promjenljiva stopa i do 1 godine IPFKS, za period januar 2015. – novembar 2017. godine, zbog isključenja podataka jedne banke s kamatnim stopama koje ne odražavaju kretanje na tržištu.

* Kamatne stope u tabeli za revolving kredite i kreditne kartice i iznosi tih kredita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

IPFKS - inicijalni period fiksne kamatne stope ... nedovoljan broj podataka za objavljivanje

U sklopu kamatnih stope na revolving kredite i kreditne kartice prikupljaju se i podaci o kreditnim karticama s kreditnom pogodnosti. S obzirom da kreditne kartice s kreditnom pogodnosti podrazumijevaju beskamatnu odgodbu plaćanja (0% ks), iste se i ne publikuju

Nema podataka za kamatne stope na kredite u stranoj valuti po kreditnim karticama i prekoračenjima nefinansijskim preduzećima.

T12: Kamatne stope na depozite stanovništva i nefinansijskih preduzeća
 u procentima, na godišnjem nivou

Godina	Period	Stanovništvo									
		Depoziti u KM i depoziti s valutnom klauzulom					Depoziti u EUR				
		s dogovorenim dospijećem			Depoziti po viđenju (prekonočni)*	s dogovorenim dospijećem			Depoziti po viđenju (prekonočni)*		
1	2	do 1 godine	preko 1 i do 2 godine	preko 2 godine		do 1 godine	preko 1 i do 2 godine	preko 2 godine	10		
Ponderisani mjesecni prosjeci											
2012.	12.	2,079	3,163	4,407	0,140	2,384	3,298	3,993	0,342		
2013.	12.	1,973	3,189	3,754	0,116	2,068	3,127	3,927	0,240		
2014.	12.	1,263	2,764	2,973	0,089	1,431	2,901	3,170	0,181		
2015.	12.	1,062	2,164	2,358	0,091	1,236	2,128	2,684	0,129		
2016.	12.	0,548	1,698	2,102	0,093	0,545	1,525	2,211	0,106		
2017.	12.	0,234	1,346	1,458	0,065	0,309	1,265	1,533	0,062		
2017.	01.	0,550	1,570	2,028	0,070	0,434	1,516	2,006	0,093		
	02.	0,473	1,655	1,814	0,067	0,402	1,429	1,705	0,089		
	03.	0,369	1,779	1,757	0,077	0,462	1,593	2,103	0,087		
	04.	0,352	1,700	1,639	0,066	0,304	1,539	1,606	0,086		
	05.	0,362	1,596	1,593	0,058	0,335	1,583	1,447	0,069		
	06.	0,436	1,715	1,509	0,057	0,307	1,657	1,494	0,068		
	07.	0,481	1,466	1,512	0,057	0,331	1,485	1,572	0,067		
	08.	0,422	1,492	1,520	0,055	0,344	1,426	1,573	0,066		
	09.	0,567	1,468	1,573	0,056	0,359	1,297	1,617	0,065		
	10.	0,396	1,490	1,477	0,055	0,467	1,306	2,064	0,064		
	11.	0,378	1,451	1,892	0,055	0,338	1,320	1,522	0,062		
	12.	0,234	1,346	1,458	0,065	0,309	1,265	1,533	0,062		
Iznos depozita (novi poslovi)										- u hiljadama KM -	
2012.	12.	22.786	32.900	32.655	1.691.057	30.445	77.512	40.687	689.308		
2013.	12.	19.637	34.381	21.954	1.923.736	29.340	74.954	57.798	731.719		
2014.	12.	24.762	33.097	19.050	2.115.947	28.079	72.251	48.611	787.586		
2015.	12.	15.246	29.802	27.103	2.540.711	22.363	57.842	54.185	921.532		
2016.	12.	12.326	33.407	37.407	3.052.215	15.650	50.354	53.399	1.046.384		
2017.	12.	11.394	24.378	19.272	3.375.019	11.119	50.394	38.014	1.248.762		
2017.	01.	11.586	23.640	27.354	3.065.931	14.340	43.252	41.055	1.075.798		
	02.	10.803	24.114	24.581	3.090.258	13.943	42.639	39.652	1.084.848		
	03.	7.974	29.053	26.301	3.124.024	10.743	54.799	90.492	1.084.142		
	04.	7.753	19.368	18.987	3.163.551	11.617	44.186	38.155	1.097.170		
	05.	9.799	20.993	24.748	3.164.343	12.404	46.965	38.051	1.109.685		
	06.	7.533	25.518	19.733	3.192.100	10.755	49.448	27.827	1.133.377		
	07.	7.393	23.001	14.995	3.213.209	12.906	42.184	41.623	1.144.992		
	08.	7.974	21.497	23.786	3.238.372	13.912	53.142	35.189	1.159.203		
	09.	11.798	23.461	27.806	3.242.965	11.881	41.791	52.794	1.179.900		
	10.	9.253	22.159	21.810	3.245.554	13.213	42.409	89.352	1.206.167		
	11.	8.369	25.155	30.724	3.263.078	10.648	47.435	63.074	1.193.825		
	12.	11.394	24.378	19.272	3.375.019	11.119	50.394	38.014	1.248.762		

Napomena:

* Kamatne stope na depozite po viđenju i iznosi tih depozita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

Kamatne stope na depozite s dogovorenim dospijećem i iznosi tih depozita se odnose na nove poslove.

Depoziti u stranoj valuti obuhvaćaju sve strane valute osim EUR

T12: Kamatne stope na depozite stanovništva i nefinansijskih preduzeća
u procentima, na godišnjem nivou

Nefinansijska preduzeća										
Depoziti u stranoj valuti		Depoziti u KM i s valutnom klauzulom					Depoziti u EUR			Depoziti u stranoj valuti
sa dogovorenim dospijećem	Depoziti po viđenju (prekonočni)*	s dogovorenim dospijećem			Depoziti po viđenju (prekonočni)*	s dogovorenim dospijećem			Depoziti po viđenju (prekonočni)*	Depoziti po viđenju (prekonočni)*
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Ponderisani mjesecni prosjeci										
1,953	0,092	3,467	4,540	4,063	0,176	1,456	4,026	...	0,136	0,098
1,232	0,075	1,686	3,862	3,933	0,219	2,458	3,517	...	0,144	0,157
0,916	0,064	0,760	2,867	3,369	0,203	1,890	...	2,319	0,132	0,094
0,966	0,061	0,930	1,428	1,937	0,122	0,609	2,469	...	0,097	0,057
0,423	0,057	0,456	1,393	1,822	0,085	0,915	...	2,124	0,083	0,048
0,572	0,046	0,708	1,588	...	0,045	0,588	0,019	0,033
0,324	0,056	0,720	1,538	...	0,078	0,086	0,043
0,415	0,055	0,602	1,233	1,435	0,081	1,772	0,079	0,047
0,289	0,059	0,923	1,023	2,102	0,072	...	1,349	...	0,073	0,046
0,449	0,060	0,468	0,712	2,187	0,067	...	1,263	...	0,056	0,035
0,516	0,051	0,607	1,334	1,782	0,066	0,063	0,031
0,415	0,051	0,569	0,914	2,027	0,059	1,663	0,062	0,035
0,362	0,050	0,524	1,213	1,795	0,059	...	0,153	...	0,056	0,036
0,375	0,049	1,125	0,983	1,669	0,053	1,046	1,243	...	0,047	0,027
0,458	0,048	0,809	1,465	...	0,053	0,852	0,031	0,025
0,416	0,049	1,145	0,954	1,856	0,052	0,531	1,890	...	0,020	0,031
0,660	0,046	0,432	0,978	1,735	0,048	0,016	0,038
1,588	0,046	0,708	1,588	...	0,045	0,588	0,019	0,033
Iznos depozita (novi poslovi)										- u hiljadama KM -
11.233	217.349	45.600	53.329	3.973	1.536.916	17.408	1.248	...	319.103	44.031
5.744	235.804	20.855	22.272	5.378	1.889.799	6.398	40.153	...	427.605	42.477
4.240	213.851	26.218	15.491	4.029	1.920.631	1.277	...	1.381	494.367	63.957
7.180	233.901	16.591	61.505	8.118	2.029.544	3.118	10.252	...	475.393	63.119
3.090	261.142	19.822	14.794	8.874	2.168.102	1.663	...	17.116	523.643	75.169
3.981	287.026	9.762	16.772	...	2.653.618	1.663	677.882	89.421
3.178	264.891	18.288	5.201	...	2.213.016	556.809	84.397
2.368	269.560	8.903	3.657	35.301	2.153.024	29.477	543.752	86.127
5.145	272.508	11.298	5.761	8.952	2.115.039	...	1.452	...	556.432	89.103
2.424	268.915	6.439	8.151	17.561	2.122.509	...	3.357	...	540.883	97.095
2.405	275.449	6.868	12.953	20.400	2.200.924	571.389	109.758
1.845	276.625	19.465	27.259	2.791	2.245.040	47.527	516.182	97.004
2.985	272.498	12.774	53.215	31.846	2.353.728	...	326	...	555.589	112.856
3.043	273.560	7.659	10.495	265	2.430.308	6.406	3.935	...	585.217	100.673
2.608	277.385	10.427	9.044	...	2.432.223	1.245	622.875	97.606
4.350	302.620	42.943	9.436	14.042	2.523.670	26.613	1.243	...	669.117	83.696
24.345	285.863	7.584	12.990	19.428	2.553.482	677.940	81.907
3.981	287.026	9.762	16.772	...	2.653.618	1.663	677.882	89.421

Napomena:

* Kamatne stope na depozite po viđenju i iznosi tih depozita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

Kamatne stope na depozite s dogovorenim dospijećem i iznosi tih depozita se odnose na nove poslove.

Depoziti u stranoj valuti obuhvaćaju sve strane valute osim EUR

T13: Ukupni depoziti i krediti komercijalnih banaka

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	Depoziti				Krediti	
		Prenosivi depoziti	Ostali depoziti	Ukupni depoziti	Kratkoročni krediti	Dugoročni krediti	Ukupni krediti
1	2	3	4	5(3+4)	6	7	8(6+7)
2006.	12	4.004,4	4.758,1	8.762,5	2.057,0	6.755,6	8.812,6
2007.	12.	5.105,8	6.980,7	12.086,5	2.541,4	8.954,2	11.495,5
2008.	12.	4.904,3	6.970,0	11.874,4	3.427,5	10.708,6	14.136,1
2009.	12.	5.214,4	6.877,0	12.091,4	3.391,5	10.293,3	13.684,8
2010.	12.	5.556,9	6.972,4	12.529,3	3.614,8	10.530,3	14.145,1
2011.	12.	5.518,1	7.474,1	12.992,2	3.972,1	10.929,9	14.901,9
2012.	12.	5.306,9	8.018,8	13.325,8	4.271,2	11.271,3	15.542,5
2013.	12.	5.771,9	8.477,3	14.249,2	4.318,6	11.707,7	16.026,4
2014.	12.	6.292,8	9.082,5	15.375,2	4.170,2	12.303,3	16.473,5
2015.	12.	7.038,7	9.492,1	16.530,8	4.164,9	12.701,9	16.866,8
2016.	12.	8.056,6	9.695,5	17.752,1	4.152,6	13.048,5	17.201,1
2017.	12.	9.558,1	10.111,0	19.669,1	4.261,5	14.160,9	18.422,4
2017.	01.	8.173,7	9.741,3	17.914,9	4.173,8	13.005,8	17.179,6
	02.	8.180,7	9.808,2	17.988,9	4.286,5	13.049,9	17.336,4
	03.	8.116,6	9.988,3	18.104,9	4.346,3	13.233,5	17.579,8
	04.	8.254,8	9.935,8	18.190,6	4.319,4	13.350,5	17.669,9
	05.	8.509,7	9.936,8	18.446,5	4.348,0	13.400,8	17.748,8
	06.	8.513,5	9.947,2	18.460,7	4.340,8	13.589,3	17.930,1
	07.	8.658,5	9.949,9	18.608,5	4.305,0	13.814,3	18.119,4
	08.	9.068,0	9.945,0	19.012,9	4.221,0	13.817,1	18.038,2
	09.	9.150,9	9.977,6	19.128,5	4.256,2	13.863,1	18.119,3
	10.	9.561,0	10.010,2	19.571,2	4.285,0	13.913,0	18.198,0
	11.	9.565,0	10.097,8	19.662,8	4.285,6	13.975,8	18.261,5
	12.	9.558,1	10.111,0	19.669,1	4.261,5	14.160,9	18.422,4

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.
Vidi napomenu na strani 49.

Napomena: Ukupni depoziti predstavljaju obaveze komercijalnih banaka BiH prema svim domaćim institucionalnim sektorima u domaćoj i stranoj valuti. Ukupni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka BiH od svih institucionalnih sektora, u domaćoj i stranoj valutti.

T14: Sektorska struktura prenosivih depozita kod komercijalnih banaka

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	DEPOZITI DOMAĆIH INSTITUCIONALNIH SEKTORA												
		Depoziti institucija BiH	Depoziti vlada entiteta	Depoziti vlada kantona	Depoziti vlada općina	Depoziti fondova socijalne zaštite	Depoziti ostalih finansijskih institucija	Depoziti nefinansijskih javnih preduzeća	Depoziti nefinansijskih privatnih preduzeća	Depoziti neprofitnih organizacija	Depoziti domaćinstva	Ostali depoziti	Ukupno	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13	
2006.	12.	44,2	393,7	348,6	169,8	124,3	156,0	697,6	1.067,2	139,6	853,3	10,1	4.004,4	
2007.	12.	45,7	544,5	381,0	242,0	147,5	186,2	740,3	1.321,0	176,2	1.311,7	9,6	5.105,8	
2008.	12.	52,3	255,2	271,7	204,0	108,2	137,5	781,8	1.328,9	161,3	1.558,8	44,7	4.904,3	
2009.	12.	41,4	416,0	352,7	187,9	148,6	146,5	852,2	1.280,0	173,1	1.601,4	14,5	5.214,4	
2010.	12.	58,8	458,1	291,0	194,6	149,7	144,2	723,8	1.444,3	172,4	1.904,0	16,1	5.556,9	
2011.	12.	42,2	413,1	290,9	190,0	154,8	176,9	688,5	1.447,8	182,1	1.917,2	14,7	5.518,1	
2012.	12.	94,0	339,2	231,1	195,2	105,9	161,5	517,5	1.443,4	186,5	2.015,3	17,0	5.306,9	
2013.	12.	65,3	300,8	228,1	172,4	79,0	209,7	615,2	1.667,4	194,4	2.226,8	12,8	5.771,9	
2014.	12.	60,0	412,1	261,4	176,9	61,4	171,5	470,8	1.954,4	247,9	2.462,7	13,7	6.292,8	
2015.	12.	102,2	468,3	312,0	209,3	33,9	198,7	498,8	2.104,8	245,0	2.841,6	24,2	7.038,7	
2016.	12.	94,9	520,2	399,6	255,6	58,1	190,1	523,9	2.313,6	251,1	3.431,4	18,0	8.056,6	
2017.	12.	150,8	612,8	558,9	305,9	146,3	230,2	618,1	2.775,5	281,5	3.858,3	19,6	9.558,1	
	01.	102,1	470,0	409,8	241,7	63,0	212,1	591,5	2.347,7	273,1	3.444,2	18,6	8.173,7	
	02.	103,8	459,8	418,2	266,9	70,8	222,3	542,4	2.322,3	274,9	3.480,3	18,9	8.180,7	
	03.	94,2	421,5	452,7	269,5	76,5	198,8	554,6	2.239,5	259,7	3.531,8	17,9	8.116,6	
	04.	106,7	444,6	461,4	277,8	72,2	225,4	633,8	2.185,2	257,7	3.565,3	24,7	8.254,8	
	05.	120,8	489,8	491,4	283,3	78,0	232,9	595,7	2.357,3	272,4	3.570,0	18,1	8.509,7	
	06.	107,8	486,1	528,1	273,5	78,6	206,1	583,1	2.340,6	274,8	3.616,3	18,4	8.513,5	
	07.	108,4	456,4	514,5	288,9	81,0	220,1	601,5	2.449,5	279,0	3.638,8	20,4	8.658,5	
	08.	108,7	636,5	537,6	295,1	97,8	283,3	554,2	2.580,0	288,1	3.666,8	19,8	9.068,0	
	09.	111,8	637,5	588,1	312,8	97,3	245,1	566,5	2.594,2	291,2	3.683,8	22,6	9.150,9	
	10.	156,4	712,0	640,0	318,2	100,0	248,3	626,3	2.719,7	295,6	3.724,4	20,2	9.561,0	
	11.	162,3	704,0	654,8	314,2	147,0	247,5	619,4	2.672,8	291,6	3.731,1	20,2	9.565,0	
	12.	150,8	612,8	558,9	305,9	146,3	230,2	618,1	2.775,5	281,5	3.858,3	19,6	9.558,1	

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.
Vidi bilješku na strani 49.

Bilješka:

Prenosivi depoziti su raspoloživi na zahtjev bez naknada i ograničenja, mogu se direktno upotrijebiti za plaćanja trećim licima, posebni štedni računi s kojih je dozvoljen prenos sredstava na prenosive depozite.

T15: Sektorska struktura ostalih depozita kod komercijalnih banaka

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	DEPOZITI SVIH DOMAĆIH INSTITUCIONALNIH SEKTORA												
		Depoziti institucija BiH	Depoziti vlada entiteta	Depoziti vlada kantona	Depoziti općina	Depoziti fondova socijalne zaštite	Depoziti ostalih finansijskih institucija	Depoziti nefinansijskih javnih preduzeća	Depoziti nefinansijskih privatnih preduzeća	Depoziti neprofitnih organizacija	Depoziti domaćinstva	Ostali depoziti	Ukupno	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13	
2006.	12.	22,7	222,3	35,6	33,0	42,4	168,3	405,0	516,0	50,9	3.246,9	15,1	4.758,1	
2007.	12.	11,8	1.457,4	56,4	47,4	124,0	217,5	537,8	595,4	59,8	3.854,2	18,9	6.980,7	
2008.	12.	16,0	1.211,7	21,3	50,1	101,5	334,0	758,5	743,7	78,1	3.647,0	8,2	6.970,0	
2009.	12.	4,7	725,3	20,9	48,8	61,7	478,8	753,5	606,0	100,5	4.062,0	14,8	6.877,0	
2010.	12.	22,5	383,2	16,8	41,2	49,2	438,8	825,0	504,5	91,2	4.580,4	19,6	6.972,4	
2011.	12.	62,8	237,8	24,0	30,0	41,7	567,5	816,3	471,5	79,1	5.134,1	9,2	7.474,1	
2012.	12.	31,7	242,0	21,4	27,6	31,0	598,3	778,9	537,8	87,1	5.639,9	23,0	8.018,8	
2013.	12.	62,7	170,8	21,0	26,6	35,0	651,4	724,0	531,1	100,3	6.137,1	17,1	8.477,3	
2014.	12.	127,1	266,0	36,8	36,0	32,0	674,0	669,6	529,3	115,6	6.579,3	16,6	9.082,5	
2015.	12.	129,7	224,7	25,0	36,3	31,9	693,0	688,7	501,9	120,7	7.023,2	17,0	9.492,1	
2016.	12.	73,4	226,3	26,4	22,3	34,7	771,4	695,9	474,2	123,4	7.229,7	17,6	9.695,5	
2017.	12.	116,6	243,8	24,3	34,4	22,9	816,8	766,7	554,4	102,6	7.412,8	15,7	10.111,0	
	01.	73,3	238,3	20,9	29,3	35,4	771,6	689,7	476,4	121,0	7.269,4	15,9	9.741,3	
	02.	70,8	239,4	19,7	30,3	36,3	779,9	743,9	472,3	123,9	7.274,2	17,5	9.808,2	
	03.	71,4	308,1	20,1	30,3	32,7	783,7	745,6	510,3	124,3	7.343,1	18,9	9.988,3	
	04.	70,1	307,1	20,2	34,1	35,2	782,9	692,8	503,4	122,9	7.347,4	19,7	9.935,8	
	05.	68,0	287,0	21,9	35,5	40,7	791,4	733,6	495,2	117,9	7.326,7	18,8	9.936,8	
	06.	65,1	267,2	22,4	37,5	40,6	808,0	743,3	495,6	116,0	7.332,2	19,4	9.947,2	
	07.	104,3	240,9	24,1	36,4	38,1	799,1	755,0	509,8	118,1	7.306,5	17,7	9.949,9	
	08.	72,2	266,2	26,0	38,0	25,3	813,8	755,9	506,5	117,0	7.308,1	16,0	9.945,0	
	09.	53,7	271,5	26,6	41,1	29,7	816,2	758,5	502,5	117,4	7.340,4	20,0	9.977,6	
	10.	38,7	272,1	24,1	41,1	27,4	823,6	749,1	533,7	117,5	7.354,3	28,7	10.010,2	
	11.	77,4	273,4	24,2	38,6	26,0	822,9	767,4	548,8	117,0	7.386,1	16,1	10.097,8	
	12.	116,6	243,8	24,3	34,4	22,9	816,8	766,7	554,4	102,6	7.412,8	15,7	10.111,0	

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.
Vidi bilješku na strani 49.

Bilješka:

Ostali depoziti dozvoljavaju automatsko povlačenje sredstava ali ne i plaćanje trećim licima, štedne i oročene depozite, ostale depozite - ostalo.

T16: Sektorska struktura kratkoročnih kredita komercijalnih banaka

- na kraju perioda, u milionima KM -

KREDITI DOMAĆIM INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA														
Godina	Mjesec	Krediti institucijama BiH	Krediti vladama entiteta	Krediti vladama kantona	Krediti vladama općina	Krediti fondovima socijalne zaštite	Krediti ostalim finansijskim institucijama	Krediti nefinansijskim javnim preduzećima	Krediti nefinansijskim privatnim preduzećima	Krediti neprofitnim organizacijama	Krediti stanovništvu	Ostali krediti	Ukupno	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13	
2006.	12.	0,1	6,2	2,2	1,4	0,1	30,1	77,6	1.453,4	11,8	466,6	7,5	2.057,0	
2007.	12.	0,0	6,3	2,3	0,3	0,0	53,5	73,8	1.819,0	17,0	564,5	4,6	2.541,4	
2008.	12.	0,0	6,0	2,3	10,4	0,1	69,8	76,5	2.579,8	32,8	645,7	4,2	3.427,5	
2009.	12.	3,2	8,7	2,2	31,7	33,5	33,4	80,0	2.459,8	10,6	716,4	12,0	3.391,5	
2010.	12.	0,1	6,1	2,3	21,9	40,6	28,1	69,1	2.624,0	13,5	801,9	7,1	3.614,8	
2011.	12.	0,0	11,9	1,4	21,5	26,0	37,4	70,1	2.935,2	5,9	858,4	4,2	3.972,1	
2012.	12.	0,0	2,6	0,7	22,2	9,9	41,1	73,8	3.188,4	6,7	919,5	6,3	4.271,2	
2013.	12.	0,0	12,9	0,6	40,1	35,3	28,5	89,2	3.152,2	5,5	942,2	12,1	4.318,6	
2014.	12.	0,0	26,7	4,0	45,3	26,0	27,4	90,7	2.989,7	4,9	936,4	19,0	4.170,2	
2015.	12.	0,0	72,0	4,8	22,0	39,4	28,3	86,4	2.944,8	4,2	937,0	26,0	4.164,9	
2016.	12.	0,0	48,0	1,6	19,8	8,5	27,2	90,4	3.030,0	7,2	904,9	14,9	4.152,6	
2017.	12.	0,0	44,3	1,4	15,7	7,8	33,8	73,2	3.163,2	10,2	896,4	15,4	4.261,5	
	01.	0,0	53,5	4,3	20,0	50,8	22,2	90,2	3.019,7	7,0	891,4	14,7	4.173,8	
	02.	0,0	63,1	7,4	20,8	61,1	23,5	72,1	3.127,0	7,8	887,8	15,9	4.286,5	
	03.	0,0	52,6	8,3	21,0	52,0	32,3	80,6	3.190,1	7,6	886,2	15,8	4.346,3	
	04.	0,0	49,1	8,0	21,4	35,1	34,9	79,0	3.185,2	7,3	883,1	16,2	4.319,4	
	05.	0,0	49,8	7,1	18,4	22,4	37,3	76,6	3.220,0	6,6	893,9	15,9	4.348,0	
	06.	0,0	48,6	10,1	17,2	21,6	37,5	74,5	3.221,6	7,5	885,7	16,5	4.340,8	
	07.	0,0	46,7	8,8	15,6	34,2	38,6	80,5	3.163,5	8,8	891,7	16,7	4.305,0	
	08.	0,0	47,1	5,8	14,9	11,2	37,4	78,4	3.106,5	8,5	894,5	16,6	4.221,0	
	09.	0,0	45,6	4,7	14,6	10,0	37,1	82,1	3.137,2	10,4	898,3	16,1	4.256,2	
	10.	0,0	48,7	2,8	14,2	19,2	33,4	78,3	3.158,7	9,5	904,2	16,1	4.285,0	
	11.	0,0	48,8	2,6	13,8	8,2	25,8	75,1	3.189,9	9,2	896,6	15,7	4.285,6	
	12.	0,0	44,3	1,4	15,7	7,8	33,8	73,2	3.163,2	10,2	896,4	15,4	4.261,5	

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.
Vidi bilješku na strani 49.

Bilješka:

Do 2006. ukupna potraživanja od svih nivoa vlada i fondova (kratkoročno i dugoročno) prikazana su u tabeli kratkoročnih kredita (kolone 3, 4, 5, 6, 7) u ukupnom iznosu, jer izvorni podaci ne daju ročnu strukturu potraživanja za vlade i fondove. Kratkoročni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih institucionalnih sektora do jedne godine, u domaćoj i stranoj valuti

T17: Sektorska struktura dugoročnih kredita komercijalnih banaka

- na kraju perioda, u milionima KM -

KREDITI DOMAĆIM INSTITUCIONALnim SEKTORIMA

Godina	Mjesec	Krediti institucijama BiH	Krediti vladama entiteta	Krediti vladama kantona	Krediti vladama općina	Krediti fondovima socijalne zaštite	Krediti ostalim finansijskim institucijama	Krediti nefinansijskim javnim preduzećima	Krediti nefinansijskim privatnim preduzećima	Krediti neprofitnim organizacijama	Krediti stanovništvu	Ostali krediti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2006.	12.	0,0	0,4	1,3	56,2	0,6	31,8	167,7	2.592,7	10,3	3.893,0	1,5	6.755,6
2007.	12.	0,7	8,8	1,1	92,3	15,5	77,9	195,0	3.439,2	18,5	5.104,4	0,9	8.954,2
2008.	12.	1,7	95,6	0,9	132,5	13,5	73,9	177,2	4.142,2	19,5	6.051,1	0,5	10.708,6
2009.	12.	1,4	89,2	2,1	155,5	19,7	43,6	185,8	4.186,9	17,4	5.590,8	0,9	10.293,3
2010.	12.	0,1	105,8	40,2	201,6	26,5	27,0	270,8	4.309,5	17,4	5.522,3	9,1	10.530,3
2011.	12.	0,0	233,2	42,8	251,1	38,8	25,4	285,3	4.186,7	12,7	5.846,4	7,5	10.929,9
2012.	12.	0,0	404,3	68,7	289,5	28,4	19,3	313,0	4.248,8	16,3	5.875,2	7,9	11.271,3
2013.	12.	0,0	418,6	77,9	299,4	17,5	23,4	361,5	4.369,0	15,0	6.123,0	2,5	11.707,7
2014.	12.	0,0	465,2	161,2	295,2	77,1	20,0	351,4	4.429,6	9,7	6.491,7	2,3	12.303,3
2015.	12.	0,0	418,3	225,5	281,7	99,0	31,8	310,3	4.473,4	12,5	6.847,2	2,2	12.701,9
2016.	12.	0,0	295,5	231,5	262,0	95,7	25,2	281,5	4.673,3	11,9	7.171,4	0,5	13.048,5
2017.	12.	0,0	333,7	207,8	276,3	79,5	49,6	328,4	5.156,5	11,6	7.717,3	0,2	14.160,9
	01.	0,0	288,6	226,2	259,0	101,1	23,9	278,2	4.646,3	11,7	7.170,5	0,4	13.005,8
	02.	0,0	282,6	222,2	254,6	100,3	24,6	301,7	4.645,9	10,0	7.207,5	0,4	13.049,9
	03.	0,0	324,5	216,5	250,5	95,7	31,1	295,8	4.708,6	9,8	7.300,7	0,4	13.233,5
	04.	0,0	318,0	211,9	255,1	106,4	26,5	296,5	4.752,2	10,3	7.373,1	0,4	13.350,5
	05.	0,0	311,5	208,6	260,9	101,4	30,3	292,1	4.748,3	10,1	7.437,1	0,4	13.400,9
	06.	0,0	353,0	204,2	266,3	97,9	39,8	296,9	4.810,6	12,5	7.507,7	0,3	13.589,3
	07.	0,0	343,0	199,2	273,9	98,0	40,2	303,6	4.989,5	12,4	7.554,3	0,3	13.814,3
	08.	0,0	327,5	195,2	274,4	90,8	41,1	303,6	4.980,5	12,2	7.591,5	0,3	13.817,1
	09.	0,0	343,3	190,2	277,6	87,9	42,1	300,2	4.985,3	12,9	7.623,7	0,2	13.863,1
	10.	0,0	334,2	210,9	272,0	87,5	41,1	308,5	4.981,9	12,7	7.664,0	0,2	13.913,0
	11.	0,0	333,5	212,4	264,6	82,1	43,6	306,1	5.020,7	12,5	7.700,2	0,2	13.975,8
	12.	0,0	333,7	207,8	276,3	79,5	49,6	328,4	5.156,5	11,6	7.717,3	0,2	14.160,9

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Vidi bilješku na strani 49.

Bilješka:

Do 2006. ukupna potraživanja od svih nivoa vlada i fondova (kratkoročno i dugoročno) prikazana su u tabeli kratkoročnih kredita (kolone 3, 4, 5, 6, 7) u ukupnom iznosu, jer izvorni podaci ne daju ročnu strukturu potraživanja za vlade i fondove. Dugoročni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih institucionalnih sektora preko jedne godine, u domaćoj i stranoj valuti.

T18: Kupovina i prodaja KM

- u hiljadama KM -

Godina	Mjesec	Prodaja	Kupovina	Saldo	Kumulativ salda
1	2	3	4	5(3-4)	6
2006.		3.316.074	2.181.712	1.134.362	4.880.802
2007.		3.878.146	2.822.867	1.055.279	5.936.081
2008.		4.933.211	5.564.318	-631.108	5.304.973
2009.		4.197.642	4.234.491	-36.849	5.268.124
2010.		5.273.777	5.014.550	259.227	5.527.351
2011.		5.088.041	5.162.710	-74.669	5.452.682
2012.		5.511.162	5.491.846	19.316	5.471.998
2013.		4.588.615	3.918.598	670.017	6.142.015
2014.		5.065.358	4.379.047	686.312	6.828.327
2015.		5.470.552	4.699.060	771.492	7.599.818
2016.		7.485.849	6.622.039	863.811	8.463.629
2017.		8.476.378	7.421.186	1.055.192	9.518.821
2017.	01.	314.881	418.412	-103.531	8.360.098
	02.	312.555	375.373	-62.819	8.297.280
	03.	421.708	529.257	-107.550	8.189.730
	04.	522.189	364.058	158.131	8.347.861
	05.	509.831	508.563	1.268	8.349.129
	06.	749.293	658.692	90.601	8.439.731
	07.	938.815	840.010	98.805	8.538.535
	08.	1.333.621	756.323	577.298	9.115.834
	09.	620.321	630.332	-10.011	9.105.823
	10.	765.497	556.433	209.064	9.314.887
	11.	805.290	847.076	-41.787	9.273.100
	12.	1.182.377	936.655	245.721	9.518.821

T19: Prosječne obavezne rezerve

- u hiljadama KM -

Godina	Mjesec	Osnovica za obračun obavezne rezerve*	Prosječne obavezne rezerve	Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH	Razlika
1	2	3	4	5	6=5-4
2008.		17.320.130	2.961.865	3.630.571	668.706
2009.		16.194.265	1.754.398	3.010.417	1.256.019
2010.		15.617.849	1.624.905	3.154.793	1.529.888
2011.		15.227.393	1.323.886	2.959.315	1.635.429
2012.		14.755.574	1.257.850	2.711.013	1.453.163
2013.		15.162.241	1.290.758	3.103.865	1.813.107
2014.		15.999.278	1.370.137	3.577.824	2.207.688
2015.		16.664.525	1.432.593	3.770.500	2.337.907
2016.		18.494.243	1.734.081	4.057.613	2.323.532
2017.		21.224.853	2.122.485	4.303.340	2.180.855
2017.	01.	20.383.300	2.038.330	4.193.367	2.155.037
	02.	20.360.577	2.036.058	4.137.602	2.101.544
	03.	20.440.989	2.044.099	4.037.032	1.992.933
	04.	20.594.783	2.059.478	3.924.350	1.864.872
	05.	20.862.763	2.086.276	4.041.640	1.955.364
	06.	21.081.265	2.108.126	4.046.262	1.938.136
	07.	21.231.283	2.123.128	4.091.430	1.968.302
	08.	21.542.794	2.154.279	4.344.400	2.190.120
	09.	21.785.669	2.178.567	4.548.132	2.369.565
	10.	21.945.254	2.194.525	4.654.556	2.460.030
	11.	22.249.300	2.224.930	4.796.097	2.571.167
	12.	22.220.255	2.222.025	4.825.215	2.603.190

Bilješka:

Od 1. jula 2016. godine stopa obavezne rezerve koju primjenjuje CBBiH na osnovicu za obračun obavezne rezerve iznosi 10% .

Od 1. jula 2016. godine CBBiH primjenjuje nove stope za obračun naknade na sredstva na računu rezervi banaka: Centralna banka BiH na računu rezervi komercijalne banke u obračunskom periodu ne obračunava naknadu na iznos sredstava obavezne rezerve, a na iznos sredstava iznad obavezne rezerve obračunava naknadu po stopi koja je jednaka 50% stope koju primjenjuje Evropska centralna banka na depozite komercijalnih banaka (Deposit Facility Rate).

Od 1. maja 2015. godine Centralna banka obračunava naknadu banchi na iznos sredstava te banke na računu rezervi kod Centralne banke u obračunskom periodu, kako slijedi:

- na iznos obavezne rezerve – projek EONIA-e koji je u istom periodu zabilježen na tržištu umanjen za 10 baznih poena, ili minimum nula,
- na iznos sredstava iznad obavezne rezerve – nulta stopa naknade.

Nulta stopa naknade na obaveznu rezervu primjenjuje se u slučaju da je prosječna EONIA umanjena za 10 baznih poena imala negativnu vrijednost.

Od 1. septembra 2014. stopa naknade se utvrđuje na osnovu ponderisanog projekta kamatnih stopa koje je u istom periodu na tržištu ostvarila Centralna banka na depozite investirane do mjesec dana, s tim da se na iznos obavezne rezerve obračunava 70% ili minimum nula, a na iznos sredstava iznad obavezne rezerve 90% od navedene stope ili minimum nula.

Od 1. avgusta 2011. godine stopa naknade se utvrđuje na osnovu ponderisanog projekta kamatnih stopa koje je u istom periodu na tržištu ostvarila Centralna banka na depozite investirane do mjesec dana, s tim da se na iznos obavezne rezerve obračunava 70%, a na iznos sredstava iznad obavezne rezerve 90% od navedene stope.

Od 1. februara 2011. g stopa obavezne rezerve na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospijeća do jedne godine je smanjena sa 14% na 10%, dok je stopa obavezne rezerve na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospijeća preko jedne godine ostala nepromjenjena.

Od 1. jula 2010.godine stopa naknade na iznos obavezne rezerve je promjenjena i obračunava se na osnovu projekta kamatne stope koju je u istom periodu ostvarila Centralna banka na "overnight" depozite,dok je stopa naknade na iznos sredstava iznad obavezne rezerve ostala nepromjenjena.

Od 1. maja 2009. god. stopa obavezne rezerve na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospijeća preko jedne godine iznosi 7%.

Od 1. aprila 2009. god. stopa naknade se utvrđuje:- na iznos sredstava koji je banka dužna da drži kao obavezne rezerve po stopi 0.50%,- na iznos sredstava iznad obavezne rezerve po stopi koja se utvrđuje na osnovu projekta kamatnih stopa koje je u istom periodu na tržištu ostvarila Centralna banka na depozite investirane do mjesec dana.

Od 1. januara 2009. g stopa obavezne rezerve je 14% na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospijeća do jedne godine, a 10% na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospijeća preko jedne godine.

Od 11. oktobra 2008. god. stopa obavezne rezerve je smanjena sa 18% na 14%.

Od 1. januara 2008. god. stopa obavezne rezerve je povećana sa 15% na 18%.

*Osnovicu za obračun obavezne rezerve čine depoziti i pozajmljena sredstva u domaćoj i drugim valutama izraženi u KM.

T20: Transakcije u platnom prometu

- u milionima KM -

Godina	Mjesec	RTGS		ŽIROKLIRING		UKUPNO	
		br. transakcija	iznos	br. transakcija	iznos	br. transakcija	iznos
1	2	3	4	5	6	7=3+5	8=4+6
2006.		591.823	37.280	24.309.113	10.448	24.900.936	47.728
2007.		704.702	48.174	27.662.395	12.018	28.367.097	60.193
2008.		766.690	57.335	28.831.882	13.009	29.598.572	70.345
2009.		692.669	52.283	28.346.898	12.175	29.039.567	64.458
2010.		713.755	55.281	31.060.911	12.498	31.774.666	67.779
2011.		760.459	63.608	31.729.367	13.046	32.489.826	76.653
2012.		763.522	68.310	33.073.839	13.223	33.837.361	81.533
2013.		773.099	63.232	35.026.526	13.373	35.799.626	76.605
2014.		821.897	73.897	37.108.440	13.961	37.930.337	87.858
2015.		874.575	70.655	38.212.073	14.451	39.086.648	85.106
2016.		935.319	72.876	39.068.883	15.509	40.004.202	88.380
2017.		996.043	79.855	40.111.318	16.388	41.107.361	96.243
2017.	01.	66.631	5.410	2.951.538	1.115	3.018.169	6.525
	02.	70.264	5.339	3.153.733	1.173	3.223.997	6.512
	03.	85.486	6.306	3.587.741	1.396	3.673.227	7.702
	04.	78.784	6.192	3.224.703	1.307	3.303.487	7.499
	05.	84.234	6.602	3.430.355	1.408	3.514.589	8.011
	06.	86.283	6.875	3.396.530	1.404	3.482.813	8.279
	07.	84.614	6.689	3.368.531	1.387	3.453.145	8.076
	08.	87.901	7.550	3.451.198	1.463	3.539.099	9.013
	09.	81.065	6.724	3.205.877	1.348	3.286.942	8.072
	10.	89.002	6.957	3.547.319	1.479	3.636.321	8.436
	11.	85.831	7.372	3.319.298	1.407	3.405.129	8.779
	12.	95.948	7.838	3.474.495	1.502	3.570.443	9.340

T21: Platni bilans Bosne i Hercegovine

- u milionima KM -

Period	TEKUĆI I KAPITALNI RAČUN						FINANSIJSKI RAČUN	NETO GREŠKE I PROPUSTI
	Roba	Usluge	Primarni dohodak	Sekundarni dohodak	Kapitalni račun	Ukupno		
2013.	-7.099	1.624	357	3.694	337	-1.088	-909	179
2014.	-7.874	1.667	216	3.969	442	-1.579	-1.434	145
2015.	-7.191	1.883	183	3.570	360	-1.196	-1.168	28
2016.	-7.040	2.046	37	3.507	297	-1.153	-918	235
2017.	-7.500	2.230	3	3.754	300	-1.212	-1.034	178
2012. Q1	-1.744	341	98	827	75	-403	-537	-134
Q2	-1.865	418	-108	930	80	-545	-409	136
Q3	-2.200	497	100	943	91	-569	-428	141
Q4	-1.969	374	115	977	88	-415	-432	-16
2013. Q1	-1.607	338	83	837	78	-272	-449	-177
Q2	-1.618	436	-106	926	80	-282	-215	67
Q3	-1.869	481	128	951	91	-218	-25	192
Q4	-2.005	370	251	980	89	-316	-220	96
2014. Q1	-1.733	386	79	833	76	-359	-473	-114
Q2	-1.912	391	-87	989	85	-535	-369	165
Q3	-2.135	508	66	1.071	153	-338	-174	164
Q4	-2.094	383	159	1.076	128	-347	-418	-71
2015. Q1	-1.564	381	49	877	99	-159	-353	-194
Q2	-1.880	505	-39	901	99	-415	-378	36
Q3	-1.938	590	-18	891	80	-395	-245	150
Q4	-1.809	408	191	901	82	-227	-191	36
2016. Q1	-1.537	402	24	745	68	-298	-258	39
Q2	-1.859	538	-36	904	77	-374	-253	122
Q3	-1.788	612	7	927	77	-165	-41	124
Q4	-1.857	494	41	931	75	-315	-366	-50
2017. Q1	-1.606	443	38	839	71	-216	-335	-118
Q2	-1.978	598	-69	993	76	-380	-245	135
Q3	-1.857	673	0	965	77	-143	-62	80
Q4	-2.059	516	36	958	76	-474	-392	81

Izvor podataka: CBBiH; Statistika platnog bilansa.

Napomena: Platni bilans BiH urađen je u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za platni bilans I međunarodnu investicijsku poziciju, šesto izdanje – BPM6)

Podaci za period 2015-2016 su revidirani i objavljeni zajedno sa podacima za 2017.

Najvažnije revizije za period 2015-2016 nastale su kao rezultat:

- korištenja novih objavljenih podataka domaćih i stranih institucija (statističke i druge vladine agencije i institucije, te BIS banka, OECD i druge strane institucije).

Detaljnija metodološka objašnjenja se nalaze na web stranici, www.cbbh.ba pod statistika.

T22: Platni bilans BiH: Tekući i kapitalni račun

- u milionima KM -

TEKUĆI RAČUN													KAPITALNI RAČUN			
Ukupno				Roba			Usluge		Primarni dohodak			Sekundarni dohodak				
Godina	Potražuje	Duguje	Saldo	Potražuje	Duguje	Potražuje	Duguje	Potražuje	Duguje	Potražuje	Duguje	Potražuje	Duguje	Duguje	Saldo	
2007.	11.764	13.811	-2.047	3.542	12.022	2.569	707	1.553	883	4.101	200	415	0	415		
2008.	12.543	16.058	-3.515	4.158	14.355	2.694	782	1.656	713	4.036	209	383	0	383		
2009.	11.046	12.634	-1.588	3.756	11.193	2.446	894	1.265	309	3.579	238	350	0	350		
2010.	12.200	13.731	-1.531	5.015	12.201	2.518	804	881	468	3.787	257	389	0	389		
2011.	13.157	15.640	-2.483	6.029	13.856	2.374	781	935	725	3.818	278	357	0	357		
2012.	13.311	15.577	-2.266	6.067	13.846	2.416	785	874	669	3.954	277	334	0	334		
2013.	13.873	15.297	-1.425	6.645	13.743	2.391	768	864	507	3.973	279	337	0	337		
2014.	14.519	16.541	-2.021	6.847	14.721	2.450	783	955	739	4.267	298	442	0	442		
2015.	14.773	16.329	-1.556	7.194	14.385	2.742	859	928	746	3.909	339	360	0	360		
2016.	15.404	16.855	-1.450	7.697	14.738	2.926	880	929	892	3.852	345	297	0	297		
2017.	17.244	18.754	-1.509	8.992	16.492	3.188	955	948	945	4.116	362	300	0	300		
2012. Q1	2.903	3.381	-478	1.338	3.082	472	131	199	101	894	67	75	0	75		
Q2	3.487	4.112	-625	1.660	3.525	611	192	218	326	997	68	80	0	80		
Q3	3.588	4.248	-660	1.547	3.747	792	295	233	133	1.016	73	91	0	91		
Q4	3.333	3.836	-504	1.522	3.491	541	167	223	109	1.047	70	88	0	88		
2013. Q1	3.082	3.432	-350	1.491	3.098	478	141	207	123	906	70	78	0	78		
Q2	3.646	4.007	-361	1.806	3.424	625	190	218	323	996	70	80	0	80		
Q3	3.689	3.998	-308	1.683	3.552	755	274	231	103	1.019	68	91	0	91		
Q4	3.455	3.860	-405	1.664	3.669	532	163	208	-43	1.051	71	89	0	89		
2014. Q1	3.198	3.633	-435	1.546	3.279	524	138	225	146	903	70	76	0	76		
Q2	3.582	4.202	-620	1.698	3.610	585	195	238	326	1.060	71	85	0	85		
Q3	3.990	4.480	-491	1.792	3.927	790	282	258	192	0	80	153	0	153		
Q4	3.750	4.225	-475	1.811	3.905	551	169	235	75	1.153	76	128	0	128		
2015. Q1	3.387	3.644	-258	1.666	3.230	534	153	238	189	949	72	99	0	99		
Q2	3.720	4.234	-513	1.802	3.682	711	206	219	258	989	88	99	0	99		
Q3	4.011	4.487	-475	1.869	3.807	914	324	249	268	979	88	80	0	80		
Q4	3.655	3.964	-309	1.858	3.667	584	176	222	31	992	91	82	0	82		
2016. Q1	3.270	3.636	-366	1.657	3.194	562	160	221	197	830	85	68	0	68		
Q2	3.894	4.346	-452	1.950	3.808	733	195	223	258	988	84	77	0	77		
Q3	4.206	4.448	-242	1.985	3.773	954	342	256	249	1.011	84	77	0	77		
Q4	4.034	4.425	-391	2.106	3.963	676	183	229	188	1.023	91	75	0	75		
2017. Q1	3.767	4.054	-287	1.999	3.605	611	168	229	191	929	90	71	0	71		
Q2	4.379	4.836	-456	2.253	4.231	809	210	237	306	1.080	87	76	0	76		
Q3	4.805	5.025	-220	2.444	4.301	1.051	379	253	253	1.057	92	77	0	77		
Q4	4.292	4.839	-546	2.296	4.355	717	198	230	194	1.050	92	76	0	76		

Izvor podataka: CBBiH; Statistika platnog bilansa.

Napomena: Platni bilans BiH urađen je u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za platni bilans I međunarodnu investicijsku poziciju, šesto izdanje – BPM6)

Podaci za period 2015-2016 su revidirani i objavljeni zajedno sa podacima za 2017.

Najvažnije revizije za period 2015-2016 nastale su kao rezultat:

- korištenja novih objavljenih podataka domaćih i stranih institucija (statističke i druge vladine agencije i institucije, te BIS banka, OECD i druge strane institucije). Detaljnija metodološka objašnjenja se nalaze na web stranici, www.cbbh.ba pod statistika.

T23: Platni bilans BiH: Finansijski račun

- u milionima KM -

Godina	FINANSIJSKI RAČUN					Ukupno*
	Direktne investicije	Portfolio investicije	Ostale investicije	Rezervna aktiva		
2007.	-2.560	4	-453	1.242		-1.766
2008.	-1.315	29	-1.551	-462		-3.300
2009.	-344	274	-957	-104		-1.131
2010.	-532	173	-857	258		-957
2011.	-674	46	-1.378	-33		-2.039
2012.	-506	19	-1.391	73		-1.806
2013.	-342	144	-1.420	709		-909
2014.	-784	107	-1.469	712		-1.434
2015.	-487	110	-1.671	881		-1.168
2016.	-470	161	-1.540	930		-918
2017.	-664	166	-1.672	1.136		-1.034
2012. Q1	-26	-6	-191	-314		-537
Q2	-134	45	-90	-230		-409
Q3	-107	-18	-697	394		-428
Q4	-240	-2	-413	224		-432
2013. Q1	-295	51	-37	-168		-449
Q2	-164	26	-317	241		-215
Q3	4	21	-498	447		-25
Q4	113	46	-568	189		-220
2014. Q1	-250	13	-76	-161		-473
Q2	-230	31	-333	163		-369
Q3	-116	-20	-663	625		-174
Q4	-189	83	-397	85		-418
2015. Q1	-105	-14	-183	-52		-353
Q2	-213	-44	-334	213		-378
Q3	-105	77	-595	378		-245
Q4	-64	91	-560	342		-191
2016. Q1	-164	1	-34	-62		-258
Q2	-54	44	-395	152		-253
Q3	-118	79	-695	692		-41
Q4	-135	37	-417	148		-366
2017. Q1	-294	71	145	-257		-335
Q2	-88	19	-436	260		-245
Q3	-165	65	-710	747		-62
Q4	-117	12	-673	386		-392

Izvor podataka: CBBiH; Statistika platnog bilansa.

Napomena: Platni bilans BiH urađen je u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za platni bilans i međunarodnu investicijsku poziciju, šesto izdanje – BPM6)

Podaci za period 2015-2016 su revidirani i objavljeni zajedno sa podacima za 2017.

Najvažnije revizije za period 2015-2016 nastale su kao rezultat:

- korištenja novih objavljenih podataka domaćih i stranih institucija (statističke i druge vladine agencije i institucije, te BIS banka, OECD i druge strane institucije).

Detaljnija metodološka objašnjenja se nalaze na web stranici, www.cbbh.ba pod statistika.

*Vrijednost pod stavkom Ukupno uključuje i vrijednosti finansijskih derivativa.

T24: Servisiranje vanjskog duga sektora vlade

- u hiljadama KM -

Kreditor	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.		
							Glavnica	Kamata	Ukupno
Javni kreditori	269.064	339.601	617.207	693.718	515.617	648.016	791.570	117.508	909.078
Međunarodne i regionalne organizacije	226.021	290.493	559.130	620.692	425.697	549.724	692.149	93.783	785.931
Evropska investicijska banka	30.871	38.236	40.804	51.583	59.051	79.346	68.992	20.003	88.995
Evropska banka za obnovu i razvoj	72.598	75.034	90.998	112.436	121.045	112.893	84.610	5.155	89.765
Svjetska banka - IDA	43.102	49.547	51.296	56.489	67.968	104.563	104.778	38.077	142.855
Svjetska banka - IBRD ¹⁾	48.164	51.290	45.057	43.490	51.235	52.836	43.118	9.403	52.520
Razvojna banka Vijeća Evrope ¹⁾	651	991	1.818	3.086	4.112	4.740	4.252	1.054	5.306
Međunarodni fond za razvoj poljoprivrede	1.932	2.341	6.412	2.902	3.784	4.113	3.659	582	4.241
MMF	15.463	64.134	318.723	338.799	106.677	179.498	374.917	15.606	390.523
EUROFIMA	8.398	0	0	0	0	0	0	0	0
Evropska komisija	4.844	8.919	4.022	11.907	11.824	11.735	7.823	3.903	11.726
Vlada i vladine agencije	43.043	49.108	58.077	73.026	89.919	98.293	99.422	23.725	123.147
Pariski klub ¹⁾	28.470	30.493	31.746	33.811	38.344	40.906	32.686	10.369	43.055
Saudijski fond za razvoj	2.607	3.050	4.808	4.505	6.698	7.818	7.766	1.914	9.680
Ostala bilateralna ²⁾	11.966	15.566	21.523	34.710	44.877	49.568	58.970	11.441	70.411
Privatni kreditori	70.927	73.682	67.604	67.177	65.706	75.090	73.046	1.109	74.155
Londonski klub ¹⁾	70.927	73.682	67.604	67.177	65.706	75.090	73.046	1.109	74.155
Ukupno	339.992	413.283	684.810	760.895	581.323	723.106	864.616	118.617	983.233

Izvor: Ministarstvo finansija i trezora BiH

1)Dug nastao prije 1992.

2)Ostala bilateralna sadrži sljedeće kreditore: Fortis banka, Vlada Japana, OPEC, KFW, Vlada Španije, Izvoz-Uvoz Banka Koreje (EximBank), Austrijska banka, Belgija, Banka za rad i privredu (BAWAG), Raiffaisen banka

T25: Vanjski dug opšte vlade BiH po kreditorima**

- u hiljadama KM -

Kreditor	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015	31.12.2016.	31.12.2017.*
Javni kreditori									
Međunarodne i regionalne organizacije									
Evropska investicijska banka	368.263	537.870	704.579	973.305	1.197.893	1.461.725	1.549.248	1.762.048	1.801.241
Evropska banka za obnovu i razvoj	357.804	427.819	481.540	677.713	895.992	1.012.997	982.148	947.254	832.260
Svjetska banka - IDA	1.497.460	1.738.590	1.803.033	1.769.456	1.692.110	1.804.537	1.931.027	1.964.849	1.909.596
Svjetska banka - IBRD ⁵⁾	571.289	657.000	694.148	677.664	624.593	715.638	854.582	843.766	763.521
Evropska razvojna banka	31.834	35.843	37.180	36.776	35.180	63.239	74.890	80.361	95.558
Međunarodni fond za razvoj poljoprivrede	56.108	64.100	68.235	70.302	69.067	74.676	78.478	78.609	75.926
Međunarodni monetarni fond	388.705	767.071	784.851	950.444	851.771	1.061.656	1.036.624	1.028.123	591.554
EUROFIMA ¹⁾	13.146	7.839	0	0	0	0	0	0	0
Evropska komisija	78.233	74.322	70.410	62.587	250.346	242.523	234.700	226.876	219.053
Ostalo ²⁾	10.295	14.163	14.033	12.690	13.644	20.460	43.912	92.046	122.309
Vlada i vladine agencije									
Saudiski razvojni fond	24.605	24.519	33.780	49.628	68.419	86.457	101.893	103.034	137.404
Pariski klub ¹⁾	828.455	834.959	825.224	781.672	755.540	815.779	771.129	747.450	668.172
Japan	57.642	69.858	73.248	62.324	48.251	47.081	51.160	68.319	93.351
Kuvajt ³⁾	29.381	30.829	28.997	27.971	24.212	23.485	15.541	24.854	36.578
Ostalo ³⁾⁴⁾	198.101	316.369	395.378	446.030	468.033	498.354	511.800	534.955	522.650
Privatni kreditori									
Londonski klub ¹⁾	651.298	599.205	541.875	479.306	416.737	354.168	291.599	218.554	145.508
Ostalo	73.717	90.687	106.621	133.936	151.182	159.511	162.516	149.563	131.365
Ukupno	5.236.336	6.291.044	6.663.132	7.211.804	7.562.971	8.442.288	8.691.248	8.870.661	8.146.046

Izvor: Izvještaj Ministarstva finansija i trezora BiH

Bilješka: Stanje duga na kraju perioda Q4 predstavlja stanje duga na kraju godine. Stanje duga je dobijeno preračunom valute u kojoj je kredit ugovoren u KM po kursnoj listi CBBiH važećoj za posmatrani datum

1) Dug nastao prije 1992.

2) Uključuje OPEC fond.

3) Uključuje i direktno zaduženje entitetskih vlada.

4) Ova kategorija uključuje: BAWAG, Izvozno-uvoznu banku Koreje, KFW, Vlade Belgije i Španije

5) Uključuje stari i novi dug

* Preliminarni podaci

** Podaci revidirani u skladu s primljenim izvještajem od Ministarstva finansija i trezora BiH od 01.02.2018. i uključuju kredit JP Putevi RS i direktni dug Brčko Distrikta.

T26: Devizne rezerve CBBiH

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	Bruto devizne rezerve							Neto devizne rezerve	Monetarna pasiva	Neto strana aktiva CBBiH
		Zlato	Držanje SDR	Strana valuta u trezoru CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Investicije u vrijednosne papire	9=3+...+8			
1	2	3	4	5	6	7	8	9=3+...+8	10	11	12=10-11
2006.	12.	0,0	0,6	55,2	5.002,7	0,0	393,3	5.451,7	5.450,7	5.182,6	268,1
2007.	12.	0,0	0,4	40,1	5.971,1	80,7	606,2	6.698,5	6.697,6	6.303,9	393,7
2008.	12.	0,0	0,4	212,2	4.727,9	49,9	1.305,3	6.295,7	6.294,8	5.727,5	567,3
2009.	12.	63,3	5,7	107,4	3.298,0	2,2	2.735,4	6.212,1	6.211,2	5.705,5	505,7
2010.	12.	66,9	0,0	102,2	3.000,8	2,7	3.285,1	6.457,7	6.456,3	5.969,6	486,8
2011.	12.	151,3	1,1	93,6	4.385,6	0,0	1.792,0	6.423,6	6.422,5	5.915,1	507,4
2012.	12.	159,0	4,5	133,2	2.334,5	0,0	3.877,4	6.508,6	6.507,4	5.987,0	520,4
2013.	12.	164,1	2,7	91,6	2.217,6	0,0	4.592,3	7.068,3	7.067,3	6.659,2	408,1
2014.	12.	182,7	5,2	71,8	2.181,7	0,0	5.384,1	7.825,6	7.824,5	7.293,1	531,4
2015.	12.	182,3	3,8	128,5	1.003,6	0,0	7.288,1	8.606,3	8.605,0	8.064,6	540,4
2016.	12.	205,1	2,6	194,8	2.970,4	0,0	6.158,2	9.531,1	9.529,0	8.926,3	602,6
2017.	12.	203,9	1,5	236,4	2.698,6	0,0	7.416,1	10.556,6	10.555,0	9.977,1	577,8
2017.	01.	213,8	6,1	208,3	2.718,9	0,0	6.265,1	9.412,2	9.409,3	8.833,0	576,3
	02.	221,4	2,6	212,6	2.629,2	0,0	6.302,0	9.367,8	9.365,3	8.759,3	606,0
	03.	218,4	2,6	212,6	2.590,1	0,0	6.217,5	9.241,2	9.239,2	8.651,4	587,8
	04.	217,8	6,2	212,7	2.760,3	0,0	6.222,1	9.419,0	9.416,7	8.824,0	592,7
	05.	213,1	2,5	212,9	2.595,2	0,0	6.385,6	9.409,4	9.407,5	8.810,2	597,3
	06.	204,2	2,5	215,3	2.497,9	0,0	6.545,7	9.465,7	9.463,9	8.900,4	563,5
	07.	203,2	2,5	216,1	2.369,4	0,0	6.789,4	9.580,5	9.577,7	9.010,5	567,3
	08.	208,2	2,3	218,4	2.610,5	0,0	7.135,6	10.175,0	10.172,6	9.576,9	595,8
	09.	203,4	1,3	218,9	2.568,9	0,0	7.207,7	10.200,2	10.198,1	9.620,4	577,7
	10.	205,5	1,4	218,8	2.610,1	0,0	7.349,3	10.385,0	10.382,3	9.783,6	598,7
	11.	202,3	1,5	219,0	2.563,4	0,0	7.344,7	10.330,9	10.328,5	9.731,8	596,7
	12.	203,9	1,5	236,4	2.698,6	0,0	7.416,1	10.556,6	10.555,0	9.977,1	577,8

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Bilješka: Bruto devizne rezerve čine stanja bilansnih pozicija kratkoročne strane aktive CBBiH (zlato, raspolaganje CBBiH SDR, devize u trezoru CBBiH, prenosivi depoziti u stranoj valuti kod nerezidentnih banaka i ostalo) i investiranja u vrijednosne papire od jula 2006. po odluci Investicionog komiteta CBBiH. Neto devizne rezerve predstavljaju razliku između bruto deviznih rezervi i obaveza prema nerezidentima. Monetarnu pasivu CBBiH čine novac izvan monetarnih vlasti i depoziti rezidenata kod monetarnih vlasti. Neto strana aktiva CBBiH predstavlja razliku između neto deviznih rezervi i monetarne pasive CBBiH.

T27: Vanjskotrgovinska razmjena BiH

- u milionima KM -

Godina	Mjesec	Izvoz robe	Uvoz robe	Saldo izvoza i uvoza robe	Pokrivenost uvoza izvozom u %
1	2	3	4	5=(3-4)	6=(3/4)x100
2006.		5.164	11.389	-6.224	45,3
2007.		5.937	13.898	-7.962	42,7
2008.		6.712	16.293	-9.581	41,2
2009.		5.530	12.348	-6.818	44,8
2010.		7.096	13.616	-6.521	52,1
2011.		8.222	15.525	-7.303	53,0
2012.		7.858	15.253	-7.395	51,5
2013.		8.380	15.170	-6.790	55,2
2014.		8.682	16.199	-7.518	53,6
2015.		8.987	15.852	-6.864	56,7
2016.		9.418	16.161	-6.743	58,3
2017.		11.054	18.134	-7.081	61,0
2017.	01.	723	1.011	-288	71,5
	02.	821	1.399	-578	58,7
	03.	946	1.569	-623	60,3
	04.	914	1.503	-588	60,9
	05.	905	1.517	-612	59,7
	06.	902	1.637	-735	55,1
	07.	972	1.539	-567	63,1
	08.	900	1.535	-635	58,6
	09.	1.015	1.633	-618	62,2
	10.	1.001	1.650	-649	60,7
	11.	1.033	1.646	-613	62,7
	12.	922	1.497	-575	61,6

Bilješka: Korišteni su najnoviji podaci Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine o vrijednosti uvoza robe po specijalnom sistemu trgovine i nisu uključena prilagođenja obuhvata i vrijednosti koja se rade u svrhu izvještavanja o platnom bilansu.

T28: BiH - izvoz po zemljama destinacije

- u hiljadama KM -

Godina	Mjesec	Njemačka	Hrvatska	Srbija*	Italija	Slovenija	Austrija	Crna Gora*	Druge zemlje	Ukupno
2006.		668.733	965.258	681.764	713.413	629.633	313.807	-	1.191.688	5.164.296
2007.		762.169	1.090.120	770.717	779.102	645.369	369.608	155.707	1.363.793	5.936.584
2008.		913.488	1.156.836	942.277	843.065	614.875	415.224	231.444	1.594.482	6.711.690
2009.		814.110	944.144	741.441	702.356	463.129	325.370	229.506	1.311.143	5.531.199
2010.		1.085.936	1.070.626	894.775	862.022	611.744	470.584	310.180	1.789.638	7.095.505
2011.		1.215.957	1.204.440	1.001.879	963.546	706.818	619.042	300.430	2.210.001	8.222.112
2012.		1.210.103	1.165.019	710.002	939.241	653.304	654.764	249.230	2.276.299	7.857.962
2013.		1.310.844	1.194.637	766.745	1.003.294	686.503	687.565	270.745	2.459.942	8.380.275
2014.		1.317.490	955.047	800.690	1.195.438	697.785	755.827	293.818	2.665.647	8.681.742
2015.		1.412.906	925.166	770.695	1.214.930	748.870	743.062	262.844	2.908.721	8.987.194
2016.		1.479.411	985.360	822.846	1.131.096	807.200	730.590	240.751	3.220.854	9.418.109
2017.		1.595.704	1.282.862	1.093.685	1.209.035	973.397	899.235	352.364	3.647.322	11.053.606
2017.	01.	122.473	86.991	60.468	79.901	66.608	57.812	20.832	227.607	722.693
	02.	124.297	98.151	73.876	95.475	70.487	61.091	22.552	275.054	820.983
	03.	132.764	105.078	101.968	103.136	82.472	79.287	27.799	313.150	945.654
	04.	130.897	104.775	87.308	102.688	77.435	79.555	28.386	303.426	914.470
	05.	131.057	110.356	82.060	108.706	80.692	84.186	28.734	279.043	904.835
	06.	131.197	96.459	90.764	111.211	82.463	76.025	30.165	283.940	902.223
	07.	135.356	116.043	100.800	121.025	88.760	79.466	32.568	297.661	971.679
	08.	136.270	108.328	95.847	72.353	79.861	81.392	34.229	291.330	899.610
	09.	141.655	120.667	92.690	113.807	88.011	80.638	33.966	343.650	1.015.082
	10.	143.701	117.636	96.511	107.133	88.156	82.141	30.769	335.439	1.001.485
	11.	143.214	115.378	103.808	100.983	94.566	80.976	31.240	362.859	1.033.024
	12.	122.823	103.002	107.585	92.617	73.887	56.667	31.124	334.163	921.868

Bilješka: Kao kriterij za prikazivanje zemlje izvoza korišten je procenat učešća izvoza u tu zemlju u odnosu na ukupan bh. izvoz za 2010. U skladu s prethodno navedenim, sve zemlje u koje je izvoz veći od 4% ukupnog bh. izvoza u 2010. iskazane su posebno, dok su ostale zemlje prikazane u koloni "Druge zemlje".

*Do 12. 2. 2007. podaci o izvozu u Srbiju i Crnu Goru su prikazani kao izvoz u Srbiju, a od tog datuma se Srbija i Crna Gora prikazuju kao zasebne zemlje.

T29: BiH - uvoz po zemljama porijekla

- u hiljadama KM -

Godina	Mjesec	Hrvatska	Srbija*	Njemačka	Italija	Ruska Federacija	Slovenija	Kina	Austrija	SAD	Mađarska	Druge zemlje	Ukupno
2006.		1.946.914	1.116.167	1.417.257	1.020.542	254.626	860.684	391.090	456.213	220.622	394.682	3.309.988	11.388.785
2007.		2.449.198	1.408.588	1.742.880	1.255.982	277.902	884.579	597.930	535.957	298.658	478.958	3.967.610	13.898.242
2008.		2.779.927	1.726.195	1.914.630	1.520.914	344.006	963.337	748.615	606.290	524.553	719.598	4.444.452	16.292.516
2009.		1.855.136	1.283.006	1.395.705	1.243.234	865.684	758.953	557.106	455.395	325.140	401.304	3.214.517	12.355.179
2010.		2.058.946	1.429.477	1.424.980	1.210.391	1.189.105	808.852	655.539	489.083	485.491	416.780	3.447.593	13.616.238
2011.		2.226.507	1.465.645	1.648.403	1.381.687	1.635.091	828.564	774.881	491.679	626.711	379.214	4.067.045	15.525.428
2012.		2.202.545	1.431.534	1.725.796	1.429.362	1.493.885	803.360	816.377	504.094	388.173	412.951	4.044.863	15.252.942
2013.		1.956.353	1.485.608	1.734.842	1.482.256	1.505.995	754.344	914.082	519.291	384.852	441.535	3.990.634	15.169.793
2014.		1.851.693	1.629.521	1.869.564	1.653.565	1.292.467	763.235	1.359.548	532.109	475.375	433.638	4.338.562	16.199.278
2015.		1.673.161	1.728.490	1.914.225	1.758.289	910.072	773.559	1.091.670	560.924	441.158	411.579	4.588.564	15.851.692
2016.		1.617.713	1.828.142	1.998.877	1.899.582	729.427	831.403	1.091.966	556.399	327.745	405.278	4.874.484	16.161.014
2017.		1.828.430	2.029.956	2.103.769	2.062.109	856.130	912.704	1.186.073	618.743	584.798	451.831	5.499.713	18.134.256
2017.	01.	146.571	161.984	181.655	175.470	34.754	72.441	93.762	48.621	21.583	36.192	461.579	1.434.613
	02.	140.987	158.075	158.501	163.292	77.253	68.837	93.793	47.785	33.753	37.013	431.791	1.411.079
	03.	151.310	163.536	172.982	177.909	105.678	74.167	93.384	50.828	38.149	37.324	438.159	1.503.427
	04.	101.697	99.895	119.660	110.260	32.172	57.094	74.626	42.127	28.960	29.302	314.720	1.010.512
	05.	142.683	154.965	163.378	147.330	80.817	70.480	96.962	44.484	59.664	32.428	405.492	1.398.684
	06.	155.306	181.222	188.457	184.969	22.283	84.689	103.259	61.687	50.313	43.026	493.541	1.568.753
	07.	141.209	164.592	166.764	175.037	112.876	75.581	85.055	49.265	45.315	37.759	449.321	1.502.775
	08.	140.469	167.418	179.193	186.689	56.438	74.651	98.583	50.051	59.314	39.600	464.134	1.516.540
	09.	148.109	170.750	187.543	190.133	120.415	78.106	107.749	54.047	61.124	39.251	479.941	1.637.167
	10.	152.411	165.120	183.330	193.627	80.642	81.430	97.313	54.959	42.283	33.466	454.589	1.539.170
	11.	168.398	182.236	175.894	142.123	55.671	85.493	98.293	51.534	48.161	34.320	492.430	1.534.552
	12.	164.115	197.309	182.916	181.567	67.517	79.975	107.786	54.194	52.469	38.809	506.513	1.633.170

Bilješka: Kao kriterij za prikazivanje zemlje uvoza korišten je procenat učešća uvoza iz te zemlje u odnosu na ukupan BiH uvoz za 2010. U skladu s navedenim, sve zemlje iz kojih je uvoz veći od 3% ukupnog bh. uvoza u 2010. iskazane su posebno, dok su ostale zemlje prikazane u stupcu "Druge zemlje".

* Do 12. 2. 2007. podaci o uvozu iz Srbije uključivali su i uvoz iz Crne Gore, a od tog datuma uvoz iz Crne Gore obuhvaćen je uvozom predstavljenim u koloni "Druge zemlje"

T 30: Struktura izvoza i uvoza robe po proizvodima

- u milionima KM -

Grupa proizvoda	Izvoz robe							Uvoz robe						
	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
<i>Ukupno</i>	8.222,1	7.858,0	8.380,3	8.681,7	8.987,3	9.418,1	11.053,6	15.525,4	15.252,9	15.169,8	16.199,3	15.851,9	16.161,0	18.134,3
Životinje i proizvodi životinjskog porijekla	129,0	134,3	127,5	114,6	189,1	171,8	173,0	414,6	425,0	442,7	456,7	520,4	488,1	509,7
Proizvodi biljnog porijekla	101,7	91,1	128,8	158,9	202,1	264,7	302,4	681,8	705,8	663,6	710,3	756,8	765,6	816,0
Masti i ulja životinjskog porijekla i biljnog porijekla	58,2	75,9	92,6	93,3	118,6	142,5	170,2	146,4	171,9	162,3	150,7	167,3	206,5	262,5
Prehrambene prerađevine	323,3	336,7	324,9	282,5	307,8	355,3	363,5	1.527,1	1.513,9	1.482,8	1.434,2	1.446,5	1.489,8	1.536,7
Proizvodi mineralnog porijekla	1.316,0	872,0	1.091,9	947,1	738,3	748,9	1.049,3	3.456,7	3.229,0	3.045,2	2.813,2	2.258,0	2.036,4	2.697,8
Proizvodi hemijske industrije ili srodnih industrija	570,6	533,2	531,6	604,5	705,0	772,3	958,3	1.475,5	1.522,5	1.475,4	1.565,5	1.571,9	1.594,0	1.680,9
Plastične mase, guma i kaučuk	166,0	202,7	229,0	249,2	284,1	319,1	359,1	800,4	846,8	858,8	949,6	1.007,3	1.075,0	1.179,0
Koža i krvno	178,9	179,8	170,8	147,2	161,8	155,6	197,8	382,1	397,8	426,1	482,3	462,8	465,8	488,9
Drvo i proizvodi od drveta	504,4	507,4	579,5	645,0	668,9	729,1	783,8	168,2	158,0	165,3	191,3	206,2	237,1	258,1
Celuloza, papir i karton i njihovi proizvodi	234,9	224,7	233,5	230,1	260,1	241,2	279,1	398,4	353,3	352,3	387,4	387,7	405,4	409,6
Tekstil i tekstilni proizvodi	353,1	332,2	371,4	425,2	494,7	507,4	565,8	754,9	734,7	827,3	986,2	1.023,5	1.103,2	1.192,6
Obuća, šeširi, kape i slični proizvodi	461,4	476,3	557,2	666,2	639,9	673,4	707,6	252,1	251,1	276,7	329,2	335,7	330,1	336,7
Proizvodi od kamena, gipsa, cementa i sličnih materijala, keramički proizvodi, staklo i stakleni proizvodi	49,3	49,0	52,3	62,7	52,9	65,6	81,4	296,9	284,3	280,8	302,9	313,8	340,3	352,5
Biseri, plemeniti metali i njihovi proizvodi, dragi i poludragi kamenje	12,1	19,7	36,2	12,9	12,1	12,3	11,4	14,2	11,5	12,5	13,9	12,7	14,3	17,2
Bazni metali i proizvodi od baznih metala	1.934,6	1.908,8	1.753,9	1.749,1	1.652,0	1.571,1	1.975,8	1.384,0	1.330,1	1.399,8	1.500,3	1.536,0	1.574,4	1.955,0
Mašine, aparati, mehanički i električni uređaji	815,1	791,3	859,6	939,5	1.018,1	1.046,3	1.290,1	1.870,2	1.881,1	1.866,6	2.338,0	2.198,3	2.243,9	2.526,0
Transportna sredstva i njihovi dijelovi i pribor	189,0	203,0	260,4	299,9	317,2	319,7	334,6	1.053,7	909,9	936,7	1.037,8	1.070,5	1.160,6	1.258,6
Satovi, mjerni, muzički i medicinski instrumenti	19,0	19,5	17,1	17,2	20,6	25,1	29,9	191,7	211,7	181,2	192,8	218,8	220,8	222,9
Oružje i municija; njihovi dijelovi i pribor	44,5	79,0	63,5	92,1	136,1	171,2	193,9	3,7	4,5	7,9	6,3	7,0	10,4	14,1
Razni proizvodi	760,1	821,2	898,5	944,4	1.007,7	1.125,2	1.226,7	251,3	309,5	305,0	350,2	350,1	399,0	419,1
Umjetnička djela, kolekcionarski predmeti i antikviteti	0,8	0,0	0,2	0,1	0,2	0,1	0,0	1,3	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,3
Nerazvrstano	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Bilješka:

- Izvor ovih podataka je Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine.
- Podaci su klasifikovani prema Harmonizovanom sistemu kodova Svjetske trgovinske organizacije.

T31: Pregled prosječnih srednjih kurseva KM

Godina	Mjesec	EMU	Hrvatska	Češka R.	Mađarska	Japan	Švicarska	Turska	V. Britanija	SAD	Kina	Srbija
		EUR	HRK	CZK	HUF	JPY	CHF	TRY	GBP	USD	CNY	RSD
1	100	1	100	100	1	1	1	1	1	1	1	100
2006.		1,955830	26,703006	0,069019	0,741214	1,340471	1,243337	1,090541	2,869188	1,559433	...	2,327066
2007.		1,955830	26,653716	0,070501	0,778418	1,213767	1,190857	1,095670	2,858739	1,429542	...	2,446287
2008.		1,955830	27,072193	0,078403	0,778567	1,299707	1,233196	1,030147	2,462700	1,336615	...	2,406718
2009.		1,955830	26,641714	0,074058	0,698858	1,504078	1,295257	0,904894	2,195821	1,406763	...	2,083674
2010.		1,955830	26,836049	0,077335	0,710646	1,684634	1,417637	0,979613	2,280434	1,476950	...	1,903300
2011.		1,955830	26,296474	0,079574	0,702511	1,765578	1,589068	0,840993	2,253721	1,406117	...	1,918824
2012.		1,955830	26,003868	0,077784	0,676389	1,909803	1,622699	0,845478	2,412276	1,522668	...	1,732491
2013.		1,955830	25,806786	0,075328	0,658705	1,512911	1,589326	0,775940	2,304432	1,473557	0,239647	1,729721
2014.		1,955830	25,619449	0,071033	0,633710	1,393940	1,610337	0,673375	2,426325	1,474019	0,239264	1,668863
2015.		1,955830	25,688577	0,071687	0,631327	1,456462	1,832914	0,650180	2,694477	1,762605	0,280568	1,619915
2016.		1,955830	25,960428	0,072346	0,627987	1,628845	1,794449	0,586378	2,396405	1,768011	0,266189	1,588875
2017.		1,955830	26,205454	0,074317	0,632480	1,546889	1,761597	0,476205	2,232882	1,735482	0,256628	1,611317
2017.	01.	1,955830	25,965345	0,072381	0,633032	1,598634	1,824732	0,492735	2,271273	1,842742	0,267069	1,580371
	02.	1,955830	26,263274	0,072382	0,633686	1,625609	1,834534	0,500235	2,292103	1,836119	0,267170	1,577916
	03.	1,955830	26,354475	0,072382	0,631274	1,619311	1,826965	0,498548	2,258384	1,831487	0,265534	1,578675
	04.	1,955830	26,261873	0,072925	0,628052	1,656720	1,825140	0,500004	2,305096	1,826978	0,265135	1,581230
	05.	1,955830	26,309204	0,073529	0,630926	1,579002	1,794605	0,495929	2,289553	1,771318	0,257130	1,589025
	06.	1,955830	26,395853	0,074436	0,634596	1,572438	1,798879	0,495268	2,231309	1,744646	0,256103	1,601371
	07.	1,955830	26,389119	0,074983	0,637316	1,511799	1,770128	0,477475	2,207575	1,700274	0,250942	1,623705
	08.	1,955830	26,411342	0,074934	0,642658	1,510030	1,717429	0,471660	2,149003	1,657459	0,248242	1,635309
	09.	1,955830	26,219009	0,075005	0,634848	1,483130	1,705005	0,473152	2,182054	1,639774	0,249910	1,639710
	10.	1,955830	26,053052	0,075872	0,631101	1,472939	1,694774	0,453470	2,195554		0,250980	1,639581
	11.	1,955830	25,904319	0,076560	0,627417	1,477434	1,680571	0,428852	2,201816	1,667079	0,251698	1,645159
	12.	1,955830	25,942861	0,076285	0,624817	1,463315	1,672273	0,429209	2,216234	1,652074	0,250522	1,641239

T32: Vladine finansije BiH - jedinice sektora vlade

- u milionima KM -

	Institucije BiH				Konsolidovani prihodi		Institucije BiH				Konsolidovani rashodi	Neto nabavka nefinansijskih sredstava	Neto suficit/deficit
	Institucije BiH	FBiH	RS	Brčko			Institucije BiH	FBiH	RS	Brčko			
2006.	801,8	5.177,2	2.525,6	201,0	8.586,4		713,3	4.590,0	2.187,5	174,3	7.546,0	489,6	550,9
2007.	885,0	5.901,0	2.919,1	241,5	9.832,7		753,9	5.532,4	2.458,9	197,5	8.828,8	745,8	258,1
2008.	980,7	6.537,5	3.264,5	236,6	10.903,1		876,4	6.651,2	3.003,7	184,5	10.599,6	842,8	-539,3
2009.	1.086,6	6.074,6	3.080,3	210,9	10.342,5		975,5	6.292,4	3.316,6	189,9	10.664,5	748,0	-1.070,0
2010.	1.009,8	6.474,1	3.234,6	235,7	10.862,6		996,5	6.324,5	3.410,6	200,4	10.840,3	634,2	-611,9
2011.	968,6	6.571,2	3.685,6	237,4	11.357,1		983,6	6.449,7	3.372,1	209,1	10.908,7	771,1	-322,7
2012.	1.045,6	6.642,8	3.652,6	246,1	11.459,5		952,9	6.595,9	3.534,1	215,5	11.170,8	815,7	-526,9
2013.	1.069,8	6.608,6	3.604,4	232,6	11.406,5		939,0	6.474,5	3.415,1	219,2	10.938,8	1.046,8	-579,2
2014.	1.109,8	6.972,1	3.769,8	223,7	11.961,7		940,3	6.652,2	3.652,3	219,0	11.350,1	1.166,8	-555,3
2015.	1.088,4	7.196,5	3.931,3	232,0	12.335,1		935,9	6.843,5	3.700,6	220,1	11.587,0	559,1	188,9
2016.	1.062,9	7.645,4	3.937,0	248,5	12.767,3		949,3	7.013,5	3.636,9	198,6	11.672,0	724,5	370,8
2012.	Q1	207,6	1.320,0	669,7	49,7	2.230,2	208,6	1.348,7	664,7	36,4	2.241,7	28,8	-40,3
	Q2	292,0	1.476,0	759,0	54,5	2.544,9	239,5	1.446,2	743,6	45,1	2.437,8	31,4	75,6
	Q3	254,6	1.555,1	760,7	76,0	2.605,9	244,4	1.483,1	723,5	63,7	2.474,3	42,9	88,7
	Q4	291,4	1.541,4	830,9	65,9	2.695,8	260,4	1.729,1	898,3	70,2	2.924,2	86,7	-315,2
2013.	Q1	223,3	1.308,9	636,9	47,1	2.200,2	211,7	1.349,8	659,6	40,8	2.245,9	20,5	-66,2
	Q2	288,1	1.533,2	764,2	64,3	2.620,6	233,4	1.448,7	701,4	57,8	2.412,0	32,8	175,7
	Q3	241,1	1.494,2	761,6	61,6	2.542,2	220,5	1.425,0	731,2	59,0	2.419,5	49,4	73,3
	Q4	317,2	1.538,8	854,9	59,7	2.726,9	273,3	1.702,3	854,2	61,6	2.847,9	94,6	-215,6
2014.	Q1	238,3	1.387,7	761,7	49,2	2.416,8	220,9	1.376,7	695,9	39,7	2.313,1	21,8	81,8
	Q2	274,5	1.577,2	744,0	54,4	2.620,4	222,9	1.464,7	746,7	50,5	2.455,0	32,4	133,0
	Q3	256,6	1.602,1	784,7	58,8	2.680,1	220,9	1.528,9	805,6	58,9	2.592,2	56,3	31,5
	Q4	340,1	1.635,5	883,3	61,3	2.878,6	277,6	1.693,7	917,6	69,9	2.917,3	252,2	-290,8
2015.	Q1	241,1	1.440,2	738,2	51,8	2.448,9	215,3	1.378,9	706,6	46,2	2.324,7	24,1	100,1
	Q2	293,0	1.532,0	818,4	57,6	2.670,8	226,1	1.446,6	757,9	47,2	2.447,5	26,5	196,8
	Q3	252,9	1.685,4	850,7	61,8	2.826,7	229,3	1.523,4	803,0	60,1	2.591,8	51,2	183,7
	Q4	301,4	1.642,6	829,5	60,9	2.798,6	265,3	1.793,5	914,3	66,6	3.003,9	137,2	-342,5
2016.	Q1	242,5	1.498,3	706,4	54,9	2.478,4	226,3	1.430,0	687,6	43,1	2.363,4	24,0	91,0
	Q2	288,3	1.622,2	813,1	57,9	2.745,9	230,2	1.521,8	747,5	43,6	2.507,4	51,7	186,7
	Q3	256,6	1.761,1	812,0	62,4	2.867,4	227,9	1.494,9	776,2	41,0	2.515,2	105,3	246,9
	Q4	275,6	1.791,9	897,5	65,6	2.990,8	265,0	1.818,6	882,6	67,9	2.994,2	166,0	-169,4
2017.	Q1	251,8	1.621,7	747,1	51,7	2.646,9	223,9	1.457,0	688,7	31,9	2.376,1	30,0	240,9
	Q2	273,3	1.792,9	827,2	61,1	2.920,7	231,1	1.556,0	747,9	44,0	2.545,1	70,1	305,4
	Q3	252,0	1.931,1	940,7	64,5	3.162,1	238,7	1.587,4	767,1	56,3	2.623,1	31,6	507,3

Bilješka: Administrativni podaci prikupljeni od: ministarstva finansija svih nivoa vlasti, fondova socijalnog osiguranja svih nivoa vlasti, entitetskih javnih preduzeća za ceste i entitetskih javnih preduzeća za autoceste. Podaci na godišnjem nivou za konsolidovane prihode/rashode uključuju lokalni nivo vlasti (općine i gradove), JP Ceste svih nivoa vlasti FBiH, JP putevi RS, JP Autoceste FBiH i JP Autoputevi RS, dok ih podaci za kvartale zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavkom nefinansijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T33: Vladine finansije BiH - struktura konsolidovanih prihoda i rashoda

- u milionima KM -

	Porez	Doprinosi za socijalno	Grantovi i ostali prihodi	Konsolidovani prihodi	Kompenzacija zaposlenih	Korištenje robe i usluga	Kamate	Subvencije	Socijalna davanja	Grantovi i ostali rashodi	Konsolidovani rashodi	Neto nabavka nefinansijskih sredstava	
2006.	4.947,1	2.536,2	1.103,1	8.586,4	2.222,7	1.986,0	108,0	310,4	2.426,5	492,4	7.546,0	489,6	
2007.	5.536,5	2.908,9	1.387,3	9.832,7	2.534,7	2.220,9	110,8	378,2	3.030,6	553,5	8.828,8	745,8	
2008.	5.946,3	3.568,7	1.388,1	10.903,1	3.022,3	2.462,0	123,6	439,6	3.945,1	607,0	10.599,6	842,8	
2009.	5.351,9	3.638,6	1.352,0	10.342,5	3.155,2	2.489,4	123,9	418,5	3.951,0	526,5	10.664,5	748,0	
2010.	5.640,2	3.813,0	1.409,4	10.862,6	3.169,8	2.593,1	122,7	476,6	3.770,3	707,8	10.840,3	634,2	
2011.	6.032,2	4.036,4	1.288,5	11.357,1	3.336,9	2.088,2	161,4	402,8	4.330,3	589,1	10.908,7	771,1	
2012.	6.037,9	4.046,6	1.375,0	11.459,5	3.323,8	2.156,4	200,6	416,1	4.394,4	679,5	11.170,8	815,7	
2013.	5.917,2	4.105,2	1.384,1	11.406,5	3.278,1	2.122,7	201,1	383,9	4.423,7	529,3	10.938,8	1.046,8	
2014.	6.078,6	4.234,8	1.648,3	11.961,7	3.265,5	2.127,2	238,9	364,9	4.658,0	695,6	11.350,1	1.166,8	
2015.	6.439,7	4.329,6	1.565,8	12.335,1	3.294,3	2.138,8	264,3	384,8	4.729,5	775,4	11.587,0	559,1	
2016.	6.760,4	4.473,6	1.533,4	12.767,3	3.295,5	2.187,5	252,0	382,8	4.755,0	799,3	11.672,0	724,5	
2012.	Q1	1.132,0	931,4	166,9	2.230,2	702,6	367,7	34,2	32,3	1.028,2	76,7	2.241,7	28,8
	Q2	1.279,5	1.021,9	243,4	2.544,9	704,3	429,3	52,4	52,0	1.048,0	151,8	2.437,8	31,4
	Q3	1.359,3	1.007,0	239,7	2.605,9	697,5	397,7	36,4	109,0	1.091,2	142,4	2.474,3	42,9
	Q4	1.438,7	1.086,4	170,8	2.695,8	731,7	521,0	51,8	175,4	1.138,8	305,5	2.924,2	86,7
2013.	Q1	1.110,3	930,9	159,1	2.200,2	685,5	381,5	30,1	25,5	1.035,8	87,6	2.245,9	20,5
	Q2	1.327,2	1.019,2	274,2	2.620,6	697,2	420,7	58,1	58,2	1.068,2	109,7	2.412,0	32,8
	Q3	1.320,1	1.035,1	187,0	2.542,2	690,2	407,4	33,3	86,0	1.059,5	143,1	2.419,5	49,4
	Q4	1.368,0	1.119,9	239,0	2.726,9	790,0	546,9	48,2	173,9	1.152,5	136,4	2.847,9	94,6
2014.	Q1	1.207,3	961,3	248,2	2.416,8	697,3	387,9	38,3	31,8	1.080,3	77,5	2.313,1	21,8
	Q2	1.262,3	1.050,0	308,1	2.620,4	710,0	417,4	50,5	62,7	1.091,1	123,3	2.455,0	32,4
	Q3	1.352,4	1.077,4	250,3	2.680,1	708,7	427,1	32,5	87,9	1.155,2	180,7	2.592,2	56,3
	Q4	1.433,2	1.146,1	299,4	2.878,6	735,3	495,4	79,7	138,2	1.202,0	266,6	2.917,3	252,2
2015.	Q1	1.255,6	981,8	211,5	2.448,9	712,6	393,8	41,3	28,7	1.079,3	69,0	2.324,7	24,1
	Q2	1.356,0	1.076,0	238,8	2.670,8	702,9	402,6	65,5	46,5	1.124,0	105,9	2.447,5	26,5
	Q3	1.426,4	1.099,4	300,9	2.826,7	718,1	410,2	42,9	111,9	1.143,3	165,3	2.591,8	51,2
	Q4	1.424,4	1.172,5	201,8	2.798,6	735,3	533,8	75,0	152,9	1.249,1	257,8	3.003,9	137,2
2016.	Q1	1.290,0	998,7	189,6	2.478,4	711,1	400,5	44,3	30,4	1.097,8	79,3	2.363,4	24,0
	Q2	1.412,5	1.095,5	237,8	2.745,9	706,1	418,8	71,8	66,5	1.135,6	108,6	2.507,4	51,7
	Q3	1.468,4	1.136,0	262,9	2.867,4	702,8	409,8	42,8	65,3	1.163,2	131,3	2.515,2	105,3
	Q4	1.612,0	1.243,2	135,5	2.990,8	732,8	552,0	56,9	160,9	1.220,8	270,8	2.994,2	166,0
2017.	Q1	1.349,6	1.076,7	220,7	2.646,9	707,8	403,5	45,6	35,4	1.114,3	69,5	2.376,1	30,0
	Q2	1.530,4	1.192,4	197,9	2.920,7	703,6	438,4	74,0	85,8	1.133,6	109,6	2.545,1	70,1
	Q3	1.692,0	1.196,0	274,0	3.162,1	720,4	440,3	46,8	109,6	1.134,6	171,4	2.623,1	31,6

Bilješka: Administrativni podaci prikupljeni od: ministarstva finansija svih nivoa vlasti, fondova socijalnog osiguranja svih nivoa vlasti, entitetskih javnih preduzeća za ceste i entitetskih javnih preduzeća za autoceste. Podaci na godišnjem nivou za konsolidovane prihode/rashode uključuju lokalni nivo vlasti (općine i gradove), JP Ceste svih nivoa vlasti FBiH, JP putevi RS, JP Autoceste FBiH i JP Autoputevi RS, dok ih podaci za kvartale zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavkom nefinansijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T34: Vladine finansije FBiH - jedinice sektora vlade

- u milionima KM -

	Budžet Federacije BiH	Fondovi socijalnog osiguranja	Kantoni	Konsolidovani prihodi	Budžet Federacije BiH	Fondovi socijalnog osiguranja	Kantoni	Konsolidovani rashodi	Neto nabavka nefinansijskih sredstava	Neto suficit/ deficit	
2006.	1.157,1	1.843,9	1.722,9	5.177,2	846,3	1.816,2	1.566,9	4.590,0	198,4	388,9	
2007.	1.319,8	2.265,9	1.895,9	5.901,0	1.254,3	2.216,5	1.815,0	5.532,4	248,1	120,5	
2008.	1.296,9	2.764,6	2.032,6	6.537,5	1.574,1	2.729,4	2.027,8	6.651,2	397,4	-511,1	
2009.	1.205,3	2.739,7	1.788,5	6.074,6	1.357,1	2.812,4	1.865,0	6.292,4	300,7	-518,5	
2010.	1.398,7	2.875,2	1.854,8	6.474,1	1.325,5	2.859,8	1.894,5	6.324,5	281,3	-131,7	
2011.	1.321,6	2.924,0	1.903,6	6.571,2	1.318,7	2.990,4	1.897,4	6.449,7	338,8	-217,3	
2012.	1.416,5	2.986,2	1.830,7	6.642,8	1.378,5	3.031,6	1.936,2	6.595,9	442,5	-395,5	
2013.	1.457,5	2.988,2	1.709,7	6.608,6	1.344,2	3.034,8	1.826,9	6.474,5	645,6	-511,5	
2014.	1.581,3	3.117,2	1.812,1	6.972,1	1.361,0	3.164,5	1.846,5	6.652,2	685,7	-365,8	
2015.	1.510,0	3.175,8	1.919,5	7.196,5	1.354,1	3.224,3	1.869,1	6.843,5	221,4	131,6	
2016.	1.652,8	3.323,4	2.012,1	7.645,4	1.380,2	3.314,2	1.885,5	7.013,5	248,1	383,7	
2012.	Q1	291,7	688,2	401,5	1.320,0	255,1	742,8	412,2	1.348,7	8,1	-36,8
	Q2	351,1	737,3	448,8	1.476,0	306,4	749,9	451,1	1.446,2	11,0	18,9
	Q3	382,8	768,6	489,4	1.555,1	353,2	757,1	458,6	1.483,1	12,3	59,7
	Q4	390,9	786,8	442,2	1.541,4	463,8	776,6	567,2	1.729,1	26,8	-214,5
2013.	Q1	276,9	706,4	386,8	1.308,9	267,4	746,0	397,6	1.349,8	3,3	-44,2
	Q2	436,3	735,9	426,3	1.533,2	300,6	762,6	450,7	1.448,7	6,2	78,4
	Q3	352,1	759,0	457,3	1.494,2	322,8	742,4	434,0	1.425,0	10,1	59,0
	Q4	392,2	779,2	439,2	1.538,8	453,4	776,2	427,4	1.702,3	28,2	-191,7
2014.	Q1	314,5	726,2	411,0	1.387,7	268,4	768,0	404,4	1.376,7	5,0	5,9
	Q2	484,4	772,6	393,7	1.577,2	308,8	788,7	440,6	1.464,7	10,3	102,2
	Q3	399,8	787,0	509,0	1.602,1	385,6	786,7	450,3	1.528,9	17,5	55,7
	Q4	382,6	821,5	498,4	1.635,5	398,1	811,3	516,9	1.693,7		-91,3
2015.	Q1	319,6	751,1	433,5	1.440,2	256,4	785,7	400,9	1.378,9	4,1	57,1
	Q2	360,7	762,8	471,7	1.532,0	289,8	798,5	421,4	1.446,6	10,0	75,4
	Q3	436,7	788,6	526,8	1.685,4	337,4	797,1	455,6	1.523,4	14,0	148,0
	Q4	393,1	864,1	487,6	1.642,6	470,4	833,9	591,3	1.793,5	26,5	-177,3
2016	Q1	336,4	763,3	465,1	1.498,3	274,9	811,7	409,9	1.430,0	4,0	64,3
	Q2	392,2	809,2	493,1	1.622,2	337,3	821,0	435,8	1.521,8	10,1	90,3
	Q3	474,2	829,7	531,7	1.761,1	305,9	817,1	446,4	1.494,9	14,4	251,8
	Q4	450,1	907,2	522,2	1.791,9	462,1	850,6	593,5	1.818,6	44,3	-71,1
2017.	Q1	331,3	821,8	501,9	1.621,7	273,6	834,9	412,6	1.457,0	6,2	158,5
	Q2	407,4	891,5	541,7	1.792,9	345,2	841,5	445,9	1.556,0	12,6	224,4
	Q3	439,1	869,8	589,8	1.931,1	341,8	841,6	479,6	1.587,4	11,9	331,9

Bilješka: Administrativni podaci prikupljeni od: ministarstava finansija, fondova socijalnog osiguranja svih nivoa vlasti u FBiH, JP Ceste svih nivoa vlasti FBiH i JP Autoceste FBiH. Podaci na godišnjem nivou za konsolidovane prihode/rashode uključuju lokalni nivo vlasti (općine i gradovi), JP Ceste svih nivoa vlasti FBiH i JP Autoceste FBiH, dok ih podaci za kvartale zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavkom nefinansijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T35: Vladine finansije RS - jedinice sektora vlade

- u milionima KM -

	Budžet Republike Srpske	Fondovi socijalnog osiguranja	Konsolidovani prihodi	Budžet Republike Srpske	Fondovi socijalnog osiguranja	Konsolidovani Rashodi	Neto nabavka nefinansijskih sredstava	Neto suficit/deficit	
2006.	1.211,3	950,2	2.525,6	1.049,1	944,1	2.187,5	212,0	126,2	
2007.	1.419,8	1.030,3	2.919,1	1.324,0	1.013,1	2.458,9	433,5	26,7	
2008.	1.547,1	1.348,9	3.264,5	1.602,6	1.313,9	3.003,7	329,4	-68,5	
2009.	1.349,4	1.377,9	3.080,3	1.676,0	1.517,4	3.316,6	310,0	-546,3	
2010.	1.422,8	1.488,1	3.234,6	1.676,3	1.552,0	3.410,6	241,8	-417,7	
2011.	1.656,4	1.573,7	3.685,6	1.628,8	1.497,8	3.372,1	372,6	-59,1	
2012.	1.666,5	1.566,5	3.652,6	1.647,9	1.595,1	3.534,1	307,7	-189,2	
2013.	1.638,4	1.616,9	3.604,4	1.546,7	1.637,1	3.415,1	310,3	-121,0	
2014.	1.778,7	1.683,3	3.769,8	1.749,3	1.704,1	3.652,3	360,5	-243,1	
2015.	1.804,1	1.713,5	3.931,3	1.707,5	1.754,9	3.700,6	235,3	-4,6	
2016.	2.556,5	744,4	3.937,0	2.415,9	749,7	3.636,9	366,3	-66,3	
2012.	Q1	360,1	359,6	669,7	338,7	376,0	664,7	15,9	-11,0
	Q2	415,7	393,9	759,0	391,4	402,8	743,6	13,5	1,8
	Q3	428,9	382,3	760,7	370,1	403,8	723,5	16,2	21,0
	Q4	461,8	427,1	830,9	547,7	408,6	898,3	20,6	-88,0
2013.	Q1	346,7	340,1	636,9	317,6	391,9	659,6	9,0	-31,7
	Q2	419,6	405,7	764,2	352,3	410,2	701,4	12,5	50,3
	Q3	419,6	397,5	761,6	390,4	396,3	731,2	15,8	14,6
	Q4	452,5	469,3	854,9	486,4	434,8	854,2	21,3	-20,7
2014.	Q1	454,2	352,3	761,7	336,5	404,1	695,9	10,7	55,1
	Q2	402,3	413,9	744,0	405,1	413,8	746,7	18,0	-20,7
	Q3	440,2	440,3	784,7	478,9	422,6	805,6	12,4	-33,3
	Q4	481,9	471,9	883,3	528,8	459,4	917,6	134,9	-169,3
2015.	Q1	435,4	359,7	738,2	352,3	411,2	706,6	6,0	25,6
	Q2	449,3	428,6	818,4	397,1	420,4	757,9	9,2	51,3
	Q3	484,2	443,5	850,7	446,7	433,3	803,0	17,4	30,3
	Q4	435,2	477,4	829,5	511,5	486,0	914,3	49,5	-134,3
2016.	Q1	574,5	138,4	706,4	537,3	156,8	687,6	13,3	5,4
	Q2	658,7	165,1	813,1	578,4	179,7	747,5	31,0	34,6
	Q3	633,4	207,3	812,0	604,3	200,5	776,2	70,5	-34,6
	Q4	690,0	228,8	897,5	695,9	208,0	882,6	49,3	-34,4
2017.	Q1	604,2	147,4	747,1	531,5	161,7	688,7	11,0	47,4
	Q2	656,9	183,1	827,2	584,8	175,8	747,9	26,4	52,9
	Q3	747,7	229,5	940,7	604,5	199,1	767,1	21,2	152,4

Bilješka: Administrativni podaci prikupljeni od: Ministarstva finansija, fondova socijalnog osiguranja u RS, JP Putevi RS i JP Autoputevi RS. Podaci na godišnjem nivou za konsolidovane prihode/rashode uključuju lokalni nivo vlasti (općine i gradovi), JP Putevi RS i JP Autoputevi RS, dok ih podaci za kvartale zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne strane, i rashoda s neto nabavkom nefinansijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T36: Tokovi direktnih stranih ulaganja u BiH klasifikovani prema zemlji stranog ulagača

- u milionima KM -

Godina	Austrija	Holandija	Hrvatska	Italija	Njemačka	Rusija	Slovenija	Srbija*	Švicarska	Turska	Ostale zemlje	Ukupno
2006.	235,0	41,2	182,0	41,8	37,2	n/a	115,8	38,8	55,6	47,7	69,6	864,8
2007.	292,5	29,0	160,6	23,2	16,7	332,8	132,9	1.351,1	65,8	-0,6	195,9	2.599,8
2008.	242,9	36,0	103,0	47,7	28,8	339,4	210,3	213,3	40,6	5,8	69,6	1.337,5
2009.	79,6	-16,5	125,2	3,7	-9,1	129,2	58,9	3,4	-122,2	18,0	81,8	351,9
2010.	60,0	47,7	85,1	16,6	34,3	89,1	-22,8	40,5	83,6	46,4	119,2	599,7
2011.	137,6	14,5	32,7	4,7	38,3	140,3	64,5	110,0	-5,9	31,6	130,2	698,6
2012.	133,6	1,6	86,1	28,5	37,7	147,5	-81,1	81,8	8,7	-5,4	161,9	601,1
2013.	8,5	32,7	18,6	22,5	36,9	-82,8	-35,6	104,6	44,0	31,1	226,7	407,1
2014.	171,1	26,0	88,7	24,0	-6,1	195,8	-1,2	33,1	8,9	17,6	253,1	811,1
2015	3,5	88,0	159,8	66,7	53,3	28,5	19,5	36,8	-33,5	56,1	136,7	615,3
2016.	73,9	51,0	119,0	25,5	5,3	-50,9	42,1	-8,4	-16,6	30,1	265,4	536,3
Jan - Sep 2017.	-11,9	1,2	-19,9	11,8	10,5	-5,0	35,5	30,3	67,1	-12,9	126,7	233,5

Bilješka:

Direktna strana ulaganja (tokovi i stanja) kompilirana su u skladu s najnovijim metodološkim uputstvima i preporukama Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) i Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD). Detaljan metodološki pristup kompilaciji i prezentiranju je predstavljen u MMF-ovom Priručniku za platni bilans - šesto izdanje i OECD-ovom Okvirnom konceptu definicije direktnih stranih ulaganja - četvrto izdanje. Razlike koje su posljedica primjene nove metodologije u odnosu na prethodno korišteno se ogledaju u sljedećem:

- tretiranje međukompanijskih zajmova i ostalih obaveza za finansijske posrednike (transakcije iz ove kategorije, ostali kapital - povlačenja i otplate ove vrste zajmova - su isključene iz direktnih investicija), dok se u platnom bilansu sada uključuju u kategoriju Ostalih investicija)
- evidentiranje dividendi (dividende se knjiže za period u kojem su isplaćene, a ne za period u kojem su zarađene kako je bilo po prethodnoj metodologiji)
- ulaganja sestrinskih preduzeća su uključena u direktna ulaganja u kategoriji ostalog kapitala, a dok se u platnom bilansu sada isključuju iz kategorije Ostalih investicija. (Sestrinska preduzeća su preduzeća iz različitih ekonomija s istim direktnim stranim ulagačem uglavnom iz treće ekonomije ili iz ekonomije sestrinskog preduzeća).

U skladu s ovim metodološkim izmjenama su revidirani podaci i za period 2004 -2009.

*Od 2007. podaci se odnose na Srbiju, a do 2007. podaci su uključivali Srbiju i Crnu Goru.

"n/a" u ovoj djelatnosti/zemlji manje je od tri preduzeća s direktnim ulaganjem, te u skladu sa statističkim standardima nismo u mogućnosti prikazati iznose ulaganja.

T37: Tokovi direktnih stranih investicija u BiH prema NACE Rev2 klasifikaciji djelatnosti

- u milionima KM -

Godina	Proizvodnja prehrambenih proizvoda	Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; proizvodnja predmeta od slame i pletarskih materijala	Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda	Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	Proizvodnja baznih metala	Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	Trgovina na veliko, osim trgovine motornim vozilima i motociklima	Trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motociklima	Telekomunikacije	Finansijske uslužne djelatnosti, osim osiguranja i penzijskih fondova	Postovanje nekretninama	Ostale djelatnosti	Ukupno
2011.	32,2	12,5	43,6	12,2	-7,3	-24,0	-5,2	125,3	63,8	10,8	165,4	78,7	190,6	698,6
2012.	-5,9	-0,1	2,6	18,7	3,4	-26,0	7,0	144,8	40,2	6,4	130,2	12,1	267,7	601,1
2013.	-4,0	2,2	-101,1	26,5	13,9	4,0	5,0	-44,4	73,7	46,1	138,5	19,7	226,9	407,1
2014.	0,3	-5,7	180,6	3,0	-25,4	35,5	-59,4	64,1	37,3	6,8	138,4	187,1	248,5	811,1
2015	44,5	5,2	24,0	58,4	-5,1	-52,9	6,7	62,2	-24,7	57,8	116,8	89,0	233,5	615,3
2016.	13,0	5,7	-58,1	49,3	-15,3	1,5	9,0	148,8	19,1	34,2	139,1	-21,5	211,5	536,3
Jan - Sep 2017.	-16,2	5,0	-5,0	-9,4	-1,5	43,6	12,7	35,4	18,4	9,4	15,0	37,3	88,7	233,5

Bilješka:

Tokove direktnih stranih investicija u BiH prema NACE 1. Rev 1. klasifikacije djelatnosti za period 2004-2012 možete naći na web stranici.

Direktnе strane investicije (tokovi i stanja) kompilirane su u skladu s najnovijim metodološkim uputstvima i preporukama Međunarodnog monetarnog fonda i Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj. Detaljan metodološki pristup kompilaciji i prezentiranju je predstavljen u MMF-ovom Priručniku za platni bilans - šesto izdanje i OECD-ovom Okvirnom konceptu definicije direktnih stranih ulaganja - četvrto izdanje. Razlike koje su posljedica primjene nove metodologije u odnosu na prethodno korišteno se ogledaju u sljedećem:

- tretiranje međukompanijskih zajmova i ostalih obaveza za finansijske posrednike (transakcije iz ove kategorije, ostali kapital - povlačenja i otplate ove vrste zajmova - su isključene iz direktnih investicija), dok se u platnom bilansu sada uključuju u kategoriju Ostalih investicija)
- evidentiranje dividendi (dividende se knjiže za period u kojem su isplaćene, a ne za period u kojem su zarađene kako je bilo po prethodnoj metodologiji)
- ulaganja sestrinskih preduzeća su uključena u direktna ulaganja u kategoriji ostalog kapitala, a dok se u platnom bilansu sada isključuju iz kategorije Ostalih investicija. (Sestrinska preduzeća su preduzeća iz različitih ekonomija s istim direktnim stranim ulagačem uglavnom iz treće ekonomije ili iz ekonomije sestrinskog preduzeća).

U skladu s ovim metodološkim izmjenama su revidirani podaci i za period 2004 - 2009.

T38: Međunarodna investicijska pozicija (MIP)

- u milionima KM -

Godina	Neto MIP	Aktiva												
		Direktne investicije						Ostala ulaganja						
		Ukupno aktiva	Ukupno	Vlasnički kapital i dionice investicijskih fondova	Žaduženje (razni dužnički instrumenti)	Portfolio investicije	Finansijski derivativi	Ukupno	Valuta i depoziti	Zajmovi	Trgovinski krediti i avansi	Ostala aktiva	Rezervna aktiva	
1	2=3-15	3=4+7+8+9+14	4=5+6	5	6	7	8	9=10+11 +12+13	10	11	12	13	14	
2006.	-5.336,1	9.635,3	245,5	79,3	166,2	28,8	0,0	3.881,4	3.225,8	130,2	461,9	63,4	5.479,5	
2007.	-6.096,6	12.465,2	340,6	110,5	230,1	16,3	0,0	5.382,0	4.374,1	194,3	749,8	63,8	6.726,3	
2008.	-9.834,4	12.377,4	398,8	126,0	272,9	40,7	0,0	5.614,3	4.219,4	171,2	1.164,9	58,7	6.323,5	
2009.	-12.118,5	12.071,9	266,1	124,0	142,1	315,2	0,0	5.250,7	3.755,0	163,1	1.277,0	55,6	6.239,9	
2010.	-12.950,1	11.821,4	428,5	233,6	194,9	451,0	0,0	4.456,4	3.145,1	173,3	1.076,4	61,7	6.485,5	
2011.	-13.886,3	11.565,1	417,1	250,6	166,5	440,5	0,0	4.256,1	2.968,1	69,5	1.154,1	64,4	6.451,4	
2012.	-14.651,6	11.658,0	560,1	297,3	262,8	469,2	0,0	4.092,3	2.760,0	74,2	1.177,3	80,9	6.536,4	
2013.	-15.157,8	13.023,8	695,1	290,9	404,2	532,2	0,0	4.700,3	3.022,8	333,9	1.181,3	162,3	7.096,1	
2014.	-15.521,2	13.578,3	709,1	299,5	409,6	568,5	0,0	4.447,2	2.778,4	311,4	1.200,6	156,9	7.853,4	
2015.	-15.687,2	14.195,6	879,0	362,7	516,3	620,7	0,1	4.061,6	2.653,2	231,8	1.025,8	150,8	8.634,1	
2016.	-15.427,5	15.382,3	893,1	374,4	518,7	713,9	1,6	4.214,7	2.873,1	157,7	1.043,6	140,4	9.559,0	

Bilješka: Međunarodna investicijska pozicija za BiH kompilirana je u skladu sa najnovijom metodologijom Međunarodnog monetarnog fonda za kompilaciju statistike platnog bilansa i međunarodne investicione pozicije, šesto izdanje (BPM6).

Pored redovne revizije podatka, koja podrazumjeva reviziju dvije prethodne godine, revidirani su i podaci za ostale periode. Revizija je urađena u skladu sa najnovijim revizijama podataka Monetarne statistike, Statistike direktnih investicija, kao i u skladu sa najnovijim

T38: Međunarodna investicijska pozicija (MIP)

- u milionima KM -

Ukupno pasiva	Pasiva										
	Direktne investicije					Ostala ulaganja					
	Ukupno	Vlasnički kapital i dionice investicijskih fondova	Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	Portfolio investicije	Finansijski derivativi	Ukupno	Valuta i depoziti	Zajmovi	Trgovinski krediti i avansi	Ostala pasiva	
15=16+19+20+21	16=17+18	17	18	19	20	21=22+23+24+25	22	23	24	25	
14.971,4	4.911,2	4.217,5	693,7	251,5	0,0	9.808,7	2.136,1	6.669,7	769,2	233,7	
18.561,8	7.380,4	6.484,5	895,9	310,0	0,0	10.871,5	2.673,5	7.176,0	823,0	198,9	
22.211,7	8.817,2	7.289,8	1.527,4	408,9	0,0	12.985,6	3.387,1	8.304,8	1.101,0	192,8	
24.190,4	9.512,6	7.467,5	2.045,2	835,5	0,0	13.842,2	3.226,8	8.509,7	1.564,9	540,7	
24.771,5	9.963,1	7.473,3	2.489,8	787,1	0,0	14.021,2	2.618,6	8.944,4	1.968,6	489,7	
25.451,3	10.883,7	7.885,6	2.998,1	726,8	0,0	13.840,9	2.135,8	9.126,2	2.093,1	485,8	
26.309,6	11.323,7	8.006,0	3.317,6	702,9	0,0	14.283,0	2.052,9	9.574,6	2.178,8	476,8	
28.181,6	11.845,4	8.468,1	3.377,4	543,7	0,0	15.792,5	1.934,3	11.113,0	2.230,4	514,8	
29.099,5	11.867,2	8.043,3	3.823,9	467,4	0,0	16.764,9	1.653,5	12.309,9	2.283,5	518,0	
29.882,7	12.668,2	9.131,4	3.536,8	345,5	0,0	16.869,0	1.595,3	12.631,8	2.118,1	523,8	
30.809,8	13.109,0	9.471,7	3.637,3	280,9	1,5	17.418,3	1.489,3	13.175,3	2.229,8	523,9	

Bilješka: Međunarodna investicijska pozicija za BiH kompilirana je u skladu sa najnovijom metodologijom Međunarodnog monetarnog fonda za kompilaciju statistike platnog bilansa i međunarodne investicione pozicije, šesto izdanje (BPM6).

Pored redovne revizije podatka, koja podrazumjeva reviziju dvije prethodne godine, revidirani su i podaci za ostale periode. Revizija je urađena u skladu sa najnovijim revizijama podataka Monetarne statistike, Statistike direktnih investicija, kao i u skladu sa najnovijim

T39: Realni i nominalni efektivni kurs KM

Godina	Mjesec	NEER	REER
2006.		99,28	98,25
2007.		98,70	97,07
2008.		98,84	99,07
2009.		101,95	99,80
2010.		101,41	99,01
2011.		102,05	99,54
2012.		102,65	98,75
2013.		103,55	97,02
2014.		104,99	96,32
2015.		103,92	93,71
2016.		105,22	93,15
2017.		106,04	93,05
2017.	01.	105,73	94,05
	02.	105,44	93,61
	03.	105,51	93,42
	04.	105,43	92,63
	05.	105,74	93,81
	06.	105,71	92,34
	07.	106,09	92,58
	08.	106,31	92,44
	09.	106,33	92,56
	10.	106,53	93,08
	11.	106,76	93,15
	12.	106,84	92,96

Napomena:

Metodologija za izračun NEER-a i REER-a je promijenjena i uskladjena s metodologijom ECB-a. S tim u vezi revidirani su svi podaci.

Detaljna metodološka objašnjenja za kompilaciju i izračun NEER i REER indeksa su dostupna na web stranici CBBiH <http://www.cbbh.ba/content/read/1109>

T40: Gotovina izvan monetarnih vlasti i banaka

	Gotovina izvan banaka	Povećanje opticaja u odnosu na prethodnu godinu	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Novac u komercijalnim bankama
1998	162.495.839	-	167.458.839	4.963.000
1999	515.275.238	217,1%	538.356.238	23.081.000
2000	651.725.615	26,5%	695.887.615	44.162.000
2001	1.673.877.219	156,8%	1.805.962.219	132.085.000
2002	1.736.502.940	3,7%	1.870.782.940	134.280.000
2003	1.601.303.246	-7,8%	1.721.858.246	120.555.000
2004	1.670.551.255	4,3%	1.817.427.255	146.876.000
2005	1.729.125.940	3,5%	1.907.182.940	178.057.000
2006	1.978.348.296	14,4%	2.154.234.164	175.885.868
2007	2.185.269.011	10,5%	2.439.709.153	254.440.142
2008	2.302.419.302	5,4%	2.552.431.902	250.012.600
2009	2.009.480.115	-12,7%	2.267.734.115	258.254.000
2010	2.210.776.535	10,0%	2.497.501.445	286.724.910
2011	2.366.423.508	7,0%	2.645.055.508	278.632.000
2012	2.414.305.841	2,0%	2.747.511.841	333.206.000
2013	2.542.280.088	5,3%	2.909.858.088	367.578.000
2014	2.813.991.379	10,7%	3.210.508.379	396.517.000
2015	3.053.556.129	8,5%	3.499.468.129	445.912.000
2016	3.401.352.492	11,4%	4.066.804.492	665.452.000
2017	3.595.523.766	5,7%	4.319.359.766	723.836.000

Izvor: CBBiH.

NAPOMENA

Revidirani podaci za period januar 2006. – novembar 2015. godine su bazirani na aktivnom podbilansu banaka s većinskim državnim kapitalom iz Federacije BiH, pri čemu je isključen pasivni podbilans. Kroz ovu dopunu statistike korisnicima se pruža veća analitička korisnost podataka i objektivni pokazatelji o trenutnom poslovanju banaka u BiH. Pasivni podbilans sadrži obaveze po inostranim kreditima i staroj deviznoj štednji građana do 31. marta 1992. godine, i ne odslikava aktuelno poslovanje banke, te će ovaj podbilans u procesu privatizacije preuzeti Ministarstvo finansija FBiH u skladu sa Zakonom o početnom bilansu banaka i Zakonom o privatizaciji, kao što je urađeno za prethodno privatizirane banke. Izvršena revizija je u najvećoj mjeri uticala na smanjenje kredita javnim preduzećima u stranoj valuti, smanjenje strane pasive, na smanjenje ostalih stavki aktive i pasive po osnovu stare devizne štednje, a u znatno manjim iznosima na stavke kredita vlasti entiteta, fiksnu aktivanu, depozite nerezidenata, dionice i kapital. Podaci o „punom“ bilansu, s uključenim pasivnim podbilansom, korisnicima su još uvijek dostupni na:

http://statistics.cbbh.ba:4444/Panorama/novaview/SimpleLogin_bs.aspx

U novembru 2014. godine, dvije banke su izvršile prodaju i prenos dijela kreditnog portfolija što je za efekat imalo povećanje rezervi kod monetarnih vlasti u ukupnom iznosu od 64 miliona KM i smanjenja sljedećih stavki: potraživanja od privatnih preduzeća za 260 miliona KM, strane pasive za 101 milion KM i ostalih stavki (neto) za 95 miliona KM.

Zbog primjene Međunarodnih računovodstvenih standarda (MRS) i Međunarodnih standarda u finansijskim izvještajima banaka Federacije BiH i prenosa novčanih tokova u decembarskim podacima za 2011, došlo je do sljedećih promjena na strani aktive: smanjenja kredita za 155 miliona KM, povećanja ostale aktive za 10 miliona KM, na strani pasive: smanjenja obaveza prema nerezidentima u iznosu od 624 miliona KM, povećanja rezervisanja za kreditne gubitke za 472 miliona KM i povećanja ostale pasive za sedam miliona KM.

U februaru 2011. jedna banka iz Federacije BiH izvršila je reklasifikaciju depozita u iznosu od oko 80 miliona KM, s depozita javnih preduzeća na depozite vlade entiteta, u skladu s preporukama MMF-a.

Po nalogu Agencije za bankarstvo FBiH, u junu 2010. jedna banka je izvršila preknjižavanje oko 300 miliona KM potraživanja po osnovu vrijednosnih papira od domaćih institucionalnih sektora na potraživanja od nerezidenata. U decembru 2010. ista banka je izvršila retroaktivno ovu ispravku u odgovarajućim iznosima za period od augusta 2009, kada je greška nastala, do maja 2010. Navedena ispravka se odrazila na porast strane aktive i pad ostalih stavki neto.

Jedna banka iz Federacije BiH izvršila je reklasifikaciju finansijskih instrumenata u okviru strane aktive za period januar - august 2010. u iznosu od oko 40 miliona KM. Potraživanja od nerezidenata po osnovu kredita reklasifikovana su u potraživanja od nerezidenata po osnovu vrijednosnih papira, što se odrazilo na promjene unutar kratkoročne i dugoročne strane aktive.

Po nalogu Agencije za bankarstvo Republike Srpske, jedna banka je izvršila reklasifikaciju finansijskih instrumenata na strani pasive za period septembar 2008. - novembar 2010, tj. smanjenje oročenih i štednih depozita nebankarskih finansijskih institucija i sektora vlade, a povećanje kredita od navedenih sektora, respektivno, u odgovarajućim iznosima, po mjesecima, u rasponu 50 - 150 miliona KM.

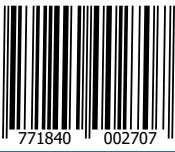
U skladu s novom regulativom Agencije za bankarstvo RS-a, objavljenoj u Sl. glasniku RS br. 136/10, kojom je propisan novi način knjigovodstvenog evidentiranja potraživanja klasifikovanih u kategoriju E, obračuna i knjigovodstvenog evidentiranja kamate po nekvalitetnoj aktivi, te obračuna opštih i posebnih rezervisanja, banke iz RS-a su u podacima za decembar 2010. izvršile primjenu navedene regulative prenosom navedenih pozicija iz vanbilansne evidencije u bilans. Ispravka se odrazila na strani aktive na porast kredita u iznosu od 144 miliona KM, porast dospjelih kamata u iznosu od 36 miliona KM, a na strani pasive na porast rezervisanja za kreditne gubitke u iznosu od 180 miliona KM u okviru računa kapitala.



IZDAVAČ
Centralna banka Bosne i Hercegovine
Maršala Tita 25, 71000 Sarajevo
Tel.+387 33 278 100
Fax +3687 33 278 299
www.cbbh.ba
e-mail:contact@cbbh.ba

Publikovanje i umnožavanje u obrazovne
i nekomercijalne svrhe je dozvoljeno
uz saglasnost izdavača.

ISSN 1840-0027

A standard linear barcode is positioned vertically in the center of the white rectangular area. It consists of vertical black bars of varying widths separated by white spaces.

9 771840 002707